

TRANSCRIPT VAN DE STATENVERGADERING VAN PROVINCIALE STATEN UTRECHT

d.d.

Aanwezig: de heer H. Adriani, (PvdA), mevrouw J. Batteau, (Partij voor de Dieren), de heer J. Beltman, (BBB), de heer S.A. Berlijn, (UtrechtNu!), mevrouw G. Bikker-Trouwborst (CDA), mevrouw A. Blekxtoon (Volt), de heer F. van Breukelen (Forum voor Democratie), de heer J. Breur, (SP), mevrouw M. van den Broek-Broek, (BBB), mevrouw O. Butterman, (Partij voor de Dieren), de heer ing. B.C. van den Dikkenberg, (SGP), de heer I. El Hamdaoui (GroenLinks), mevrouw M. van Elteren, (GroenLinks), de heer M.C. Fiscalini, (UtrechtNu!), mevrouw N. Flink, Utrecht (PvdA), de heer D. Gilissen, (VVD), mevrouw J.C.A.M. van Gilse, (VVD), mevrouw D. Ghijsels-Kerkhoff (BBB), de heer M. Harinck, (D66), de heer E. Hart (GroenLinks), mevrouw W.M.M. Hoek, (50PLUS), de heer R. Hossain, (VVD), de heer V.C. Janssen, (VVD), de heer A. de Jong, (Volt), mevrouw S. Kennedy-Doornbos, (ChristenUnie), de heer M. Koren (CDA), mevrouw O. De Man, (VVD), mevrouw J. Matser, (GroenLinks), de heer S. Nagtegaal, (UtrechtNu!), mevrouw A. Oude Luttikhuis, (BBB), de heer ing. D.A. Oude Wesselink, (GroenLinks), de heer P. Overkleeft, (D66), de heer E. Peer (VVD), mevrouw H.J. Rikkoert, (ChristenUnie), de heer A.J. Schaddelee, (ChristenUnie), de heer A. Travaille, (Partij voor de Dieren), de heer A. Verleun, Utrecht (BBB), de heer K. Vermaat (SGP), de heer E. Virginia, (GroenLinks), de heer J. Vogel, (BBB), mevrouw M. van de Vooren, (GroenLinks), de heer drs. E.A. Kamp(D66), mevrouw L.E. Veen (D66), mevrouw M. van der Velde, Utrecht (PVV), mevrouw L.M. Welschen-van der Hoek (CDA), de heer C. Westerlaken, Lopik (CDA), mevrouw ir. M. de Widt (D66), mevrouw J. Zagt-Lokhorst, (BBB)
Afwezig: mevrouw W. de Boer-Leijnsma (PvdA)

1. Opening

De voorzitter: Dames en heren, geachte Statenleden en andere aanwezigen. Mag ik jullie vragen om jullie posities in te nemen en de beraadslagingen te staken? Geldt ook voor Marjolein en Mieke. Dames en heren, ik open de vergadering van Provinciale Staten van Utrecht met een hartelijk welkom aan u allen en ook aan degenen op de publieke tribune en diegenen die onze vergadering via de livestream volgen, iedereen een heel goede morgen gewenst. We hebben berichten van verhindering binnengekregen van mevrouw De Boer en mevrouw Oude Luttikhuis. Mevrouw Oude Luttikhuis geeft aan dat zij niet aan de beraadslagingen zal deelnemen, maar mogelijk wel bij de stemming aanwezig zal zijn. Voor de rest heb ik verder geen berichten van verhindering ontvangen en stel vast dat dan de overige Statenleden aanwezig zijn of nog in onze vergadering zullen komen. Dames en heren, wij gaan vandaag ook weer twintig gasten van onze Provinciale Staten ontmoeten. Die zullen gedurende onze Statenvergadering ook een moment aanwezig zijn om onze vergadering te volgen en ze zullen ook, dat is denk ik ook een goede traditie, bij onze lunch aanschuiven om zo met u in gesprek te gaan. Die lunch, daarover gesproken, die zal naar alle waarschijnlijkheid ongeveer tussen 12:30 uur en 13:30 uur twee plaatsvinden. Dat heeft ook een praktische bijkomstigheid, omdat mijnheer Van Essen gedurende dat moment een overleg met de minister heeft en in ieder geval weer aanwezig wil zijn op het moment dat uw Staten gaat debatteren over het voorstel van, wat was het ook alweer, Programma Wonen en Werken en ik zelf ook met staatssecretaris om 13:00 uur een kort overleg heb. Maar we gaan even kijken hoever we dan met de agenda zijn. Ik heb met de fractievoorzitters ook afgesproken om te kijken of we in ieder geval kunnen zorgen dat het Programma Wonen en Werken dan om 13:30 uur zal beginnen, zodat de gedeputeerde daar ook vanaf het begin af aan kan bij zijn. Dames en heren, de laatste mededeling die ik heb, is dat ik u zou willen vragen om in deze Statenzaal en zo gezeten in de ring als de vergadering gaande is, ofwel die vergadering te volgen van op uw stoel en voor zover nodig, en de voorzitter u daar de gelegenheid voor geeft, inbreng te leveren, maar dat we niet het gesprek gaan voortzetten buiten de ring, dus in deze zaal. Dus op het moment dat u de behoefte voelt om met uw collega's of met anderen het overleg aan te gaan, dan wil ik u vragen om de

zaal te verlaten en in een van de andere ruimtes van het provinciehuis dat overleg te voeren en daarna pas weer terug te komen in de vergadering. Ik herinner u er ook maar aan dat, Statenvergaderingen duren soms lang, soms is het zo dat u niet altijd het woord hoeft te voeren of het debat hoeft te voeren, dus dat er ook voor u altijd gelegenheid is om elders in het gebouw of elders in onze mooie provincie te zijn, tot het moment dat u wel aan de beurt bent en het moment vanzelfsprekend dat u moet stemmen. Dus voelt u zich niet verplicht om de hele dag in deze zaal te blijven. Dat geldt ook voor de leden van het college, dus zij weten dat ook. Maar in algemene zin wil ik proberen om iets meer de focus te houden op de vergadering zelf en ook de mensen die het woord voeren ook het respect te betonen dat we daar allemaal op dat moment naar luisteren. Dat allemaal bij de opening. U bent bewonderenswaardig stil na deze mededeling, dus dat gaat heel goed. Dank u wel.

2. Agenda 24 april 2024

De voorzitter: Dan kom ik bij agendapunt 2. Dat is het vaststellen van onze agenda. Mijnheer Janssen heeft bij mij aangegeven dat hij daar een korte opmerking bij heeft. Mijnheer Janssen, gaat uw gang.

De heer Janssen: Dank u, voorzitter. Het betreft het agendapunt Instellen vertrouwenscommissie. Dat hebben we niet in de commissies besproken en op zichzelf is dat wat ons betreft een hamerstuk, maar ik had de behoefte om daar nog één opmerking in de sfeer van een suggestie bij te maken. Dat heeft te maken met het volgende. Vele gemeenten in Nederland kennen het fenomeen kinderburgemeester. Wij gaan nu praten over een mogelijke herbenoeming van de Commissaris van de Koning. Ik zou de werkgroep Toekomststoel die we hebben de suggestie mee willen geven om na te denken over het benoemen van een provinciale jongerencommissaris en, indien mogelijk en wenselijk, dat te streven naar een gelijktijdige benoeming met de her... Mogelijke herbenoeming, ik moet voorzichtig zijn, van de Commissaris. Ook omdat de provincie echt over onderwerpen gaat die jongeren echt aangaan, zoals woningbouw, de economie van de toekomst, klimaat enzovoorts. Dus die suggestie zou ik namens onze fractie mee willen geven aan de werkgroep Toekomststoel. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Janssen en de leden van de werkgroep Toekomststoel, waar ik overigens af en toe ook graag bij aanschuif. Die hebben het gehoord, dus dank u wel. Zijn er verder opmerkingen over de agenda? Dat is niet het geval. Dan stemt in met de agenda zoals voorgesteld. Dank u wel.

3. Beëdiging kandidaat-commissielid dhr. Manders (D66)

De voorzitter: Dan is nu aan de orde agendapunt 3, de beëdiging van het kandidaat-commissielid mijnheer Manders, namens de fractie van D66. Ik vraag mijnheer Manders naar voren te komen en de griffier zal de belofte voorlezen.

Griffier Poort: Daar gaan we. Ik verklaar dat ik, om tot lid van een commissie benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook enige gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik verklaar en beloof dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. Ik beloof dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als adviseur van het provinciaal bestuur naar eer en geweten zal vervullen. Mijnheer Manders.

De heer Manders: Dat verklaar en beloof ik.

De voorzitter: Van harte gefeliciteerd en veel succes.

De heer Manders: Dank u wel.

De voorzitter: Dames en heren. U hebt tijdens de lunchpauze de gelegenheid om nader kennis te maken met mijnheer Manders en hem ook te feliciteren met zijn benoeming tot commissielid.

4. Verslag Provinciale Statenvergadering 20 maart 2023

De voorzitter: Dames en heren, dan kom ik bij agendapunt 4. Dat is het verslag van Provinciale Staten van 20 maart 2024. Daar stemt u mee in. Dank u wel.

5. Langetermijnplanning Provinciale Staten

De voorzitter: Agendapunt 5, de langetermijnplanning Provinciale Staten. Daar stemt u mee in. Dank u wel.

6. Vragenhalfuur

De voorzitter: Dan zijn we bij agendapunt 6, dat is het vragenhalfuur. Er zijn vragen ingediend door D66 en door Partij voor de Dieren. Ik begin met D66. Mevrouw De Widt heeft het woord. Mevrouw De Widt, gaat uw gang.

Mevrouw De Widt: Dank u wel, voorzitter. De Houten Hub. De gemeente Houten is bezig met voorbereidingen om een ontwikkeling mogelijk te maken voor specifieke huisvesting en maatschappelijke voorzieningen, de Houten Hub. Berichten hierover komen via de pers tot ons en de bedoeling van de gemeente is om invulling van de Houten Hub voor het eind van dit jaar concreet voorbereid te hebben. Het is gepresenteerd als een tijdelijke locatie buiten de begrenzing van het stedelijk gebied aan de oostzijde van Houten. In de gemeentelijke berichtgeving wordt ook gesproken over de ontwikkeling op termijn van een uitbreidingslocatie, Houten Oost. Dat de gemeente Houten actief zoekt naar ruimte voor woningen en huisvesting voor doelgroepen, dat is heel wenselijk. Maar voor dit moment, de D66-fractie zou graag van het college horen op welke wijze de provincie in de voorbereiding van de Houten Hub is betrokken en vervolgens ook, wat zijn mogelijke belemmeringen vanuit provinciaal beleid of provinciale regels voor de plannen voor de Houten Hub? Hoe zien de vervolgstappen er eigenlijk uit? Ten slotte, in hoeverre staat het realiseren van een Houten Hub op deze locatie los van de besluitvorming over een grote Houten Oost? Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw De Widt. Dan kijk ik naar gedeputeerde Van Essen. Mijnheer Van Essen.

Gedeputeerde Van Essen: Dank, voorzitter. Dank ook voor de vragen. Om maar meteen ze allemaal af te lopen. Nadat er een mogelijkheid voor een experimentlocatie flexwonen buiten stedelijk gebied zoals ook bedoeld in ons actieprogramma Flexwonen beschikbaar was gekomen in Houten, heeft de gemeente voor Houten Hub ook een formeel verzoek of een informeel verzoek gedaan aan de provincie om op die locatie een experiment aan te gaan. Daar ging trouwens wel een ... Ook een zoektocht aan vooraf naar binnenstedelijke locaties door de gemeente. In oktober 2023 hebben we als college dat informele bezoek toen nog niet openbare initiatief gereageerd en aangegeven bereid te zijn het experiment voor Houten Hub aan te gaan. Maar de grondhouding van de provincie ten aanzien van het initiatief positief is, is richting Houten wel aangegeven dat ontheffing nodig is om het initiatief daadwerkelijk mogelijk te maken, een ontheffing van onze Omgevingsverordening van het verstedelijkingsverbod. Voor een ontheffing is onderbouwing ook cruciaal. Dat hebben we ook aangegeven richting de gemeente. Voorwaarden en aandachtspunten die op voorhand zijn ... Daarin zijn meegegeven naar de gemeente, is dat tijdelijkheid gegarandeerd is, een tijdelijke flexlocatie, en ook geborgd dient te worden, er geen koppeling met permanente woningbouw Houten Oost mag bestaan en de wens... Dat de wenselijkheid van de maatschappelijke organisaties die ook voorzien zijn beter onderbouwd dienen te worden. Gemeente en provincie stemmen ambtelijk af wat nodig is om tot die ontheffing te komen. Nadat wij die bereidheid

hadden uitgesproken als college om onder voorwaarden dus Houten Hub ex... Dat experiment aan te gaan, is een gemeentelijk participatieprocestraject gestart en ook het besluitvormingstraject aan de kant van de gemeente. Naar aanleiding van de participatiebijeenkomst, de ophef, u heeft er wellicht ook wel wat over gehoord en gelezen, vanuit de omgeving, heeft de gemeente een pas op plaats gemaakt. Maar half april heeft het college een nieuw raadsvoorstel gepubliceerd en dat ... In juni zal daar het besluit over genomen worden. Wij hebben op dit moment nog geen ontheffingsverzoek en ontheffingsaanvraag en ook nog niet de nadere onderbouwing van de gemeente ontvangen. Er vindt wel ambtelijk al afstemming over plaats om tot zo'n ontheffingsverzoek en ook tot de onderbouwing te komen. Die wordt ... In de zomer wordt die aanvraag verwacht. Wat natuurlijk ook daardoorheen speelt, is dat 1 maart de nieuwe provinciale Omgevingsverordening in werking is getreden, waarin regels voor flexwoningen zijn opgenomen. Locaties tot 50 woningen zijn zonder meer mogelijk, onder bepaalde voorwaarden uiteraard, en voor grotere locaties is de ontheffingsmogelijkheid in onze verordening opgenomen. Dus daar zou dan een beroep op kunnen worden gedaan. Houten Hub, dat is denk ik ook wel goed als laatste vraag ook, staat wat ons betreft echt los van de ruimtelijke afweging over permanente woningbouwlocatie Houten Oost. We hebben ... Houten Oost hebben we eerder als college, is de vorige bestuursperiode nog geweest, dat we die locatie niet kansrijk achtte en de gemeente ook aangespoord om binnenstedelijke locaties ten volle te benutten. Er start nu natuurlijk een nieuwe ronde voor Provinciaal Programma Wonen Werken. Daar ligt het kader ook vandaag voor voor. In de verwachting, of sterker nog, dat is ... Het is al zeker dat de gemeente Houten daarin Houten Oost als uitbreidingslocatie ook zal inbrengen als wens. Die zal daarin nog verder beoordeeld worden.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van Essen. Voldoende, mevrouw De Widt?

Mevrouw De Widt: Helemaal helder, dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan zijn wij nu toe aan de vragen namens Partij voor de Dieren. Mevrouw Batteau. Gaat uw gang, mevrouw Batteau.

Mevrouw Batteau: Dank u wel, voorzitter. Het zal niemand zijn ontgaan dat de nieuwe plannen voor woningbouw bij landgoed Oude Tempel vorige week publiek zijn gemaakt. De stukken die afgelopen vrijdag zijn verstuurd aan PS, roepen bij ons veel vragen op, evenals bij onze medefracties die het Oude Tempel-bos willen behouden. Wat zijn precies de juridische, financiële, ecologische consequenties van deze aanpassingen? Onze vragen zijn terug te lezen op het betreffende agendapunt, maar ik zal het heel even samenvatten voor onze collega's en de toehoorders. Allereerst vinden we het wonderlijk dat er nu ineens een heel nieuw plan uit de hoed getoverd wordt, op basis van inzichten die er volgens ons al lang zijn, of het nu gaat om de noodzaak voor sociale huur of op de impact van natuur of op beschermde diersoorten. Het verbaast ons ook dat de ontwikkelaar schijnbaar zonder een centje pijn uit het verdienmodel is gehaald, terwijl altijd bij hoog en laag is beweerd dat we helemaal vastzitten aan afspraken en dat het miljoenen gaat kosten als we van plannen afwijken. De belangrijkste vraag op dit moment zijn wat de implicaties zijn voor het geldende bestemmingsplan. Is het zo dat de nieuwe plannen geen bestemmingsplanwijziging behoeven? Welke nieuwe ontheffingen moeten verleend worden in het kader van de natuurbescherming? Want functies van het gebied zijn nu gewijzigd als we de nieuwe plannen bestuderen en de situatie voor wat betreft beschermde diersoorten is ook drastisch gewijzigd. Verder, heel belangrijk ook, wat is de rol van de provincie precies? Wat is het en wat gaat het zijn? We horen heel graag dat in zowel financiële zin voor het gehele project, maar ook als er mogelijk betrokkenheid gaat zijn bij de uitgifte van kavels in fases drie en vier van het project. Al met al, de Partij voor de Dieren-fractie zou willen aandringen op het snel organiseren van de beloofde informatiebijeenkomst, waarin deze en andere vragen nader aan de orde kunnen komen. Dus eigenlijk is dat de vraag is aan de gedeputeerde, hoe snel kan dat georganiseerd worden? Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Batteau. Mijnheer Van Muilekom.

Gedeputeerde Van Muilekom: Dank u wel, voorzitter. Dank u wel voor de vragen. Ik wil vooraf even iets stellen. Er wordt een aantal vragen gesteld die denk ik het best gepast hadden in de gemeenteraad van Soest. Desondanks is het wel zo, ik heb wel informatie opgehaald bij Soest over de vragen en die wil ik graag met ... De antwoorden met u delen. De vraag over wat er gebeurd is de afgelopen tijd, het is in ieder geval zo dat de afgelopen maanden zeker nieuwe kennis is opgedaan op het gebied ook van natuurontwikkeling. Dat komt ook gewoon uit informatie die de afgelopen maanden, afgelopen tijd is gehaald met reacties uit de omgeving, maar zeker ook in gesprekken met deskundigen. Deskundigen op het gebied van dassen, ecologen, bomen. Er zijn ook nieuwe ideeën ontstaan. Die ideeën die leidden ertoe in ieder geval dat de gemeente tot inzicht kwam dat de das zoals hij er is, kon blijven zitten. Dus de burg die er is, die ... Dat die in stand kon blijven en dat tegelijkertijd het plan zo aangepakt is dat de natuur ook in het gebied versterkt kan worden. De aanpassingen zoals ze er nu liggen, die passen gewoon binnen het bestaande bestemmingsplan, het vastgestelde bestemmingsplan. Dus die hoeven niet gewijzigd te worden. De verleende ontheffingen die er zijn in het kader van de Wet natuurbescherming, die blijven gewoon van kracht. Soest die kan kijken of ze deze willen gebruiken. Ze kijken op dit moment ook met het bevoegd gezag welke soorten en of aanvullende vergunningen wel of niet nodig zijn. U heeft een vraag over de busbaan. Dat klinkt alsof er een grote baan door het gebied gaat. Het is in ieder geval altijd wel zo geweest dat het gebied ook met de bus bereikbaar is, dus dat ook een bus door het gebied kan rijden. Gemeente Soest is op dit moment bezig om te kijken hoe dat zo goed mogelijk ingepast wor... Kan worden. Zeker ook omdat er een deel, een groen gedeelte, meer aan de noordkant ... Dus men wordt ... Men denkt eraan dat die bus, als door het gebied hij rijdt, dat het meer aan de zuidzijde zal zijn. Even de vraag over de eerste fase, richt de gemeente Soest zich op natuurontwikkeling of aanleg van natuurgebied? Wat wordt hiermee bedoeld? In eerste instantie is eigenlijk de keuze gemaakt, we gaan eerst zorgen dat we het groen daar gaan bekijken, versterken, dat wat er nodig is, ook om de biodiversiteit en de vitaliteit van het bos te versterken. Op bepaalde plekken is de vitaliteit van het bos zeker niet op orde. Dus als je het hebt over maatregelen die men ook wil treffen, is dat op bepaalde plekken soms wat meer ruimte voor toetreding bijvoorbeeld van zonlicht moet zijn, dat er andere en nieuwe vegetaties misschien wel ingepast moeten gaan worden. Wat dat betreft, struiken, dat soort dingen, maar dat is echt even aan de gemeente Soest hoe ze dat echt allemaal verder gaan doen? Maar daar wordt echt heel serieus naar gekeken. De vraag over de provincie ... De provinciale rol als het gaat om deze bouwplannen, de provincie heeft geen rol bij deze bouwplannen. De gemeente Soest is verantwoordelijk voor de uitwerking van deze plannen en de realisatie en ook de begeleiding van deze plannen. De provincie is ook geen projectontwikkelaar en is ook geen grondeigenaar. De financiële consequenties, het is in ieder geval zo dat de gemeente Soest blijft binnen de kaders die, van de grondexploitatie, die ook ... Dingen die zijn afgesproken. Als daar meer informatiebehoefte is, dan kunnen we een infosessie houden. U weet ook, altijd als we het over financiële informatie hebben, dan moet dat ook een besloten sessie zijn. Dus die bereidheid is er, die heb ik eerder ook al geuit. Als u daar behoefte aan heeft, dan moet u dat met de griffie even afstemmen. Tot slot nog even over de informatiebijeenkomst. Het is in ieder geval zo, wij ... Ik ga, als u er behoefte aan heeft, ga ik ook de gemeente Soest uitnodigen om informatie te verstrekken. Ik wil u wel melden in ieder geval dat, 15 mei is ook een openbare inloopbijeenkomst over de plannen Oude Tempel, dus ... Ook voor de raad en omwonenden. Even kijken.

De voorzitter: Mooi.

Gedeputeerde Van Muilekom: Volgens mij heb ik dan alle vragen gehad.

De voorzitter: Dat lijkt mij zeker. U heeft het best lang geantwoord na uw inleiding dat het eigenlijk vragen waren die in de gemeenteraad van Soest beantwoord moesten worden. Maar heel goed om even het verhaal van u te horen. Voldoende voor nu, mevrouw Batteau?

Mevrouw Batteau: Ik heb een paar aanvullende vragen. Eén dan. En dat is ...

De voorzitter: Maar ik zou echt willen adviseren om hier in de commissie ook verder met elkaar over te spreken.

Mevrouw Batteau: Als daar gelegenheid voor is.

De voorzitter: De commissievoorzitter biedt daar in de rondvraag altijd gelegenheid voor. Eén korte vraag nog.

Mevrouw Batteau: Dan zal ik hem toespitsen op die ... De opmerking over de bestemmingsplanwijziging. Want wij hebben wel met deskundigen gesproken, bijvoorbeeld Das&Boom, waarin die ... Die heel stellig zijn, die zeggen, die bestemming is wel degelijk veranderd. Dus die ... Zij zijn overigens niet geraadpleegd bij de plannen om na te denken of er wel of niet ontheffing zal nodig zijn voor de natuur, of een natuurontheffing voor soorten. Dus we zijn ... Ik ben benieuwd, want zij zijn geraadpleegd, en een reactie op het feit dat deskundigen zeggen dat het toch wel degelijk nodig gaat zijn.

De voorzitter: Heel kort, mijnheer Van Muilekom.

Gedeputeerde Van Muilekom: Ook binnen de stuurgroep gaan we dit zeker bespreken over bestemming ... Het vigerende bestemmingsplan. Soest heeft aangegeven dat alles past binnen het vigerende bestemmingplan. Dus als u vindt dat het niet zo is, dan ... Ik ...

De voorzitter: Dat zal uiteindelijk blijken of dat ook daadwerkelijk zo is. Dank u wel, mijnheer Van Muilekom. Dank. Dan zijn we aan het eind gekomen van het vragenhalfuur. Dan kan ik een verzuim goed maken, want u treft in de zaal ook een traktatie aan, mevrouw Van den Broek, sorry, ik had het bij het begin moeten zeggen, maar traktaties van de fractie van de BBB voor het feit dat ze één jaar in onze Staten zitten. Dus ze waren al van harte welkom, maar dit wordt ... Dus leuk. Zeer gewaardeerd. Dank u wel.

7. SV Wijziging Gemeenschappelijke Regeling Siteholderschap Hollandse Waterlinies

De voorzitter: Kom ik bij agendapunt 7. Dat is Statenvoorstel Wijziging Gemeenschappelijke Regeling Randstedelijke Siteholderschap Hollandse Waterlinies. Is een hamerstuk, daar stemt u mee in.

8. SV Wijziging Gemeenschappelijke Regeling Recreatieschap Stichtse Groenlanden

De voorzitter: Agendapunt 8, Statenvoorstel Wijziging Gemeenschappelijke Regeling Recreatieschap Stichtse Groenlanden. Hamerstuk. Stemt u mee in. Dank u wel.

9. SV Verordening betreffende de instelling en werkwijze van de Vertrouwenscommissie inzake de herbenoeming van de Commissaris van de Koning

De voorzitter: Agendapunt 9, Statenvoorstel verordening betreffende de instelling van de werkwijze van de Vertrouwenscommissie inzake de herbenoeming van de Commissaris van de Koning. Hamerstuk. U stemt in. Dank u wel.

10. SV Strategie voor Europese samenwerking en belangenbehartiging 2024-2034

De voorzitter: Dan zijn wij toe aan agendapunt 10. Dat is het agendapunt Statenvoorstel Strategie voor Europese samenwerking en belangenbehartiging 2024-2034. Ik ga de fracties die daar het woord over wens te voeren achtereenvolgens het woord geven. Ik begin bij de BBB, mevrouw Ghijsels-Kerkhoff. U mag vanachter het spreekgestoelte spreken, als u dat wilt.

Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff: Geachte voorzitter. We hebben als BBB heel wat uurtjes gependeed om te besluiten wat we eigenlijk van het strategiedocument voor Europese samenwerking vonden. Want hoewel het als processtuk was opgesteld, las het sluimerend toch als opiniestuk. Aan de andere kant bleek dat feitelijk niet echt aantoonbaar en was het gewoon goed geformuleerd. Kortom, knap geschreven. Laat ik dus beginnen met een compliment voor de opstellers, want het stuk alsmede het uitsplitsen van de strategie voor de samenwerking en belangenbehartiging enerzijds en de uitvoeringsagenda anderzijds, maakt dat het in grote lijnen een feitelijk stuk is in onze perceptie. Want natuurlijk vindt de BBB ook dat samenwerking met en lobbying richting de EU van groot belang is. Tegelijkertijd zou de bijlage, de Uitvoeringsagenda Europese zaken, en dat zou geen verrassing moeten zijn, niet de onze zijn. Dat maakt het lastig. Ook constateert de BBB dat de EU al dan niet via fondsen steeds vaker met afdwingende regel- en wetgeving komt. BBB is daar zeker niet altijd voorstander van, want hoewel zij samenwerking binnen de EU belangrijk vindt, zij vindt eigen autonomie nog belangrijker. Overigens wordt daar in onze beleving op één ... Nee, excuses. Op dit moment constateren we dat het gevoerde beleid vanuit de EU naadloos uitsluit ... Aansluit op die van de Utrechtse coalitie. Of andersom, zoals u wilt. We hebben dan ook begrip vanuit die optiek voor de onderliggende enthousiaste toon welke, en ik kan het niet genoeg benadrukken, zich keurig afzijdig houdt van de inhoud van het beleid. Overigens wordt daar in onze beleving op één punt uitzondering voor gemaakt en dat is daar waar het gaat om internationale profilering, in die zin dat de provincie haar hoge classificering in de zogenaamde RCI wil behouden. Willen we dat eigenlijk wel? Wil de Staten dat wel? Maar terug naar het document met de steeds terugkerende positief ondertoon. Zoals gezegd, voor de coalitiepartijen te begrijpen omdat deze in behoorlijke mate aansluit bij het coalitieakkoord, maar daarbij dus niet of in veel mindere mate op het BBB-programma. Maar wie weet gaan zaken verschuiven na de Europese verkiezingen. Wat dat betreft vonden we ook de timing van dit stuk opmerkelijk, maar dat terzijde.

De voorzitter: Ogenblikje. Mijnheer Gilissen heeft een interruptie.

De heer Gilissen: Voorzitter, mevrouw Ghijsels-Kerkhoff begint over die RCI-indicator. Dat zegt namelijk iets over hoe goed het in Utrecht gaat, in economische zin, maar ook daarmee over de positie van onze regio, wat dat betekent voor investeringsvermogen en daarmee voor de kwaliteit van de gezondheid van mensen en ook hoe je met natuur kunt omgaan, circulaire samenleving. Zij stelt vragen, maar ik ben even hoe de fractie van BBB er zelf in zit. Is die RCI-indicator niet een hele goede graadmeter over hoe goed we het doen en is het niet het belangrijk ook, vindt de VVD ook niet ... BBB het niet belangrijk dat we ook blijven inzetten op een goede positionering van de provincie Utrecht?

De voorzitter: Mevrouw Ghijsels.

Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff: Excuses. We halen hem hier even naar voren, ook omdat het in onze optiek niet passend is in het stuk dat eigenlijk schrijft over het proces en niet inhoudelijk beleid. Maar om daar inhoudelijk even op door te gaan, ja, wij vinden het hartstikke goed te lezen dat wij zo vooruitstrevend zijn, ook op economisch vlak. Maar tegelijkertijd, en daar gaan we het later vanmiddag over hebben, wringt het aan alle kanten qua woningmarkt, qua ruimtebehoefte, ook de behoefte voor uitbreiding van bedrijfsruimtes. Dat is wel iets waar wij ons ook zorgen om maken. Dus dat is de keerzijde van dit verhaal.

De voorzitter: Mijnheer Gilissen, tot slot.

De heer Gilissen: Voorzitter, ik zoek toch even naar die keerzijde. Want volgens mij zegt de RCI-indicator veel meer iets over waar je staat als regio. Wil je nieuwe woningen kunnen bouwen, wil je competitief blijven, wil je ook voldoende plekken hebben voor werk, dan is het wel belangrijk dat je ook investeert in hoe je het geld verdient, het verdienvermogen van de regio. Dus langs die lijn ziet de BBB dan ook dat het verstandig is dat je een geval oog hebt voor die positie en dat je zorgt dat je het geld eerst verdient, voordat je het uitgeeft.

Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff: Wij zijn voorstander van marktwerking, dus vanuit die optiek zeker. Alleen nogmaals, tegelijkertijd is er een heel ander element waar we ook aandacht aan moeten geven, dat is het totale ruimtegebruik en oppervlak in deze provincie. Dus daar wringt het. Niet qua kapitaalbehoefte en marktwerking.

De voorzitter: Goed. Dank u wel. U kunt uw betoog vervolgen.

Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff: Even kijken. We hadden het over de Europese verkiezingen en dat we wel dus de timing een beetje opmerkelijk van dit stuk vonden. Wij ... Maar goed, dat terzijde. Want juist met de kans dat er ook zomaar eens een andere wind binnen de EU kan gaan waaien, hoop ik u te overtuigen dat ons amendement die we strakjes in gaan dienen in ieders belang is. De EU brengt ontegenzeggelijk veel, maar ook tegengas blijven geven is hard nodig, nu en in de toekomst. Juist dat lazten wij onvoldoende terug. Terwijl na contact met de ambtenaren wij begrepen dat er wel degelijk veelvuldig teruggeduwd wordt. Gelukkig maar. Maar als dat dus ook onderdeel van de belangenbehartiging is, waarom lezen we dat dan niet terug? Ons advies is dus, schrijf het dan ook op. Zodoende dat de gezonde kritische houding jegens de EU ook uit dit strategiedocument blijkt. We hebben daarom via een amendement een drietal beperkte wijzigingen voorgesteld, juist om een gezonde kritische houding ook ergens in dit strategiedocument te duiden. We hopen dat eenieder van u het eens is en dat dit ook hoort bij de belangenbehartiging en vanuit die optiek best iets explicieter gemaakt mag worden. Daarnaast, en ten slot, dienen wij met D66 een motie en amendement mee in, die pleiten voor meer betrokkenheid vanuit de Staten op dit thema, zodoende om een transparant proces nu en in de toekomst te behouden. Want we hebben wel een beetje het gevoel dat de Staten op dit moment hierover onvoldoende gekend wordt. Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Mag u nog even blijven staan, want mijnheer Nagtegaal wil een interruptie plegen. Maar ik stel vast dat u drie amendementen indient bij deze.

Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff: Excuses. Eén amendement met drie wijzigingen.

De voorzitter: Dank u wel. Helemaal helder. Die krijgen we zo en die maakt ook onderdeel uit van onze beraadslagen en straks de stemmingen. Mijnheer Nagtegaal.

De heer Nagtegaal: Dank, voorzitter. Ik heb eigenlijk twee vragen. De eerste is een vormvraag. Waarom heeft het amendement dezelfde titel als mijn amendement? Kunt u ... Kon dan mevrouw Ghijsels niet iets zelf verzinnen? De ... Het tweede is, kijk, in mijn amendement, aanpassing negen en elf, negen gaat ook over die index en aanpassing elf, daar heb ik Volt toegevoegd, over die belangenbehartiging en dat we daar ook stevig tegen Europa en de Europese Unie kunnen ingaan waar het gaat om onze belangen, wat maakt het dan dat BBB verder niet met mijn amendement mee kan gaan? Want mijn amendement dekt ook de lading als het gaat om de dingen die u belangrijk vindt.

De voorzitter: Goed. Mevrouw Ghijsels heeft de gelegenheid om daar even kort op te reageren. Maar de dag is nog lang, dus u kunt misschien nog de lunchpauze voor nader overleg gebruiken. Mevrouw Ghijsels.

Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff: Over die titel, ik denk dat we allebei gewoon niet heel erg creatief zijn geweest in de betiteling. Over jullie abonnement, amendement, we hebben ernaar gekeken. Ik ben het eens dat hetgeen wat wij voorstellen ook in het amendement van jullie te lezen is. Het punt is dat er zoveel aangepast en bijgeschreven en verbeterd werd, dat ik denk dat het de boodschap in kracht verliest. Wij wilden heel duidelijk deze boodschap boven alle andere boodschappen leggen.

De voorzitter: Goed. Voor nu voldoende, mijnheer Nagtegaal. Nogmaals, u kunt ook buiten de vergadering het overleg met elkaar zoeken. Dank u wel, mevrouw Ghijssels. Dan is nu het woord aan de fractie van GroenLinks. Mijnheer El Hamdaoui, gaat uw gang.

De heer El Hamdaoui: Dank u wel, voorzitter. Wat goed is voor Europa, is goed voor Nederland. Zo beginnen GroenLinks', PvdA's campagne voor de Europese verkiezingen. Ik zou hem misschien zelf persoonlijk wat breder trekken. Wat goed is voor de wereld, is goed voor Nederland. Maar dat terzijde. GroenLinks is blij met het Europabeleid van de provincie. De grote uitdaging van ons mooie continent is een belangrijk kernpunt voor ons, zoals de focus op het beleid voor energietransitie, circuleren in samenleving en klimaat. Dat vinden we hele mooie ontwikkelingen. Het Fit for 55-pakket zien we als een goede vooruitgang en een belangrijke stap in het bevechten van klimaatverandering. Ook de nieuwe regels op milieuvriendelijk maken van producten en het verbod op wegwerpplastic is voor onze mooie ontwikkeling. Het verminderen van grote plastic eilanden van onze grote zeeën. Europa staat voor een moeilijke periode. Met deze strategie hebben wij er vertrouwen in dat we de uitdagingen goed oplossen en daarnaast past het ook nog eens goed bij ons politiek akkoord, dus wij kunnen voorstemmen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer El Hamdaoui. Dan kom ik bij de fractie van de VVD. Mijnheer Gilissen, gaat uw gang.

De heer Gilissen: Dank u wel, voorzitter. De heer El Hamdaoui ging wel heel snel, dus ... Voorzitter, de VVD-fractie kijkt terug op een goed debat ook in de commissie. Want onze toekomst begint in Utrecht, maar ligt in Europa. In een steeds kleiner wordende wereld is je verhouding met je buur belangrijker dan ooit. Alleen ga je misschien harder, maar samen kom je uiteindelijk verder. Dat is ook de echte overtuiging van mijn fractie. De VVD wil een Europa dat werkt ook voor Utrecht. Dat straalt strategie in proces, maar ook zeker in doelstelling uit. Complimenten ook voor de wijze waarop deze tot stand gekomen is aan de gedeputeerde, maar ook aan alle mensen die daar een bijdrage aan hebben geleverd. Deze Staten hebben vorig jaar motie M23-52 aangenomen waarin we GS vragen om ambitieus te zijn als het gaat over de ambitie om Europese middelen voor Utrecht veilig te stellen en dat samen met medeoverheden, kennisinstellingen en het bedrijfsleven te doen. Want dat Europese geld helpt ons ook als provincie bij het realiseren van onze eigen doelen. In de commissie gaf de gedeputeerde aan dat dat ook de achtergrond van deze strategie is. Tegelijkertijd missen we nog een beetje ambitie. We hebben tegelijkertijd afgesproken dat de gedeputeerde deze strategie ook als inzet gebruikt om jaarlijks in de P&C-cyclus, dat is eigenlijk het grote verdeelspel elk jaar over hoe we de middelen koppelen aan onze prioriteiten, dat ze daar aandacht voor blijft vragen. Dus wat de VVD-fractie betreft, staat die motie nog steeds en zullen we per cyclus, dus ook bij de komende Voorjaarsnota, ook goed kijken hoe met deze strategie in de hand het college er ook voor zorgt dat we blijven investeren in die Europese kansen, ook in financiële zin, en hoe we samen inderdaad met die medeoverheden en vooral ook het bedrijfsleven en kennisinstellingen blijven werken aan die Europese middelen voor onze provinciale doelen. Ik verwacht van ... Ik verwacht, en ik weet dat collega's ook met misschien voorstellen gaan komen, maar ik zie mevrouw Blekxtoon.

De voorzitter: En mevrouw Blekxtoon komt gelijk aangelopen, dus die gaat een voorstel doen. Een interruptie. Gaat uw gang, mevrouw Blekxtoon.

Mevrouw Blekxtoon: Dank, voorzitter. Ik wilde nog even reageren op wat hiervoor werd gezegd. Want gaat het de heer Gilissen dan eigenlijk alleen maar om het halen uit Europa? Dat is mijn vraag.

De voorzitter: Mijnheer Gilissen.

De heer Gilissen: Voorzitter, ik ben van de afdeling halen en brengen. Ik denk dat wij als meest ... Een van de meest competitieve regio's ook heel veel te brengen hebben. Dat doen we natuurlijk ook. We hebben

kennisinstellingen die wereldwijd, maar ook binnen de Europese Unie gewoon heel bekend zijn. We laten op onze ambitie als het gaat over circulariteit en duurzaamheid ook zien wat we allemaal kunnen. We gaan binnenkort een Deense delegatie ontvangen. Dus men weet ons ook goed te vinden. Dus wat ons betreft, is het allebei. We brengen heel veel naar Europa. Ook Joost Klein met een heel leuk liedje en ons nationale voetbalelftal natuurlijk. Maar we kunnen ook veel halen. Wat de VVD betreft, is dat ook in balans en blijven we daarop inzetten.

De voorzitter: Voldoende, mevrouw Blekxtoon? Dank u wel. Mijnheer Gilissen, u kunt ...

De heer Gilissen: Fijn dat ik de zege van Volt heb op dit onderwerp, voorzitter. Dat doet mij deugd. Voorzitter, ik ga afronden. Want ik ... We zien een aantal andere voorstellen, wijzigingsvoorstellen zelf van de ... Van de fractie van D66 bijvoorbeeld, als het gaat over, hoe doen we dat rondom de belangenvertegenwoordiging, vinden we goed. Gaan we ook waarschijnlijk steunen. Er zullen ook een aantal voorstellen zijn die we niet gaan steunen, maar misschien dat we het daar nu nog even over gaan hebben via de interruptie van mevrouw Butterman.

De voorzitter: Zeker. Die ga ik daar nu de gelegenheid voor geven. Maar ik maak ... Liet u nog even uw laatste zin afmaken. Mevrouw Butterman.

Mevrouw Butterman: Precies. Ik hoorde dat u ging afronden. Voorzitter, dank u wel. Mijnheer Gilissen, zou u aan mij kunnen uitleggen wat de doelstelling is van de strategie? Want ik kon hem niet vinden.

De voorzitter: Mijnheer Gilissen.

De heer Gilissen: Voorzitter, deze strategie die verbindt eigenlijk de inzet vanuit de provinciale organisatie met hoe we ons verhouden tot Europa. Europa is in vele ... In veel opzichten een bestuurslaag waar we rekening mee te hebben houden. Europese regelgeving is bepalend voor hoe we in Utrecht en ook in Nederland daarmee omgaan. We investeren als land heel veel ook natuurlijk in Europa en die samenwerking zelf. Dan kom ik terug op ook de interruptie die mevrouw Blekxtoon had, namelijk, het halen en brengen, hoe brengen we dat in balans?

De voorzitter: Mevrouw Butterman, voldoende? Voldoende. Dank u wel.

De heer Gilissen: Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: U was klaar. Dank u wel, mijnheer Gilissen. Dan is nu het woord aan de fractie van D66, mijnheer Harinck. Gaat uw gang, mijnheer Harinck.

De heer Harinck: Dank, voorzitter. De heer Gilissen kwam naar een natuurlijk einde, dus ik wist waar ik moest zijn. Voorzitter, D66 is heel blij met dat wij vandaag deze strategie vaststellen. We hebben het ook al in de commissie gezegd, maar in deze veranderende wereld is het van belang dat wij als provincie buiten onze grenzen kijken en samenwerken binnen de EU. Nederland en de provincie Utrecht kunnen natuurlijk niet in isolatie functioneren, dus kijken buiten die grenzen. Wat D66 betreft, onderstrepen de onderwerpen die wij hier ... Die aan worden gesneden in de strategie goed waar wij ons op ... Als provincie op moeten focussen binnen dat Europese speelveld. We zijn ook enthousiast over de informerende en aanjagende rol van het cluster Europa en staan achter het geschetste tijdsplan om uiteindelijk uit te groeien tot een regionaal EU-expertisecentrum. Dat is mooi. Daarbij sluit ik me ook aan bij het betoog van de heer Gilissen, want volgens mij heeft dat ... Hij dat goed verwoord. Kortom, deze strategie van omgaan met Europa past goed in de visie van D66. Als je die twee achter elkaar zet, dan hebben we nog een Joost Klein-referentie. Voorzitter, D66 vindt het belangrijk dat het Europees beleid ook in dit huis de nodige aandacht krijgt. Daarom dienen wij vandaag twee voorstellen in. Als eerst onze motie Betrek PS in keuze

belangenbehartiging, welke gaat over dat wanneer wij ... Beleidsontwikkelingen in de EU plaatsvinden, nieuwe beleidsontwikkelingen die grote impact hebben op onze provincie, dat we hier dan ook het gesprek aan voeren met PS. Hoe gaan we daarmee om? Welke richting moet onze belangenvertegenwoordiging zijn? Waar zetten wij als provincie op in? Zeker wanneer omgang met deze ontwikkelingen niet goed past binnen onze bestaande kaders, is het natuurlijk heel relevant om als PS hiervoor het gesprek te voeren. Deze motie dien ik in samen met UtrechtNu!, Partij voor de Dieren, 50PLUS, FVD, BBB en Volt. Ik heb hem nog niet fysiek, voorzitter, maar die komt uw kant op. Dan dienen wij nog een amendement in met de Partij voor de Dieren over doelmatige meetmomenten, maar de toelichting daarvan laat ik aan mevrouw Butterman straks. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Harinck. Uw aangekondigde moties zullen inderdaad ook in het Stateninformatiesysteem worden gezet. Kom ik nu bij de fractie van het CDA. Mijnheer Koren krijgt het woord. Mijnheer Koren, het woord is aan u.

De heer Koren: Dank, voorzitter. Ik wilde beginnen met een woord van dank aan ons commissielid en kandidaat bij de komende Europese verkiezingen, Rody Van der Pouw-Kraan, die dit mede mogelijk heeft gemaakt. Voorzitter, the future is Europe. Dat is wat er staat op een metershoge muurschildering aan de zijkant van een pand aan de Wetstraat, midden in de Europese wijk in Brussel. Het klopt, voorzitter, the future is Europe. We moeten het samen doen. Zoals onze provincie Utrecht onderdeel is van Nederland, is Nederland onderdeel van Europa. Europa biedt kansen om met Europese subsidies onze provinciaal ambities te verwezenlijken. Daarnaast is het ook goed om te realiseren dat ongeveer 70 procent van de Europese wetgeving invloed heeft op onze provincie Utrecht. Keuzes die op Europees niveau worden gemaakt, doen ertoe. Deze keuzes komen niet in een vacuüm tot stand. Decentrale overheden zoals onze provincie Utrecht spelen daarin een rol. Deze voorliggende Europastrategie, want wat het CDA betreft is dat juist de benaming voor dit document, biedt hiervoor een goed vertrekpunt. Binnen het Brusselse kunnen en moeten regionale overheden zich internationaal profileren, kennis uitwisselen en samenwerken in ambitieuze plannen. De Europastrategie zet uiteen hoe de provincie Utrecht wenst te anticiperen op Europese wet- en regelgeving, hoe zij wil bijdragen aan besluitvorming die rekening houdt met onze provinciale belangen en hoe zij gebruik wil maken van Europese financiering voor het behalen van haar doelen, doelstellingen die het CDA alleen maar kan onderschrijven. De provincie Utrecht heeft namelijk veel te halen uit Brussel, maar ook vooral veel te brengen naar de rest van Europa. Wij profileren onszelf als het heart of health en zijn niet voor niets bekoord op meest competitieve regio in Europa. Het is geen paradox om in te blijven zetten op een competitieve regio en een gezonde provincie. Maar wat het CDA betreft kan het bevorderen van bedrijvigheid en economische groei stimuleren samengaan met het streven naar een gezonde samenleving. Het sleutelwoord is balans. We moeten vooral de kansen zien. De provincie kan hier bijvoorbeeld met financiële hulp uit Brussel een sleutelrol spelen. Circulaire initiatieven van bedrijven komen juist vaak op regionale schaal van de grond. De Europastrategie geeft op dit moment voldoende ruimte aan het college en cluster Europa om haar rol te pakken. Dat PS op de hoogte wordt gehouden van de beslissing en ontwikkelingen, lijkt ons vanzelfsprekend. PS hoeft van het CDA niet geconsulteerd te worden over impactvolle ontwikkelingen in Europees beleid. Dat zou onze provincie niet slagvaardiger maken. Wij vertrouwen dat college dan ook gewoon toe. Voorzitter, provincie Utrecht is onderdeel van Europa en er ligt een mooie rol voor ons op het Europese toneel. We moeten maximaal inzetten op de kansen die Europa ons biedt. Door richting te geven aan de Europese inzet van de provincie, kunnen wij middels het vaststellen van deze Europastrategie de EU optimaal laten bijdragen aan de Utrechtse opgaven. Daarom steunt het CDA van harte deze Europastrategie. Het zet wat ons betreft de lijn uit naar wat voor ons belangrijk is, een waardevol Europa voor de provincie Utrecht en een waardevolle provincie Utrecht voor Europa. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Koren. Dan is nu het woord aan de Partij van de Arbeid. Ik zie, ondanks dat mijn vakje leeg is, mijnheer Adriani aanstalten maken. Dus ik denk dat ik hem het woord ga geven. Mijnheer Adriani, u heeft het woord.

De heer Adriani: Dank, voorzitter. Europa, best belangrijk. Volgens mij zei zelfs de gedeputeerde dat in de commissiebehandeling. Dank voor deze strategie. Ik sluit me graag aan bij de complimenten van de BBB en de anderen over de heldere nota die daarvan gemaakt is. Wat mij betreft, wat de Partij van de Arbeid betreft, een nota die uitstraalt dat de provincie echt een Europabewuste provincie is en ook in vier stappen dat nog verder wil verdiepen en verbreden. Die vier stappen die spreken ons erg aan. We zijn nog wel nieuwsgierig naar, welke tijdlijn moeten we ons daarbij voorstellen? Ik kom daar zo op één element nog even apart op terug. Een mooi geschreven stuk met een verschrijving daarin. Daar is al eerder aan gerefereerd, dat gaat over die toppositie van de Utrechtse regio in de RCI-index. We hebben natuurlijk in het coalitieakkoord gezegd, we willen een economisch beleid waarin economische, ecologische en sociale belangen met elkaar in balans zijn. Nu het coalitieakkoord ook in deze nota leidend is voor de strategie en de inzet van het college, zou dat dus volgens mij ook onder de internationale elementen moeten staan. Daarom dienen we ook een amendement daarover van de Partij voor de Dieren mede in. Voorzitter, voor de Partij van de Arbeid, we hebben daar in de commissie ook over gesproken, is een belangrijk element dat we ook gemeentes in de provincie Utrecht helpen faciliteren om gebruik te kunnen maken van alles wat Europa te bieden heeft. Dat is voor gemeentes, zeker voor kleinere gemeentes, is dat nog niet zo makkelijk. Europese subsidieprocessen zijn complex, het monitoren daarvan is complex. Wij hebben hier in het provinciehuis daar al behoorlijk wat expertise voor. We hebben met elkaar gewisseld van, zou dat faciliteren van gemeentes niet in de kerntaken in stap één kunnen zitten? Daar is ook ambtelijk nog wat over gewisseld. Wat daar uitgekomen is, is dat eigenlijk de conclusie is, we weten nog niet precies hoe we dat moeten doen en wat voor middelen daar dan voor nodig zijn. Op zich snap ik dat. Ik snap ook dat u dat met gemeentes misschien nog verder uit wil diepen. Maar ik zou toch een pleidooi willen doen om daar niet tot in stap drie mee te wachten, maar ook om richting de kadernota 2026 te kijken of u daar al invulling aan kan geven? Dan tot slot, voorzitter, de motie van D66, die vind ik wel een beetje ingewikkeld, want die vraagt om, voordat u belangen gaat behartigen, eerst PS te consulteren, en tegelijkertijd onze collegeleden vertegenwoordigen onze provincie elke dag. Elk uur zijn ze in gesprek met regio's, met collega-provincies, met het Rijk, met Europa, met het maatschappelijk middenveld, met ondernemers. Dat doen ze op basis van beleidskaders die we hier vaststellen met elkaar. Hoe logisch is het dat we specifiek voor Europa zeggen, dan zijn die beleidskaders ineens niet zo sturend, niet het fundament van het handelen van onze collegeleden, maar dan moeten we daar apart het gesprek over voeren. Ik worstel nog erg met wat daar de logica van is, maar wellicht dat dat in de tweede termijn nog komt.

De voorzitter: Mijnheer Harinck wil daar nu al op reageren, zie ik. Gaat uw gang.

De heer Harinck: Dank, voorzitter. Richting de PvdA zeg ik, zou het niet heel logisch zijn dat wanneer er een grote ontwikkeling is op Europees vlak, in mijn telefoongesprek met mevrouw Blekxtoon gisteren had ik als voorbeeld bedacht, de ... Er speelt een Europees debat over dat de regio's verantwoordelijk zijn voor handhaving op cybersecurity. Misschien moeten wij daar als provincie van tevoren een mening over vormen. Het college ziet dat dat onderwerp speelt en kan daarbij ... Het past niet in onze beleidskaders. Kan dan aan PS vragen, wat gaan we hiermee doen? Volgens mij is dat heel slim om te doen.

De voorzitter: Mijnheer Adriani.

De heer Adriani: Voorzitter, als er ontwikkelingen zijn, Europees of anderszins, waar we nog geen beleid voor hebben, dan is het natuurlijk logisch dat we daar beleid voor gaan maken en daar kaders voor gaan formuleren. Maar om in zijn algemeenheid te zeggen, onze collegeleden vertegenwoordigen ons als provincie iedere dag op basis van de kaders die we hier met elkaar afspreken, maar als ze naar Europa

gaan, moeten ze eerst even langskomen om te vragen welke ... Wat de boodschap is, dat vind ik een raar figuur.

De voorzitter: Goed. Tot slot op dit punt.

De heer Harinck: Tot slot. Dat zegt de motie ook helemaal niet. Volgens mij laat de motie genoeg ruimte voor het college om zelf te duiden, wat zijn die grote ontwikkelingen, waar is het handig om PS te consulteren? Dus volgens mij hoeft het helemaal niet de dagelijks praktijk in de weg te staan.

De voorzitter: Prima. Dank u wel. De heer Adriani was al klaar. Dank u wel. Dan Partij voor de Dieren. Mevrouw Butterman, u heeft het woord.

Mevrouw Butterman: Dank u wel, voorzitter. Zoals de collega's inmiddels van ons gewend zijn, zijn we niet zo gecharmeerd van procesmatige stukken waar inhoud ontbreekt, maar er zijn soms dossiers waar je het mee moet doen, dus ook in dit geval. Het verhullend taalgebruik in het stuk verstopt een eigenlijk belangrijk punt, namelijk dat de strategie met name bedoeld is om Europese subsidies richting provincie Utrecht te halen, iets wat UtrechtNu! in hun amendement en de heer Gilissen in zijn bijdrage juist zo heel expliciet hebben gemaakt. Als Partij voor de Dieren hebben we een planeetbrede visie, immers, een gezonde en veilige leefomgeving beperkt zich niet tot landsgrenzen. Als we schoon water willen, een schone lucht en een sterke natuur, dan moeten we daar planeetbreed op inzetten. Maar zoals we ook in de commissievergadering duidelijk maakten, stuit de hardnekkige focus op de toppositie behouden als meest competitieve Europese regio ons echt tegen de borst. Het mogelijke trickle-downeffect dat hier impliciet onder ligt, is wat ons betreft een beetje naïef. We zien nog steeds dat de grootste bedrijven de grootste subsidies binnenhalen, maar dat bijvoorbeeld de kleine biologische tuinderijen het nakijken hebben als het gaat om Europese subsidies. De paradox van het willen, zijn en blijven van een heel competitieve regio, het aantrekken van bedrijvigheid en werkgelegenheid in de provincie waar er al woningtekort is, een hoge druk op ruimte en natuur is voor ons geen vruchtbare bodem voor het werkelijk worden van een gezonde provincie. Daarom dienen we samen met GroenLinks en de PvdA het amendement Toppositie geen topprioriteit in. Daar komt mijnheer Gilissen.

De voorzitter: Dat hoeft op zich geen aanleiding te zijn om uw betoog te onderbreken.

De heer Gilissen: Ik vind het een hele goede reden, voorzitter.

De voorzitter: Maar nu u dat toch gedaan hebt, geef ik mijnheer Gilissen het woord.

De heer Gilissen: Ik begrijp heel goed dat de Partij voor de Dieren en de VVD elkaar misschien niet altijd kunnen vinden, zo van, waar begin je in de ambitie om gezonder mensen ook aan het werk te krijgen, bestaanszekerheid, brede welvaart? Tegelijkertijd zou mijn vraag ook aan mevrouw Butterman zijn van, al die ambities kosten geld. Is de Partij voor de Dieren het in ieder geval met mij eens dat het inzetten op een sterke economie, inzet op Europese bijdrages, ook voor provinciale doelen, dat in ieder geval wel meer financiële ruimte geeft om te investeren in gezondheid, natuur en ook alle andere dingen waar we elkaar wel weten te vinden?

De voorzitter: Mevrouw Butterman.

Mevrouw Butterman: Dank u wel, voorzitter. Ook daar denk ik, op dat ... In dat antwoord verschillen we natuurlijk van elkaar. Want ik vraag me echt af, en wij als Partij voor de Dieren ook, of dat werkelijk geld kost. Ik bedoel, er zijn al 37.000 openstaande vacatures in onze provincie die we niet weten te vullen. Het nog meer aantrekkelijk woningtekort, daar hoeven we het niet over te hebben. Daar gaan we het later nog over hebben. Weet je, we zijn een provincie die intrinsiek aantrekkelijk is, we liggen centraal in het land,

we hebben hoogopgeleide mensen. Die kosten hoeven niet per se voor die baten uit. Dit is niet per se een manier om geld aan te trekken om het allemaal mogelijk te maken. Dat kan echt op een andere manier, namelijk door niet ... Gewoon door in andere dingen te investeren.

De voorzitter: Mijnheer Gilissen, tot slot.

De heer Gilissen: Voorzitter, maar dan stel ik maar even vast dat de Partij voor de Dieren beleid en keuzes zal maken vanuit schaarste, terwijl ik hier gewoon een kans zie om vanuit de brede opgaves waar de provincie voor staat Europa ook voor onze provincie te laten werken en ervoor te zorgen dat je de keuze kunt maken. De lijn die de Partij voor de Dieren voorstelt, voorzitter, gaat de andere kant op, namelijk dat we uit schaarste keuzes moeten maken. Daar is niemand mee gediend. Mens niet, natuur niet, woningzoekenden niet en ook arbeidszoekenden niet.

De voorzitter: Mevrouw Butterman reageert daar nog even op.

Mevrouw Butterman: Ik denk dat dat niet een juiste aanname is. Ik denk dat het niet vanuit schaarste is. Ik denk dat u vanuit een overvloed op overvloed-gedachte bezig bent, dat er nu al vacatures zijn die niet te vullen zijn. Dus het extra aantrekken daarvan, dat zien wij niet zitten, omdat ik denk het niet iedereen ten goede komt in deze provincie. Het komt een select aantal bedrijven ten goede, maar niet iedereen.

De voorzitter: Goed. Dank u wel. U kunt vervolgen.

Mevrouw Butterman: Tot zover. Dank u wel. Daarnaast wordt een aantal keer herhaald dat de strategie een manier is om effectiever op te treden. Waartoe of waarop effectiever optreden, blijft een beetje onduidelijk. Zo gaat er aandacht naar de uitvoerings- en implementatiedruk. Wat daarmee bedoeld wordt, blijft ook weer een beetje onduidelijk. Kortom, wat we missen, is de bijdrage aan de doelmatigheid van projecten die allemaal met Europese gelden gesubsidieerd worden. Er zijn vier fasen met drie meetmomenten. Maar wat er gemeten gaat worden, is onduidelijk. Daarom dienen we samen met de PvdA, D66 en Forum voor Democratie het amendement Doelmatige meetmomenten in. We hopen dat onze amendementen gaan bijdragen aan een Europastrategie die opkomt voor de meest kwetsbare waarden in onze provincie. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Butterman. Uw motie ... Twee amendementen, dank u wel, die worden vermenigvuldigd en maken onderdeel uit van onze beraadslagingen en staan straks in uw Stateninformatiesysteem. Kom ik bij de ChristenUnie-fractie, mevrouw Kennedy heeft het woord.

Mevrouw Kennedy-Doornbos: Dank u wel, voorzitter. We zijn blij met deze Europastrategie en de ambitie van de provincie om zo goed aangehaakt te zijn bij de ontwikkelingen binnen de EU. We hebben zelf weinig inhoudelijke wijzigingen, maar nog wel een paar opmerkingen over het proces en de voorgestelde amendementen. Het voorstel gaat over het proces en de toekomstambities om onze belangen te behartigen binnen Europa, om in de provincie gebruik te maken van de financiële mogelijkheden die de EU biedt en te anticiperen op Europese ontwikkelingen. We zijn natuurlijk supertrots op het feit dat onze regio de meest competitieve regio was, bleek te zijn in Europa en zo goed ook op de kaart staat. Maar toch hoeft dit voor ons geen prioriteit te zijn om deze positie te behouden of dergelijke lijstjes aan te blijven voeren. Want economische groei is voor ons geen prioriteit, maar brede welvaart wel. We hebben alleen moeite met het amendement dat de Partij voor de Dieren hierover heeft ingediend, omdat het toch het belang van mensen, dieren en natuur gelijk lijkt te schakelen. Dat is voor ons net nog wat te moeilijk. Volt heeft ook een amendement ingediend om circulariteit en brede welvaart te bevorderen in deze Europastrategie. Daar hebben we natuurlijk ook ...

De voorzitter: Ik onderbreek u even, mevrouw Kennedy, want mevrouw Butterman wilde denk ik op uw eerste punt reageren. Mevrouw Butterman, gaat uw gang.

Mevrouw Butterman: Dank u wel, voorzitter. Mevrouw Kennedy, ik denk ... Ik had twee amendementen ingediend. Het laatste ... Zinsnede die u noemt, die is er nu uit. Dat gaat over een ander amendement dan die oppositie, dus ... Maar u heeft straks tijd om het rustig te lezen.

Mevrouw Kennedy-Doornbos: Prima. Helemaal goed.

De voorzitter: U kunt vervolgen. Dank u wel.

Mevrouw Kennedy-Doornbos: Bedankt. Volt heeft dus ook een amendement ingediend om circulariteit en brede welvaart toe te voegen en te bevorderen in deze Europastrategie. Dat heeft ook direct onze sympathie, maar tegelijkertijd gaat het dan in op de inhoud. Deze strategie heeft juist geen inhoudelijke punten. Als wij onze eigen inhoudelijke punten gaan toevoegen, wil waarschijnlijk elke partij zijn eigen inhoudelijke punten toevoegen. Deze strategie gaat over het uitvoeren en het behartigen van de belangen uit het coalitieakkoord. Dat wisselt natuurlijk per coalitie. Dus daarom gaan we waarschijnlijk dat amendement toch niet mede indienen. Wel vinden we het heel belangrijk dat Provinciale Staten meer betrokken wordt. Op dit moment is het eigenlijk volledig de verantwoordelijkheid van Gedeputeerde Staten, dus we hebben wel sympathie voor het amendement van D66 om toch bij belangrijke momenten of belangrijke Europese ontwikkelingen terug te gaan naar de Provinciale Staten, om ons erbij te betrekken. Maar we wachten ook daarin de reactie van de gedeputeerde even af. BBB wil meer aandacht voor het terugdringen van schadelijke regelgeving voor de provincie. Dat lijkt ons onderdeel te moeten zijn van de lobby. Maar het hoeft van ons niet expliciet benoemd te worden, want het lijkt me eigenlijk vrij logisch dat als je de belangen van de provincie behartigt, dat je dan niet alleen gaat over wetgeving die jouw eigen ambities bevordert, maar ook over het tegengaan van wetgeving die onze doelstellingen zouden belemmeren. Dus daarop wachten we ook nog even de reactie van de gedeputeerde af. Daarnaast hebben we ook wel sympathie voor het amendement van Forum voor Democratie, waarin staat, er moet wat beter worden omgegaan, wat zuiverder worden gesproken over het verschil tussen de EU en Europa. Tegelijkertijd vragen we ons af hoe je dat als amendement zou kunnen verwerken in deze strategie. Het is voor ons ook niet een heel erg belangrijk punt, maar het viel ons gewoon op dat Europa en de EU toch wel een beetje slordig worden gebruikt in deze strategie. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Kennedy. Dan kom ik nu bij de fractie van UtrechtNu!, mijnheer Nagtegaal heeft het woord. Gaat uw gang, mijnheer Nagtegaal.

De heer Nagtegaal: Dank, voorzitter. Ik denk dat de mensen die mij een beetje kennen weten dat ik persoonlijk niet een heel grote fan ben van de EU, van de Europese Unie. Ik heb daar zelf ook nooit een geheim van gemaakt. Maar zelfs ik begrijp dat de zaken niet altijd zwart-wit zijn. We moeten erkennen dat de Europese Unie bestaat, dat Nederland daar lid van is en zelfs een van de grondleggers was. Dit vereist ook een pragmatische aanpak. De EU is er. Dan moeten we er iets mee, ook als provincie Utrecht. Zoals ook in het stuk staat, voorzitter, heeft veel EU-beleid invloed op onze provincie. Zowel positief als negatief. Dat is wellicht subjectief, maar dat is mijn kwalificatie. Daarnaast is het belangrijk te benadrukken dat onze betrekkingen niet alleen tot de EU beperkt zijn, maar ook tot samenwerking met niet-EU-landen die wel op het continent Europa liggen. Voorzitter, tijdens de commissievergadering was ik zeer kritisch over het voorstel dat we vandaag bespreken en over gaan stemmen. Ik vertelde eigenlijk dat ik niet wist wat ik eigenlijk tegen mijn fractie moest gaan zeggen van, zijn we hier voor of tegen? Dit gevoel leefde ook bij andere fracties, bij de BB bijvoorbeeld. Ik grapte eigenlijk zelf dat ik misschien wel uit de zaal zou lopen, omdat ik het gewoon echt niet wist. Ga ik vandaag niet doen trouwens, voorzitter. Dat was natuurlijk ook wel een uiting van aarzeling en scepsis. Maar maak u geen zorgen, zoals ik al zeg, ik ga de zaal niet verlaten. Ik heb namelijk een oplossing gevonden voor mijn besluiteloosheid als Statenlid. Want als je

zoveel twijfels en kritiek hebt, dan maak je een amendement. Dat heb ik gedaan. U heeft het wellicht kunnen lezen. Mijn amendement met de heuse titel Europastrategie 2.0, ik was eerst. Die bevat een reeks aanpassingen. In de kern zit het amendement eigenlijk de Provinciale Staten als geheel meer centraal, in plaats van alleen de coalitie. Want kijk, laat ik ook even de coalitiepartijen en de coalitie zelf even herinneren aan, toen de coalitie werd gepresenteerd, werd heel erg gezegd van, we gaan het allemaal samen doen en we betrekken ook oppositie en akkoord op hoofdlijnen. Dus dat is ook middels dit amendement een soort herinnering aan u. Want wij merken dat helaas nog weinig eigenlijk, ook bij andere voorstellen. De aanpassingen die ik voorstel, verscherpen ook de focus meer op het vrijstellen van Europese middelen en brengen ook hier en daar nuances aan om een breder bereik in deze Staten te garanderen. Inclusiever belang van samenwerking met niet-EU-landen en het feit dat de EU niet per se Europa betekent. Over dat laatste dient Forum voor Democratie straks een amendement in die wij als het goed is, hebben mede ondertekend. Toch? Ik heb ... Ik zag ons logo niet, maar goed. Ik heb geprobeerd om ook rekening te houden met elke fractie, van de Partij voor de Dieren die groei niet als een doel willen zien, dat heb ik in aanpassing negen opgenomen, tot ook de PVV en Forum van Democratie die toch wel kritisch zijn op EU-verheerlijking. Maar bijvoorbeeld ook de BBB, die wil dat we als provincie ook tegen de EU ingaan waar dat nodig is, als het gaat om onze belangen. Ik heb zelfs aan GroenLinks gedacht want ik heb in ... In één aanpassing heb ik het woord inclusief toegevoegd. Dus die zijn ook weer blij. Wat mij opvalt vandaag, voorzitter, is dat eigenlijk dezelfde amendementen worden ingediend, die los dezelfde wijzigingen voorstellen als de mijne. Ik snap ook heel goed, het werd ook in een interruptiedebatje kort gerefereerd, ik heb heel veel aanpassingen, dus het is lastig. Maar toch hoop ik op een brede steun, want ik heb echt geprobeerd aan iedereen te denken. Ik zal ook zo dadelijk bij de beantwoording van de gedeputeerde een toezegging op onderdelen vragen en ik ...

De voorzitter: Mijnheer Gilissen, gaat uw gang.

De heer Gilissen: Voorzitter, de heer Nagtegaal en ik kennen elkaar al een hele tijd. Dus ik weet dat als hij zijn schouders ergens onder zet, dat hij dat doet vanuit een bepaalde overtuiging. Daar gaat het dus juist mis of daar heb ik in ieder geval een vraag over, want hij begint zijn bijdrage met, ik ben enigszins ambivalent en ik heb eigenlijk niks met Europa. Maar hij komt toch met een hele waslijst van aanpassingen. Dus wat is de rode draad in die aanpassingen? Wordt Europa daar een stukje beter van, wordt Europa daar een stukje minder goed van. Ik zoek even naar, wat wil hij?

De voorzitter: Mijnheer Nagtegaal.

De heer Nagtegaal: Dank, voorzitter. Ik vind het een lastige vraag, want ook zonder mijn aanpassingen, wat ... Waar wordt Europa dan beter van? Maar goed, dat even terzijde. De rode draad is dat ik wil dat wij als provincie meer op onze ... Sterker in onze schoenen staan, dat we opkomen voor onze belangen en dat meer die focus wordt gelegd op een stukje public affairs, als het gaat om Europese subsidies. Kort gezegd, voor de leek, het halen van geld. Dat is eigenlijk de focus die ik nog verder benadruk met mijn amendement.

De voorzitter: Mijnheer Gilissen, voldoende?

De heer Gilissen: Voorzitter, misschien toch nog een vraag. Want dan even terugkijkend op zijn grondhouding jegens Europa. Waar raken die twee elkaar dan? Is dat dat hij het gevoel krijgt dat Europa dan meer voor ons gaat doen, of dat wij Europa een klein stukje gaan veranderen?

De voorzitter: Mijnheer Nagtegaal.

De heer Nagtegaal: Beide. Het is ook niet helemaal relevant wat ik zelf persoonlijk van de EU vind. Dat is niet relevant. Mijn fractie heeft gewoon een standpunt en dat is het standpunt van, de EU is er. We gaan er

gebruik van maken, er zijn subsidiemogelijkheden, die gebruiken we. Wat ik van de EU vind, is daarin niet relevant. Dus het is inderdaad beide van, wij hopen dat als wij meer op onze ... Sterk in onze schoenen staan, dat wij het beleid wellicht middels public affairs kunnen veranderen en dat de provincie er ook beter van wordt dat we geld kunnen binnenhalen.

De voorzitter: Goed. Dank u wel. Mijnheer El Hamdaoui.

De heer El Hamdaoui: Dank u wel, voorzitter. Het is een vraag over vormgeving. Want ik ben heel erg benieuwd van, wat is de gedachte om één groot pakket te maken in plaats van het gewoon echt in stukjes te doen? Want bij sommige denk ik, daar ... Dat is op zich wel prima. Bij andere denk ik, ik weet niet of ik daar achtersta. Bij zo'n groot pakket, dan twijfel ik wel oprecht voor te stemmen.

De voorzitter: Gaat uw gang, mijnheer Nagtegaal.

De heer Nagtegaal: Dank, voorzitter. Het is ook een afweging voor mijzelf geweest. Mijnheer El Hamdaoui, zou u het bijna kunnen vergelijken met dat er weleens fracties zijn, ook in gemeenteraden, die een tegenbegroting presenteren. Dat is ook een beetje een soort vingeroefening van, kijk mij eens. Wellicht zou u het zo kunnen interpreteren. Het zijn 26 wijzigingen. Ik heb in de commissie heel goed geluisterd naar iedereen. Dat gevoel van wat iedereen had, heb ik geprobeerd in die wijzigingen te verwerken. Dus feitelijk zou iedereen het hiermee eens kunnen zijn, denk ik.

De voorzitter: Goed. Mijnheer El Hamdaoui geeft aan dat dat toch een puzzel oplevert. Dank u wel. Voldoende, mijnheer El Hamdaoui? Mevrouw Butterman.

Mevrouw Butterman: Dank u wel, voorzitter. Nog even een vraag, want de poging van mijnheer Nagtegaal om dat verhullend taalgebruik niet meer zo verhullend te maken en gewoon expliciet neer te leggen, we gaan meer geld halen, maar dat was toch al een van de doelen van de strategie? Dus wat verandert het daaraan? Behalve dan dat het nu ... Dat je het explicieter maakt? Wat verandert er aan die strategie?

De voorzitter: Mijnheer Nagtegaal.

De heer Nagtegaal: Voorzitter, ik weet niet of het cluster Europa nu opeens nog beter zijn best gaat doen als dit amendement, mocht het worden aangenomen, in die strategie wordt verwerkt. Het is meer ook voor onze fractie een stukje geweten van, dit hebben wij nu gepoogd. Dit ... Deze wijzigingen willen wij doorvoeren om het meer ons te maken. Dan kunnen wij voor die strategie stemmen. Dus het is ook een stukje geweten van, we wisten gewoon niet wat we zouden gaan stemmen.

De voorzitter: Voldoende? Mevrouw Blekxtoon.

Mevrouw Blekxtoon: Dank, voorzitter. U had het net over de commissie en dat u getracht heeft de woorden van iedereen hierin te verwerken. Ik wil mij daar toch wel vanuit Volt even van distantiëren, als u dat goed vindt.

De voorzitter: Goed. Mijnheer Nagtegaal zei, ik heb ook geprobeerd, heb ik hem horen zeggen, dus ... Mijnheer Nagtegaal, u was ook aan het eind van uw betoog?

De heer Nagtegaal: Nee, ik heb nog één alinea.

De voorzitter: Gaat uw gang.

De heer Nagtegaal: Ik heb ... Inderdaad, ik heb het geprobeerd. Even denken. Ik heb dus van verschillende mensen ... Nee, daar was ik helemaal niet. Dus, voorzitter, hierbij die ik officieel het amendement

Europastrategie 2.0 in. Mocht dit amendement aangenomen worden, dan wil ik alvast mijn excuses aanbieden aan de vormgever van het document. Daar moeten we ook aan denken, want die moet al die tekstkaders gaan aanpassen. Ik heb een grafische achtergrond en ik weet dat dat verrekke lastig is. Ik wil ook een woord van dank uitspreken aan de provincieambtenaren die eigenlijk hebben meegekeken en ook zaken hebben beoordeeld en uiteraard ook aan de griffie. Ik heb van verschillende mensen gehoord dat het beoordelen van het amendement lastig is, heb ik ook al gezegd, omdat het echt een beetje redactiewerk is. Dat realiseer ik mij ook zeker. Nogmaals, het is voor onze fractie gewoon een afweging geweest, omdat onze twijfel over het oorspronkelijke stuk toch redelijk groot was, dat we in een instantie toch uiteindelijk gewoon tegen zouden stemmen. Maar we hechten wel belang aan constructief meedenken met dit college en laten we ook een beetje zien wat UtrechtNu! inhoudelijk zou toevoegen aan stuk. Voorzitter, dit was mijn bijdrage.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Nagtegaal. Uw amendement maakt onderdeel uit van onze beraadslagingen en aan het eind van de vergadering van de stemmingen. Is nu het woord aan de fractie van Volt, mevrouw Blekxtoon. Gaat uw gang, mevrouw Blekxtoon.

Mevrouw Blekxtoon: Dank, voorzitter. Zeg je Europa, dan zeg je Volt. Onze samenwerking vandaag bepaalt het ons Europa van morgen. Europa is zo sterk als haar regio's. De slagkracht van Europa is grotendeels afhankelijk van de wisselwerking tussen deze regio's onderling en de samenwerking met Europese bestuurders. Samen maken we ons Europa van vandaag en samen bouwen we aan ons Europa vanmorgen. Zo begint ons document met daarin onze aanbevelingen die wij deden voor de strategie die hier vandaag voor ons ligt. Want naast Utrechters zijn we ook Europeanen. Vanuit onze regio Utrecht hebben wij een verantwoordelijkheid om mee te bouwen aan het Europa voor onze toekomstige generaties. Ik kijk daarbij even naar de toekomst toe hier links van mij. Daarom is het van belang dat het beleid van de provincie Utrecht in een regionale context wordt uitgevoerd en daarbij is het zaak dat wij optimaal de kennisbronnen en financieringen uit Europa benutten en delen met andere regio's. Zoals ik al zei tijdens de comm... Tijdens het commissiedebat, werd in februari duidelijk dat er een positieve nieuwe wind waait. Onze gedeputeerde stelt zich actief op richting Brussel om onze belangen aldaar te behartigen en ook wat te brengen, niet alleen te halen. Wij kunnen ons dan ook goed vinden in de voorgestelde uitbreiding van cluster Europa in de beoogde vier fasen, waarbij fase vier zelfs een regionaal kenniscentrum behelst, en zijn nieuwsgierig naar wat hierover in de kadernota zal staan die volgende maand verschijnt. Het Statenvoorstel inzake de strategie bevat veel elementen die aansluiten bij hoe Volt dit ziet. Bovendien wordt er nu moeite gedaan om de verbinding te zoeken tussen PS, GS, met het huis Nederlands provincie, cluster Europa en vele anderen. Via bijvoorbeeld PUP-bijeenkomsten. Tevens ontvingen wij de toezegging van de gedeputeerde dat de onderliggende documenten van de strategie wel van doelen en meetbaarheid zullen worden voorzien in de toekomst. Want dat is natuurlijk belangrijk als we willen meten hoe wij het doen als het gaat om Europa. Dan een vraag aan gedeputeerde. Want waar ziet u de provincie staan in drie jaar, wat heeft u dan bereikt? Daar zijn we ook wel nieuwsgierig naar, hoe u dat precies ziet. Ook kwam de toezegging om het idee van een Statenwerkgroep Europa in te richten om te zorgen dat PS goed geïnformeerd blijft over wat er speelt en ook aanbevelingen kan doen richting GS. Dan nog even terug naar de strategie zelf. We hebben ook een opmerking die al eerder werd gemaakt door anderen over de Regionale Competitive Index. Je kunt als provincie ook op bepaalde munten ... Punten juist meer doen. We zijn nu niet altijd best in class. Denk bijvoorbeeld aan de Kaderrichtlijn Water. Wij kunnen als Utrecht excelleren en meer doen dan strikt noodzakelijk, dus meer dan het bare minimum. Benieuwd hoe gedeputeerde dit zelf ziet. Ik denk dan bijvoorbeeld ook aan circulariteit, want als koploper in Europa in concurrentiekracht zijn we economisch een van de sterkste regio's. We hebben een stevig fundament voor innovatieve economische ontwikkelingen. Deze koppositie stelt ons juist in staat om boven op een goede klassering van die RCI een unieke positie in Europa te veroveren. Door juist te investeren in circulariteit stimuleren we bedrijven en overheid om innovatief te zijn in hun productieprocessen, materiaalgebruik en productontwerp. Wij hadden hier een amendement op voorbereid, over circulariteit. Echter, we hebben

goed geluisterd naar de argumenten over waar dit misschien thuishoort. Daarom zullen wij dit onderwerp niet nu maar opnieuw inbrengen wanneer de onderliggende documenten van de Europastrategie worden besproken. Dan wat betreft de motie van D66, Betrek PS in keuze belangenbehartiging. Wat ons betreft, is dit reeds de mores in hoe wij samenwerken tussen GS en PS, dus bij impactvolle ontwikkelingen in gesprek gaan met elkaar. Echter, dit staat inderdaad niet expliciet genoemd in de visie. Wij dienen deze motie mee in, zodat het er nu wel in kan komen te staan. Ik wil daarnaast zeker juist ook benadrukken dat wij dit vanuit positiviteit doen en er juist alle vertrouwen in hebben dat gedeputeerde dit zal doen. Wat ons betreft, zou de beoogde Statenwerkgroep een uitstekend middel zijn om in gesprek te gaan met elkaar. Tevens wil ik graag een oproep doen aan mijn collega-Statenleden om samen in gesprek te gaan over de inhoud van die werkgroep, zodat we dit kunnen voorleggen aan de commissie. Geïnteresseerden kunnen zich melden bij de griffie hiervoor. Dan wat betreft de overige moties. Partij voor de Dieren inzake de toppositie. Wij zijn van mening dat je juist door circulariteit die toppositie kunt behouden en op een positieve manier kunt uitbouwen. Daarom gaan wij niet mee met dit amendement. Wat betreft de doelmatige meetmomenten, zoals gezegd, lijkt het ons goed om in gesprek te gaan en te blijven met elkaar. Wat ons betreft, is dus die Statenwerkgroep daar een heel goed middel voor. Samen met de toezegging dat die onderliggende stukken juist van doelen worden voorzien, is het goed om die ook te meten, dus wij zullen voor dit amendement zijn.

De voorzitter: Ogenblikje. Mevrouw Butterman wil een interruptie plegen. Gaat uw gang.

Mevrouw Butterman: Dank u wel, voorzitter. Nog even over die RCI, laten we hem dan ook maar afkorten. Er zijn tientallen, ik pak het er even bij, er zijn tientallen indicatoren waarop we gescoord worden op verschillende ... Negen pagina's lang gaat dat door. Ik hoorde u eerder zeggen in een vraag richting de gedeputeerde van, zou dan bijvoorbeeld de Kaderrichtlijn Water, dan zou je eigenlijk ... Willen we eigenlijk een toppositie. Die hebben nu niet. We zijn nu de slechtste op dat gebied. Hoor ik u goed zeggen, u zou eigenlijk die RCI willen gebruiken om ook dat soort dingen uit het slop te trekken? Is dat hoe ik het moet interpreteren?

De voorzitter: Gaat uw gang, mevrouw Blekxtoon.

Mevrouw Blekxtoon: Dank u. Ja, en dan het liefst natuurlijk op de onderwerpen die van belang zijn voor onze provincie.

Mevrouw Butterman: Dat is dus ...

De voorzitter: Mevrouw Butterman, tot slot.

Mevrouw Butterman: Dat is dus het punt. Daar worden we niet op afgerekend als het gaat over die RCI. Dat is het lastige. Die RCI gaat echt over andere indicatoren. Maar dingen over circulair en waterkwaliteit komen er niet in voor.

De voorzitter: Goed. Gaat uw gang, mevrouw Blekxtoon. U kunt erop reageren en dan vervolgt u ... Nee. Wilt u hier nog op reageren? Want ik zag iemand ... De heer Gilissen staat ook klaar. Gaat uw gang.

Mevrouw Blekxtoon: Wij zien circulariteit als overkoepelend daarnaast, dus dat we dat sowieso moeten doen om een toppositie te behouden en daarnaast uitbouwen, vergroenen, enzovoorts.

De voorzitter: Mijnheer Gilissen.

De heer Gilissen: Voorzitter, inderdaad toch even over die RCI. Dank aan mevrouw Butterman om het onderwerp weer even aan te kaarten. Want ik steun vanzelfsprekend de lijn van mevrouw Blekxtoon,

omdat die RCI inderdaad vanuit verschillende indicatoren opgebouwd is, waaronder ook instituties. Hoe democratisch is een gebied? Gezondheid is ook een van de pijlers waarop de RCI gebaseerd is. Dus volgt Volt ook de lijn dat die RCI op veel breder dan alleen economie een belangrijke graadmeter is? Hoe je het als regio doet, dus ook op iets van onderwijs, arbeidsmarktkansen en gezondheid.

De voorzitter: Dank u wel. U was het eens, dus dat is mooi. Dank u wel, mijnheer Gilissen. Gaat u verder, mevrouw Blekxtoon.

Mevrouw Blekxtoon: Dank u. Dan ga ik naar het slot van mijn betoog, voorzitter. Want Europa is belangrijker dan ooit. Kijk naar thema's als veiligheid de oorlog in Oekraïne, op ons eigen continent, het klimaat, de landbouw, kwaliteit van water die ik al eerder noemde. Zonder Europa zouden wij overgeleverd kunnen zijn aan de afvalstoffen uit de Franse zoutmijnen bijvoorbeeld, of vervuiling uit het Ruhrgebied. Dat komt allemaal samen in ons mooie deltaland. Nu kunnen we daar tenminste gezamenlijk afspraken over maken. Andere onderwerpen. De digitalisering, artificial intelligence, economie. Zo kan ik nog wel even doorgaan. Nederland zou niet het Nederland van vandaag zijn als we niet onderdeel zouden uitmaken van een Europa en de EU met haar 27 landen. Vanuit Volt zijn wij zeer doordrongen van het feit dat we Europa hard nodig hebben om in Nederland te kunnen blijven doen wat we willen doen voor nu en voor onze toekomstige generaties.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Blekxtoon. Dan is nu het woord aan de SGP, mijnheer Van den Dikkenberg.

De heer Van den Dikkenberg: Voorzitter, dank u wel. Wij zullen ons beperken tot de besluitvorming vandaag. Alvast als experimentje voor het nieuwe BOB-model. We hebben in de commissie al duidelijk ons oordeel aangegeven dat wat ons betreft de toekomst in Utrecht ligt en niet in de Europese Unie als superstaat. Zeker onder de huidige vormgeving van de Unie en de ontwikkeling naar een waarde-unie is autonomie van ons land blijvend waardevol. Nederland zou Nederland niet zijn als we niet zo'n prachtig autonoom land waren geweest. Voorzitter, het besluit vraagt een strategie vast te stellen. Een strategie stip je uit om doelen te behalen. In de commissie zei de gedeputeerde letterlijk op een vraag van mij dat de strategie niet echt doelen had. Voorzitter, hoewel er nu onder hoofdstuk 9.5 in de begroting wel indicatoren zijn opgenomen aangaande de Europese belangenbehartiging, kreeg ik dus dit antwoord. Ik zou de gedeputeerde van financiën, hoewel hier niet aanwezig, dan ook willen verzoeken, en ik hoef niet per se reactie hierop van hem, als het verzoek maar ... Dit deel van het stenogram maar doorgeleid wordt naar de gedeputeerde van financiën, erop toe te zien dat alle Statenvoorstellen voorzien worden van passende doelen en indicatoren. Want motie M20-40 uit 2020 heeft hierom gevraagd en deze is met algemene stemmen aanvaard. Nu staan er vooral effecten genoemd onder het kopje Doelen en indicatoren, dus eigenlijk argumenten waarom je voor dit Statenvoorstel en voor de Europastrategie zou moeten stemmen. Maar wij willen juist een toetsbaar beleid dat uitgaat van doelen en indicatoren die de komende jaren leidend zullen zijn ook voor de P&C-cyclus. Voorzitter, dat er dan een opsomming van effecten gegeven wordt, ik zou verwachten dat dat wel beter kan. Ik zie er ook naar uit dat het beter uitgewerkt wordt. Want de begroting is er heel duidelijk over, namelijk het aantal EU-verkenningen staat op twaalf en het aantal aanvragen van Europese fondsen zijn er vier per jaar. Wordt het naar aanleiding van deze strategie meer of minder van deze twee indicatoren? Want dat is namelijk onze Europese opdracht en het cluster Europa staat daarin genoemd. Alle intensiveren van belei... Alle intensivering van beleid volgen nog via de kadernota of bespreking in PS. Wat dat betreft, is deze feitelijke strategie niet zozeer een koerswijziging en verdient het steun. Maar wel is het zo dat als ik dit stuk lees, heel veel antwoorden van de gedeputeerde de afgelopen maanden rondom bijvoorbeeld het derogatiedossier in een heel ander licht komen te staan. Want als onze doelstelling is om Europese besluitvorming te beïnvloeden en stevig te belobbyen, dan hadden we dat, als ik de boeren zo hoorde toen op bezoek waren in Europa, ook wel kunnen doen als regio in het aanleveren van onderzoeken en argumenten, want het

ministerie liet dat na. Als wij dat ... Als lokale overheid daar stevig willen lobbyen, dan stel ik voor dat het ook op dat soort dossiers gebeurt. Want, voorzitter, dat past alles ook bij een toekomstbestendige kringlooplandbouw, waar het coalitieakkoord naar streeft. Wat dat betreft is de cirkel weer rond, want die doelen gaan we belobbyen in Europa. Voorzitter, dan de moties en amendementen. Een hele goede motie van D66, zullen we van harte steunen. Het RCI-amendement van de Partij voor de Dieren, dus over die regiovergelijking, dat vinden wij wat lastig. Want het is een soort brede welvaart-monitor en juist de Partij voor de Dieren die hier vaak voor pleit, voor niet alleen een focus op de economie, maar ook een bredere kijk, die dient het amendement in, wat ons in lichte verwarring bracht. Dus, voorzitter, daar zullen we het in de fractie nog over hebben. Dank u wel.

De voorzitter: Dank wel mijnheer, Van den Dikkenberg. Dan is nu het woord aan de PVV. Mevrouw Van der Velde, gaat uw gang.

Mevrouw Van der Velde: Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, u kent het gezegde vast wel, voor wat hoort wat. Mocht u het toch niet kennen, als u iets krijgt, dan wordt er iets ook voor teruggevraagd. Dat is nu precies wat de PVV eigenlijk terugleest in deze strategie voor Europese samenwerking en belangenbehartiging. Nu gaat het vandaag vooral over de proceskant, voorzitter, maar beleid en proces zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Dat zou ik vandaag toch eigenlijk wel graag aan willen stippen. De provincie gaat gemakkelijk op haar knieën voor Brussel. Als daar maar geld voor gegeven wordt. Voorzitter, wij houden daar niet zo van, dat wij dan als provincie een doorgeefluikje voor Brussel zijn. Dat is net wat wij niet willen als PVV. Ongeveer 70 procent van de Europese wetgeving heeft, zoals iemand eerder vandaag ook al zei, invloed op provincie Utrecht. 70 procent. Dit is geen Nederlandse wetgeving. Nee, voorzitter, dit is Europese wetgeving. Maar Europa zit er niet voor de inwoners van Utrecht en wij als Provinciale Staten zitten er wel voor de inwoners van Utrecht. Weet u wat dat betekent, voorzitter? Dat als er Europese regelgeving wordt aangedragen die een negatief effect zou kunnen hebben op zaken binnen onze mooie provincie, dat wij als provincie daar ook nee op zouden moeten kunnen zeggen. Nederland is al sinds de jaren '90 een nettobetaler aan de Europese Unie. Elk jaar kost die EU ons ruim 10 miljard. De afgelopen jaren is onze contributie aan de EU zelfs alleen maar toegenomen. Dus alle subsidies uit Brussel zijn natuurlijk hartstikke leuk, maar als Nederland als land eens wat minder geld zou geven aan de Europese Unie, dan zou zij dit geld natuurlijk zelf kunnen steken in onze provincies en dus ook in Utrecht. Dat zou de provincie Utrecht ten goede komen, voorzitter. Dan hoeven wij niet te luisteren naar ongekozen leiders die buiten onze landsgrenzen dat wel even gaan beslissen wat wij in onze eigen provincie wel of niet mogen doen. De energietransitie wordt versneld dankzij de Europese Green Deal. De natuurdoelen komen allemaal uit Brussel via verscheidene wet- en regelgeving, onze landbouwvisie komt grotendeels uit de EU en ook wordt nog eens die circulaire samenleving ons door de strot geduwd. Verder wordt er verteld wat uiterst slecht is en willen ze via slimme apparaten straks nog beter in de gaten kunnen houden of u toch ook niet aan die Brusselse CO₂-taks zit. Wat, voorzitter, doet dit nu als goed voor onze inwoners in Utrecht? Dit college, voorzitter, heeft geen tanden om te laten zien als het gaat om EU-beleid. Die ruiken geld en geld is zeker iets dat veel nodig gaat zijn met al deze malle Brusselse plannen. Maar, voorzitter, wat ons betreft mag dit college zich wel van bewust zijn dat als ze haar ... Dat ze haar ziel nog eens gaat verkopen aan Brussel. Voor wat hoort wat, dat geld is niet gratis. De kwaliteit van leven van onze inwoners is een duur middel om mij te betalen. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Van der Velde. Dan is nu het woord aan de SP. Mijnheer Breur, gaat uw gang.

De heer Breur: Dank u wel, voorzitter. Afgezien van een iets te sterke focus op de economie, vinden wij dit een ... Op zich geen slecht stuk. Kunnen we mee instemmen. De amendementen van de Partij voor de Dieren en D66 zullen we steunen. De overige amendementen zullen we nog even over nadenken. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Breur. Forum voor Democratie, mijnheer Van Breukelen. Gaat uw gang.

De heer Van Breukelen: Dank u wel, voorzitter. Europese samenwerking is een prachtig goed. Het heeft in het verleden veel moois opgeleverd. Vanuit de lichte heuvels en vlaktes, maar ook de donkere wouden en moerassen van Europa ontsprongen grote beschavingen. Beschavingen die altijd de keiharde competitie moest doorstaan om te groeien en te floreren. Competitie die gewonnen werd door strategische bondgenoten te sluiten, samen te werken en zo de dreigingen van binnen- en buitenaf te overwinnen. De geest van competitie en samenwerking is in Europa nooit opgehouden. Hulde aan onze Europese beschaving met haar strijd en samenwerking dat zoveel moois heeft voortgebracht. Ik was dus ook zeer verheugd dat de provincie met een Statenvoorstel over een Europastrategie kwam. Die verheuging was van korte duur, want dit Statenvoorstel benoemt Europa veelvuldig, maar meestal wordt daar de Europese Unie of een andere ondemocratische bestuursclub mee bedoeld. De Europese Unie is een ambtelijk moloch dat de Europese beschaving wat Forum voor Democratie betreft ondermijnt. We zien de Europese Unie dan ook liever blij... Liever gaan, dan blijven. De soevereiniteit van Nederland en Utrecht mag niet verloren gaan. Maar binnen de verstikkende grenzen van EU-beleid is het dan wel verstandig om een manier te vinden om hiermee om te gaan en er voordeel uit te halen. We dragen al genoeg naar Brussel. Er mag zeker ook een keer wat gehaald worden. Maar wanneer we dit doen, moeten we niet doen alsof we grote giften van Brussel ontvangen. Dit is simpelweg het terughalen van onze eigen zuurverdiende centen. Keizer Hadrianus spande de provinciale in het Romeinse Rijk voor zijn karretje door grote infrastructurele projecten te financieren. Daar stond altijd heel groot zijn naam op. Zo zouden ze misschien wel vergeten dat ze jarenlang leeggebloed waren ... Werden. Dat de EU-bestuurders misschien onbedoeld historisch onderlegd zijn, valt niet te ontkennen. Maar wat in de context van de Europese Unie van belang is, zoals de BBB ook al benoemde en dus steun voor dat amendement, is dat de provincie haar eigen koers uitzet en daar ook voor blijft staan en dus uit... Zich uitsprekt voor haar eigen belangen en tegen wetgeving die haar schaadt. Dat is allemaal zeer belangrijk. Onze prachtige provincie heeft de Germaanse Limes als erfgoed, als we toch in het Romeinse blijven. Heb eens wat respect voor de geest van ons erfgoed. Toon eens weer wat rebellie aan de Limes. Maar waar moeten we de rebellie als het nodig is precies tegen keren? Europa wordt in het document wat Forum voor Democratie betreft niet duidelijk afgebakend. Gaat het om ons continent, de EU of een andere Europese ... Of een ander Europees samenwerkingsverband? Niet altijd even duidelijk. Afbakening en weten waar we precies over spreken, is van groot belang. Daarom dienen wij ook het amendement Verheldering over Europa, de Europese Unie en Europese landen buiten de EU in, zodat we precies weten waar we over spreken. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van Breukelen. Uw amendement maakt ook onderdeel uit van onze beraadslagingen en besluitvorming. 50PLUS, mevrouw Hoek. Gaat uw gang.

Mevrouw Hoek: Dank u, voorzitter. Europese Unie. Ik weet nog dat we de Benelux waren. Dat was toch wel een heel stuk overzichtelijker. België, Nederland, Luxemburg. Daarnaast, voorzitter, ik zal niet zo diep ingaan als de voorgangers, maar ik zal wel wat zeggen, Europa, wonen, gezondheid, wegen, openbaar vervoer, vliegverkeer, veiligheid, samenwerking, criminaliteit, samenwerking met energie in grensgebieden, bijvoorbeeld kerncentrales, handel en verder, dat ... Daar hebben we allemaal mee te maken. Het punt dat ik ook wil noemen, voorzitter, is namelijk, je hebt alle landen, het is net al aangestipt, Nederland, provincies, gemeenten. Het is net zoiets als de U16. Je bent weken-, maandenlang aan het vergaderen van, hoe gaan we dit besluiten, en dan gaat het naar de U16 en dan zit een hele andere groep bij elkaar en dan heb je besluiten genomen bij de gemeente en de U16 besluit anders, dus dan heb je er weer niets over te zeggen. Bij de provincies is dat natuurlijk net zo. Vergaderen, besluiten et cetera. Nederland net zo. Dan kom je bij alle landen, het is net al aangestipt, en dan wordt er weer anders besloten. Waar ik op in wil gaan, voorzitter, is eigenlijk, laten wij, dat wil ik gewoon meegeven, laten wij proberen onze eigen identiteit te beschermen, samen met de gemeente. Het andere punt dat ik wil

meegeven, oftewel 50PLUS, is processen verkorten, meer controle op subsidies, zeker bij overlappende subsidies waar meerdere provincies bij betrokken zijn. Met elkaar kijken, wordt die subsidie wel goed toegepast. Wat blijft er over? Hoe komt het dat er tekort is? Wie is daarvoor ... Verantwoordelijk voor? Dus verdelen. Dan vindt 50PLUS het heel ...

De voorzitter: Ik onder... Mevrouw Hoek, ik onderbreek u even. Mijnheer El Hamdaoui wil u een vraag stellen? Gaat uw gang.

De heer El Hamdaoui: Dank u wel, voorzitter. Ik meende te horen, eigen identiteit te beschermen. Ik vroeg me af welke identiteit.

De voorzitter: Mevrouw Hoek.

Mevrouw Hoek: De identiteit van de provincie Utrecht zoals wij hem ervaren. Je gaat op in een smeltkroes. Maar toch vind ik dat je wel het onderscheid moet kunnen blijven maken van, dat is de provincie Utrecht, en dat daar ook rekening mee gehouden wordt. Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Mijnheer El Hamdaoui, tot slot.

De heer El Hamdaoui: Ik denk niet dat ik hem snap, maar het is oké.

De voorzitter: Dank u wel.

Mevrouw Hoek: Geeft niet.

De voorzitter: Geeft niet. U bent vergevingsgezind, mevrouw Hoek. Gaat u verder met uw betoog.

Mevrouw Hoek: 50PLUS vindt het heel belangrijk dat de participatie voor de betrokkenen natuurlijk, en dan kom ik toch, als je weer helemaal teruggaat naar het begin, als er iets gaat gebeuren wat in jouw directe woonomgeving plaatsvindt, dat daar ook rekening mee gehouden wordt. Dus dat is de trap weer terug. Er wordt in Europa iets besloten. Dan ga je terug, terug, terug en dan komt de uitvoering en dan kom je bij de gemeenten, oftewel streken of wat dan ook. Dan hebben we toch met de inwoners te maken, de betrokkenen die daar direct weer daarmee geconfronteerd worden, dat we ook daar de zorg voor bewaken. Ik neem als voorbeeld de rijkswegen bijvoorbeeld. Daar gaat provincie ook over en daar gaat er Benelux over. We moeten natuurlijk aansluiten. Als we op vakantie willen, willen we binnen vijf uur ergens in Parijs zijn of nog verder, dus dan moet het ook allemaal wel kloppen met de wegen. Maar dan heb je natuurlijk ook weer trajectcontrole, dan ga je weer terug naar bijvoorbeeld de ... Ring of de Ringweg rond de stad Utrecht, dat je dat dan moet uitbesteden. Dan moet er weer via Den Haag ... Dan duurt het jaren voordat het eindelijk dan gerealiseerd kan worden. Verder ook weer bij besluiten, dan moet het uiteindelijk uitgevoerd worden en dan kom je bij de aanbestedingen. Misschien is het ... Misschien boven de 25.000 euro, misschien nog meer, dan moet het weer aanbesteed worden via Brussel. Misschien kunnen we wel kijken vanuit de provincie weer, waar kan een knip gemaakt worden zodat je dan niet afhankelijk bent van Brussel, maar dat je wel tot een resultaat komt waar iedereen in de Europese Unie iets aan heeft? Ik neem ... Noem nog eventjes bijvoorbeeld, Tienhoven, plassengebied. 70 miljoen vanuit Europa voor natuur om van natuur natuur te maken. Je gooit een halve meter van de grond af, want de boterbloemen vind je niet meer leuk en daar komen margrietjes voor terug. Dus dan heb je nieuwe natuur. Wat ook ... Waar wij ook op moeten letten, als het inderdaad, want dan is het weer uitbesteed naar Natuurmonumenten, dus dan hebben we er niet direct weer iets over te zeggen, dat bijvoorbeeld in dit gebied heel veel gif in de grond zit, wat niet ... Waar geen onderzoek naar gedaan is. Dan kom ik van alle projecten die via Europa lopen, de controle. Klopt het allemaal wel? Dat zou 50PLUS eigenlijk ... Deze

punten zou .. Heb ... Wil ik graag meegeven om daar ook dit mee te nemen in alle verdere besluiten die we ten opzichte van Europa gaan nemen. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Hoek. Dan is daarmee een eind gekomen aan de inbreng vanuit uw Staten in eerste termijn en wil ik de gedeputeerde vragen. Die wil kort schorsen. We schorsen vijf minuten, denk ik. Tot kwart 12:15 uur. De vergadering is geschorst tot 12:15 uur. Dames en heren, mag ik u vragen om uw plek in de Statenzaal weer in te nemen? Dames en heren, dat geldt ook voor alle leden. Mijnheer Gilissen, mevrouw Hoek, mevrouw Veen, mijnheer Van Breukelen, u gaat allemaal weer zitten. Fantastisch. Dank u wel. De boeiende gesprekken die u hebt aangevangen, die kunt u straks bij de lunch voortzetten. Het woord is aan gedeputeerde, mevrouw Sterk. Gaat uw gang.

Gedeputeerde Sterk: Voorzitter, dank u wel voor het woord. Ik wil ook beginnen met te danken voor de complimenten die zijn gemaakt over deze Europastrategie. Ik wil eigenlijk de complimenten vooral ook doorsturen naar mijn cluster Europa, dat hier gewoon heel veel, hard en met heel veel plezier aan heeft gewerkt. Ik ben blij dat dat het in ieder geval herkenbaar is ook in het stuk dat wij als GS nu voor u hebben neergelegd. Wij zeggen daarin dat Europa van belang is voor de provincie. Volgens mij is iedereen het daar hier eigenlijk ook wel over eens. Europa doet er toe, maar hoe je je daartoe verhoudt, daar heb ik wel wisselende meningen over gehoord in deze Staten. Dat is misschien maar goed ook, want dat geeft de pluriformiteit denk ik ook van samenleving weer. Europa is van belang voor ons omdat wij enerzijds daar natuurlijk mogelijkheden zien om de ambities die wij hebben als provincie met financiën ook gedekt te krijgen en aan de andere kant zien we natuurlijk ook kansen om te zorgen dat die 70 procent van de regelgeving die uit de Europese Unie komt en invloed heeft op decentrale overheden, ook te proberen te beïnvloeden, proberen tijdig bij te sturen. We hebben wat te brengen denk ik ook qua kennis vanuit onze regio. Dat is denk ik een van de redenen dat wij niet zelf ernaar hebben gesolliciteerd, maar toch zijn erkend als topregio in Europa, en aan de andere kant hebben wij ook kennis te halen bij andere regio's in Europa die soms met dezelfde dilemma's zitten of misschien al zaken soms hebben uitgedacht. Ook daar hebben wij wat te halen. Dus volgens mij is het een wederkerig proces waarin wij staan naar Europa toe. Voorzitter, ik zal de amendementen langslipen. Wat mij betreft, kunnen we daar dan ook het gesprek over voeren en dan denk ik dat er nog maar heel weinig vragen overblijven, want heel veel mensen hebben eigenlijk al gereageerd op de amendementen. Ik begin met het amendement waar een heleboel namen over staan, maar wat in ieder geval nummer A-24-29 heeft en dat erover gaat, Betrek de Provinciale Staten in de belangenbehartiging. Ik wil beginnen met aan te geven dat wij denk ik de afgelopen vier jaar de manier waarop we Provinciale Staten hebben meegenomen in Europa, dat dat beter kan. Dat is volgens mij ook een van de voornemens die wij hier neerleggen in die strategie. Ik heb het al eerder aangegeven, ook bij de commissievergadering, we gaan elk halfjaar een nieuwsbrief uitdoen. Daarin geven we de stand van zaken weer. We komen elk jaar in het eerste kwartaal met die uitvoeringsagenda, met een update daarvan. Daarin kijken we dus terug, wat is er de afgelopen periode gebeurd? Ook wat hebben we mogelijk aan subsidies binnengehaald en wat hebben we gedaan in de lobby, maar ook kijken we vooruit en wat zijn we van plan om de komende tijd te gaan doen? U heeft een voorbeeld van die uitvoeringsagenda ook gezien bij de stukken ter informatie. We gaan twee keer per EU-beleidscycli, cyclus, en een beleidscyclus in Europa duurt zeven jaar, zeg ik er dan maar even bij, gaan wij met een analyse komen waarin wij de benutte Europese investeringen in de regio ook ... Daar inzicht in geven. Dus wat hebben we binnengehaald? Zoals u weet, hebben we in de vorige periode in die zeven jaar bijna 1 miljard binnengehaald. Niet alleen voor onze provincie, was het maar zo, ik bedoel voor ons provinciehuis, zal ik maar zeggen, maar ook voor heel veel mkb-bedrijven in onze regio, voor de grote kennisinstellingen en ook voor gemeentes. Dus dat is ik denk best een grote prestatie. Als laatste jagen wij natuurlijk als GS toe, hoewel u daar zelf natuurlijk over gaat, als er een werkgroep zou kunnen worden ingericht, ook op initiatief van Volt, waarin wij samen kunnen verkennen hoe we nog beter die informatie-uitwisseling, wat doen wij nu precies in Europa en wat vindt de Staten daarvan, om dat in die werkgroepen plaats te geven. Maar nogmaals, dat is aan u. Dan naar die motie, want daarin vraagt u om voor de provincie impactvolle

ontwikkelingen in Europees beleid, om daar u voor te consulteren in het kader van de belangenbehartiging. Ik vind hem een beetje ingewikkeld. Ik moet zeggen dat ik me wel kon vinden ook in de woorden van de heer Adriani, die zegt, wij als gedeputeerde behartigen elke dag belangen, want daar zijn we voor. U bent degene die daar uiteindelijk ook het laatste woord over heeft en heel vaak ook bepaalt wat wij daarin kunnen. Dus de ruimte die wij hebben om aan belangenbehartiging te doen, wordt door u bepaald. Dat doen wij hier lokaal, dat doen wij landelijk naar de ministers toe, en dat doen we natuurlijk ook Europees. Als er dingen in Europa veranderen, wil dat natuurlijk niet zeggen dat ons standpunt dan dus verandert. Soms is het wel nodig denk ik om, als dat echt heel impactvol is, dat te doen. Maar ik denk dat dat dan vaak toch vanuit de portefeuille van de inhoudelijk verantwoordelijke gedeputeerde zal komen. Als het gaat over cybersecurity, werd geloof ik net genoemd als voorbeeld, dan denk ik dat u toch eerst de heer Van Schie aan moet kijken van, wat vinden wij er dan van, van dat voorstel? Dan zegt de heer Van Schie tegen mij, mevrouw Sterk, u moet nu naar Europa toe en ik wil graag dat u het inbrengt in het Comité van de Regio's. Daar heb ik een plek en daar zou ik dan vervolgens op die manier de belangen ook kunnen behartigen. Volgens mij is dat weg. Natuurlijk nemen we u daar dan in mee. Dat ... Die toezegging wil ik doen. Maar volgens mij eerder vanuit de inhoudelijke positionering, dan dat dat is omdat het over Europa gaat. Dus volgens mij is het in die zin ... Voegt het eigenlijk in die zin ... Zou ik wat betreft dit amendement het oordeel Staten willen laten, want dit is hoe ik denk dat wij horen te werken. Als u dat in deze motie leest, dan denk ik dat het een positieve motie is. Maar ik vind hem wat wankel om heel scherp te kunnen zeggen dat dat helemaal is wat ik zeg.

De voorzitter: Mijnheer Harinck die sloeg aan op het woord wankel.

De heer Harinck: Een korte reactie, denk ik. Zoals ik ook al in mijn interruptie bij ... Op de PvdA heb gezegd, volgens mij is er genoeg ruimte binnen deze motie dat de manier waarop en ook welke onderwerpen dan zo'n consultatie nodig is, dat dat bij GS ligt. Volgens mij heeft u ook een aantal middelen al genoemd, u, zeg ik dan, de gedeputeerde, wat middelen genoemd zoals zo'n vooruitblik, wat gaan we de komende tijd doen? Dat is precies wat ik hier voor me zie. Dus dat kan dan, zoals Volt heeft gezegd, dan met zo'n werkgroep. Dat zou kunnen. Maar het gaat erom, volgens mij is er een behoefte in deze Staten om mee te praten over, wat doen wij op Europees niveau? Daar geeft deze motie gehoor aan volgens mij.

De voorzitter: Mevrouw Sterk.

Gedeputeerde Sterk: Dan stel ik vast dat wij daar denk ik hetzelfde over denken, dat ik ook heel nadrukkelijk, zo begon ik net ook, die informatiebehoefte voel bij de Staten. Daar ben ik ook blij mee, want het is ook belangrijk, zegt deze gedeputeerde Europa. Dus volgens mij moeten we daar gewoon werkende weg mee aan de slag en laten we dat gewoon jaarlijks ook bekijken of dat goed gaat. Zo niet, dan is er alle mogelijkheid denk ik om dat bij te sturen. Dan ga ik door naar de tweede motie, die heeft een nummer M24-33. Dat is de motie van de BBB en 50PLUS. Ook daar ben ik een beetje dubbel over, zeg ik maar even heel eerlijk. Er is een deel waarin ik mij goed zou kunnen vinden, namelijk deel twee. Die zou ik eigenlijk willen overnemen. Maar ik heb wel moeite met deel één en deel drie. Dat is omdat die daar expliciet opneemt dat we zouden moeten ageren tegen ongewenste en voor de provincie Utrecht te strenge regelgeving. Lobbyen en belangenbehartiging gaat eigenlijk over alles, gaat ook daarover. Gaat natuurlijk over als wij te maken hebben met zaken waarvan wij zeggen, daar hebben wij last van, dat hebben wij liever niet zo, want in de uitvoering werkt dat niet zo, en dat zullen wij dus ook altijd doen in die lobby. Maar het geldt soms ook voor zaken waarvan wij zeggen, die zijn goed of die zouden nog meer gedaan moeten worden. Door expliciet nu op te nemen dat we alleen maar ... Of expliciet benoemen dat we vooral moeten ageren tegen ongewenste regelgeving, denk ik dat je er iets uitlicht wat de balans een beetje eruit haalt. Op dat punt zou ik dus dat willen ontraden.

De voorzitter: Mevrouw Ghijssels.

Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff: Dank u wel voor uw reactie. Er staat zeker niet dat we met name moeten ageren. Ik wil in deze context twee dingen zeggen. De BBB is natuurlijk de grootste oppositiepartij. Er zijn heel veel mensen die anders naar deze tsunami aan regelgeving kijken. Er is duidelijk door de ambtenaren aangegeven, wij doen dat al, dus weest u gerust. Dan is het alleen, geef ook voor de lezers in de gehele provincie daar een stukje geruststelling in, ook voor mensen die daar zich meer zorgen over maken. Dus het argument, we doen het al, dus we hoeven het niet op te schrijven, vind ik minder van toepassing. Het tweede element die toch met name toeziet op in ieder geval de ... Die tweede die laat ik even zitten.

De voorzitter: Goed. We vragen in ieder geval de reactie van mevrouw Sterk op het eerste punt.

Gedeputeerde Sterk: Voorzitter, daarom ben ik ook voor die tweede toevoeging die u doet. Daarin spreken we ook uit dat als blijkt dat die potentiële risico's opleveren, dan gaan wij daar ook op lobbyen. Dus daarin kom ik volgens mij tegemoet in het punt dat u terecht denk ik maakt. Ik vind het alleen niet passend in zo'n ... In deze strategie om dan heel expliciet het ageren tegen ongewenste regelgeving te doen. Hoe goed ik ook begrijp vanuit uw positie dat dat iets is dat u daar graag in zou willen hebben. Ik denk, het is uiteindelijk natuurlijk aan de Staten om daarover te oordelen. Ik oordeel namens GS op dit punt dat we dat zouden willen ontraden.

Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff: Het laatste punt dat ik ...

De voorzitter: Tot slot. U heeft het woord.

Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff: Daarover wil maken, is dat we daar misschien een zinsnede aan kunnen toevoegen, dat het buiten het coalitieakkoord gaat, want daar doelen we specifiek op, buiten het beleid dat is vastgelegd en democratisch is vastgesteld. Maar dan nog kan er extra regelgeving komen die een groep bewoners uit onze provincie gewoon minder schikt.

Gedeputeerde Sterk: Dat laatste begrijp ik. Maar dan is het nog steeds de Staten die daar dan een oordeel over moet vellen, wat men daarvan vindt. De Staten stuurt mij vervolgens weg met een opdracht om daar dus ook dan een lobby op te starten. Dat is niet omdat een bepaalde groep inwoners dat vindt, maar dat is omdat de Staten dat dan ook met elkaar zou kunnen verwoorden. Dan heeft u weer wat ... Dat is precies wat ik bedoel te zeggen met, lobby gaat over de dingen die we daar willen bereiken, maar ook de dingen die we niet willen dat er zou gebeuren. Maar om dan heel expliciet dit zo op te nemen, als u deel twee eruit zou halen en daar een apart amendement van zou kunnen maken, dan kan ik zeggen, die nemen we over.

De voorzitter: Goed.

Gedeputeerde Sterk: Maar de eerste en de derde ontraad ik.

De voorzitter: Tip. Ik stel voor dat de gedeputeerde haar betoog vervolgt. Dank u wel.

Gedeputeerde Sterk: Voorzitter, dan ben ik bij de motie en dat is nummer M24-34. Die gaat eigenlijk over die toppositie, dat het geen topprioriteit zou moeten zijn. Het feit dat wij tot een topregio zijn gekozen, is niet omdat wij, zoals ik net al zei, een aanvraag hebben gedaan of mee hebben gedingd in de verkiezing van of zo actief en dat we als winnaar daaruit zijn gekomen. Dat is omdat andere regio's naar ons kijken en zeggen, Utrecht doet het goed en die verdient een plek in die top drie en weliswaar dit keer op de eerste plek. Daar mogen we trots op zijn, want dat zegt iets over de instellingen in onze provincie die in staat zijn, en dat gaat met name ook over kennisinstellingen overigens die ook heel veel geld krijgen vanuit Europa, maar die in staat zijn om die concurrentiepositie optimaal hier te benutten. Ik denk dat dat een verdienste is voor de bedrijven en instellingen in onze provincie. Natuurlijk is het niet zo dat ons beleid erop is gericht

om in dat lijstje te blijven zitten. Ons beleid is erop gericht om het zo goed mogelijk te doen op alle fronten, niet alleen economisch, ook waar het gaat over leefbaarheid, over groen, over klimaat. Noemt u maar op waar Europa zich mee bezighoudt. Wij willen overall excelleren. Zo moet u eigenlijk deze passage lezen, dat wij in die zin er heel erg aan hechten, want dat helpt ons namelijk. Als wij bijvoorbeeld subsidieaanvragen, benoemen wij ook dat we topregio zijn. Als we contact zoeken met andere regio's, benoemen wij ook dat wij die topregio zijn. Dat open deuren en dat maakte lobby gewoon makkelijker.

De voorzitter: Goed. Mijnheer Adriani.

De heer Adriani: Dank, voorzitter. Mag ik dan concluderen dat mijn constatering uit de eerste termijn, dat het hier om een verschrijving gaat klopt? Want de letterlijke tekst in het stuk is, als onderdeel hiervan heeft de provincie de ambitie haar hoge klassering te behouden. U zegt nu net, het is niet ons doel om het te behouden, maar we zijn er wel blij mee. Mag ik dan constateren dat het inderdaad een verschrijving betreft?

Gedeputeerde Sterk: Misschien zou er iets achter kunnen zitten.

De voorzitter: Mevrouw Sterk, ik wil u graag het woord geven. Dat heeft nu ook bij deze. Gaat uw gang.

Gedeputeerde Sterk: Excuus, voorzitter. Misschien door gewoon ons ons stinkende best te blijven doen op alle fronten waar wij onze ambities hebben in de provincie. Dus een verschrijving zou ik niet helemaal willen zeggen, maar ik denk wel dat de toelich... Volgens mij zijn we het eens over hoe het gelezen moet worden.

De voorzitter: Voldoende? U kunt vervolgen.

Gedeputeerde Sterk: Maar, voorzitter, daarom ontraad ik wel deze motie, zeg ik dan maar even voor de helderheid.

De voorzitter: Goed. Voordat u weer verder gaat, mevrouw Butterman.

Mevrouw Butterman: Dank u wel, voorzitter. Ik kan een heel eind mee in wat de gedeputeerde zegt. Maar u doet ... U zwakt het wat mij betreft een beetje af. U doet het voorkomen alsof het een toevalligheid is. Maar we weten ook, ik heb zorgvuldig al die stukken gelezen die ook al het afgelopen jaar voorbij zijn gekomen, en er wordt ook gewoon heel doelgericht natuurlijk ook geld in gestoken en er wordt ... We hangen de vlag uit als die toppositie er is. Ik lees het echt een paar keer terug ook in de opvallende nota's. Dus daarom vind ik het wel belangrijk dat het er recht uitgaat, omdat het ... Er ligt er nu nog iets te dik bovenop, dus wat mij betreft zwakt u het iets te veel af als een toevalligheid, maar dat wilde ik nog even toevoegen.

De voorzitter: Is meer een statement. Gedeputeerde rea... Hoeft daar niet op te reageren.

Gedeputeerde Sterk:

De voorzitter: Mijnheer Nagtegaal.

De heer Nagtegaal: Dank, voorzitter. Ik vind het toch wel bijzonder wat de gedeputeerde zegt, want ik heb soortgelijke aanpassingen, aanpassing negen en zestien, in mijn amendement, die wijzigingenlijst over dat die index geen doel op zich moet zijn. Die zijn eerder positief beoordeeld door de ambtelijke ondersteuning. Dus ik zit een beetje met de vraag van, is dat nu achteraf dan toch niet zo, dat dat positief beoordeeld is? Of hoe moet ik dat zien?

Gedeputeerde Sterk: Voorzitter ...

De voorzitter: Mevrouw Sterk.

Gedeputeerde Sterk: Ik kom zo bij de behandeling van het amendement van de heer Nagtegaal. Wellicht kunnen we dan nog dit ... Maar ik kan er verder niks anders aan toevoegen dan wat ik net ook in het debatje met de heer Adriani heb gezegd. Ons doel blijft natuurlijk om ons ... Om overal te excelleren. Dat kan ... Dat levert dan in dit geval blijkbaar de topregio op. Maar in zichzelf is natuurlijk niet het zijn van een topregio in dat lijstje een doel.

De voorzitter: Goed. Voor nu ... Ik kijk even, want we gaan een beetje door alle interrupties na elke halve zin van de gedeputeerde vragen stellen. Misschien is het beter om even te kijken dat de gedeputeerde haar betoog een eindje verder is en dan weer interrupties hebben. Dat zeg ik nu eerst even tegen u, maar u neemt daar genoeg mee. Dan ga ik nu naar mijnheer Gilissen kijken. Is ... Kan uw interruptie wachten, of moet die nu? Gaat uw gang.

De heer Gilissen: Voorzitter, want we hebben de programmabegroting er nog even op nageslagen en daar staat natuurlijk als beleidsdoel dat we een competitieve regio zullen zijn. Dus mijn vragen de gedeputeerde zou zijn, zou ... Komt die niet daarvandaan? Dat is de inhoudelijke voeding. Dat is een keuze ook van deze Staten geweest. Dus moeten we ook niet daar meer de relatie zien over het beleidsdoel, het zijn van een competitieve regio, ook in economisch zin.

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Sterk: Daar kan ik het helemaal mee eens zijn, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Dan vervolgt u uw betoog.

Gedeputeerde Sterk: Voorzitter, dan kom ik bij motie nummer 35. Sorry, amendement nummer A24-35. Dan gaat het over ook weer hier de behoefte, en die begrijp ik heel goed, dat de Staten betrokken worden bij de ontwikkelingen die we hier ook schetsen in de Europastrategie. Dat gaat over die ontwikkeling naar het regionaal expertisecentrum. Daarin wordt gezegd van, moeten we daar niet ook bij elke stap kijken, hebben we bereikt wat we denken te willen bereiken in deze fase en zijn we klaar om die volgende stap te zetten? Dat wil ik u toezeggen, dat we dat doen. Wij zullen zelf ook kijken of we bepaalde indicatoren kunnen formuleren, waaraan we kunnen meten of we inderdaad tevreden zijn over deze fase en of we door kunnen naar die volgende. Alleen het is niet een helemaal zo'n lineair proces. Hij staat wel benoemd als, we gaan van één, naar twee, naar drie, naar vier. Maar we zullen vooral ook ... En geld is daarbij ook niet het enige vraagstuk. Daar kom ik op terug in de kadernota, heb ik u toegezegd. Daar is ... Daar ligt een voorstel om het klussen te versterken om deze ontwikkeling mogelijk te maken. Maar die ontwikkeling bestaat natuurlijk ook uit het onderzoeken van, hoe doen we dat nou op de beste manier, zijn partners bereid om hier ook mee te gaan investeren, waar ligt de behoeften er bij de partners voor die ondersteuning? Nogmaals, we zijn ervan overtuigd dat dat beter kan en dat die behoefte er ook is. Wij kijken daarvoor ook naar hoe Friesland dat heeft gedaan. Ik zal ... Ik zeg u toe dat ik u daarin mee ga nemen en dat ik nog ga kijken met welke indicatoren wij zelf zullen toetsen of we er zijn. Dat zal ik dan ook met u als Staten bespreken. Voorzitter, dan, dat ... Dus als dat de ... Dat is eigenlijk zoals ik die motie zou willen lezen. Daarmee is het advies oordeel Staten, wat mij betreft. Dan ten slotte... Nog niet ten slotte, maar bijna wel, het amendement van UtrechtNu!. Ik wil allereerst de heer Nagtegaal de complimenten geven voor zijn werk, want ik denk dat er in ieder geval heel zichtbaar door dit Statenlid goed gekeken is naar die Europastrategie. Alleen hij maakt het de gedeputeerde er niet makkelijker door, door een amendement in te dienen met weer heel veel subamendementen erin. Wellicht doet u zichzelf daar ook niet misschien een meteen een dienst mee, zeg ik dan ook maar eerlijk. Want het is natuurlijk moeilijk om één advies te geven

over zo veel verschillende voorstellen en wijzigingen. Het eindadvies is in ieder geval ontraden, maar ik zal u een ander voorstellen willen doen, want er zijn een aantal onderdelen waarvan ik denk, die zou ik wel over willen nemen. Ik noem ze toch maar even ook voor de Staten. Dat gaat over onderdeel 2 tot en met 5, 7 tot en met 10, 12, 14, 16, 17, 24 en 26. Als de heer Nagtegaal denkt, ik zou het toch fijn vinden om een positief advies te krijgen op dit amendement, zou ik zeggen, maak hier een amendement van. Dan heeft u een positief advies van deze gedeputeerde. Op die andere elementen, ik ga ze niet allemaal heel expliciet nalopen, maar kan ik grotendeels zeggen dat wij soms de beelden die u schetst niet delen. Ik noem een voorbeeld, dat u zegt op pagina 18, Europa als gegeven waar wij geen standpunt innemen. Ik denk dat we daar wel een standpunt over in moeten nemen, dus dat zie ik echt ... Zien wij echt anders. Soms vind ik de toon van het stuk of tenminste van uw voorstel niet helemaal passen bij de toon van het stuk. Dan noem ik als voorbeeld dat u zegt dat we expliciet kenbaar moeten maken dat we niet bang zijn om in te gaan tegen. Dat zijn ... Wij kiezen voor een andere tone of voice, zou ik maar zeggen, hierin en ook daarom zal ik sommige amendementen willen ontraden.

De voorzitter: Goed. Dank u wel. Mijnheer Adriani.

De heer Adriani: Dank, voorzitter. De gedeputeerde zegt iets over de subamendementen en doet daar een tip over. Maar er ligt natuurlijk ook het basisamendement wat onder andere zegt dat wij daarom nog meer moeten inzetten op het terughalen van ons geld. Betekent dat als de heer Nagtegaal ingaat op uw voorstel en zijn subamendementen aanpast, dat u ook een positief advies geeft over dat ... Over het amendement?

De voorzitter: Mevrouw Sterk.

Gedeputeerde Sterk: Nee. Voorzitter, excuus. Wat mij betreft, zou dan ook het grote argument ook aangepast moeten worden, want daar heb ik nu een ontraden opgegeven.

De voorzitter: Mijnheer Nagtegaal.

De heer Nagtegaal: Voorzitter, dank. Ik denk dat ik kan concluderen dat ik zo een lunch met bloed doorlopen ogen een nieuw amendement moet gaan maken. Als u wil, sturen me even het lijstje op van de nummers van de wijzigingen die ... Hallo. Die u wel positief adviseert. Het was een beetje mijn idee om een toezegging te vragen. Dat ga ik dan nu niet doen. Eigenlijk is ook even mijn vraag nu aan de voorzitter, krijgen we straks in de tweede termijn weer een los stukje twee minuten spreektijd, dat ik niet nu de tijd van dit af zou ...

De voorzitter: U krijgt straks nog een tweede termijn. Daar heeft u dan twee minuten voor.

Gedeputeerde Sterk: Het is een klein debat.

De voorzitter: Doe ik iets verkeerd?

De heer Nagtegaal: Het is een normaal debat.

Gedeputeerde Sterk: Nee, het is een klein debat.

De voorzitter: Toch normaal? Ja, normaal. Dus die gelegenheid krijgt u. Maar ik zit even te puzzelen op ... Want u gaat een nieuw amendement maken. Dan hoop ik dat we aan de lunch zijn en dat dit agendapunt ... De beraadslagingen zijn afgedaan. Het is denk ik goed, want ik hoor dat een aantal keren al voorbijkomen dat een amendement of een motie misschien toch nog wordt aangepast, dat ik aan het begin van de stemverklaringen u nog even de gelegenheid geef om uw collega's op de hoogte te stellen

wat het definitieve amendement is dat ingediend is en in stemming zal worden gebracht. Want anders hebben we daar geen gelegenheid meer voor om daar duidelijkheid over te krijgen.

De heer Nagtegaal: Dus bedoelt u, er is geen gelegenheid om in de tweede termijn een aangepast amendement ...

De voorzitter: Dat wel.

De heer Nagtegaal: Dat wel.

De voorzitter: Maar dat ... Die tweede termijn is heel aanstonds.

De heer Janssen: Voorzitter, punt van orde.

De voorzitter: Mijnheer Janssen.

De heer Janssen: Kan dit technisch? Kun je nog na de beraadslagingen aangepaste amendementen indienen? Voor zover ik geïnformeerd ben niet, dus ...

De voorzitter: Het komt regelmatig voor. Dan is de vorm volgens mij dat de wijziging is aangekondigd in het debat. Ik hoor in de woordenwisseling tussen de gedeputeerde en mijnheer Nagtegaal dat daar gewerkt wordt aan een amendement dat in overeenstemming is met zoals mevrouw Sterk aangeeft dat zij daar steun aan zou kunnen geven. Dus dat is helder voor iedereen om welke punten het dan gaat. Uiteindelijk hebt ... Stemt u over het amendement dat in het SIS staat. Goed. U was nu met een punt van orde bezig. Tot slot, mijnheer Adriani.

De heer Adriani: Ook een punt van orde. Even los van of dit helemaal zou kloppen of niet. Ik kan er prima mee uit de voeten. Maar zou dan die aankondiging kunnen zijn voor de schorsing die wij hebben voor de stemverklaringen? Dat we in ieder geval de juiste teksten nog in ons fractieberaad ...

De voorzitter: Is helemaal goed. Dus doe uw best om helder te zijn als u een motie gaat aanpassen of een amendement wat de essentie daarvan is in de beraadslagingen en dan, voordat we tot stemverklaring en schorsing overgaan, kijk ik nog even of we allemaal in het SIS helder beeld hebben van welke amendementen en moties zijn ingediend. Dank u wel. Mevrouw Sterk gaat verder met de afronding van haar betoog.

Gedeputeerde Sterk: Voorzitter, ik ben nu bij wat wat bij betreft het laatste amendement is, als ik dat goed heb, dat is ingediend, amendement A24-37 van Forum voor Democratie. We hebben tijdens de commissievergadering natuurlijk ook al wel een debat gehad over, wat wordt precies bedoelt met die termen? Volgens mij zei de ChristenUnie daar net ook iets over. Dat dat soms wat verwarrend is. Ik wil in ieder geval de toezegging doen dat wij nog eens even wat scherper de verschillende definities die we hanteren even ook benoemen, misschien in de inleiding, misschien op een andere plek. Dat wil ik nog even bekijken, maar die toezegging zou ik wel willen doen, omdat ik merk dat daar wat verwarring over is. Tegelijkertijd nog even, de ... We hebben natuurlijk te maken met de Europese Unie, die bestaat uit 27 lidstaten, maar we hebben ook te maken met een Europese vrijhandelsassociatie. Die is groter. Die betreft veel meer landen dan alleen de Europese Unie. We hebben ook nog te maken met kandidaat-lidstaten. Dat is eigenlijk het veld waarin wij ons bewegen, waarin we soms ook netwerken. Dus als we het echt zouden beperken, alles wat we doen tot alleen maar de Europese Unie, zouden we onszelf denk ik ook tekortdoen. Maar ik zal in ieder geval ... Ik wil in ieder geval toezeggen dat ik die verduidelijking wil, maar ik ontraad wel deze motie, voorzitter.

De voorzitter: Goed.

Gedeputeerde Sterk: Dan denk ik dat ik aan het eind ben, in ieder geval de waardering van de amendementen die zijn ingediend. Dan denk ik eerlijk gezegd ook dat ik eigenlijk vrijwel alle vragen heb beantwoord die er zijn gesteld. Er was nog een vraag ook over de subsidies. Daarvan stelde de Partij voor de Dieren dat het vooral naar de grote bedrijven gaat. In de provincie Utrecht gaan ze vooral naar de grote kennisinstellingen. Die doen daar volgens mij heel veel waardevol onderzoek ook voor. Wij zullen in ieder geval in het ontwikkelpad voor ons expertisecentrum ook ... Tenminste, het doel is ook om juist het mkb en ook de kleine gemeentes en de samenwerking met elkaar daarin ook te versterken.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Harinck, interruptie.

De heer Harinck: Korte verhelderende vraag over dat amendement van Forum, die definitie. U zegt toe ... De gedeputeerde zegt toe dat we daar nog eens naar gaan kijken, maar we stellen vandaag een Statenvoorstel vast. Dus ik was even benieuwd hoe dat technisch dan zit.

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Sterk: Soms in GS vragen we dan een soort tekstmandaat. Maar volgens mij gaat het om een beschrijving van de definities die we hanteren van de termen die we in het stuk hebben staan. Het gaat over, wat is EU, wat is de ... Dat wil ik toezeggen om dat in ieder geval te gaan doen.

De voorzitter: Dan is dat helder. Dank. Dank u wel, mevrouw Sterk. Dan is er nu gelegenheid voor tweede termijn. Ik stel voor om dat, voor zover u daar gebruik van wil maken, van achter uw desk te doen. Begin ik met mevrouw Ghijsels. Mevrouw Ghijsels, behoefte?

Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff: Even kort in het kader ook van wat ... Hetgeen wat net gezegd is. Wij gaan even overwegen of we het amendement splitsen dan wel iets wijzigen. Dus dat wil ik dan tijdens de beraadslagingen maar even vast gemeld hebben. Daarnaast toch nog een klein punt ten aanzien van Europa versus Europese Unie. We hebben daar lang al over gesproken. In onze beleving is het niet een kwestie van enkel definitie, is het ook een strategisch politieke keuze. Volgens mij heeft gedeputeerde dat toen ook aangegeven.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Gilissen, wil u interrumperen?

De heer Gilissen: Voorzitter, dan toch een interruptie. Want dit voelt toch wel een beetje ongemakkelijk. Dat heeft niks met de BBB te maken, maar mevrouw Ghijsels-Kerkhoff zegt nu, we gaan nadenken over hoe we het amendement gaan wijzigen en daar komen we nog op terug. Ik kan straks geen vraag meer stellen over het gewijzigde amendement. Dus dan ... Ik snap uw behoefte om voortvarend het debat goed te voeren. Maar dit helpt mij niet om uiteindelijk ook een goede appreciatie te geven van het voorstel van de BBB, wat misschien heel erg goed is. Dus ik zou toch oproepen om te kijken naar een andere oplossing, want ...

De voorzitter: Ik denk dat u gelijk hebt dat u wat preciezer zou moeten zijn welke wijziging u gaat aanbrengen in het amendement. Dat wordt dan in het SIS gezet. Maar ...

Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff: Ik zou ...

De voorzitter: Kunt u dat nog iets zeggen?

Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff: Ik kan daar kort op antwoorden. We hebben twee opties. Ofwel we overwegen de suggestie van mevrouw Sterk over te nemen, dus hem te knippen, ofwel we halen de eerste zin weg die we hebben toegevoegd, maar vroegen om het iets neutraler te ...

De voorzitter: Maar dan ben ik het wel met mijnheer Gilissen eens, dat wordt voor andere Statenleden echt ingewikkeld om daar een oordeel over te hebben. Dus verzoek is dat u zegt, het amendement pas ik zus en zo aan. De tekstuele verwerking zien we dan in het SIS. Dan zal ik zorgen dat iedereen duidelijk heeft welk amendement we voor ...

Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff: Mogen we ...

De voorzitter: Er is geen gelegenheid meer om erover te debatteren.

De heer Nagtegaal: Voorzitter, mag ik heel even een punt van orde maken?

De voorzitter: Ik ...

De heer Nagtegaal: Een punt van orde mag altijd.

De voorzitter: U mag wel ... Daar hebt u gelijk in, maar ik wilde me er even van vergewissen dat mevrouw Ghijsels mijn antwoord had begrepen. Goed. Mijnheer Nagtegaal.

De heer Nagtegaal: Mijn punt van orde is, ik moet nu best wel wat dingen aanpassen en ik heb even een idee hoe ik dat gaat doen, maar dat lukt mij nu niet voor nu. Dus eigenlijk is mijn voorstel om toch even te schorsen te gaan lunchen en daarna de tweede termijn af te maken.

De voorzitter: Is ook een praktisch voorstel. Dan gaan wij de vergadering schorsen tot 13:30 uur voor de lunch. Voor u wegloopt, dat betekent dus dat voor zover u bij dit debat aangekondigde, ingediende moties of amendementen wilt wijzigen, dat u die op orde brengt en in de tweede termijn kort toelicht. Dank u wel. Eet smakelijk. Dames en heren, goedemiddag. Mag ik u vragen om uw plek in de Statenzaal weer in te nemen en de beraadslagingen te staken? Dames en heren, ik heropen de vergadering. Wij zijn gebleven bij de behandeling van het Statenvoorstel Strategie voor Europese samenwerking en belangenbehartiging. Uw Staten heeft in eerste termijn daarbij uw inbreng geleverd. De gedeputeerde heeft de beantwoording op uw eerste termijn helemaal afgerond. Wij waren net begonnen aan de tweede termijn waarin elke fractie die daaraan behoefte heeft nog twee minuten de tijd heeft om een aantal zaken nog aan de orde te stellen en eventueel nadere duiding te geven op ingediende moties en amendementen. Toen kwam er een punt van orde, dat de geschiedenis in zou gaan als het punt van orde van de Nagtegaal, waar u met elkaar hebt besloten om eerst te schorsen en te lunchen. Dan gaan we nu verder. Ik stel u voor om mevrouw Ghijsels opnieuw de gelegenheid te geven om haar inbreng te leveren. Dus daar hebt u weer twee minuten voor. Dat is dan weer een voordeel. En daarna de andere fracties af te gaan. U hebt het woord.

Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff: Dank u wel, voorzitter. Wij hebben inderdaad het amendement gewijzigd. De wijziging is dat we de eerste toevoeging eruit hebben gehaald, maar onder punt 1 de zinsneden hebben toegevoegd, belangenbehartiging betekent enerzijds lobbyen voor gunstig beleidsuitwerking van Brusselse regelgeving en daarnaast ook het minimaliseren, we hebben het woord ageren weggehaald, van ongewenste of voor de provincie te strenge regelgeving. Punt drie hebben wij geschrapt. Punt twee is hetzelfde gebleven. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Ghijsels. Dank ook voor de helderheid. Want volgens mij, ik kijk even naar de gedeputeerde, maar ze begreep wat u gezegd heeft. Daar gaat ze straks nog even op reageren, als het om de appreciatie gaat. Dan kom ik bij mijnheer El Hamdaoui. Heeft u behoefte aan tweede termijn?

Dat heeft u niet. Dan kom ik bij de fractie van de VVD. Mijnheer Gilissen, gaat uw gang. Geen behoefte. D66, mijnheer Harinck, gaat uw gang.

De heer Harinck: Even een pasjesprobleem. Ik ben blij met het debat dat wij hebben gehad over onze motie. Dank ook voor de reacties van de gedeputeerde. Wat betreft de andere moties, het gaat me nu iets te snel om al te reageren op de nieuwe ingediende moties, maar die gaan wij zorgvuldig doornemen. Daar kom ik later op terug. Misschien een stemverklaring. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel. Dan het CDA, mijnheer Koren. Nog behoefte aan tweede termijn? Is niet het geval. Partij van de Arbeid, mijnheer Adriani. Gaat uw gang.

De heer Adriani: Dank, voorzitter. Drie dingen. Gedeputeerde heeft ... Is vergeten om in de eerste termijn in te gaan op mijn vraag of die ondersteuning van gemeenten ook in stap twee en drie ook eerder misschien al te faciliteren, misschien ook richting kadernota 2026 al een plekje te geven. Ik was blij wat dat betreft dat ze zei dat die fases geen lineair proces is, dus dat moet volgens mij ook mogelijkheden geven om dat te doen. Over het amendement over de Toppositie geen topprioriteit. Ik hoorde denk ik de gedeputeerde in de afsluitende woorden zo'n beetje letterlijk het dictum van het amendement voorlezen en zeggen, en dus ontraad ik hem. Dus ik denk nog steeds dat het een heel nuttig amendement is, maar dat het advies van het college nog wat bijschaving verdient. Als laatste de motie van D66. Volgens mij waren gedeputeerde en ik het wel eens over de positie van GS en hoorde ik de heer Harinck eigenlijk zeggen, de gedeputeerde noemt precies de instrumenten die wij voor ogen hebben als ... Om in te zetten. Daarmee zou de motie denk ik overbodig zijn.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Adriani. Partij voor de Dieren, mevrouw ...

De heer Harinck: Voorzitter?

De voorzitter: Sorry. Mijnheer Harinck, gaat uw gang.

De heer Harinck: Dank. Dat is niet wat ik heb gezegd. Ik heb gezegd, de motie, de uitwerking daarvan zou prima kunnen landen in een dergelijke update of iets dergelijks dat de gedeputeerde voorstelt. Dat betekent niet dat het er al staat, want dat kunnen we constateren. Het staat niet in de Europastrategie. Tot zover.

De voorzitter: Voldoende. Dank u wel. Mevrouw Butterman, Partij voor de Dieren.

Mevrouw Butterman: Dank u wel, voorzitter. De heer Adriani van de PvdA haalt de woorden uit mijn mond en dezelfde constatering als ik. Dus ik sluit me bij zijn woorden aan.

De voorzitter: Dank u wel. ChristenUnie, mevrouw Kennedy.

Mevrouw Kennedy-Doornbos: Dank u wel, voorzitter. Allereerst complimenten voor de inbreng van ons gedeputeerde, mevrouw Sterk, omdat je merkt dat zij meegaat en zoveel mogelijk toch wil meenemen van wat er hier in de Provinciale Staten naar voren wordt gebracht. Dat is fijn, ook al betekent dat dat we dan ook moeten schorsen in de pauze en nog even overleggen voordat de tweede termijn kan beginnen. Wij gaan mee tekenen met de motie of het amendement van de Partij voor de Dieren Toppositie geen topprioriteit, en dat ook met de uitleg die de heer Adriani daaraan heeft gegeven. We zijn heel erg blij dat onze regio zo'n competitieve regio is en dat de kennisinstellingen een voorbeeldfunctie vervullen voor andere regio's in Europa. Dus we kunnen ons ook heel erg vinden in wat ... In de woorden van gedeputeerde. Toch gaan we erin mee, omdat het voor ons geen prioriteit is om zo bovenaan die lijstjes te staan, ook al is het mooi meegenomen als dat zo is. We gaan dan toch niet stemmen voor het

amendement om een duidelijk onderscheid te maken tussen de EU en de Europa ... En Europa, omdat de gedeputeerde duidelijk heeft gezegd dat er zo veel samenwerkingsverbanden zijn binnen Europa, dat het ook wel misschien wat onleesbaarder zou worden als je dat overal zou moeten vervangen. Maar ... Dat ze ook zegt, we gaan het wel scherper formuleren, scherper onderscheid maken. Dus met die toezegging van de gedeputeerde kunnen wij leven.

De voorzitter: Dank u wel. Dan kom ik bij UtrechtNu!, mijnheer Nagtegaal.

De heer Nagtegaal: Dank, voorzitter. Zoals het al een beetje beklonk, heb ik een nieuw amendement met eigenlijk de positief beoordeelde aanpassingen. Dat heet het amendement Europa strategie 3.0. Ik laat het oorspronkelijke amendement eigenlijk gewoon staan, met zowel de niet-kansrijke aanpassingen als de wel kansrijke aanpassingen, vanwege het feit dat dat nu toch in de pauzetijd iets te veel aanpassing werk vergde en ik toch ook wel die gewoon in stemming wil brengen, omdat dat wel gewoon echt aanpassingen betreffen die ... Waar wij inhoudelijk meer achterstaan dan nu de afgeslankte versie. Maar in het kader van constructief meewerken en natuurlijk hopen dat jullie allemaal voor 3.0 stemmen, dienen we daarom die zo in.

De voorzitter: Goed. Dank u wel. Waarvan akte. Er is een nieuw amendement ingediend, Europastrategie 3.0. Komt in uw SIS te staan. Het oude amendement blijft staan en wordt als eerste, want het is het meest vergaande, in stemming gebracht. Dank u wel. Volt, mevrouw Blekxtoon, nog behoefte?

Mevrouw Blekxtoon: Dank, voorzitter. Wij hadden nog een vraag gesteld over, waar staat de provincie in drie jaar, wat heeft u dan bereikt? Waarmee dan niet die vier fases wordt bedoeld, maar echt op inhoud. Wat de moties betreft, zullen wij de nieuwe bekijken. Die van Forum voor Democratie, daar wilden we op zich wel voor stemmen, maar door die toezegging wordt dat voor ons overbodig. Dus daar gaan we dan niet meer in mee. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Blekxtoon. Dan kom ik nu bij de SGP. Mijnheer Van den Dikkenberg, nog behoefte?

De heer Van den Dikkenberg: Voorzitter, wij hadden één vraag gesteld. Dat is wat er veranderde in de indicatoren zoals die nu in begroting staan met het vaststellen van de strategie. Daar heb ik geen antwoord op gehoord. Maar als dat nog kan verschijnen, dan hoor ik dat graag. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. PVV, mevrouw Van der Velde. Geen behoefte meer. SP, mijnheer Breur, geen behoefte meer. Forum voor Democratie, mijnheer Van Breukelen, gaat uw gang.

De heer Van Breukelen: Dank u wel, voorzitter. Als eerste willen wij de gedeputeerde bedanken voor de toezegging. Echter zullen wij het amendement toch laten staan. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan 50PLUS, mevrouw Hoek. Geen behoefte meer. Dan kijk ik naar de gedeputeerde voor de beantwoording van de nog openstaande vragen. Gaat uw gang.

Gedeputeerde Sterk: Dank u wel, voorzitter. Ik pak nog even de laatste vragen erbij. Ik zal in ieder geval eerst even ingaan op de aangepaste amendementen die zijn ingediend. Dan ga ik eerst kijken naar het amendement van de BBB. Daarin is wat mij betreft nu meer de balans aanwezig die ik ook heb geprobeerd aan te geven in het eerste termijn, dat lobbyen soms betekent dat je probeert om dat te versterken wat goed voor je is en soms juist ook om dat af te wenden waarvan je bang bent dat dat grote impact kan hebben. Er staat overigens op pagina negen ook wel iets over in onze strategische notitie. Niettemin denk ik dat met deze aanpassing ik dit amendement met een positief advies kan voorzien. Dan het amendement van UtrechtNu!. Fijn dat we dat zo konden regelen en dat u dit heeft overgenomen en dat er een nieuw

amendement ligt. Mijn advies op het oude amendement blijft ontraden, maar mijn amende... Mijn advies op het nieuwe amendement is oordeel Staten. Dan ga ik ervan uit dat dus dan alle tekstvoorstellen die daar zijn gedaan, dat wij die ook zo in de tekst zullen opnemen. Ik zie dat ...

De voorzitter: Mijnheer Nagtegaal, gaat uw gang.

De heer Nagtegaal: Met dien verstande moet ik dan erbij zeggen, werd net aan mij verteld dat de meer de aanspreekvormen en de onderwerpen, wij en dat soort dingen, dat dat gewoon nog steeds aangepast kan blijven. Toch een beetje mijn vraag van, u zegt nu ... Of de gedeputeerde zegt, oordeel Staten, maar het college beoordeelt nu eigenlijk positief op die aanpassingen, dus kunt u dan niet steunen?

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Sterk: Als u graag wilt dat ik er een positief advies van maak, dan wil ik dat honoreren. Bij deze. Het kan niet op vandaag, hoor ik. Mijn collega hier naast mij zegt, wie weet geldt het ook al voor het volgende agendapunt. Wie zal het zeggen? Dan even ... Het is correct dat de heer Adriani zegt dat ik inderdaad nog niet was ingegaan op zijn vraag uit de eerste termijn over die ondersteuning. Wat ik net aangaf, is dat het voor ons natuurlijk op dit moment een beetje moeilijk in te schatten is omdat we zo'n proces ingaan. Ik wil u in ieder geval toezeggen dat, mocht dat ertoe leiden, en ik hoop inderdaad dat hoe sneller we daar duidelijkheid over krijgen, hoe beter natuurlijk, want ik wil heel graag naar het regionaal expertisecentrum toe, maar als dat inderdaad nog weer consequenties heeft bij de kadernota voor 2026, dan moeten we dat daar inderdaad ook zeker bespreken. Maar ik ben vooral benieuwd wat u dadelijk vindt van de kadernota 2025. Want volgens mij moeten we daar eerst het debat over voeren. U gaf ook aan over die topregio. Daar kwam ook volgens mij Volt ook op terug. Trouwens ook de ChristenUnie kwam daar ook op terug. We hebben daar natuurlijk net een debatje over gehad in de eerste termijn. Ik realiseer me dat we misschien minder uit elkaar lopen dan in eerste instantie leek. Want in het amendement wordt wel heel erg gezegd, het moet eruit gehaald worden. Daar nog steeds denk ik van, volgens mij is dat niet nodig. Aan de andere kant, als ermee bedoeld wordt dat we nog steeds natuurlijk onze uiterste best moeten doen om concurrerend te blijven en dat dat ook de reden is dat we in het lijstje daar zitten, dan denk ik dat wij dat met elkaar eens zijn. Dan ga ik geen positief oordeel geven, maar dan geef ik wel een oordeel Staten hierop. Dan tenslotte de vraag van Volt, waar staan we over drie jaar? Als ik een glazen bol had, zou ik die graag in willen kijken. Dus dat is best wel ingewikkeld, zeker met verkiezingen die er aankomen, ook op Europees niveau, een kabinet dat nog niet zijn programma heeft bekendgemaakt. Dus het zal vooral ook gaan over wat wij zelf daarin kunnen betekenen. Wat mij betreft, hebben we dan toch ... Het gaat niet zozeer over die fases, maar toch een organisatie die meer Europa-bewust is, waarbij wij zelf ook intern ook meer de link leggen tussen onze ambities en ook wat dat Europees zou kunnen doen en waar wij daarbij zouden kunnen aanhaken of juist van zouden kunnen leren of eventueel financiën vandaan kunnen halen. Ik denk dat wij ook echt beter ook samenwerken, ook met het Rijk, want daar zie ik echt nog wel winstpunten in, juist in die beleidsbeïnvloeding. Dus het Rijk gaat ook altijd met die BNC-fiches, daar hebben wij mogelijkheid om in te spreken. Ik vind dat wij daar soms nog onvoldoende ruimte in pakken om dat goed te doen. Dus daar zijn we volgens mij in ... Verder neem ik u gewoon graag mee ook in de stappen die we daarin gaan zetten en bespreek ik dat ook graag met u elk jaar in de vorm van die uitvoeringsagenda. Dus als u nu aan mij vraagt, noem drie dingen die hebben we gerealiseerd, vind ik dat wat ingewikkeld. Maar ik hoop dat u de richting in ieder geval die ik schets kunt onderschrijven. En nog ... Want we hebben het ook al over doelstellingen en zo gehad. We gaan ook elk jaar via de uitvoeringsagenda daar ook met elkaar verder over spreken. Die vraag over de indicatoren, mijnheer Patrick Van den Dikkenberg die ga ik graag doorspelen naar mijn collega. Want volgens mij horen die vragen vooral thuis ook bij wat de commissie Janssen op dit moment aan het doen en zijn we ook om te kijken hoe dat daar een plek in zou kunnen krijgen? Maar u gaf zelf ook al aan dat hij misschien meer op het bordje van mijn collega hoort. Dat is denk ik ook terecht zo. Voorzitter, ik ben klaar.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Sterk. Dan zijn we aan het eind gekomen van de beraadslagingen over dit agendapunt. Ook dank voor uw medewerking om zo volstreekte helderheid te krijgen over de zaken waar we straks besluitvorming over gaan plegen.

11. SV Kader voor Provinciale Programmering Wonen en Werken 2023-2027

De voorzitter: Dames en heren, dan is aan de orde agendapunt 11, het Statenvoorstel Kader voor Provinciale Programmering Wonen en Werken 2023-2028. Vanuit de commissie is aangegeven dat het een groot debat zou mogen zijn. Daarom ga ik ook de woordvoerders vragen om vanachter het spreekgestoelte hun eerste termijn naar voren te brengen. Dan begin ik met mevrouw Ghijssels-Kerkhof. U heeft het woord.

Mevrouw Ghijssels-Kerkhoff: Dank u wel, voorzitter. Met veel interesse hebben wij de Provinciale Programmering Wonen en Werken bestudeerd. Er zit veel tijd en werk in het document en het document kenmerkt zich door een goede onderbouwing en hoge ambitie, in brede zin. Complimenten dus. Maar die hoge ambitie maakt dat we als Staten ook een vinger aan de pols willen houden. Om die reden sluiten we ons aan bij het amendement van D66 om de verruimde werkingsduur terug te draaien. Zodoende dat we als Statenleden tijdig kunnen ingrijpen als alle ambities toch weerbarstiger blijken. We willen namelijk wel heel veel in deze provincie en niet alleen op het gebied van wonen en werken. Zowel kwantitatief als kwalitatief. Om te starten met het kwalitatieve. We ambiëren een groei van het aantal huizen met bijna 15 procent. Daarbij hebben we ook op het gebied van Groen Groeit Mee ambities en ook de werkgelegenheid, en dus de bedrijvigheid moet meegroeien. Daar is ruimte voor nodig, veel ruimte. Dan is er ook nog de gewenste toename van natuur en hebben we meters nodig voor de hoeveelheid energieproductie die we met elkaar binnen de provinciale grenzen willen opwekken. Zo komen wij uiteindelijk opnieuw uit bij de ruimtelijke doormeting, waarnaar in het stuk ook diverse malen verwezen wordt. Want juist in kwantitatieve zin hebben alle functies wel degelijk impact op elkaar, maar hoe en in welke mate is onduidelijk. De reden daarvoor is, en dat gaven we al eerder aan, dat de ruimtelijke doormeting onvolledig is. Er staat een landbouw ... Er staat voor landbouw die ook nog moet extensiveren een PM-post. Dat impliceert dat als wij meegaan met de kwantitatieve ambities uit het PPWW, we korten hem even af, wij onvoldoende zicht hebben op wat dat uiteindelijk betekent voor onze agrariërs. Wij roepen daarom Staten en GS op middels een motie om een onderzoek op te starten naar het totale oppervlak dat momenteel beschikbaar is voor landbouw en hoeveel voedsel we eigenlijk produceren in de provincie. En vervolgens wat de consequentie is van de extensivering en of van stoppende boeren. Vervolgens zou in beeld gebracht moeten worden wat er met de voedselproductie gebeurt in verschillende toekomstscenario's. Zodoende dat we hierover meer inzicht krijgen en we daarna met elkaar en op basis van deze informatie een debat kunnen voeren. Doel is uiteindelijk een kader te kunnen scheppen ... Stellen voor de voedselproductie, minimale omzet en daarmee samenhangende benodigde landbouwruimte in de toekomst. Pas daarna kunnen we de ruimtelijke doormeting vervolmaken en wordt inzichtelijk of al die ambities wel of niet gaan wringen. Terug naar het Provinciale Programma voor Werken en Wonen. Zoals eerder aangegeven, lezen we naast een hoge kwantitatieve ambitie ook een hoge kwalitatieve ambitie, zeker op het gebied van woningbouw. Op basis van een aangenomen motie door PS ... Sorry, door GS en PS, legt de provincie de lat voor wat betreft duurzaamheid erg hoog. Daarnaast wil de provincie omwille van natuurbehoud zoveel mogelijk binnenstedelijk bouwen. Zeer begrijpelijk, maar vaak is dit complexer en duren procedures langer. Kortom, duurder. Dan hebben we natuurlijk nog de twee derde-betalbaarheidseis. Laten we wel zijn, we willen allemaal dat huurwoningen maar ook koopwoningen toegankelijk blijven voor een grote groep inwoners en niet alleen voor de happy few. Maar alles bij elkaar opgeteld, maakt de BBB zich zorgen. Grote zorgen. Zorgen dat steeds meer projecten financieel niet haalbaar zijn. Woondeals of niet, papier is geduldig. Want bouwbedrijven, ontwikkelaars en woningcorporaties zijn net als burgers geconfronteerd met flinke kostenstijgingen. Daarnaast is de hoge rente een veel belangrijker component dan wellicht veel Statenleden en andere mensen denken. Deze werkt namelijk niet alleen door in de bouwkosten, maar is tevens de basis voor de disconteringsvoet die

zowel beleggers maar ook woningcorporaties hanteren bij de bepaling van de hoogte van de huurwaarde. Zelfs gemeenten gebruiken deze disconteringsvoet als ze een grondwaarde residueel moeten bepalen. Iemand zal deze rekening van een eventuele afwaardering moeten betalen. Als die rekening te hoog wordt, dan wordt er niet meer gebouwd. We zien deze zorgelijke trend steeds vaker de kop op doen. Juist in een dure grond-gemeente als de provincie Utrecht, gaat dit pijn doen. Terwijl onze gemeentes financieel al niet heel veel kunnen dragen. Er wordt in het PPWW ook gesproken over middeldure huurprijs en een maximale middeldure koopprijs. Deze twee blijken rekenkundig niet in de juiste balans. Ik onthoud mij even van de technische uitleg daarvan, kom ik straks op terug, maar er zal door de initiatiefnemers en ontwikkelaars daardoor sneller voor koop gekozen worden en waardoor we een nog snellere verschuiving gaan zien van huur naar koop. Is dat wat we willen, of kloppen de rekenkundige uitgangspunten niet? Daarmee kom ik op onze tweede motie, waarbij wij de Staten oproepen om een kennissessie te organiseren waarbij stichtingskosten en het rekenen aan woningen transparanter wordt. Zodoende om meer wederzijds begrip en meer inzicht te krijgen. Want zolang we zo veel ambities op tafel leggen, maar de kosten en methodieken erachter onvoldoende kennen, maar wel de markt en woningcorporaties vragen het kapitaal hiervoor op tafel te leggen, helpt het ook als we de productiekant goed begrijpen, zodat we meer begrip voor elkaar krijgen, maar ook vanuit de provincie beter geëquipeerd zijn om met goede oplossingen te komen. Wat kan er mis zijn om meer inzicht in elkaars rekensommen te krijgen? We hebben daarvoor een tweede motie ingediend en, op verzoek, en daarmee hoop ik dat ze in gaan stemmen, een zin toegevoegd. Die hebben we net geüpload op de site. Een zin toegevoegd op verzoek van de VVD, dat het vanzelfsprekend een en ander samenhangt met het Rijksbeleid en ook hoeveel financiële middelen zij dan vanzelfsprekend daarvoor vrij gaan maken. Tot slot, de kwalitatieve ambities uit het PPWW richten zich natuurlijk niet alleen op de woningmarkt, maar laten zich ook zien op de bedrijvenmarkt. Wel ruimte geven aan 40 procent nieuwe circulaire bedrijven, maar het dan mogelijk niet kunnen of willen faciliteren van andere nieuwe en grotere bedrijven die zich hier zouden willen vestigen, mogelijk met nieuwe markten, nieuwe groene concepten, we weten het niet, maakt de provincie rigide en haar ook minder wendbaar om nieuwe en nu nog onbekende sectoren te faciliteren. Ook om die reden willen wij niet, waar ik in het begin van het betoog mee startte, de extra werkingsduur van dit PPWW verlengen. Tot zover. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Ik had mij gericht op dat u zei, ik rond af. Daarom gaf ik de heer De Jong nog niet het woord, maar die krijgt het nu wel. Mijnheer De Jong.

De heer De Jong: Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, ik wil niet een discussie uit de commissies gaan herhalen, maar ik voel toch heel even de behoefte om één stap terug te doen met de BBB en ons te richten op een meer fundamentele discussie. Dat richt ik even op de eerste motie die u net heeft toegelicht, waar u inzichtelijk wil maken onder andere, welke ruimte ... Gebruik- en ruimtevragen anders zijn ook in de toekomst voor ons voedsel? Ik vraag me eigenlijk af, u heeft ze ook geadresseerd, de opgaves die voor ons liggen en de beperkte ruimte die we hebben, dat gaat tot moeilijke keuzes leiden. Ik wil eigenlijk wel van de BBB weten in hoeverre we dat protectionisme van het landbouwgebied, wat u zo uitdraagt hier, vast moeten houden, of u dat als oplossing ziet om uit deze problemen ... Of uit deze ... Om tot de oplossingen te komen. Met andere woorden, mijn vraag is, bent u als BBB ook bereid om erover na te denken dat in sommige gevallen landbouwgrond, op dit moment het grootste grondgebruik in de regio, ook plaats zou moeten maken voor bijvoorbeeld woningbouw?

De voorzitter: Mevrouw Ghijsels.

Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff: Ik vind het eigenlijk heel spijtig, want ik denk dat u mijn betoog misschien niet gehoord of onvoldoende gehoord hebt en de motie ook anders gelezen hebt. Wij vragen inzicht. Wij vragen inzicht om uiteindelijk met elkaar, met de Staten waar u ook onderdeel van bent, te komen tot een debat waarin we in ieder geval met elkaar kunnen besluiten hoeveel landbouw we minimaal en hoeveel

voedselproductie we minimaal zouden willen overhouden. Maar wat op dit moment niet helder is, is niet alleen de hoeveelheid vierkante meters, die kunnen we nu nog opzoeken, maar hoeveel voedsel we eigenlijk produceren, willen we die voedselproductie met oog op alles wat er in de wereld gebeurt, met oog dat er in Zuid-Europa juist minder voedsel geproduceerd kan worden, willen we daar wat mee? Maar we weten het nu niet. De ambtenaren weten het niet. Dus daar moet eerst een onderzoek komen. Wij houden ons verre van protectionisme op dit moment en ook in de motie. We vragen alleen om inzicht, zodoende dat we juist met elkaar het debat kunnen voeren.

De voorzitter: Goed. Mijnheer De Jong, tot slot.

De heer De Jong: Dank u wel. Helder antwoord. Alle steun voor Volt om altijd alle feitelijkheden boven tafel te krijgen en onderzoek te doen, lijkt ons heel goed. Maar ik ben wel benieuwd dan naar de spelregels van het debat dat u dan voorstelt aan de hand van die cijfers. Als het voor de BBB een overweging zou kunnen zijn dat op basis van dat debat dat we dan gaan voeren een van de mogelijke uitkomsten zou kunnen zijn dat we inderdaad meer ruimte voor ander landgebruik inrichten, zoals bijvoorbeeld woningbouw of natuur, in plaats van landbouw, als dat een mogelijke uitkomst zou kunnen zijn, dan hebben we in ieder geval een open en eerlijk debat. Die vraag wil ik even gesteld hebben.

De voorzitter: Goed, het is een beetje een als-dan-vraag. We zijn nu over het programma bezig. Maar mevrouw Ghijsels krijgt nog kort de gelegenheid om daarop te reageren.

Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff: Wij dagen inderdaad ook uit om eens goed na te denken over het risico dat er hier te veel geageerd wordt tegen de landbouwsector en we uiteindelijk zelf met zijn allen de rekening betalen. Maar we stellen niet meer dan nu een onderzoek voor.

De voorzitter: Goed. Helder. Mijnheer Westerlaken.

De heer Westerlaken: Dank u, voorzitter, even doorgaand op de motie die ook de heer De Jong net wat vragen over had. Ik ben heel benieuwd naar wat de toegevoegde waarde van deze motie is ten opzichte van die vraag die vorig jaar al is gesteld om inzicht te krijgen in die vierkante ... Of in de ruimtevragen die er in deze provincie zijn. Ik heb antwoord daar nog niet van gezien. Ik neem aan dat het onderzoek nog gaande is. Het tweede is, u hebt het over de voedselopgave en alles wat daarmee te maken heeft. Dat lijkt me vooral een punt dat aan de orde moet komen in de Landbouwisie en voedsel waar we ook aan gaan beginnen.

De voorzitter: Mevrouw Ghijsels.

Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff: De ruimtelijke doormeting is niet compleet. Daar hebben wij eerder over gesproken. Het antwoord van de heer Van Essen was daarop heel duidelijk, waarom landbouw niet compleet was, omdat er gezegd is, u heeft als Staten geen kaderstelling ervoor opgegeven. Dus wij weten het niet en we hoeven het ook niet te weten. Dus wij vragen nu, laten we daar een begin mee maken. Niet meer dan dat. Uiteindelijk hangt alles samen, ook de conclusie, wat willen we zelf autonoom met de sector met voedselproductie? Daarmee heeft het ook indirect te maken met alle andere ruimte-zaken die ... Of andere functies die ruimte zoeken.

De voorzitter: Tot slot, mijnheer Westelaken.

De heer Westerlaken: Dank u, voorzitter. Dus u zegt, als wij de cijfers weten, bijvoorbeeld over wat er aan voedselproductie is in deze provincie, dan bepalen we hoeveel ruimte er beschikbaar komt voor woningbouw.

De voorzitter: Mevrouw Ghijsels.

Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff: In principe is helder dat er woningbouw moet komen. Proberen wij in ieder geval aan te geven dat er op dit moment er geen duidelijke uitspraken, geen kaders liggen als ... Behalve vanuit natuur en allerlei argumenten waarom de landbouwsector moet inkrimpen. Maar wij zouden heel graag zien dat er eens autonoom nagedacht moet worden over wat we eigenlijk met de sector willen en welk deel we willen behouden. Dat er voldoende ruimte voor die woningen overblijft, lijkt mij evident. Ik ben het ook helemaal eens dat dat zou moeten.

De voorzitter: Goed. Mijnheer Travaille.

De heer Travaille: Dank u. Wat Partij voor de Dieren betreft, heeft mevrouw Ghijsels-Kerkhof eigenlijk wel een punt, dat we dit is goed in beeld moeten brengen voor wat betreft de landbouw, inclusief de voedselproductie, of dat lokaal of regionaal of voor de wereldmarkt zou moeten zijn. Dus dat debat zijn we eigenlijk helemaal voor. In het verlengde van de heer De Jong, die vroeg van, zou de uitkomst ook kunnen zijn dat er minder ruimte voor landbouw is? Als dat perspectief ook op tafel ligt, dan wil Partij voor de Dieren eigenlijk wel meegaan in dit amendement. Meegaan bedoel ik, positief stemmen. Maar dan is wel één kleine aanpassing nodig in het amendement. Er staat namelijk hoeveel benodigde aanvullende ruimte in het kader van extensivering nodig is. Als u dat woordje aanvullende er uithaalt, dus als we het gewoon hebben over, hoeveel ruimte is ervoor nodig, dat dat het debat is, dan denk ik dat wij daarin mee zouden kunnen gaan.

De voorzitter: Mevrouw Ghijsels.

Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff: Met betrekking op dat tweede punt. Ik denk dat je hem leestechisch op twee manieren kan interpreteren. Maar het woord kan ook weg, want het gaat erom, wat de extensivering in ieder geval behelst. Dus ik denk dat we daar wel mee kunnen leven.

De voorzitter: Dat is mooi. Dank u wel. U was ook aan het einde van uw inbreng. Dank u wel, mevrouw Ghijsels. Dan is nu de fractie van GroenLinks aan de beurt. Mevrouw Van de Vooren, gaat uw gang.

Mevrouw Van de Vooren: Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, ik zal geen maidenspeech meer houden, maar om dat goed te maken, zal ik mijn verhaal rondmaken met een persoonlijke noot. Begin april ben ik met mijn afdeling naar landgoed Zandwijk geweest. Ik ben voorzitter van GroenLinks De Bilt en wilde graag onder begeleiding van deskundigen meenemen naar een voor mij heel bijzondere plek. Zandwijk ligt aan de rand van De Bilt, tegen Utrecht aan, hier vlak bij het provinciehuis. Naast de veelbesproken bouwlocatie ...

De voorzitter: Mijnheer Van Vuuren, vraag aan mijnheer Westerlaken om dat niet te doen. Dank u wel. Gaat u door. Sorry.

Mevrouw Van de Vooren: Dank u. Zandwijk ligt naast de veelbesproken bouwlocatie op het Hessingterrein. Landgoed Zandwijk heeft iets sprookjesachtigs. Het idyllische bruggetje, het donkere bos dat een mysterieuze poort vormt, het kronkelige watertje en het Hans en Grietje-ateliertje in het bos. Eeuwenoude bomen, zomerklokjes, dassen, reeën en landgoed dat een verhaal ademt. Dankzij de krakers in 1980 en de werkgroep Zandwijk die zich samen met de natuurorganisaties al jaren inzetten voor de natuur in dit gebied, zonder hen had dit gebied en ook het landhuis niet meer bestaan. Er is ondertussen veel afgesnoept van het gebied. Want waar het ooit de bedoeling was de botanische tuin van de Universiteit van Utrecht hierop aan te laten sluiten, is dit doorkruist door de A28. Wederom wordt, net als de snelweg van de A... Bij Amelisweerd, ook de A28 verbreed en dat zorgt voor het afsnoepen van natuurgebied. De woningbouw op het Hessingterrein zal een extra verstoring zijn voor het smalste NNN-verbinding. Het

autosloopbedrijf met woningbouwplannen snoet nog een stukje weg van het NNN-gebied. Zo staat de natuur al jaren met één nul achter op alle, tussen aanhalingstekens, noodzakelijke ontwikkelingen. Voor ons ligt het Programma Wonen en Werken, een met huidige woningtekort een noodzakelijke poging om te zorgen voor meer woningen. En terecht. Te veel inwoners in onze provincie kunnen geen passende woning vinden. Maar voor onze inwoners moeten we zorgen dat dit ook daadwerkelijk gaat gebeuren. Daarvoor is regie nodig, een belangrijk begrip waar ik het over wil hebben. Regie voeren is een lekker ambtelijke term en misschien wat stoerder door er invulling aan te geven van de regisseur van een film. We laten de camera's draaien en willen een 60 minuten durende film, of 80. 60.000 tot 82.000 woningen erbij. Het genre is onbekend. Of het nu een documentaire wordt of een comedy, geen idee. Dat dit programma nog niet klaar is en terug moet komen, is evident. We steunen daarom het voorstel van de D66 hierover. We willen woningen die ook bereikbaar zijn voor kwetsbare inwoners. Dat brengt mij bij de doelgroepen waarvoor we bouwen. Daar mist nog regie op. We dienen samen met het CDA en 50PLUS een voorstel in om ouderenhuisvesting te stimuleren, nieuwbouw en doorstroming. Daar kunnen we niet mee wachten. De vergrijzingsgolf is in 2040 op zijn piek. Er is nu regie nodig. Passende woningen realiseren in de eigen omgeving en inwoners aan de hand nemen om te zorgen dat zij de stap daadwerkelijk zetten. Een mooi voorstel dat ook bijdraagt aan regie op de doelgroepen, is het voorstel van de ChristenUnie over huisvesting voor jongeren. Die zal GroenLinks steunen. Ik had het in mijn inleiding al even over de natuur. De vraag kwam tijdens de commissie meerdere keren langs. Het is toch woningcrisis? Ja, ook GroenLinks wil meer woningen. Laat het standpunt van GroenLinks helder zijn. Er moet gebouwd worden, want onze inwoners moeten een passende woning kunnen krijgen. Dat vraagt om een goede ruimtelijke ordening, met alle ruimtelijke vragen die op ons afkomen. De natuur staat al jaren op achterstand. Wij zijn dan ook van mening dat dit gespaard moet worden om een volgende crisis af te wenden. Een goede ruimtelijke ordening met regie op de vrije woningmarkt is noodzakelijk. Dus niet de makkelijkste optie waar de ontwikkelaars het liefst voor kiezen, grote huizen in natuurgebied, maar een overheid die sturing geeft op waar, voor wie, wat en betaalbaarheid. GroenLinks wil dat binnen het stedelijk gebied. Uitzonderingen zijn er immers al genoeg. Vitaliteitswoningbouw, flexwoningen, kernrandzones, uitzonderingen op het verstedelijkingsprincipe in de vorm van maatwerk, allemaal snoepen ze af van de natuur. Laten we het grote geheel en vooral de toekomst niet uit het oog verliezen. Dat wil zeggen, de staat van onze natuur en de bedreigingen van de klimaatverandering. Een woning is meer dan een verzameling bakstenen. Voor mij is een huis een plek waar mijn kinderen hebben leren lopen, waar gelachen wordt aan de eettafel en waar mijn dochter is geboren. Wie weet ook onze vierde spruit die in november geboren zal worden. Dank u wel. GroenLinks vindt zowel het bouwen van woningen als een natuurlijke leefomgeving enorm belangrijk. Daarom moeten we ook aangeven waar voor ons geen prioriteiten zitten. Dat brengt mij bij de uitbreiden van de bedrijven, een buitenbeentje in dit programma waar we eigenlijk niet zo blij mee zijn. Want het klinkt vriendelijk, een programma over werken, maar het gaat feitelijk over het uitbreiden van bedrijventerreinen. GroenLinks vindt het vreemd en niet uit te leggen dat in de studie naar ruimtebehoefte de hoogste variant is aangehouden. Daar hebben we ons tijdens de commissie uitgebreid over uitgelaten. Bij de Omgevingsvisie willen we dan daar ook de discussie over. We steunen ook hierin het voorstel van de D66 om de Staten hierop de regie te laten houden. Dat brengt mij terug bij het begin van mijn betoog, landgoed Zandwijk, als verbeelding van een plek die we moeten koesteren midden in het gevecht van alle benodigde ruimte. Op deze plek is het zaadje geplant om tegen villa's in natuurgebied te stemmen, op deze plek is misschien wel het zaadje geplant om actief voor GroenLinks te worden. Op deze plek is het zaadje van mijn diepste overtuiging geplant, dat de keuzes die aan je voorbijkomen, de talenten die je hebt gekregen, de stem die je hebt op geheel eigenzinnige wijze gebruikt om de wereld net iets mooier achter te laten dan dat je hem hebt gekregen. Ik dank u voor het woord, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Van de Vooren en namens ons allen van harte geluk gewenst met de aankondiging die u in een persoonlijke noot deed. Daarmee ... Dan is nu het woord aan de heer Peer namens de VVD. De heer Peer, u hebt het woord. De heer Peer zal zijn inbreek gebruiken ook om zijn maidenspeech te brengen.

De heer Peer: Dank u wel, voorzitter. Ik ben niet gewend aan het instrument maidenspeech en de persoonlijke ontboezemingen. Ik kan ook niet over de persoonlijke ontboezemingen van mevrouw Van de Vooren, die ik bij deze van harte wil feliciteren. Uw verhaal ging van een zaadje planten op Zandwijk tot en met het krijgen van een kind. Het is een mooi afgerond verhaal daarmee. Nogmaals van harte gefeliciteerd. Ik kon daar in mijn maidenspeech niet overheen, mevrouw Van de Vooren. Een van de meest gestelde vragen aan mij het afgelopen jaar, en ik denk dat dat voor velen van u ook zo zal zijn, was, bevalt het in de politiek? Vaak wordt daar in mijn omgeving een opmerking aan toegevoegd. Ik zou dat niet kunnen. De politiek is niets voor mij. Alvorens ik de vraag eerst zal beantwoorden, ga ik eerst schetsen hoe het zo gekomen is dat ik hier als lid van de VVD-fractie in de Provinciale Staten van Utrecht sta en iets over mijn achtergrond en beweegredenen om politiek actief te worden. Mijn privéleven speelt zich af in het buitengebied tussen Abcoude en Vinkeveen. Ik ben getrouwd met Maria. Een grote verrassing, is zojuist op de publieke tribune gekomen. Dank daarvoor. Ik ben vader van drie kinderen. Mijn carrière begon in de zorg na een studie geneeskunde. Mijn scriptie ging over basale gezondheidszorg in Afrika. Niet veel later werd ik door mijn hoogleraar gevraagd om als jonge dokter een ziekenarts te vervangen in een klein districtziekenhuis op de grens tussen Ghana en Burkina Faso. De tragedies die ondervoeding of eenvoudig te behandelen ziekten als malaria kunnen veroorzaken, raakten mij diep. Na een aantal jaren in Nederland als arts en ondernemer actief te zijn geweest, werd ik door de VVD benaderd voor de Amsterdamse lokale politiek. Hetgeen resulteerde in twaalf intensieve jaren, waarvan vier jaar wethouder Economische zaken en financiën. In de periode daarna was ik mede-eigenaar bij een adviesbureau en daar verantwoordelijk voor de zorgsector en de overheid. Ik was medeauteur van het rapport Dijkstal over de effectiviteit en het draagvlak van ontwikkelingssamenwerking. Bij de begeleiding van fusies van ziekenhuizen raakte ik professioneel betrokken bij de huisvesting en het vastgoedvraagstuk. In 2008 zette ik een eigen bedrijf op, waarna ik vrij snel door de provincie Limburg gevraagd werd voor de herontwikkeling van de luchthaven Maastricht Aken Airport. Al spoedig volgden andere grote opdrachten in gebiedsontwikkeling. Ik leefde een druk bestaan met mijn gezin en bedrijf, waarbij ik het gevoel had dat Europa nog wel 75 jaar in vrede en veiligheid zou leven en dat de democratie haar nut en waarde niet meer hoeft te bewijzen. Tot op 6 januari 2021 het Capitool in de Verenigde Staten bestormd werd en de wereld bijna live op tv kon zien hoe een van de democratische kernlanden op het punt stond gekaapt te worden. Soortgelijke aanvallen op de democratie in Duitsland en Brazilië volgden. Als dat ... Alsof dat nog niet genoeg was, ontstond er oorlog aan onze Europese oostgrens in 2022. Ik ben ruim 40 jaar overtuigd lid van de Partij voor de Vrijheid en Democratie. Ineens waren beide niet meer vanzelfsprekend in een wereld om ons heen. Voor mij was dit het kantelpunt en ik besloot om weer politiek actief te worden. Door welke drijfveren ik mij zou laten leiden, kon ik uitleggen toen ik in 2022 gevraagd werd een bijdrage te leveren aan het boek Er ontstaat een ander Nederland. Ik werd gevraagd om samen met nog achttien opinieleiders een hoofdstuk te schrijven en dat heb ik gedaan. Als drie belangrijkste thema's benoemde ik duurzaamheid, met de Aarde omgaan, internationale verdeling van welvaart en het belang van ondernemerschap. Duurzaamheid als noodzakelijke ontwikkeling, of nu gaat om de energietransitie, water- en bodemkwaliteitsverbetering of grondstoffentransitie. We zullen ze moeten meemaken. Maar het is wel aan ons om te zorgen dat onze samenleving de tijd krijgt zich aan te passen om deze ook mee te maken. Zonder draagvlak en stimulering wordt de afstand tussen beleid en uitvoering te groot en zullen de onherstelbare schade aan het bedrijfsleven de kosten van deze transitie niet te dragen zijn. Het tweede punt, internationale verdeling van welvaart, spreekt voor mij voor zich. Zonder ondersteuning met processen in democratie en financiën zullen grote delen van de derde wereld onleefbaar zijn met naast een humanitaire ramp ook grote gevolgen voor migratie en internationale vrede. Last but not least, ondernemerschap. Bij alle maatschappelijke vraagstukken spelen bedrijven een rol, zowel als oorzaak en als oplossing voor de uitdagingen die wij als maatschappij hebben. Toch staan bedrijfsleven en politiek vaak met de rug tegen elkaar. Ik heb mij ten doel gesteld die wereld dichterbij elkaar te krijgen en wederzijds meer begrip en belangstelling te krijgen. Ik ben verheugd daar binnen de VVD-fractie meer dan een luisterend oor voor te vinden. Belangrijk voor mijn politieke inbreng in deze Staten is de vraag in wat voor soort provincie wij willen wonen. Ik heb daartoe al eerder een motie ingediend om de vier scenario's van het Planbureau voor

de Leefomgeving te gebruiken, om inwoners en ondernemers mee te krijgen in de discussies en plannen. In de recente commissie RGW zei een van u, Utrecht is vol. Ik ga daar niet in mee. Los van het feit dat ik dat niet vind, komt meteen de vraag, voor wie gaan dan wij geen huizen meer bouwen? Zijn het uw kinderen, zijn het de mijnen, zijn het de kinderen van statushouders? Wel kijk ik uit naar de discussie over de aanstaande regiefunctie. De regiefunctie op wonen van ons als provincie en naar de strategische discussies daarbij, waarbij ik alvast drie punten kort wil noemen. Hoe kunnen we slimmer omgaan met de woonruimte die we op dit moment reeds hebben? Meer aandacht voor betaalbare koopwoningen en initiatieven om een deel van de huur als een vorm van sparen in te zetten en daarmee de kans ongelijkheid dat woningbezit leidt tot vermogensopbouw en huren niet tegen te gaan. Voorzitter, ik sluit af. Bevalt het mij om weer terug te zijn in de politiek? Ja, ik werk graag en met plezier samen met de Staten en met GS, het ambtelijk apparaat. Echter, u zou eens gezegd hebben, alles buiten de Staten is van ondergeschikt belang. U zult mij toch niet vaak aan uw zijde vinden bij een PUP-bijeenkomst, de Stranddagensessies of het IPO-congres, hoe belangrijk ook. Wel schreeuw ik van de daken in mijn omgeving, in mijn bedrijf, tegen medewerkers, klanten en vrijwilligers bij de stichtingen waar ik voorzitter van ben, politiek doet ertoe. Let op mijn woorden. Ik zal niets nalaten om dit de inwoners van Utrecht duidelijk te maken als lid van deze Staten. Dat was mijn inbreng als maidenspeech.

De voorzitter: Dank u wel. Gecomplimenteerd, mijnheer Peer, dank u wel.

De heer Peer: Dank u wel. Dan gaan we over naar de behandeling van het Provinciaal Programma Wonen en Werken. Het is een groot debat, maar ik zou mezelf herhalen als ik hetzelfde zou zeggen als wat we in de commissie reeds besproken hebben. De VVD heeft complimenten voor het Provinciaal Programma Wonen en Werken. Niet voor niets hadden wij als VVD in ons verkiezingsprogramma wonen en werken als prioriteiten gezien. Complimenten ook voor de transparantie waarmee dit proces inhoud heeft gekregen naar de regio en naar gemeenten. De aantallen woningen die wij bouwen, de ondergrens, lost nog steeds het woningtekort niet op. We lopen niets in. Het streven, de ambitie, is om de bovengrens te halen en dat betekent ruim 80.000 woningen in 2030. Ook daarmee zijn we er nog niet, want het Rijk heeft ons gevraagd en nog een schepje bovenop te doen. We komen terug op de discussie, is Utrecht vol? Nee, Utrecht is voor wat de VVD betreft niet vol. Er zijn, zeker binnenstedelijk, maar ook daarbuiten, plaatsen genoeg en ook noodzakelijk om te bouwen in de hoeveelheid woningen die dit PPWW voorstelt. Wij zullen het college daarin ook steunen. Een bedreiging zien wij echter wel in de stapeling van eisen die wij bij de woningbouw stellen. Die hebben te maken met de betaalbaarheid, BBB had het daar eerder ook al even over, de duurzaamheid en de locaties waar. Wij hebben in de commissiebehandeling aan de gedeputeerde reeds gevraagd, in hoeverre zijn die eisen prohibitief? In hoeverre gaan we geen woningen bouwen als niet voldaan wordt aan de extra eisen die wij stellen ten aanzien van duurzaamheid en betaalbaarheid? De gedeputeerde heeft naar tevredenheid van ons geantwoord, daar zit een ambitie. Het zijn geen eisen. Want voor ons is wonen een grondrecht. De VVD stemt dan ook van harte het PPWW waarin wij binnen wettelijke kaders alle grenzen aangeven, maar wel bouwen. Er zijn discussies en vragen gesteld over doelgroepenbeleid. Er komen ook moties over doelgroepen. Ook wij als VVD zouden best een aantal doelgroepen in een motie extra aandacht willen geven. Al gauw komt dan het stereotiep boven dat wij voor agenten en verpleegsters ook woningen willen hebben. Wij zullen niet meegaan in doelgroepenmoties. Dat heeft te maken met het feit dat het nu niet opportuun is. Er komt een wet op de regie die de provincies in 2024, zoals het er nu naar uitziet, in staat stelt daar beleid op te voeren. Wij vinden daar de discussie op zijn plaats. Voorzitter, ik dank u voor het woord.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Peer. Dan kom ik nu bij de fractie van D66 en geef ik graag het woord aan mevrouw De Widt.

Mevrouw De Widt: Voorzitter, dank u wel. D66 is er trots op hoe we in de provincie Utrecht omgaan met ruimte, hoe we zuinig zijn op de ruimte en de Utrechtse kwaliteiten. Inmiddels hebben we twee ronden

gehad van het Provinciaal Programmeren voor Wonen en Werken. In de vorige Statenperiode maakte ik de start hiervan mee. De kinderziektes zijn eruit. Het is een feest dat we de veel loggere werkwijze met het PRS en PRV achter ons hebben gelaten. Deze nieuwe werkwijze met het programmeren onder de Omgevingswet werkt goed. De onderbouwing van de getallen wekt wat ons betreft veel vertrouwen. Het college laat zien dat ze ontwikkelingen op de voet volgt en dat ze goed luistert naar gemeenten en belanghebbenden. Utrecht staat nu voor de volgende ronde programmeren en het college stelt een nieuw kader voor de volgende ronde voor. Dat kader zou wat betreft het college twee of drie rondes mee moeten kunnen. D66 en een aantal fracties met ons vinden dat een brug te ver. Druk op de ruimte is enorm hoog en de keuzes die wij nu maken voor uitbreidingen voor wonen en werken, daar leggen we het gebruik van ruimte voor vele decennia mee vast. Juist in de ruimtelijke domeinen wonen en werken verandert er voortdurend van alles. Er is een Wet regie op de volkshuisvesting in aantocht. Er zijn frequent nieuwe prognoses. We zitten in een omslag naar een circulaire economie. Misschien gaan we kantoorlocaties ook wel programmeren. Met de komst van een nieuwe regering in Den Haag is er alle kans dat de kaders die wij als provincie meekrijgen gaan veranderen. D66 vindt dat Provinciale Staten hier op de eerste rij moeten blijven. Daarom dien ik samen met Partij voor de Dieren, Partij van de Arbeid en BBB een amendement op beslispunt twee van het voorstel in. Met dit amendement willen wij, de indieners, dat het kader geldt voor één ronde programmeren. We realiseren ons dat de doorlooptijd van een ronde dan langer wordt, maar dat is een zorgvuldig democratisch proces over het gebruik van de ruimte op de lange termijn ons wel waard. Voorzitter, daarnaast dien ik mede namens Partij voor de Dieren en Partij van de Arbeid een tweede amendement in. Dat gaat over beslispunt zeven van het voorstel. Het college vraagt in dat punt om nu al ruimte te bieden voor één of twee regionale bedrijventerreinen. Dat vinden wij niet zorgvuldig. Op zich weten we dat er nu al behoefte is aan meer regionale bedrijventerreinen. Op die specifieke terreinen is er meer ruimte en die hebben we zeker nodig voor meer circulair werken. Er is ook een zwaardere categorie bedrijven mogelijk. Maar we willen ook zuinig zijn op de ruimte, zoals ik daarnet al betoogde. Wij willen dat toegewezen ruimte ook echt goed benut wordt. In de vorige bestuursperiode is gedeputeerde Strijk niet voor niks aan de slag gegaan om te onderzoeken hoe we bestaande ruimte op bedrijventerreinen veel efficiënter kunnen benutten. Voorzitter, op dit moment loopt nog een onderzoek naar kansrijke locaties voor regionale bedrijventerreinen. De uitkomst daarvan wordt deze zomer verwacht. Dan gaat het ons een stap te snel om nu al te zeggen, doe maar. D66 en een aantal partijen met ons vindt het van groot belang dat de Provinciale Staten er voldoende zicht en zeggenschap op houden dat regionale bedrijventerreinen op de goede plek komen en dat ze benut worden zoals het bedoeld is. Daarom besluiten wij met dit amendement om Provinciale Staten in de procedure te betrekken voor het programmeren van nieuwe regionale bedrijventerreinen. Tot zover mijn bijdrage. Ik dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw De Widt. Dan is nu het woord aan het CDA. Mijnheer Westerlaken, gaat uw gang.

De heer Westerlaken: Dank u wel, voorzitter. Ook ik sta hier net als mijn collega Koren om het werk af te maken van een commissielid van het CDA. Dus ik ... Als ik ... Wat ik zeg, zeg ik omdat hij mij ingefluisterd heeft dat ik dit moet zeggen. Overigens, ik ben het er ook mee eens, laat dat duidelijk zijn. De komende zes jaren moeten de gemeenten in de provincie Utrecht 60.000 tot 80.000 woningen bouwen. Dat is ongeveer evenveel als de stad Amersfoort. En daarna in 10 jaar tijd nog eens een keer 50.000 tot 60.000 woningen erbij. Dan hebben we het over Nieuwegein, liever zeg ik Veenendaal. Dat is een enorme opgave voor de gemeenten. Ze verdienen daarbij dan ook de volle steun van onze Staten. Ondanks de hoge aantallen en de grote ambities vinden we het kader realistisch. Zowel omdat de locaties allemaal in beeld zijn, dus we ongeveer weten wat het ruimtebeslag zal zijn, en omdat rekening gehouden wordt met een 30 procent planuitval. Dat klinkt gek, maar het is wel nuttig om dat mee te nemen. We zijn blij met de toezegging van de Gedeputeerde Staten om praktische invulling te geven aan de stimulering van multifunctioneel ruimtegebruik. Dit kader dat we hier gaan vaststellen is evenwichtig en houdt rekening met voor ons belangrijke zaken, zoals het realiseren van betaalbare woningen, het geven van ruimte, aan uitbreidingen

van lokale bedrijventerreinen, creëren van benodigde groen- en recreatieve voorzieningen in Groen Groeit Mee en ook de mogelijkheid om snel tijdelijke woonruimte ... Dat is iets nieuws voor ons. Ik denk dat het ook heel goed is om dat te doen door middel van flexwoningen in een periode van tien jaar.

De voorzitter: Ogenblikje. Mijnheer Travaille.

De heer Travaille: Dank u, voorzitter. Ik hoor de heer Westelaken zeggen dat hij het realistisch vindt dat we rekening houden met 30 procent planuitval en dat we daarmee de doelstelling 30 procent ophogen ten opzichte van de woningbehoefte en de woningschaarste op dit moment. Denkt u dat er een ander thema is waarbij geen planuitval is? Ofwel, zou dat dan ook realistisch zijn voor al die andere belangrijke doelstellingen, dat we daar 30 procent bij optellen omdat daar ook planuitval is?

De voorzitter: Mijnheer Westerlaken.

De heer Westerlaken: Ik heb het hier over Programma Wonen en Werken. Dat is de realiteit. Die is niet alleen van nu, maar die is van jaren, dat je realistisch om moet gaan daarmee, omdat je weet dat er op dit terrein specifiek zeker wel sprake is van planuitval. Dus als je dan iets overprogrammeert, is dat helemaal niet erg.

De voorzitter: Sorry. Tot slot, mijnheer Travaille.

De heer Travaille: Ik hoor het u duidelijk zeggen. Tegelijkertijd, u loopt hier al een poosje rond. U kent denk ik de meeste thema's beter dan welk Statenlid dan ook. Zou het dan niet logisch zijn dat die 30 procent planuitval of in ieder geval een percentage of in ieder geval een toegift op de doelstellingen, zou dat dan niet logisch zijn om dat bij iedere doelstelling te doen? Wat is er zo bijzonder aan woningbouw dat we hier rekening moeten houden met 30 procent planuitval en daarmee ophoging van de doelstelling? Wat maakt dat anders dan al die andere belangrijke ruimtelijke opgaven als energietransitie, natuurherstel, biodiversiteit en mobiliteit?

De voorzitter: Mijnheer Westerlaken.

De heer Westerlaken: Het ding elke keer indrukken. Dat is waar. Ik beoordeel het toch per geval. Wellicht dat het op andere punten ook mogelijk zou kunnen zijn, zou kunnen worden, maar dan zie ik het op dat moment. Ik heb me daar op dit moment bij dit Programma Wonen en Werken niet in verdiept.

De voorzitter: Goed. Dank u wel. Mevrouw Ghijsels.

Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff: Ik wilde één woordje maar even tegen deze discussie aan bemoeien. Het plan ... Mag dat?

De voorzitter: Zeker. Maar misschien wil je mijnheer Travaille er dan nog ... U wilt iets tegen mijnheer Travaille ...

Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff: Planuitval is iets wat er helaas bij hoort bij de uitgebreide regelgeving die wij hebben en de bezwaarmogelijkheden, dus dat is ook iets wat er kennelijk gewoon bij hoort.

De voorzitter: Mijnheer ...

Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff: Ik wilde een vraag stellen over flexwonen. U eindigde dat u daar heel erg enthousiast over was. Mag ik u uitnodigen naar aanleiding van mijn motie ook, het rekenen aan, ook bij flexwonen blijkt uit de praktijk dat het zich vaak zelfs minder goed rond rekent omdat daarop afgeschreven

moet worden, omdat de rekensommen anders in elkaar zitten? Zullen we die meenemen in de infosessie die ik voorstel?

De voorzitter: Mijnheer Westerlaken.

De heer Westerlaken: Misschien is dat een mogelijkheid. Maar wij zeggen in ieder geval, we zijn blij dat dit nu programmatisch mogelijk wordt. In het verleden was het überhaupt niet mogelijk, nog los van de vraag of dat het kostendekkend was ja of nee. Door dit nu wel mee te nemen in dit programma, kun je er in ieder geval aan gaan werken. Want ik denk dat het, en dat hoeft misschien niet alleen voor mensen die woningzoekende zijn op de reguliere markt, maar ik denk bijvoorbeeld aan statushouders, de problematiek rondom statushouders, kan dit een hele nuttige voorziening zijn. In 2015 toen we een andere golf van asielinstromers hadden, was het überhaupt nog niet eens bespreekbaar. Dat kan nu wel. Dat is de grote ... Het grote voordeel.

De voorzitter: Goed. Voldoende, mevrouw Ghijsels?

Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff: Ja, op zich eens. Het een sluit het ander alleen niet uit. Dank u wel.

De voorzitter: Mooi. Dank u wel. U kunt vervolgen, mijnheer Westelaken.

De heer Westerlaken: Ik wilde nog één onderdeel van dit kader een pluim geven, en dat is dat we de grote distributiebedrijven, de dozen in het landschap, met dit voorstel ook gaan weren. We missen wel de aandacht voor de dubbele vergrijzing in de provincie. Het realiseren van woningen voor ouderen betekent dat de doorstroming op de markt gaat beginnen. Te lang zitten ouderen, ik behoor daar inmiddels ook bijna toe, blijven te lang in gezinswoningen zitten die uitstekend geschikt zijn voor jonge gezinnen, groeiende gezinnen, die ook vervolgens weer huizen achterlaten voor jongeren die dan weer ... Of die dan als eer... Voor hun eerste keer in een woning terechtkomen. Dus wij willen graag extra aandacht voor die ... Dit niet als doelgroepenbeleid, maar heel nadrukkelijk als start van de doorstroming op de huizenmarkt, aandacht voor de ouderenhuisvesting. Niet alleen in binnenstedelijk gebied, maar ook bijvoorbeeld bij die kleine uitbreidingen in het landelijk gebied en bij andere wat grotere uitbreidingen in het landelijk gebied. Wij zijn mede-indiener van de motie van GroenLinks die daarover gaat. In dit kader stellen we ... Of dit kader stellen we vast voor vier jaar, waarbij ruimte moet zijn om het kader bij te stellen als zich belangrijke nieuwe ontwikkelingen in de markt voordoen of nieuwe ontwikkelingen die ons door het Rijk worden opgelegd. De langere termijn geeft wat meer stabiliteit in het verhaal. Reageren op kortcyclische veranderingen moet altijd mogelijk blijven. Maar wat het belangrijkste is, is dat dit kader ruimte geeft op de focus ... Of de focus echt legt op de uitvoering van het geheel. Alles beschouwend vinden we deze aanpassing van het kader evenwichtig. We vragen GS om binnen deze kaders, daar waar mogelijk, de bouw van huizen te versnellen door gemeenten te ondersteunen bij de uitvoering. Ik weet dat het al gebeurt, zeker daar waar gemeenten moeite hebben met de hele vergunningen verlenen. Maar ik vraag er toch om, doe er misschien nog eens een keer een schepje op, want de markt heeft daar echt behoefte aan. Ondersteun dan dus ook niet alleen de gemeenten maar ook de marktpartijen bij het behalen van de doelen. Wij zijn benieuwd naar de resultaten en we worden graag regelmatig geïnformeerd.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Westerlaken. Is nu het woord aan de Partij van de Arbeid, mijnheer Adriani, gaat uw gang.

De heer Adriani: Voorzitter, dank. Provinciaal Programmeren Wonen en Werken werkt. We hebben het nu twee keer achter de rug. We zien dat het een goed middel is om het gesprek met gemeentes goed te voeren, om daar een goede dialoog te hebben, om gemeentes ook uit te nodigen om alle locaties die ze in beeld hebben in te brengen, om helder te zijn over een manier waarop het college tegen de beoordeling van die locaties kijkt en dat ook kortcyclisch te doen, zodat iets wat nu even nog niet kan, niet voor jaren

uit beeld is, maar ook snel weer opnieuw bekeken kan worden. Het is goed dat we zo'n cyclussen ook beginnen met een kaderstelling, want daarin ... Dat is de gelegenheid om het gesprek te voeren dat we vandaag voeren, namelijk, als het dan gaat om woningbouw in de schaarse ruimte, waar ook een aantal collega's over spraken, wat vinden we dan belangrijk? Want scherpere in de keuzes die we maken, die zijn wel van groot belang. Tegelijkertijd zien we dat de dynamiek in de woningmarkt enorm groot is en dat de ontwikkelingen elkaar enorm snel opvolgen. Op dit moment zijn er twee wetten in de in behandeling in de Tweede Kamer die de omstandigheden op de woningmarkt enorm beïnvloeden. Er komt een nieuw kabinet aan waarvan we nog geen idee hebben hoe die tegen de vraagstukken op de woningmarkt aankijken. Dus het is ook goed om regelmatig dit gesprek met elkaar opnieuw te voeren, omdat de omstandigheden daadwerkelijk snel wijzigen. Dat is ook de reden dat we het amendement van D66 om dit kader per programma te laten gelden willen steunen, omdat op die manier denk ik tot actuelere, scherpere keuzes kunnen komen. Voorzitter, het is een kaderstelling. Als je kaders stelt, dan moet je ook proberen daar een beetje scherpere in te krijgen. Wat ons betreft, ontbreekt die scherpere nog op het thema betaalbaarheid. Als je het kader leest, dan wordt er gezegd, wij streven naar twee derde betaalbaar. Het is een ambitie. De heer Peer citeerde de gedeputeerde daar nog een keer over in de commissiebehandeling. Maar, voorzitter, je kunt ook streven naar wereldvrede en je kunt elke dag opnieuw met elkaar constateren dat dat weer niet gelukt is. Als het gaat om betaalbaar wonen, denk ik dat we het niet belangrijk genoeg kunnen maken om daarop in te zetten. Laat ik het maar een keer heel scherp neerzetten. Anders dan wat de heer Peer net van de VVD verwoordde, vindt de Partij van de Arbeid dat als we woningen gaan bouwen die voor het overgrote deel van de mensen die op de wachtlijst staan en die een woning zoeken, niet betaalbaar zijn, dan kunnen we ze misschien beter niet bouwen. Dan kunnen we misschien die schaarse ruimte beter heel eventjes leeg laten staan totdat we de omstandigheden hebben gecreëerd dat er wel gebouwd kan worden. Daarmee wil ik niet zeggen dat de Partij van de Arbeid dat allemaal af wil wentelen op ontwikkelaars of op woningcorporaties, want ik realiseer mij heel goed dat die businesscase onder druk staat. Maar laten we daar toch minimaal met elkaar zeggen, twee derde betaalbaar is de norm. Als je daar niet aan voldoet, dan hebben we het gesprek met elkaar over om te kijken hoe we dan tot andere oplossingen kunnen komen. Dat kunnen oplossingen zijn die bij de ontwikkelaar liggen of bij de gemeente of bij de provincie of bij het Rijk. Meest waarschijnlijk nog moet iedereen een klein stukje van die oplossing bijdragen.

De voorzitter: Ik speculeer dat er een punt komt in deze zin.

De heer Adriani: Maar laten we in ieder geval dat gesprek met elkaar voeren vanuit die normstelling.

De voorzitter: Goed. Dank u wel. Mijnheer Peer.

De heer Peer: We hebben deze discussie wel vaker. Dus daar waar u spreekt over een punt, spreek ik bijna over een punthoofd. Als u zegt, de schaarse ruimte beter nog niet bebouwen als we het niet kunnen bouwen voor de categorie mensen die het het hardst nodig hebben, dan kan ik daarvoor een deel in meeleven, in meegaan kan niet. Op dit moment hebben we een tekort al van 20.000, ruim 20.000 woningen in de provincie. We hebben enorme wachtlijsten. Elke woning die wij bouwen, wordt benut door de markt. Bij de markt, dat zijn als het om niet specifiek betaalbare woningen gaat, zijn dat mensen die ook zitten te wachten op een woning. Die halen ... Als die ... Dat zijn geen starters, dat zijn mensen die een andere woning achterlaten. U weet denk ik net als ik dat, het grootste probleem is niet zozeer het aantal sociale woningen dat wij hebben, maar het grote aantal mensen wat scheef woont, wat met een veel te hoog inkomen een hele goedkope woning vasthoudt. Juist dat, daar kan je regels voor stellen. Dat ... Je komt alleen in aanmerking voor een bepaald type koopwoning, ook al is hij boven een bepaalde grens, als je een andere woning achterlaat. Maar het zomaar, dan bouwen we liever niet, daar kunnen we niet in meegaan.

De voorzitter: Goed. Mijnheer Adriani.

De heer Adriani: Voorzitter, er is echt nog wel een verschil in weerbaarheid en kansen, kansenrijkheid als het gaat om verschillende groepen. Juist mensen voor wie we betaalbaar bouwen, die hebben veel minder kansen, veel minder mogelijkheden om zich te settelen. Dan is het al te makkelijk om te zeggen, dan bouwen we maar voor de bovenkant van de markt en dan hopen we maar op de doorstroming. Wat u zegt over scheefwonen, acht tot tien jaar geleden zou ik u misschien gelijk geven, want toen was het percentage scheefwoners in de provincie Utrecht bijna 25 procent. Inmiddels is dat tot onder de 10 procent gedaald en klagen corporatie steen en been dat door de stapeling van kwetsbaarheid in de complexen de leefbaarheid zwaar onder druk staat. Dus misschien moeten we eigenlijk scheefwonen ook wel weer een beetje gaan omarmen, om ook vitale wijken te houden.

De voorzitter: Misschien nog even kort, mijnheer Peer, en dan ga ik daarna naar mevrouw Ghijsels.

Mevrouw Ghijsels: Ik kan volstaan dat ... Zelfs 10 procent is bij het huidige aantal corporatiewoningen, gaat het om duizenden woningen. Ik vind het gewoon in deze markt niet te bestaan dat wij bruikbare grond niet zouden gebruiken voor volkshuisvesting in welke categorie dan ook. Zeker niet als je het kan doen als bestrijding van scheefgroei en voor de doorstroming.

De voorzitter: Goed. Dank u wel. Ik denk voldoende al becommentarieerd door mijnheer Adriani. Mevrouw Ghijsels.

Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff: Uw suggestie verbaast ons natuurlijk ook. Niets ... Liever niet bouwen dan niet voor de doelgroep bouwen, betekent ook in een bestaande voorraad en een toenemende vraag in een normale omstandigheid dat de prijs verder omhooggaat en dat eigenlijk het infarct maar groter en groter wordt. Dus het verbaast mij werkelijk. Of stelt u dat het duurder worden van prijzen, duurder worden van huren, volledig autonoom is en niets te maken heeft met het totale aanbod?

De voorzitter: De heer Adriani.

De heer Adriani: Voorzitter, verleiding is groot om vijftien jaar woningbouwbeleid, Rijksbeleid, te evalueren en te kijken hoe dit toch zo allemaal heeft kunnen gebeuren. Ik noem dan altijd één naam, maar dat zal ik hier niet doen, want dat polariseert ook weer zo. Dat ... Maar nee, ik denk dat je door de jaren heen ziet dat er heel veel omstandigheden zijn die bijdragen aan de manier waarop prijzen tot stand komen, dat ... Wat bijvoorbeeld ook ... Wat we ook gezien hebben, is in de crisisjaren na 2008, 2010, waarin de woningproductie enorm terugviel en daarna als eerste betaalbaar weer woningbouw opgestart werd. Dus ik denk dat er geen een-op-een-relatie ligt tussen de snelheid van de woningbouwproductie en de betaalbaarheid van de woningen die er komen. Dat ligt veel meer aan, hoe gaan we met grondposities om, welke stimuleringsmaatregelen hebben Rijk en provincie beschikbaar om daaraan bij te dragen? Volgens mij zijn dat de dingen waar het over gaat.

De voorzitter: Goed. Dank u wel. Mevrouw Ghijsels, tot slot.

Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff: Korte reactie. Ik ben het met u eens dat het veel breder ligt. Ik zou u nog een grote oorzaak in dezen willen noemen. Dan moeten we het er later maar eens een keer over hebben. Dat is het monetaire beleid en veel te ruime geldmarkt die gevoerd is, waardoor ook de huidige situatie ontstaan is. Heel andere kijk, maar wel een feit.

De voorzitter: Ik zie een boeiend vervolgoverleg aankomen, mijnheer Adriani.

De heer Adriani: Ik zal dit afslagje nu niet nemen, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Breur.

De heer Breur: Dank u wel. Laat ik beginnen te zeggen dat ik heel veel herken in de suggestie van de heer Adriani wat betreft liever even niet bouwen dan het verkeerde bouwen. Want als je kijkt naar mijn woonplaats, Veenendaal, daar zijn de vierkante meters zo'n beetje op. Als je daar iets bouwt, dan krijg je dat niet terug, dus als je iets bouwt wat niet nodig is, dan vergroot je het probleem alleen maar. Dus als de heer Adriani dat ook zo bedoelt, dan zijn we het eens. Maar waar ik werd door getriggerd, was de discussie net tussen de heer Adriani en de heer Peer over scheefwonen. Je hebt vier soorten scheefwonen. Je kan te duur, te goedkoop, te groot of te klein wonen. Maar als de politiek het over scheefwonen heeft, dan gaat het eigenlijk alleen maar over een groep mensen die zogenaamd te goedkoop woont. Twee vragen hierover. De eerste is, is de heer Adriani het met mij eens dat het wel kunnen betalen van je huur lang niet zo'n maatschappelijk probleem is als het niet kunnen betalen van je huur? Het tweede, de tweede vraag is, is de heer Adriani het met mij eens dat de politiek geen recht doet aan de discussie over scheefwonen op het moment dat ze de discussie echt verengt naar alleen de mensen die zogenaamd te goedkoop wonen?

De voorzitter: De heer Adriani.

De heer Adriani: Voorzitter, daar kan ik een heel lang of een heel kort antwoord op geven. Het eerste antwoord op de eerste vraag, ja, dat ben ik met u eens. Het antwoord op tweede vraag, met die vier categorieën ben ik het ook eens. Ja, mensen die te duur wonen, die hebben het een stuk lastiger. Dat is overigens met passend op wijzen ... Passend toewijzen wel enigszins gereguleerd. Alleen het gevolg daarvan is weer dat er voor de meest kwetsbare groepen nog weer minder woningen beschikbaar zijn, zeker nu we eigenlijk niet meer onder de eerste aftoppingsgrens nieuwbouwen. Het wordt een beetje een technische discussie. Wat ik wel denk, en dat is dan misschien via u nog even een laatste reactie richting de heer Peer, wat ik wel denk, is dat woningen die niet vallen onder de betaalbaarheidsdefinitie zoals in het kader staat, vrijwel nooit ingezet kunnen worden door doorstroming vanuit sociale-huurvoorraad. Ja, er wonen mensen in de sociale-huurvoorraad die inmiddels de maatschappelijke ladder wat opgeklommen zijn en er nu niet meer voor een aanmerking zouden komen. Maar de kans dat die doorstromen naar wat ik dan nu toch maar even for the sake of dit debat onbetaalbare woningen, die is nihil.

De voorzitter: Goed. Dank u wel. Dan geef ik mijnheer De Jong nog even het woord. Ik roep u wel even in herinnering, we zijn nu met de B van besluitvorming bezig, dus ... Maar ik geniet ook wel van de inhoudelijke discussie, vind ik ook mooi. Maar laat hem beperkt zijn in de tijd en maak vooral ook afspraken om na deze vergadering met elkaar daarover door te spreken. Dat is de moeite waard. Mijnheer De Jong.

De heer De Jong: Dank, voorzitter. De B van beperkt. Het is natuurlijk ook wel een beetje een voorrecht om met een ervaren man als Adriani op dit onderwerp in debat te gaan. Dus ik had nog wel even twee vragen. Eén is over die andere oplossingen die mijnheer Adriani hier noemt, voorzitter. Ik zou willen vragen of Adriani dat toch iets concreter kan maken of ons eens kan meenemen naar één of twee voorbeelden wat dat dan zou kunnen betekenen volgens hem. Tweede vraag, voorzitter, daarin is ... Over die betaalbaarheid. Niet bouwen als het ons niet lukt. Dat is ook wat wij als Volt voor ons zien. Is de PvdA het dan met ons eens dat zo'n soort zelfde sentiment misschien wel zou ... Er zou zijn als ze het wel halen, maar enkel tegen de prijs die er nu voor staat? En dus niet ook daaronder. Met andere woorden, dat 100 procent van die 20 procent gebouwd gaat worden, gerealiseerd gaat worden, tegen de prijs die nu staat voor betaalbaar. Heeft de PvdA of de heer Adriani ook wensen en verwachtingen voor een aantal van deze opgaven die flink onder die grens terechtkomt? Want wat Volt betreft, is dat toch echt wel iets waar we naar zouden moeten streven. Dank u.

De voorzitter: Mijnheer Adriani.

De heer Adriani: Voorzitter, iedere ontwikkelaar kan u haarfijn uitleggen wat bedoeld wordt met optimaliseren van woningbouwprojecten. Dat kunnen ze als geen ander. Je begint met een businesscase en een ontwerp, uiteindelijk komt die onder de streep niet uit, dan ga je schaven en doen net zolang tot je er wel uitkomt. Daar hoort in toenemende mate gelukkig ook weer bij dat daar ook overheidsmiddelen bijkomen. We hebben natuurlijk jaren gehad dat de Rijksoverheid niet meer investeerde in woningbouw. Inmiddels is dat tijdelijk gelukkig gekeerd. Ik hoop, ik hoop, ik hoop dat het nieuwe kabinet ook daadwerkelijk die lijn voortzet en dat structureel maakt, want we hebben dat nodig om betaalbaar te bouwen. Dus het is een beetje van allebei. En overheidsmede-investeringen, Rijk, provincie, maar ook gemeentes in hun grondbeleid en slimme optimalisatie voor de ontwikkelaars zelf. Op uw tweede vraag, ja, ik ben dat zeer met u eens. Kijken we bijvoorbeeld naar de middenhuur, daar ligt nu de grens ergens in de buurt van de 1200 euro. Maar als je daadwerkelijk ook die doorstroming uit de sociale huur wil hebben, waar de heer Peer om vraagt, dan zul je dus ook woningen aan de onderkant van die middengrens moeten hebben, dus 850, 900 euro, in die orde van grootte. Dus je moet daarin differentiëren. Als je het stapje maakt naar de motie van de ChristenUnie, die speciaal aandacht vraagt voor jongeren, dan heb je het zelfs over een huur die onder de, ik geloof, 474 euro of ergens in die orde van grootte moet zitten, om het voor jongeren onder de 23 bereikbaar te maken. Dus, ja, je zult daar ook onder die grens nog moeten differentiëren.

De voorzitter: Goed. Dank u wel, mijnheer Adriani. U kunt ... U was ook helemaal klaar?

De heer Adriani: Nee, nog lang niet, voorzitter.

De voorzitter: Nog lang niet. Dan gaat u verder.

De heer Adriani: Ik heb ook nog tijd. Ik wilde in ieder geval dit thema afmaken met het indienen van een amendement, dat 2/3 is 2/3 ook echt tot de harde norm maakt, pas toe of leg uit. Leg uit is, kom ik gesprek over, hoe kan het wel? Mede namens GroenLinks, Partij voor de Dieren en 50PLUS. En 50PLUS, dan heb ik het ook in de microfoon gezegd. Voorzitter, dan zijn er twee doelgroepenmoties ingediend en mensen die weten wat ik doe als ik niet in deze hal staan, die kunnen zich voorstellen dat ik die moties inhoudelijk heel erg ondersteun. In ieder geval de aandacht voor het vraagstuk van de vergrijzing en de doorstroming, zou ik richting mevrouw Van de Vooren nog willen zeggen, het is geen piek in 2040, we zitten op een hellingbaan naar een hoger plateau. Tot 2070 blijft dat aantal mensen dat ouder is en mogelijk ook wonen met zorg moet combineren op dat hoger niveau. Maar ik vraag me wel af of dit het moment is. Want volgens mij staan we volgende maand ... Praten we met elkaar over het nieuwe woonbeleid van de gedeputeerde. Volgens mij hebben we het dan juist specifiek over doelgroepen. Maar daar wacht ik ook even het ... De reactie van het college over af.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Adriani. Dan kom ik bij de fractie voor de Partij voor de Dieren. Mijnheer Travaille gaat dan het woord voeren. Gaat uw gang, mijnheer Travaille.

De heer Travaille: Dank u wel, voorzitter. De provincie Utrecht kent een tiental hele grote belangrijke ruimtelijke opgaven. Denk aan energietransitie, landbouwextensivering, natuurherstel, klimaatadaptatie, biodiversiteit en mobiliteit. Maar als wij het over het Programma Wonen en Werken, als we dat goed lezen, dan moeten eigenlijk al die doelstellingen wijken voor de woningbouw. Zeker woningbouw, of eigenlijk veel liever wonen, is een superbelangrijk onderdeel, maar het mag volgens Partij voor de Dieren niet zo zijn dat alles wijkt om de groei en de woningbouw te faciliteren. De doelstellingen met betrekking tot nieuwe woningen is volledig gebaseerd, en dat is best wel bijzonder, volledig gebaseerd op wat wij denken dat onze omgeving zou wensen. Zo hebben we dat bepaald in de Omgevingsvisie. We noemen dat de woningbehoefte. We vullen het aan met het woningtekort. Dit is wat de omgeving wil, dit is vanaf nu onze doelstelling. U vraagt, wij draaien. Zonder dat we dit toetsen en spiegelen met al die andere hele belangrijke grote ruimtelijke opgaven. Sterker nog, ik had het net met de heer Westelaken er al over, we doen er gewoon nog 30 procent bij op, bij die doelstellingen, omdat plannen soms niet worden

gerealiseerd, wat overigens voor iedere ruimtelijke opgave wel geldt. Dat noemen we dan overprogrammering. Klinkende ingeburgerde begrippen die kennelijk exclusief gelden voor woningbouw. Juf Ank, u kent haar wel, de luizenmoeder, zou zeggen, dat vinden wij niet raar, dat vinden wij heel bijzonder. Het PPWW is een sectorale aanpak van één opgave zonder rekening te houden met de vele andere belangrijke ruimtelijke opgaven van de provincie Utrecht, die we keer op keer niet realiseren. De doelstelling is gebaseerd op, u vraagt, wij draaien, met een toegift van 30 procent. Dat doet geen recht aan de manier waarop wij als PS besluiten nemen. Stel dat we hetzelfde zouden doen voor bijvoorbeeld de natuuropgave. Dan moeten we geen 4500 hectare extra natuur realiseren, maar bijvoorbeeld 10.000, omdat de natuurorganisaties en de burgers dat zo graag zouden willen. En, oké, niet ieder plan kunnen we realiseren, dus we doen er nog 30 procent bij op. 13.000 hectare. Voor Partij voor de Dieren zou dat geen probleem zijn maar op deze manier als we dat doen met alle ruimtelijke opgaves, dan hebben we al gauw twee provincies nodig. Zelfs als we die grote getallen van 82.000 woningen tot met 2030 opschrijven, dan verandert er in de praktijk eigenlijk helemaal niet zoveel. Meer dan 7000 of 8000 woningen per jaar worden er echt niet gebouwd, gaf ook gedeputeerde Van Muilekom in de commissie OGV aan. Dat is een extra reden waarom we nu eigenlijk wel een kader zouden moeten presenteren waarmee wij prioriteiten kunnen stellen aan specifieke typen woningen, manieren van bouwen en keuzes van locatie. Dat is voor een klein deel gelukt. Er is aandacht voor betaalbare woningen, er is aandacht voor toekomstgericht bouwen. Wat helaas ontbreekt, is regie. GroenLinks en VVD benoemden de noodzaak van regie ook. Dat zit nu nog niet in dit kader. Regie op typen woningen, op bijvoorbeeld demografische ontwikkelingen, gericht op eenpersoonshuishoudens of voor welke toekomstige bewoners wij graag woningen zouden willen bouwen, bijvoorbeeld mensen die in de zorg of in het onderwijs zitten, starters of ouderen, zoals in de amendementen van ChristenUnie, GroenLinks en CDA ook om gevraagd wordt, waar wij overigens voor zullen stemmen. Wat ook ontbreekt, is een helder kader waar we woningbouw willen toe steunen en waar vooral ook niet. Terwijl ruim de helft van onze provincie bestaat uit grasland, worden keer op keer juist de bossen gekapt voor de woningbouw. Denk daarbij bijvoorbeeld aan het project natuurinclusief bouwen, en natuurinclusief, dat zeg ik dan even tussen aanhalingstekens, bij landgoed Oude Tempel. Dat terwijl we de natuurdoelen niet realiseren en zelfs niet in staat zijn om de budgetten die wij reserveren voor natuur daadwerkelijk uit te geven. Een goed kader voor wonen en werken kan wat ons betreft niet zonder een betere bescherming van bossen, natuur en groengebieden. We hebben een vraag aan GS. We vragen GS om te reageren op twee punten, naast onze inbreng van zojuist. Waarom gaan we bij woningbouw uit van overprogrammering en bij al die andere belangrijke ruimtelijke opgaven, zoals natuurherstel, gaan we daar niet van uit, terwijl daar ook planuitval is? De tweede vraag is, hoe gaat GS met dit programma daadwerkelijk programmeren voor de gewenste woningen en doelgroepen, de gewenste locaties en afwegingen tussen diverse ruimtelijke opgaven?

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Peer.

De heer Peer: Dank u, voorzitter. Mijnheer Travaille, voor een groot deel kan ik het natuurlijk met u eens zijn, daar waar u zegt, wij leveren in dit PPWW grenzen en bandbreedtes en we plussen nog 30 procent, omdat er wellicht uitval is en we anders niet halen waar behoefte aan is. Waarom doen we dat ook niet voor andere vragen? Ik kan zeggen, bijvoorbeeld voor bedrijfsterreinen, maar die staat er gelukkig wel in. Maar er is een groot verschil. Wonen is een grondrecht. Dat hebben we niet alleen in Nederland zo afgesproken, dat staat, correct me if I'm wrong, artikel 22 lid 2 in de Grondwet, maar we hebben het ook Europees afgesproken, Artikel 8 van het Verdrag van de Rechten op de Mens. U kunt dat niet een-op-een gelijkstellen met andere wensen, politieke wensen, waar uw partij sterker in is dan onze partij, maar dan toch, waar mensen op zich wel voor zijn, omdat het nou eenmaal geen grondrecht is en we het ook niet op die manier hebben vastgelegd. Naar onze mening zou dat ook niet moet... Zo niet moeten zijn. Zonder dak boven je hoofd heb je geen menswaardig bestaan. Bent u het daarmee eens?

De voorzitter: Mijnheer Travaille.

De heer Travaille: Om op uw laatste punt te reageren, zonder dak boven je hoofd, dat is niet al te best. Ben ik helemaal met u eens. U zegt, wonen ... Nee, u zegt, woningbouw is een grondrecht. Het gaat uiteraard om wonen. Maar wat denkt u van een gezonde leefomgeving, of een omgeving waarbij natuur nog tot zijn recht komt? U zegt, woningbouw of wonen is een grondrecht, maar wij kunnen als provincie daar ook binnen ons beleid, binnen onze kaders daar keuzes in maken. Ja, het is een grondrecht. Maar wij vinden het net zo goed heel erg belangrijk dat er voldoende natuur is, dat we in een leefbare omgeving wonen, dat we gezonde luchtkwaliteit hebben, dat we energietransitie kunnen organiseren, dat we landbouw kunnen extensiveren. U kunt niet al die andere wensen negeren. Dus het is eigenlijk heel raar om te zeggen dat, voor woningbouw gaan we compleet uit van de behoeften zoals wij die uitgerekend hebben dat die er zijn in onze omgeving, en die andere factoren, die andere belangrijke ruimtelijke opgaven, die knutselen we daar wel een beetje omheen. Zo gaat het helaas niet. Maar zo gaat het wel in dit programma, omdat we dat hebben besloten in de Omgevingsvisie.

De voorzitter: Tot slot, mijnheer Peer.

De heer Peer: Nee, dat hebben we zo afgesproken in de Grondwet en in Europese verdragen. Dat hebben we niet voor niets gedaan. Want anders komen inderdaad partijen als u die zeggen, het is net zo belangrijk om naast een zonnebloemveld te kunnen recreëren als mensen een dak boven het hoofd te geven. Volgens ons als VVD is dat apart ... Apert niet het geval.

De voorzitter: Goed. Dank u wel. Mijnheer Travaille.

De heer Travaille: Ik moet even nadenken over die fantastische interruptie dat Partij voor de Dieren misschien zou denken dat naast een zonnebloemveld recreëren net zo belangrijk is als woningen. Ik denk dat dat een ... Dat ik die opmerking even laat voor de heer Peer. Ik denk dat ik maar even verder ga met mijn inbreng. Want ik wil ook graag stilstaan bij het besluit dat voorligt. De amendementen van D66 over het niet verruimen van de werkingsduur en het niet zonder besluit van PS programmeren van extra bedrijventerreinen, die dienen we mee in. Dat geldt ook voor het PvdA-amendement over het realiseren van meer betaalbare woningen. Daarnaast dienen we graag samen met SGP, 50PLUS en PvdA een amendement in waarin we de besluittekst van beslispunt 5 graag hetzelfde laten zijn als die in het kader dat eronder ligt, het ... De tekst die eronder ligt. Dus dat provincie Utrecht in gesprek gaat met partners gericht op ambitieniveau zilver of goud, gericht op woningbouw vanaf 2026. Daarbij hebben we de toevoeging dat provincie Utrecht de partners intensiever stimuleert. In de praktijk blijkt dit een hele belangrijke schakel bij het realiseren van zilver of goud.

De voorzitter: Mevrouw Ghijssels.

Mevrouw Ghijssels-Kerkhoff: IK heb een hele korte vraag. We spraken eerder, als twee derde niet gehaald wordt of het goud of zilver niet gehaald worden en de consequentie daarvan is niet bouwen, dan werd eerder gezegd, dan bouwen we liever niet. Hoe ziet u dat?

De voorzitter: Mijnheer Travaille.

De heer Travaille: Ik zie dat niet meteen als een hele grote tegenstelling. Ik denk dat het heel erg belangrijk is om een aantal criteria te realiseren bij het bouwen. Juist in het moment waarop wij bouwen, richten wij onze provincie in. Juist op die momenten is het super-superbelangrijk dat we juist op de manier inrichten zoals wij de provincie voor ogen hebben. Eigenlijk het appel van de heer Peer in zijn eigen bijdrage. Dus ik zie daar niet meteen een tegenstelling in. Tegelijkertijd, als dat een keer ertoe leidt dat er iets minder woningen worden gerealiseerd, is dat voor ons niet direct een heel groot probleem.

De voorzitter: Mevrouw Ghijssels.

Mevrouw Ghijssels-Kerkhoff: Ik bedoelde het niet als tegenstelling. Maar er werd in ieder geval erkend dat het leidt tot minder productie, omdat het ... Projecten onhaalbaar worden en er dus niet gebouwd wordt. Dus mijn vraag is eigenlijk dan dus niet beantwoord. Verkiest u dan het loslaten van een van de eisen, of zegt u net als de Partij van de Arbeid, dan vinden wij het beter dat er even niet gebouwd wordt?

De voorzitter: Mijnheer Travaille.

De heer Travaille: Wij denken dat het dan beter is om even niet te bouwen. Maar ik wil niet uitgaan van deze rare tegenstelling. Wij denken dat het heel erg belangrijk is om op de juiste manier te bouwen. Dus wij moeten dat gewoon organiseren en faciliteren zoals we dat als provincie kunnen doen. Ik vind het een beetje een onterechte tegenstelling om te zeggen, we kunnen wel heel veel huizen bouwen als we maar niet hoeven te voldoen aan allerlei duurzaamheidskenmerken, en als we daar wel aan moeten voldoen, dan kunnen we dat niet. Zo zit de wereld niet in elkaar.

De voorzitter: Goed. Dank u wel. U kunt vervolgen.

De heer Travaille: Dank u wel. Wij dienen ook een motie in waarin GS ... Waarin we GS oproepen om als provincie Utrecht het goede voorbeeld te geven en to practice what you preach. Door zelf voor toekomstbestendig bouwen het ambitieniveau goud te kiezen, laten we zien dat we dit serieus nemen en laten we zien dat er meer nodig is dan het wettelijk minimum of alleen niveau brons. De doelen van goud sluiten bovendien heel erg goed aan bij de doelen van provincie Utrecht op al die thema's. Bovendien hebben een aantal gemeenten, ik noem Utrecht, Bunnik, Rhenen, Amersfoort, die hebben in 2020 ... 2022 al gekozen voor het ambitieniveau goud. Laten we daar snel bij aansluiten. Tot slot een oproep. De fractie Partij voor de Dieren is niet heel enthousiast over dit sectorale programma. Gelukkig is er dit jaar met de totstandkoming van de nieuwe Omgevingsvisie een goed moment om dit wel ... De noodzakelijke lastige afwegingen te maken en de ruimtelijke appels en peren die we moeten vergelijken, waarbij wij kunnen kiezen hoe de provincie Utrecht echt toekomstbestendig gemaakt kan worden.

De voorzitter: Mijnheer Westerlaken. U was klaar of ...

De heer Travaille: Bijna.

De voorzitter: Bijna. Zullen we dat even afwachten, mijnheer Westerlaken? Gaat uw gang, mijnheer Travaille.

De heer Travaille: Wij kunnen er dus voor kiezen hoe we de provincie Utrecht echt toekomstbestendig maken. Dat past ook 100 procent bij de Wet versterking regie volkshuisvesting. Deze wet zorgt ervoor dat overheden echt weer gaan sturen op hoeveel en waar en voor wie bouwen. Dat hadden wij graag ... Daar hadden wij graag met het programma PPWW een begin mee gemaakt. Dat is nu helaas niet gelukt. Maar wij vragen GS en eigenlijk ook al onze mede-Statelieden op om hier snel mogelijk toch invulling aan te geven, zodat we een daadwerkelijk kader voor wonen en werken kunnen ontwikkelen dat toekomstbestendig is.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Westerlaken.

De heer Westerlaken: Dank u, voorzitter. Ik heb zojuist even wat geluisterd en met steeds grotere verbazing geluisterd naar de discussie over goud, zilver, brons en alles wat daarmee te maken heeft. Het antwoord daarop, dat was ook van de Partij van de Arbeid, van, als we dat niet halen, dan moeten we maar niet bouwen. Maar u bent het toch met me eens dat we een ... Gewoon met een probleem zitten op de woningmarkt, dat heel veel mensen niet in aanmerking komen voor een woning om wat voor reden dan

ook, en dat het dan toch ijskoud is om te zeggen van, dan bouwen we maar niet? Dan zitten ze maar langer niet in hun huis. Dan stroomt dat maar niet door.

De voorzitter: Mijnheer Travaille.

De heer Travaille: Mijnheer Westerlaken, ik kan u geruststellen, ik ben dat helemaal met u eens. Dat kunnen we niet maken, om maar te zeggen dat mensen nergens kunnen wonen. Maar u bent toch ook met mij eens dat die belangrijke doelstellingen die we hebben op het gebied van natuur, op energietransitie, op landbouwextensivering, op het realiseren van duurzame mobiliteit, op het gebied van herstel van biodiversiteit, dat ook belangrijke doelstellingen zijn waarvan we toch ook niet tegen mensen kunnen zeggen van, helaas, die kunnen we niet realiseren? Het is juist de mix van al die ruimtelijke opgaven, al die ruimtelijke appels en peren, waar wij een keuze in moeten maken. Dat doen we niet door alleen maar te zeggen, u vraagt, wij draaien bij de woningbouw en de rest knutselen we er een beetje omheen. Dat geldt voor al die opgaven. Die zijn allemaal superbelangrijk, ook voor onze inwoners.

De voorzitter: Tot slot, mijnheer Westerlaken.

De heer Westerlaken: Dank u, voorzitter. Ik blijf toch met verbijstering achter. Want wij hebben het hier niet over bouwen in het groen en bomen kappen en weet ik veel. Het grootste gedeelte, echt substantieel grootste gedeelte, van de woningen die in deze provincie gebouwd gaan worden, worden binnenstedelijk gebouwd. Ook voor die binnenstedelijke woningen die geen effect hebben op ... Misschien, behalve recreatieve voorzieningen en recreatief groen, maar geen effect hebben op landbouwgrond, bossen, natuur, dassenburchten, die mensen willen ook ... In die binnensteden moet ook gebouwd worden. Dan, als je dan gaat zeggen van, als het geen zilver of goud wordt, dan bouwen we maar niet, dan zet je die mensen dus gewoon in de kou.

De voorzitter: Goed. Mijnheer Travaille mag dit nog afsluiten en dan ga ik naar de volgende inbreng. Mijnheer Travaille.

De heer Travaille: Ik ben het belangrijk ... Ik ben blij dat de heer Westerlaken die belangrijke thema's aanstipt in het buitengebied. Maar inderdaad, binnenstedelijk zijn ook een aantal hele belangrijke thema's die net zo goed passen bij die ambities rond brons, zilver en goud. He gaat bijvoorbeeld over circulariteit of het gaat over een duurzame manier van bouwen of het gaat over energiegebruik of het gaat over duurzame mobiliteit of het gaat over Groen Groeit Mee. Dat zijn alle belangrijke aspecten die ook binnenstedelijk gelden. U heeft mij niet horen zeggen dat we maar geen woningen moeten bouwen. Nee, wij moeten vooral inzetten als provincie op het goed ondersteunen en faciliteren en ook het helpen van die gemeenten dat we daadwerkelijk een stap kunnen maken van een minimaal basisniveau naar een aanvaardbaar niveau, waarbij we echt toekomstgericht kunnen wonen en werken en bouwen en leven. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel.

De heer Westerlaken: Mijnheer de voorzitter, misschien toch ... Nee, want de heer ...

De voorzitter: Mijnheer Westerlaken.

De heer Westerlaken: Ik ben het met u eens, maar ik ga toch die vraag stellen.

De voorzitter: Eén korte zin en daar hoeft de heer Travaille niet op te reageren.

De heer Westerlaken: Eén korte zin. De heer Travaille heeft wel gezegd dat als we die ambities niet halen of niet kunnen halen voor goud, dat we dan maar niet moeten bouwen.

De voorzitter: Goed. We kunnen het allemaal in het verslag nakijken. ChristenUnie, wie mag ik vragen? Mevrouw Kennedy.

Mevrouw Kennedy-Doornbos: Dank u wel. Deze keer wel met pasje erbij, zodat het wel van mijn spreektijd afgaat. Opnieuw zijn wij erg tevreden over dit Statenvoorstel. Het is een mooi programma geworden voor wonen en werken. Het is echt noodzakelijk om die ambities te verhogen, om meer woningen en meer bedrijventerreinen te realiseren, maar ook de onderlinge afstemming tussen en met gemeenten, om daar vorm aan te geven. Wij hebben één motie ingediend en die gaat over jongerenhuisvesting. Het gaat over jongerenhuisvesting met een huur tot 454 euro per maand. Wij vragen eigenlijk in deze motie alleen om het mee te nemen in de gesprekken met gemeenten over de woonzorgvisies. Maar we hebben de motie gelezen die het CDA, GroenLinks en 50PLUS hebben ingediend over ouderenhuisvesting. Daarin wordt het college opdracht gegeven om een kwartiermaker aan te stellen. Maar toen dachten wij, als oppositiepartij durven we dat eigenlijk niet te vragen. Dan krijgen we misschien geen meerderheid. Maar als er dan toch een kwartiermaker komt, dan willen we graag meedoen. Dus dat is nog wel even de vraag. Als er genoeg draagvlak voor zou zijn en als GroenLinks en CDA daar ook voor open staan en als de gedeputeerde misschien het zou willen toezeggen, zou er dan een kwartiermaker kunnen komen die zowel ouderenhuisvesting gaat stimuleren als jongerenhuisvesting? Want in principe, in elke gemeente hier in Utrecht is er wel ouderenhuisvesting, maar niet in elke gemeente is er jongerenhuisvesting. Zelfstandige woonruimte voor jongeren onder de 23 jaar onder die huurtoeslaggrens. Dus ... Ik zie een ...

De voorzitter: Zeker. Ik wachtte even tot u afgerond had. Mijnheer Peer.

De heer Peer: Voorzitter, excuses. U zou denken, heeft die Peer ondertussen niet genoeg spreektijd gehad? Maar dat ging niet specifiek over woningbouw. We hebben natuurlijk gezien dat er een motie komt om ouderenhuisvesting als doelgroep prioriteit te geven. U komt met jongerenhuisvesting. We kunnen ook nog mindervaliden ... Er zijn heel veel kansarme groepen die extra aandacht verdienen in de woningmarkt. Ik heb twee vragen voor u. A, waarom kiest u specifiek voor jongeren? Kiest u daarmee niet tegen bijvoorbeeld mindervaliden? Want die staan langer op een wachtlijst. Mijn tweede vraag is, zou u niet liever even wachten tot het college zo direct met onder andere de Wet op de regie van de volkshuisvesting voor provincies met een doelgroepenbeleid komt? Want dat heeft het college aangekondigd.

De voorzitter: Mevrouw Kennedy.

Mevrouw Kennedy-Doornbos: Dat is een goede vraag. Er zijn natuurlijk doelgroepen ... Er zijn allerlei doelgroepen die wij zouden kunnen benoemen, om te zeggen, daarvoor ... Daar moet extra in geïnvesteerd worden. Het is gewoon zo, de jongerendoelgroep is vrij groot en zit echt in de knel. Daardoor wordt de doorstroming ook geblokkeerd vanuit de maatschappelijke opvang. Ik denk, bij ouderenhuisvesting is er ook echt een probleem met doorstroming. Alle andere doelgroepen, via urgentie kunnen ze soms toegewezen worden aan een woning die geschikt is voor hen. Die urgentieverklaringen die worden inderdaad ook door gemeenten dan weer afgegeven. Gemeenten weten precies wat het aanbod is binnen hun grenzen. Dat zou ik dan toch ... Dat is wat meer specifiek dan, zou ik zeggen. Dat ligt op dit moment gewoon meer bij de gemeenten.

De voorzitter: Mijnheer Peer, nog een reactie?

De heer Peer: Ik heb nog geen antwoord op mijn tweede vraag gekregen over, is het niet beter om even af te wachten tot er beleid vanuit het college komt? Dan krijgen wij als VVD de neiging om te zeggen, maar

dan komen wij ook nog wel met een groep en dan vinden we dat politieagenten en leerkrachten en verpleegkundigen ook hun eigen woning moeten hebben.

De voorzitter: We gaan uw tweede vraag nog even vragen aan mevrouw Kennedy of ze die wil beantwoorden.

Mevrouw Kennedy-Doornbos: Die tweede vraag die laat ik inderdaad over aan de gedeputeerde. Het is de ... Het is denk ik heel duidelijk waartoe wij in onze moties oproepen, als het gaat om jongerenhuisvesting een ouderenhuisvesting. Ik ben benieuwd wat de reactie van de gedeputeerde daarop is. Dan heeft de PvdA een motie gediend voor twee derde betaalbaarheid in elke gemeente, en niet als een streven voor de hele provincie. Die zouden wij graag mede willen ondersteunen, ook omdat het alle gemeenten aanspreekt, maar niet dwingt. Het is wel echt ook ons uitgangspunt om te komen tot die twee derde betaalbaarheid. D66 heeft een motie ingediend om de werkingsduur te verlengen. Daarvoor hebben wij inderdaad ook wel sympathie, maar de gedeputeerde heeft heel duidelijk aangegeven ook in de commissievergadering dat je langetermijnzekerheid wilt geven aan marktpartijen en woningcorporaties en dat het daarom wel van belang is om die werkingsduur te verlengen, zodat je ook daadwerkelijk programma's kunt uitvoeren. Dat beseffen wij ook. Tegelijkertijd zijn er sowieso een heleboel wijzigingen waar zij mee te maken hebben. Dus om de werkingsduur te beperken tot de lengte van het programma, lijkt ons eigenlijk wel een heel zinnig voorstel. Dat streven naar zilver of goud is een streven waar wij zeker achterstaan, maar het is goed, lijkt mij, dat in een van de moties in elk geval wordt opgeroepen om daarover het gesprek met de gemeente aan te gaan, omdat de gemeenten, de U10 en de regio Amersfoort, in hun inbreng die we ook in de commissie hebben besproken wel heel duidelijk hebben aangegeven dat dit zou kunnen leiden tot verminderde woningbouw, omdat, aan hoe meer eisen zij zullen moeten voldoen, ook in het kader van duurzaamheid, hoe moeilijker het soms wordt om marktpartijen en woningcorporaties ertoe te bewegen om die hoeveelheid woningen te bouwen die wij daadwerkelijk ook nodig hebben in deze provincie. Dus wij staan helemaal achter dat streven, maar we willen toch eerst even dat gesprek met de gemeenten aangaan en met de bouwers om te kijken of dit niet het realiseren van deze woning... Woonruimte in de weg gaat staan. Bedrijventerreinen, dat wij toch eerst even langs ... Dat de Gedeputeerde Staten eerst langs Provinciale Staten moet gaan voordat er één of twee bedrijventerreinen, regionale bedrijfsterreinen, aangewezen worden, dat lijkt ons ook een goede zaak, hoewel we het ook heel belangrijk vinden dat er meer bedrijventerreinen komen of dat er uitbreiding is, dat er ook werkgelegenheid is naar beide plekken waar de mensen wonen om het woon-werkverkeer te verminderen. Maar om dat helemaal buiten ons om te realiseren, dat is misschien net een stap te ver.

De voorzitter: Mijnheer Travaille.

De heer Travaille: Dank u. U zegt, dat gesprek over zilver of goud, daarvoor willen we even pas op de plaats maken, want misschien draagt het bij aan een verminderd aantal woningen dat gerealiseerd wordt. Maar dit is een onderdeel dat heeft de Partij voor de Dieren niet bedacht, dit staat gewoon letterlijk in de onderliggende tekst. De tekst die nu voorligt om vast te stellen. Dus als wij ... Laat ik het anders vragen. Als u hier niet in mee wilt gaan, stemt u dan eigenlijk tegen dit hele Statenvoorstel? Want het is gewoon onderdeel van de tekst van het Statenvoorstel.

De voorzitter: Mevrouw Kennedy.

Mevrouw Kennedy-Doornbos: Maar als het al onderdeel is van de tekst, waarom dient u dan een amendement of motie in?

De voorzitter: Mijnheer Travaille.

De heer Travaille: Omdat het ook ... Op zich goed punt. Omdat het ook een specifiek beslispunt is geworden, namelijk beslispunt 5 in het voorliggende voorstel, waarbij dan de helft van de tekst is meegenomen en juist het belangrijkste onderdeel ontbreekt. Dus of je neemt het niet mee in het beslispuntenlijstje en dan ga je gewoon mee in de tekst die er staat. Maar je kunt het niet onjuist daarin laten staan. Dus daarom hebben we dat aangevuld met het amendement.

De voorzitter: Mevrouw Kennedy.

Mevrouw Kennedy-Doornbos: Dank u wel, voorzitter. Als het inderdaad ... Het gaat om het streven naar zilver of goud, daar staan wij helemaal achter. Als het gaat om, het moet per 2024 goud worden, want dat staat ook ergens, dan is dat ons ... Voor ons een stap te ver.

De voorzitter: Goed. Dank u wel.

De heer Travaille: Dat staat nergens.

De voorzitter: Afronden. Goed. U was ook klaar. Dank u wel, mevrouw Kennedy. Dan kom ik bij UtrechtNu!. Dat is mijnheer Berlijn. Mijnheer Berlijn laat ook zo een dia zien, heb ik begrepen. Dat klopt? U heeft het woord.

De heer Berlijn: Dank u wel, voorzitter. Als het goed is, zou er een plaatje komen met de tekst waar het naar mijn idee om draait in dit voorstel. Niet heel spannend. Loopt de tijd al? Kijk. We hebben al eerder aangegeven, wij zijn geen voorstander van steeds toenemende verstedelijking en daarom hebben we ook met een kritische blik naar dit kader gekeken. Uitgangspunt van het kader dat voor ons ligt, is dat de provincie streeft naar voldoende woningen en voldoende locaties voor werken, beide van voldoende kwaliteit, zoals u achter mijn kunt lezen. Als we kijken wat die kwaliteit inhoudt, dan gaat het om vier thema's. Efficiënt ruimtegebruik, betaalbaarheid en aandachtsgroepen, toekomstbestendig bouwen, evenwichtige ontwikkeling van groen. Bij efficiënt ruimtegebruik gaat het bij binnenstedelijke locaties over een gezonde inrichting van de openbare ruimte, inclusief voldoende ruimte voor water en groen. Hier wordt onder meer verwezen naar het convenant Toekomstbestendig wonen. In dit convenant lezen we dat het uitgangspunt van het thema gezonde leefomgeving is, en ik quote, om gezonde woningen te realiseren met een prettig binnenklimaat en vrij van schadelijke stoffen, het gebruik van biobased materialen en een groene omgeving die bijdraagt aan welzijn van mensen. Dat is natuurlijk hartstikke prima, maar nog wel een beetje vaag. Zodoende zijn we nog wat verder gaan zoeken en kwamen uit bij de Kennisagenda Gezond stedelijk leven. Die kennisagenda komt met het volgende. Een gezonde leefomgeving draagt in zichzelf bij aan de gezondheid van mensen en maakt gezond leven gemakkelijk, door de gezondheid van inwoners te beschermen tegen schadelijke milieufactoren, zoals luchtverontreiniging, hittestress en geluidblootstelling. Diezelfde leefomgeving kan ook gezondheid bevorderen, omdat deze uitnodigt tot bewegen en ontmoeting. Omgevingen met veel groen en water, fiets- en wandelverbindingen nodigen over het algemeen uit tot meer bewegen en dragen daarbij daar ... Dragen daarmee bij aan gezondheid. Ook hier lezen we eigenlijk alleen maar algemene termen. Daarom zochten we nog verder en pakten we het Groen Groeit Mee-pact erbij. Hierin wordt gesproken over de toegankelijkheid van groen en als doel een aantrekkelijk vestigingsklimaat en een gezonde leefomgeving. Blijkbaar vinden we een gezonde leefomgeving enorm belangrijk. Dat is natuurlijk het ook, want het draagt bij aan het welzijn van onze inwoners. Alleen beschrijven we niet wat die gezonde leefomgeving precies moet inhouden. Dan betaalbaarheid, ook een van die kwalitatieve aspecten die als uitgangspunt van dit kader wordt gebruikt. De ambitie is om twee derde van de nieuwe woningen toe te voegen in het betaalbare segment. Voor de duidelijkheid, onder betaalbare woningen vallen sociale huurwoningen, middeldure huurwoningen en betaalbare koopwoningen. Deze ambitie is dus niet verplicht voor de binnenstedelijke locaties, die toch het merendeel van de plannen uitmaken. Als we dan kijken wat betaalbaar eigenlijk is, dan is dat huur tussen de 880 en de afgerond 1123 euro of tot 390.000 euro voor een koopwoning. Een simpele zoektocht op

Funda levert het volgende staat op. Onder de 390.000 euro koop je nieuw in Utrecht vooral studio's van 35 tot max 48 vierkante meter. Wil je een woning met drie kamers, dan is die er gewoon niet. Tweekamerappartementen zijn er wel, dat is dus één slaapkamer. Welk gezin kan daar dan eigenlijk in wonen, vroeg ik me af. Deze snelle zoektocht levert eigenlijk de conclusie op dat je in Utrecht vooral onbetaalbaar koop als aanbod hebt en gaat krijgen. Huurwoningen in de middeldure sector werden overigens überhaupt niet aangeboden. Kortom, als we kijken naar de doelstelling, voldoende woningen en voldoende locaties, beide van voldoende kwaliteit, dan kunnen we stellen dat zowel de kwaliteit als het voldoende behoorlijk tot te wensen overlaat. Hoe gaan we al die leerkrachten, buschauffeurs, verpleegkundigen, politieagenten die we allemaal zo hard nodig hebben, waar gaan we ze huisvesten? Willen we ze allemaal in een veel te klein appartement stoppen, dertien hoog achter en ons dan verschuilen achter het feit dat we biobased materiaal hebben gebruikt en zo voor een gezonde leefomgeving hebben gezorgd? Ik vind het echt een zorgwekkende ontwikkeling. Is de gedeputeerde het met me eens dat de term betaalbare koopwoning eigenlijk misleidend is? Ik heb het even opgezocht. Voor een hypotheek van 400.000 heb je een minimaal bruto jaarinkomen van 84.000 euro nodig. Het gemiddelde jaarsalaris van een buschauffeur is 30.000 euro. Dus zelfs als je twee buschauffeurs hebt die gaan samenwonen in een studio van zeven bij vijf, dan gaat ze dat niet lukken. In Weert krijg je overigens voor dat geld een half vrijstaand huis, drie slaapkamers en een garage. Voorzitter, ik wil aan de gedeputeerde vragen voor wie hij denkt dat deze appartementen en studio's bedoeld zijn. Niet voor de agent, niet voor de verpleegkundigen, niet voor de buschauffeur en niet voor de leerkracht in ieder geval. Waar moeten deze mensen dan gaan wonen? In een flexwoning naast het spoor, waar geen permanente bouwen toegestaan is, zoals ik onlangs al tegenkwam in de plannen van de gemeente Utrecht? Is dit dan wat we bedoelen met woningen van voldoende kwaliteit in een gezond stedelijke omgeving? Misschien moeten we de term betaalbaar eens onder de loep nemen en daar niet alleen een prijskaartje aan hangen, maar ook een minimaal aantal vierkante meters en slaapkamers bijvoorbeeld. Een studio van 35 vierkante meter zou naar onze mening niet in deze categorie mogen vallen. Is de gedeputeerde het daarmee eens? Voorzitter, als we nu al een enorme druk op de huizenmarkt ervaren, niet voldoende betaalbare woningen kunnen realiseren, laat staan een kwalitatieve leefomgeving, wat dat dan ook mag zijn, kunnen waarborgen, denk bijvoorbeeld aan de drukte in de recreatiegebieden die we nu al ondervinden, hoe denken we dit dan in de komende jaren wel te realiseren? Wetende dat het aantal inwoners in de provincie nog met een kwart gaat toenemen. Nu staat al in het beleidskader Recreatie en toerisme dat we een aantal knelpunten zien op het gebied van recreatie en toerisme. Letterlijk staat daar, het huidige aanbod is niet adequaat voor de toekomst. Het tekort aan recreatieve voorzieningen is groot. Hoe verhoudt zich dat tot een gezonde leefomgeving? Omgevingen zoals we eerder hebben gezien met veel groen en water, fiets- en wandelverbindingen hebben we nodig en dragen bij tot meer bewegen en aan onze gezondheid. Dan hebben we het nog niet eens over het drinkwater gehad. Naast de geschiktheid van de locatie op basis van lokale omstandigheden, is namelijk ook de mogelijk beperkte beschikbaarheid van drinkwater van groot belang als het gaat om nieuwe verstedelijkingslocaties. Dit is een generiek uitgangspunt dat voor alle locaties geldt. Het water dat uit de kraan komt in de provincie Utrecht komt grotendeels uit de bodem. Er zijn ...

De voorzitter: Misschien is dit een mooi moment. Mevrouw Ghijsels.

Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff: Sorry, korte vraag. U legt uw vinger op een hele zere plek, namelijk dat de woningen en huurwoningen, koopwoningen feitelijk onbetaalbaar worden. U doet er nog een suggestie bovenop. Er moeten minimale vierkante meters bij dat betaalbare product komen. Maar wie gaat daarvoor zorgen? Want ik denk, met alles wat GS hier kan en bij machte is, dat zij niet degenen zijn die dat voor elkaar kunnen krijgen. Wat stelt u voor? Wie moet hiervoor gaan zorgen?

De voorzitter: Mijnheer Berlijn.

De heer Berlijn: Wij stellen hier de kaders. Ik bied hier geen oplossingen. We hebben wel doelstellingen, kwalitatieve locaties, voldoende kwaliteit, gezond stedelijke leefomgeving, en daar wil ik ook de passende kaders bij genoemd hebben. Dan moeten we niet doen, maar laten we die kaders dan maar extra vaag houden, zodat daar misschien wel of niet gebouwd kan worden. Nee, de kaders moeten correct zijn naar mijn idee. Wat daar dan de gevolgen van zijn, dat zullen we moeten bekijken. Maar ik wil wel die kaders correct vastgesteld hebben.

De voorzitter: Tot slot, mevrouw Ghijssels.

Mevrouw Ghijssels-Kerkhoff: Ik denk wel dat het helpt als we rekening houden met een bepaalde haalbaarheid en realisme. Dat is ...

De heer Berlijn: Het zijn niet mijn doelstellingen, maar de doelstellingen van het college. Daar wil ik ze graag aan houden door de juiste kaders mee te geven.

De voorzitter: Goed. De heer Breur.

De heer Breur: Dank u wel, voorzitter. Het heeft even geduurd voordat ik aan het ... Interruptiemicrofoon stond, omdat ik hem eventjes moest opzoeken. Maar aangezien de heer Berlijn noemt dat een woning een aantal vierkante meter moet hebben minimaal, wil ik hem graag wijzen op de motie Echte sociale huur, ingediend op 21 september 2022 in deze zaal, door mijzelf en de fractie Socialisten Utrecht ingediend, waarin wij stellen dat een vloeroppervlak van 60 vierkante meter per woning tegen gebruikelijke condities, dat dat het minimum is. Is dat iets waar u zich ... Destijds is het met een meerderheid aangenomen. Ik geloof, uw toenmalige fractie stemde daar ook in mee. Is dat nog steeds iets waar u achter kan staan? Of wilt u andere getallen aanhouden?

De voorzitter: Mijnheer Berlijn?

De heer Berlijn: Ik denk dat we daar zeker achter kunnen staan. Ik weet niet of 60 het ultieme doel moet zijn. Ik denk dat er wel het gesprek over gevoerd moet worden en ook gekeken moet worden inderdaad naar de kwaliteit van de leefomgeving. Of dat dan 60, 65, 70, hoeveel vierkante meter dat ook moge zijn, ligt natuurlijk ook aan het type woning die je hebt.

De voorzitter: Goed. Mijnheer Berlijn, u vervolgt.

De heer Berlijn: We waren bij drinkwater. In Utrecht wordt er ... Is er jaarlijks 100 miljoen kubieke meter drinkwater beschikbaar. Als we kijken naar het gemiddelde waterverbruik per gezin, is dat ongeveer 70 kubieke meter. Als we dan even uitgaan van 134.000 extra woningen, dan hebben we het dus al snel over ruim 9 miljoen drink... Kubieke meter drinkwater extra. Dus ongeveer 10 procent van wat we nu al hebben, komt er nog eens bij. Als het water en bodem sturende ... Hoe is het water en bodem sturende in dit kader dan gewaarborgd? We weten nu al dat Vitens waarschuwt voor de komende drinkwatertekorten en ook de geschiktheidskaart Woon- in werklocaties, opgesteld door de Utrechtse waterpartners, zegt dat de drinkwatervoorziening door de toenemende bevolking en het toenemende gebruik steeds verder onder druk staat. Er zijn dan ook gebieden waar de drinkwatervoorziening bij het toevoegen van huishoudens, bedrijven of stedelijk groen niet meer vanzelfsprekend is. Vindt de gedeputeerde dat dit acceptabel is en hoe wil hij hiermee omgaan? Als we het hebben over voldoende kwaliteit, dan kunnen we toch niet verkopen aan toekomstige bewoners dat er niet voldoende en betaalbaar drinkwater aanwezig is? Afsluitend, voorzitter, blijft toch de vraag hangen waarom we zo lang gewacht hebben en nog steeds aan het wachten zijn eigenlijk op de ontwikkeling van Rijnenburg. Het is toch vreemd dat we een stuk grond dat bij uitstek geschikt is voor grootschalige woningbouw voor een groot deel braak laten liggen vanwege een paar windturbines? Maar goed ...

De voorzitter: Mijnheer Berlijn, want ik dacht, u gaat door over drinkwater.

De heer Berlijn: Ik moet nog één regel en dan is het klaar.

De voorzitter: Eén regel.

De heer Berlijn: Maar die laat ik achterwege.

De voorzitter: Echt waar?

De heer Berlijn: Nu is die weg.

De voorzitter: Hij is gewoon ...

De heer Berlijn: De timing is weg.

De voorzitter: Sorry, sorry, sorry. Mijnheer Adriani.

De heer Adriani: Dank, voorzitter. Nu raakte ik toch een beetje in de war van de bijdrage van de heer Berlijn. Want ik denk dat u het terecht schetste hoe schrijnend het is als je zoekt op woningen onder de 390.000 euro of onder de 1100 euro huur als ... Qua aanbod. U vroeg zich terecht af, waar moeten onze leraren en verplegers en politieagenten dan wonen? U eindigt met een pleidooi dat ik overigens van harte onderschrijf om werk te maken van Rijnenburg. Daartussenin zegt u, maar we hebben het drinkwater niet. Is uw positie dat we wel ver... Moeten versnellen met de woningbouw, of is uw positie dat we dat niet moeten doen omdat we geen drinkwater meer hebben?

De voorzitter: Mijnheer Berlijn.

De heer Berlijn: Als u goed geluisterd heeft, heb ik niet gezegd dat we het drinkwater niet hebben, maar ik heb wel gezegd dat wel 10 procent meer gebruikt gaat worden als al die woningen die gepland staan erbij gaan komen. Het ... Blijkbaar kan het nog, maar er zijn natuurlijk wel grenzen aan. Ik denk, als we kaders stellen, zullen ook daar onze kaders ... Onze visie op gericht moeten hebben.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Berlijn. Dan ben ik nu bij de fractie van Volt en gaat mijnheer De Jong het woord voeren, zie ik. Mijnheer De Jong.

De heer De Jong: Dank u wel, voorzitter. Kaders, programma's, visies, plannen, woondeals, partneroverleggen, onderzoeken. Als we van al dat papier huizen konden bouwen, dan hadden we in Utrecht geen tekort gehad, maar dat hebben we wel. Dus een nieuw kader voor nieuwe programma's met nieuwe berekeningen. Volt leest een geraamd totaal tekort en behoefte van bijna 82.000 woningen voor 2030. Het kader stelt vervolgens een bandbreedte voor de programmering voor met een ondergrens van circa 60.000 woningen. Dat zijn er dus 20.000 te weinig. Daarmee lopen we het woningtekort niet in. Het kader van de PPWW stelt zelf dat de bovengrens die is gelegd op de daadwerkelijke opgave, 82.000, een gezond woningtekort oplevert. Alles daaronder is dus ongezond, zo interpreteren wij het voorstel nu. Wat Volt betreft, is dat dan ook een no go-scenario. Nu begrijpen wij een werkwijze volgens een bandbreedte, maar laten we hier wel duidelijk zijn. De ambitie en wat Volt betreft ook de opdracht aan het college is en blijft het halen van de opgaven aan de bovenkant. Alleen dan is er reden voor een feestje in 2030, een feestje dat echt een feestje kan zijn, als we niet alleen het aantal woningen realiseren, maar ook betaalbare en duurzame woningen. Volt is groot voorstander van een groot aandeel betaalbare woningen. Wat ons betreft, de opgave ... Is de opgave om twee derde betaalbare woningen te realiseren geen streven, zoals het nu staat omschreven, maar een absolute must, zowel binnen als buiten de lijntjes op onze kaarten. We vragen gedeputeerde dan ook om alles op alles te zetten om dit te halen. Daar ligt

natuurlijk ook een grote rol voor onze gemeenten. Voor nieuwe uitbreidingslocaties geldt de zogenaamde comply or explain, wat betekent dat bij een goede motivering gemeentes dus wel onbetaalbare woningen mogen bouwen. Maar de toekomst is van ons allemaal en het bieden van een betaalbare woning een opdracht van ons allemaal. Dat is heus geen onmogelijke opdracht. We horen daarom graag vandaag van gedeputeerde welke aspecten of welke argumenten volgens hem acceptabel zouden kunnen zijn bij die zogenaamde explain, zodat daar meer helderheid over ontstaat. Dan nog, betaalbaar is zoveel meer dan de genoemde bedragen in het Statenvoorstel. Veel mensen kunnen deze bedragen niet ophoesten en ook die mensen hebben recht op een woning. De provincie gaat gemeenten aansporen niet enkel die bovengrens aan te tikken van betaalbaarheid en dus ook veel woningen te realiseren, even kijken, sorry, en dus ook veel woningen te realiseren die goedkoper zijn dan de genoemde bovengrens van wat betaalbaar zou moeten zijn. Differentiatie onder een maximale prijsgrens dus. Daar ligt wat ons betreft de crux. Want echt betaalbaar is natuurlijk voor veel mensen onder de genoemde maximale grens. Aansporen is dan wellicht too little en straks dan too late. We zijn op dit punt in debat gegaan met gedeputeerde tijdens de commissies, maar we willen vandaag nogmaals gedeputeerde vragen hoe hij voornemens is ervoor te zorgen dat we straks niet enkel woningen kunnen bieden tegen de bovenkant van die prijs.

De voorzitter: Mijnheer Peer.

De heer Peer: Dank u, voorzitter. Mijnheer De Jong, ook aan u de vraag, wat als een gemeente en wij als provincie voor de vraag komen, we kunnen hier wel bouwen, maar we redden net die twee derde niet. Bent u dan, net als de heer Adriani, van mening dat we dan niet moeten bouwen maar die grond moeten reserveren? En ik heb een tweede vraag. Het bouwen van betaalbare woningen kost geld. Het kan in deze markt niet uit, de rekensommen kloppen niet en dat betekent dat op een sociale huurwoning al gauw een onrendabele top zit die enkele tienduizenden euro's betreft. Dan heb ik het nog niet eens over als je binnenstedelijk bouwt. Het is makkelijk praten hier als lid van Provinciale Staten zonder eigenlijk het geld op zak te hebben om erin te stoppen. Dus vindt u niet dat u daarmee eisen oplegt zonder daarbij ook de oplossing daarbij biedt?

De voorzitter: Mijnheer De Jong.

De heer De Jong: De eerste vraag, vinden wij dat je dan niet moet bouwen als we het niet gaan halen? Nee. Maar het heeft ook geen zin om huizen te bouwen waar niemand in gaat wonen. Dus nogmaals, Volt wil dat we alles op alles gaan zetten om die twee derde te gaan halen en daarmee ... Dat heeft ... Dat kunnen we ook halen door als Rijksoverheden bij ... Of als overheden bij elkaar te komen en inderdaad te kijken hoe we dat verder kunnen realiseren gezamenlijk. Dat is eerder in het debat ook al genoemd. Daarbij kunnen we ook kijken samen met ondernemers hoe de businesscase wel zou kunnen uitkomen. Dan heeft u het over rendabiliteit of het rendabel maken. Er ligt ook een verantwoordelijkheid bij projectontwikkelaars en investeerders om te kijken hoe we in dit huidig maatschappelijk klimaat de opgave wel kunnen realiseren. Het is aan ons om daar heel duidelijk de kaders voor te stellen. Ik denk dat dat een antwoord is.

De voorzitter: Mijnheer Peer.

De heer Peer: Eerste de stelling dat u zegt, we bouwen niet voor leegstand, die situatie is in Nederland niet aan de orde. Zelfs als je in die overgebleven 30 procent bouwt, die dan vrije sector heet, die wordt uit je handen getrokken als je die kan aanbieden. Als het mogelijk zou zijn, werd daar zelfs nog op overboden. Dus je bouwt wel degelijk voor een vraag, voor een behoefte. Ik ben dus ook blij dat u zegt van, nee, we moeten niet zeggen, als het niet lukt, moeten we niet bouwen. Het tweede is, het geld, één ding uit de markt kunnen we wel aannemen, de markt bouwt niet voor verlies. Dat doen ze heel af en toe, omdat ze op een project waarin die 30 procent vrije sector zit voldoende marge zit om bij te leggen bij de sociale ... Of de betaalbare sector. Maar het continu met verlies draaien is nou eenmaal niet het principe waarop het

bedrijfsleven kan draaien. Dus het geld zal ergens vandaan moeten komen. Dat betekent toch dat we een groot verzoek op het Rijk moeten doen, of wij zullen zelf de portemonnee moeten trekken. Bent u daar dan toe bereid?

De heer De Jong: Zeker, daar ben ik toe bereid. Pardon.

De voorzitter: Als ik u het woord heb gegeven, mijnheer De Jong. Nog even kort daarop te reageren en daarna krijgt mevrouw Ghijssels het woord.

De heer De Jong: Excuus, voorzitter. Ik was zo enthousiast, zeker. Ik denk, daar ben ik zeker toe bereid. Ik denk dat het in inderdaad in combinatie met het Rijk en gemeenten zou moeten kunnen, wellicht dat vanuit Europa, dat we daar ook samenwerking kunnen zoeken. Maar ik vind het ook wel een beetje vreemd geluid vanuit VVD, voorzitter, zeg ik via u, u heeft die kans gehad bij de coalitieonderhandelingen. U alloceert een enorme som geld bij het verbeteren van asfalt. Had ook in de woningmarkt kunnen stoppen. Wat ons betreft, ligt daar de prioriteit en had het geld daarheen gekund, hadden we een oplossing kunnen bieden. Dat was hem, voorzitter.

De heer Peer: Wij hebben ...

De voorzitter: Mijnheer Peer, u ook krijgt het woord van mij of niet. Nee, u krijgt wel het woord, want nog heel kort omdat u rechtstreeks werd aangesproken op een punt. Nog een hele korte reactie en dan ga ik naar mevrouw Ghijssels.

De heer Peer: Wij als VVD vinden ook dat het een streven moet zijn, twee derde van de woningen betaalbaar te houden, en dat het uit de potten moet die ervoor zijn. Als u zegt, nee, het moet meer worden, moet er dus ook meer geld bij. Dat is niet de prioriteit die wij hebben gesteld.

De voorzitter: Duidelijk. Mevrouw Ghijssels.

Mevrouw Ghijssels-Kerkhoff: Mag ik u uitnodigen ook mee te gaan met onze motie? Want het rekenen aan de achterkant, er werd namelijk net ook even geïnsinueerd, de rentabiliteit van ontwikkelaars en beleggers, ik wil u illustreren op voorhand met het volgende. Op dit moment worden de huren voor middeldure huur verdisconteerd tegen een lager tarief dan een bank rekent aan hypotheek. Dat betekent dat het eigen vermogen op dit moment qua rendement onder die van een hypotheek zit. Daar is niets meer te halen en bij die ontwikkelaars ook niet. Dus het zal ergens vandaan moeten komen, maar heel veel ruimte zit daar niet meer.

De voorzitter: Goed. U kunt daar nog even op reageren. Dan stel ik ook wel voor dat u doorgaat met ...

De heer De Jong: Ik wil er nog wel even reageren inderdaad, want heel veel ruimte zit daar niet meer. Ik geloof u. Ik ... Laat ik helder zijn. Ik zeg ook niet van, het ligt aan de investeerders en de investeerders moeten het ophoesten. Absoluut niet. Ik denk dat in het samenspel met de markt en de overheid we naar een oplossing moeten zoeken. Maar we moeten wel alles op alles zetten om betaalbaar, en het liefst nog daaronder, woningen te creëren, omdat er gewoon een hele grote groep van onze medemensen hier in dit land de woning niet kunnen betalen. Dus er ligt een opdracht. We hebben allemaal verantwoordelijkheid we en moeten allemaal kijken hoe we het gezamenlijk kunnen realiseren. Dat is de oproep.

De voorzitter: Voldoende, mevrouw Ghijssels?

Mevrouw Ghijssels-Kerkhoff: Ja, ik kan het daar alleen maar mee eens zijn.

De voorzitter: Mooi. Dank u wel.

De heer De Jong: Dank u, voorzitter. Ik wilde nog zeggen inderdaad, we deden een oproep om te kijken of we ook flink onder die grens kunnen bouwen, dat we niet alleen maar zo meteen met huizen zitten die precies die grens aan tikken. Het zou bijvoorbeeld een goede ambitie zijn om een flink deel te realiseren binnen de bandbreedte van 60 tot 80 procent onder die betaalbaarheidsgrens. Daarnaast springt Volt vandaag wederom de bres op voor jongeren die plannen voor samenwonen, huwelijk en het starten van een gezin noodgedwongen moeten blijven uitstellen. Woningen zijn nodig voor vele doelgroepen. Jongeren is wat Volt betreft een belangrijke doelgroep, waar we ook ... Hier ook alles op alles moeten zetten om een versnelling van aanbod waar te maken. We dienen daarom de motie van ChristenUnie mede in en zijn blij met de door ons voorgestelde toevoeging om samen met gemeenten kansen te gaan identificeren om versnelling voor jongeren te realiseren. Dat kan ook door verschillende vormen van woning mogelijk te maken, waaronder woning delen. Die versnelling is overigens ook nodig voor onze statushouders. We zullen ook op dat punt de uitwerking kritisch volgen. Tot slot, voorzitter, kaderen we vandaag de groei van morgen. Morgen is een dag die warmer is dan vandaag, waar mens, natuur en milieu nog meer gebukt gaan onder klimaatverandering en de urgentie van een passend antwoord door ons nog groter is. De gebouwde omgeving, inclusief werklocaties draagt daar significant aan bij. Elke groei moet daarom wat Volt betreft bijdragen aan een oplossing, niet aan het probleem. De hoogste ambities zijn daarom passend. Aiming for the moon, to land among the stars. Over de gele ster in het donkerblauw hebben we het eerder vandaag gehad. Het gaat hier vooral om de kwalitatieve doelen binnen het PPWW, waar circulariteit, duurzaamheid en klimaat positieve doelen leidend moeten zijn. Amendementen in deze richting krijgen daarom onze steun. Wij roepen het college ook op om ondanks de drukkende opgaven enkel groei mogelijk te maken die voor ons een gezonde en ecologisch florerende toekomst veilig stelt. Dank u, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer De Jong. Kom ik bij de SGP, mijnheer Van den Dikkenberg. U heeft het woord.

De heer Van den Dikkenberg: Voorzitter, dank voor het woord. We halen als provincie Utrecht al enkele jaren onze doelen niet voor het realiseren van het aantal woningen. In het coalitieakkoord staat bijvoorbeeld dat we 10.000 woningen per jaar willen blijven bouwen. De laatste keer dat we dat aangetikt hebben, is heel lang geleden, want ik zie het in de laatste jaarrekeningen in ieder geval geen 10.000 woningen. Want, voorzitter, plannen liggen stil, op een aantal plaatsen moet het Rijk al bijspringen met geld om de onrendabele toppen te beslechten. Met deze inzet zelfs halen we ongeveer 7000 woningen van de 10.000. In de commissie heb ik het voorliggende plan daarom ook een slecht verhaal eigenlijk in een mooi jasje genoemd. Want als er iets goed bevalt, is het deze systematiek. Want het is inderdaad een mooi jasje. De wijze waarop het stuk en proces is opgebouwd door het college. Provinciale Staten staan meer permanent in positie als het gaat om de grote woningbouwopgave. Ook in verbinding met de gemeenten, want de inspraak is ook altijd luid en duidelijk rond dit thema vanuit de regio's. We weten allen in deze zaal dat we een groot tekort aan woningen hebben en dat we een tekort nu ook niet inramen om in te lopen en dat de verwachte migratieopgave in de raming relatief laag is ingeschat. Dat resulteert in een voortdurende druk op de woningmarkt, met alle sociale effecten van dien. Want je merkt dat het tekort aan woningen ook een sociaal effect heeft en eventueel ook voor een dynamiek zorgt in de samenleving die veelal tot rust gebracht kan worden als er voldoende ruimte is. De marktwerking is daarin eenvoudig. We kunnen ervoor kiezen om niet alle woningvraag te faciliteren. Dat debatje ontstond in de commissie, waar de Partij voor de Dieren het aanstipte. Wat je dan creëert, is een schaarste in de markt met een prijsopdrijvend effect. Zojuist ook geschetst door mevrouw Ghijssels. De SGP vindt dat een ongewenste ontwikkeling dan ook in dit kader dat wij gaan koersen op een programmering met een zogenaamd gezond tekort van 2 procent. Want om te versnellen en de woningbouw te versnellen en van 7000 naar 10.000 te brengen, is volgens ons juist een extra overprogrammering nodig. Vandaar ook de discussie af en toe over de 30 procent. Is dat van 30 procent van 100 procent, of van 130 procent? Op hoeveel kom je dan uiteindelijk uit? Omdat we al gaan verminderen in de ambities. Dus bovenkant bandbreedte is een

gezond tekort van 2 procent. Als de bandbreedte dan ook relatief conservatief is ingeschat, nou zijn wij daar wel van op zich doorgaans, maar dan ga je dus bouwen voor een tekort. Voorzitter, als we dan goedkoop, toekomstbestendig en sociaal willen ontwikkelen, dan kost dat gewoon fors geld in een markt die onder hoogspanning staat. Hoe gaan we dan de voorgenomen beleidsintensivering op goedkoop betalen? Het amendement van de heer Adriani, die hier de lijnen wat strakker zet, ligt daarmee in lijn. Wie krijgt deze rekening? Hoe gaan we dit in de kadernota oplossen, wat gaan we er minder voor doen? Want dit gaat om serieus geld. De heer Adriani gaf het zelf ook wel aan van, misschien moet het Rijk wat doen, de provincie wat doen. Dat geeft dus een financiële uitdaging. Dus ik ben ook benieuwd wat we dan minder gaan doen. Gaat het dan bijvoorbeeld vanuit de 20 miljoen van het versnellingsfonds? Dat zijn vragen die open blijven staan en ik ben benieuwd of dat we daar met elkaar ook die versnelling in kunnen brengen. Wat betreft de besluitvorming steun ik de amendementen van D66 over de betrokkenheid van PS bij de bedrijventerreinen en de geldigheidsduur van dit kader. Want als er iets dynamisch is en als er iets snel verandert, dan zijn het de omstandigheden in de woningbouw. Dat heeft mevrouw De Widt al duidelijk uitgelegd. Ook het amendement van de BBB dienen we mede in, omdat in alle ruimtevragen en -activiteiten het overzicht van de landbouw momenteel ontbreekt als PM-post. Voorzitter, dan naar de toekomstbestendige woningbouw. Want samen met de Partij voor de Dieren dienen we een amendement in, waarin het ... Niet alleen het gesprek met de gemeente op toekomstbestendig bouwen wordt gevoerd naar een hoger ambitieniveau, maar waarin ook de daarin benodigde ondersteuning wordt geïntensiveerd. Dat stellen wij voor. Het stellen van hogere ambities klinkt leuk, maar als er in de praktijk als eerste door een projectleider een motivatie wordt geschreven waarom niet aan zilver of goud kan worden voldaan, dan werkt het juist averechts. Ik zou het eerder stimulerend willen beogen door daar ook tijd in te stoppen in plaats van het regulerend werken met zilver of goud. Laten we daarom per project de kansen zoeken waar ze liggen om zilver, goud of in mijn part platina, in plaats van het dogmatisch verhogen van de ambitie naar zilver of goud. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Westerlaken is nog net voor het sluiten van de markt binnen. Gaat uw gang, mijnheer Westelaken.

De heer Westerlaken: Ik wacht altijd heel beleefd tot de spreker klaar is, voorzitter. We hebben net een kleine gedachtewisseling gehad over brons, zilver, goud, of ik in ieder geval met de heer Travaille. Mijn vraag aan hem was, als je dat niet kunt halen, betekent het dan dat we niet meer bouwen of gaan we dat dan aanpassen om in ieder geval wel te blijven bouwen voor die grote woningvraag? Ik stel eigenlijk dezelfde vraag aan de SGP.

De voorzitter: Mijnheer Van den Dikkenberg.

De heer Van den Dikkenberg: Voorzitter, natuurlijk moet er gebouwd worden. Dat staat ook zo omschreven in het kader. Maar waar wij naar streven, is dat je vanuit de vertrekpositie van brons, zoals die nu geformuleerd is en waar veel gemeenten zich ook aan gecommitteerd hebben, kansen zoekt in projecten en daar ook in intensificeert om duurzamer te bouwen. Want als je bijvoorbeeld kijkt naar het thema energietransitie, we hebben netcongestie, als je daar ambitieuzer bouwt door bijvoorbeeld off-grid te bouwen, dus dat je het net niet meer nodig hebt, dan kun je grote stappen zetten, kun je in ieder geval bouwen. Maar dat kost nu wel even wat inzet om dat ook te regelen. Daarvan zeggen wij van, als je daar echt op stretcht, dus als je daar extra inzet op pleegt, dan moet dat ook kunnen en dan moeten we daar ook bij kunnen helpen.

De voorzitter: Mijnheer Westerlaken, voldoende?

De heer Westerlaken: Nee, voorzitter, want ik heb niet echt antwoord op mijn vraag gekregen. Ik ... Bespeur ik hier een verschil van benadering in wat u samen indient met de Partij voor de Dieren? Want die

zegt heel nadrukkelijk, als dat niet kan, dan moet je niet bouwen. Maar ik hoor u toch volgens mij iets anders zeggen.

De voorzitter: Mijnheer Van den Dikkenberg.

De heer Van den Dikkenberg: Voorzitter, dat zij dan anders. Maar als u kijkt naar de formulering in het amendement, ieder kan zijn eigen moverende redenen en wereldbeelden daarbij hebben, maar als ik kijk naar de tekst van het amendement, staat er niet in dat er niet gebouwd mag worden als het niet aan zilver of goud voldoet.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van den Dikkenberg. Dan kom ik bij de PVV. Mevrouw Van der Velden, u heeft het woord.

Mevrouw Van der Velde: Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, ik voel mij ondertussen net een grijsgedraaide langspeelplaat. Iedereen in deze zaal kan wel raden met welke punten ik zo zal komen in deze inbreng. In het Engels zeggen ze weleens, you can't have the cake and eat it too, dat zoveel betekent als, je kunt niet je taart hebben en hem ook opeten. Dat is te zeggen dat als die taart een keer op is, dat er geen taart meer is om te eten. Zo ziet de PVV ook ... Dit ook in onze provincie. Er is gewoon een gebrek aan ruimte, er is een gebruik aan woningen, er is een gebrek aan energie en er is dan een gebrek aan geld. Wel komen er steeds meer mensen bij in onze provincie. Waar wij een van de meest competitieve regio's in Europa zijn, waar de meeste mensen in deze zaal natuurlijk ontzettend trots op zijn, betekent dit ook dat wij qua inwoners ... Inwoneraantal steeds meer gaan groeien. Het college gaf in hun eigen akkoord al aan dat dit zelfs met 25 procent zou zijn in 2040. Tja, voorzitter, als je met zoveel inwoners groeit, dan moet je op een gegeven moment ook keuzes gaan maken. Want hoe kun je met een gebrek aan ruimte het gebrek aan huizen en bedrijventerreinen opgaan lossen, om al deze mensen te huisvesten en van werk te voorzien? Hoe kun je met een groeiende vraag naar energie met ruimteverslindende groene energiemaatregelen dat oplossen, als daar ook een gebrek aan ruimte ook weer parten speelt? Ook andere voorzieningen, zoals bijvoorbeeld het drinkwater, hebben inderdaad te leiden onder deze influx van mensen naar de provincie. Dan die verduurzaming bij het bouwen, voorzitter. De provincie wil natuurlijk liever opschakelen naar zilver vanaf 2026, maar hoeveel impact heeft die verduurzamingsgekte op de kosten en op hoe snel er gebouwd kan worden? Wat gaat al dat extra beleid ... Wat gaat al dat extra beleid om aan al deze eisen te voldoen doen met onze bouwambitie? Voorzitter, woningcorporaties geven nu al aan dat ze tegen beleid aanlopen door de stikstofcrisis, onder andere door de stikstofcrisis, waarbij gemeenten langzamer bouwvergunningen afgeven of dat er dan zelfs helemaal geen grond meer beschikbaar gesteld wordt. Verduurzaming van de woningen zorgt er dus dan ook voor dat bouwen meer geld kost. Dit staat dan ook nog eens los van alle belastingen waar ze ... Waar de woningcorporaties natuurlijk ook aan moeten voldoen om te kunnen bouwen. Dus is dit allemaal wel haalbaar? Ook wordt er benoemd dat de benodigde ruimte voor de circulaire energie en andere maatschappelijke transitie lastig... Zich lastig laten kwantificeren als het gaat om bedrijventerreinen en er wordt benoemd dat het hier vooral gaat om extra vraag en dat het volgens er Planbureau voor de Leefomgeving een schatting van maximaal 40 procent extra benodigde ruimte nodig is tot 2050. Dat neemt natuurlijk ook ontzettend veel ruimte in als inderdaad dat maximum noodzakelijk is. Hoe gaan we dat als provincie voor elkaar krijgen? Zo kan ik eigenlijk nog wel even doorgaan over al die ruimteverslindende zaken die de provincie wil doen, zoals bijvoorbeeld die energietransitie. Die windturbines nemen veel ruimte in, de zonnepanelen nemen veel ruimte in. Dat zorgt er ook voor dat er niet geboerd kan worden ... Kan worden of dat er geen huizen gebouwd kunnen worden. Voorzitter, u kunt zich wel voorstellen ... U kunt zich voorstellen dat die taart van de provincie Utrecht op een gegeven moment gewoon eens een keertje op is. De vraag is nu, willen we die taart helemaal opeten, of willen we hem houden? Want keuzes moeten eens een keertje gemaakt worden. Dat is nu juist iets waar de provincie weleens moeite mee heeft als het gaat om het belang van de levenskwaliteit van onze inwoners.

Voorzitter, zoals u wel kunt begrijpen, kunnen wij ons niet vinden in dit kader. Wij zullen deze dan ook niet steunen. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Westerlaken die heeft nog een vraag.

De heer Westerlaken: Dank u, voorzitter. Ik heb een vraag aan mevrouw Van der Velde, want ik heb een hele opsomming gehoord van wat allemaal volgens haar niet mogelijk is en dat er keuzes gemaakt moeten worden. Maar ik hoor haar die keuze niet maken. Dus ik leg haar een dilemma voor. Dat is lastig. Of u zegt, want dat zou mijn conclusie zijn naar aanleiding van uw verhaal, we doen helemaal niks en we zien wel waar het spaak loopt. Hoe ... Wanneer stikken we in de taart die we aan het opeten zijn, om in uw vergelijking te blijven? Of u zegt, dat en dat zou je moeten doen om ervoor te zorgen dat die taart lekker blijft.

De voorzitter: Mevrouw Van der Velde.

Mevrouw Van der Velde: Dat is toch eigenlijk een heel makkelijk antwoord, voorzitter? Wij zijn natuurlijk van mening dat we ging eens een keertje op moeten houden met ouwehoeren over die stikstofproblemen en al die zaken die dat bouwen tegenhouden. Dus wat ons betreft, wordt er gewoon gebouwd en houden we eens een keertje op te ouwehoeren over alles wat daar nu dat tegenhoudt.

De voorzitter: Mijnheer Westerlaken, tot slot.

De heer Westerlaken: Voorzitter, ik moet toch eerlijk zeggen dat ik dan de PVV niet helemaal begrijp. Want als de oplossing is stikstof, dan, het stoppen met praten over stikstof, daarmee houdt het ... Dan wordt dat ruimtebeslag alleen maar erger. U zegt zelf net dat er helemaal geen ruimte is in Utrecht voor al die dingen.

De voorzitter: Mevrouw Van der Velde, tot slot.

Mevrouw Van der Velde: Wat is precies uw vraag?

De heer Westerlaken: Mijn vraag was net, de eerste vraag die u slechts beperkt en volgens mij niet afdoende beantwoord hebt was, wat is uw keuze in dit dilemma? Te veel ruimtebeslag ten opzichte van de vraag naar woningen in deze provincie?

De voorzitter: Mevrouw Van der Velde, tot slot.

Mevrouw Van der Velde: Dank u wel, voorzitter. De heer Westelaken, via de voorzitter, u weet ons standpunt denk ik wel. Wij zijn voor huizen bouwen. Wat ons betreft, zetten we wat minder in op dan al die groene gekte met extra windmolens of windturbines, extra zonnevelden, al dat soort zaken, want dat neemt natuurlijk gruwelijk veel ruimte in. Wij hoeven ook niet volledig door te slaan in die circulaire economie, als het gaat om die bedrijventerreinen, want dat neemt ook allemaal weer extra ruimte in. Dus als we daar eens een keertje mee ophouden, hebben we wel genoeg ruimte om huizen neer te kunnen zetten.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Van der Velde. Mijnheer Peer nog tot slot dan. Ik wil ook graag naar de volgende spreker weer. Mijnheer Peer

De heer Peer: Dat komt ook omdat ik de PVV als toekomstige coalitiepartner van mijn partij zie landelijk. Dus ik denk, dan wil ik ook graag weten met wie ik taart zit te eten. Dit college komt met een doelstelling die inhoudt dat wij tot wel 130.000 woningen erbij gaan bouwen in de provincie. Daar zijn allemaal mitsen en maren. Sommige partijen zeggen, we vinden dat die woning aan deze eisen moeten voldoen. Anderen

weer andere eisen. U zegt, en daar ben ik het hartgrondig mee eens, we moeten bouwen. Waarom ondersteunt u dan niet dit PPWW waarbij wij aangeven, wij gaan tot wel 130.000 euro woningen ... Of 130.000 woningen bouwen? Dat is toch ook eigenlijk wat u wil?

De voorzitter: Mevrouw Van der Velde.

Mevrouw Van der Velde: Omdat wij het niet eens zijn met de verduurzamingslag die overal gebeuren moet volgens het college om dan die woningen neer te zetten. Dat kost hartstikke veel geld. Dat geld kan ook in andere zaken gestoken worden. Wij willen gewoon bouwen, wij willen niet bezig zijn met verduurzaming of circulaire economie of weet ik veel wat, om dan gewoon toch maar gelijk van start te kunnen gaan met het bouwen, niet alles uit te stellen en gewoon van leer te trekken om dan toch maar te zorgen dat dat probleem in deze provincie ook eindelijk een keertje gewoon opgelost wordt, in plaats van nog alleen maar over te praten.

De voorzitter: Goed. Tot slot, mijnheer Peer.

De heer Peer: Ik doe de suggestie, de handreiking om dan te zeggen, we vinden de doelstelling om uiteindelijk tot 130.000 woningen te komen een goede, maar we zijn het niet eens met een aantal randvoorwaarden. Dan dient u bijvoorbeeld een amendement in om dit voorstel wel aan te nemen, maar een aantal dingen daaruit te halen. Wordt dat afgewezen, dan kunt u altijd nog een stemverklaring geven, wel goed dat er 130.000 woningen gebouwd worden. Dat zou mijn politieke oplossing zijn voor u.

De voorzitter: Goed. Mevrouw Van der Velde reageert daar nog op.

Mevrouw Van der Velde: Bij deze dan alvast mijn stemverklaring. Ik ga tegenstemmen, maar ik vind het een goed idee dat er zoveel huizen gebouwd gaan worden.

De voorzitter: Goed. Mooi. Dat lijkt me een mooi rond verhaal. Dank u wel, mevrouw Van der Velde. Dan kom ik bij de SP, mijnheer Breur.

De heer Breur: Dank u wel, voorzitter. Net als de heer Westerlaken mag ik nu afmaken waar een commissielid al eerder aan begonnen is. Ik dank de heer Schipper dan ook voor zijn voorbereiding. In het commissiedebat over dit onderwerp bracht de SP twee grieven naar voren. De ene betrof de situatie in Wijk bij Duurstede, waar kansen liggen om vele betaalbare woningen te bouwen, maar dat stagneert. Meestal is het gebrek aan locaties waarom corporaties onvoldoende toekomen aan bouwen, maar in dit geval is dat niet aan de orde. We danken de gedeputeerde voor zijn luisterend oor en zijn soort van toezegging om in dit ... Om dit in gesprekken met het gemeentebestuur van Wijk aan te kaarten. Onze vraag is of hij ook kan toezeggen daarop terug te komen in de richting van de Staten als die gesprekken ook daadwerkelijk hebben plaatsgevonden. Minder tevreden zijn we over de reactie op onze tweede grief, namelijk de ontwikkelingen rond sociale huur in het Ruimtekwartier in Stichtse Vecht. Daar hebben commerciële partijen de bouw en exploitatie van deze categorie in handen gekregen. Kleine woningen tegen een huurprijs op de liberalisatiegrens, zonder recht op huurtoeslag en met minimuminkomeneisen. Dat gaat lijnrecht in tegen de motie Echte sociale huur. Ik heb in een interruptie met de heer Berlijn er al aan gerefereerd. De motie Echte sociale huur die in deze Staten in 2020 zijn aangenomen. Het antwoord van de gedeputeerde was eerst dat hij niet in wilde gaan op individuele casussen, maar ook dat hij niet kan afdwingen dat de corporaties aan zet zijn voor de bouw en exploitatie van sociale huur. Zo is dat afgesproken in woondeal. De voorkeur gaat uit naar de corporaties, maar dat is niet hard gesteld als voorwaarde. Zo schiet het niet op. Want wat in Stichtse Vecht gebeurt, kan natuurlijk ook elders gebeuren. In de commissie heeft de SP aangegeven mogelijk met een motie te komen vandaag, maar we kwamen er niet uit wat die dan zou moeten uitspreken. De motie uit 2022 was helder, houd de markt weg van de sociale huur. We geloven de gedeputeerde best als hij zegt dat hij zich er hard voor maakt en zal blijven

maken, maar die woondeal biedt de markt de ruimte om daar simpelweg een lange neus naar te trekken. Dat gebeurt dan ook. Dat alles maakt dat de SP onvoldoende vertrouwen heeft dat het vandaag voorliggende kader zal leiden tot de bouw van voldoende echte sociale huur. We kunnen er daarom helaas niet mee instemmen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Breur. Ben ik bij Forum voor Democratie, mijnheer Van Breukelen.

De heer Van Breukelen: Dank u wel, voorzitter. Wonen en werken vormen de ruggengraat van de economie en identiteit van onze provincie. Wie er woont, werkt, leeft in de provincie heeft veel invloed op hoe onze provincie eruitziet. Het is dus ook zeer belangrijk dat wij als Staten de kaders stellen over hoe deze samenstelling eruit moet zien. Het wrange aan dit beleidsstuk is dat het soms gewoon niet echt als eigen beleid voelt, maar meer als een facilitering van een onveranderlijke beleidsrichting die van bovenaf al bepaald is. De verwachte bevolkingsgroei van 25 procent tot 2040 blijft een leidende factor in veel beleidsstukken, waaronder deze. Het beleid dat uit deze verwachting voortvloeit, zal dus altijd leiden tot een groei van het stedelijk grijs gebied, zowel door huisvesting als door de benodigde facilitering van arbeid. We moeten tot 2030 al 80.000 woningen realiseren om aan de woonopgave te voldoen. Tot 2040 zal het naar zo'n 125.000, 130.000 gaan. Daar komen arbeidslocaties ook nog bovenop. Utrecht mag de laatste 30 jaar al behoorlijk gegroeid zijn in oppervlakte, als we zo doorgaan, moeten we in 2080 toch maar het Bakker Schut-plan, dat is er eentje voor de kenners, van stal gaan halen, willen we alle opgaven ruimtelijk faciliteren. De grote vraag die we aan onszelf moeten stellen, blijft, moeten we deze oneindige bevolkingsgroei willen? Zo ja, wat zijn wij bereid om daarvoor op te offeren? En zo nee, wat gaan we eraan doen? De angst die bij Forum voor Democratie heerst, is dat de provincie Utrecht en eigenlijk de gehele lang... Randstad langzaam verandert in een grijze drab, waar groen en natuur slechts ambtelijke aftekenexercities zijn. We zien het dus wel als een verzachting van de pijn dat de provincie voornamelijk in wil zetten op inbreiding in stedelijk gebied. Ondanks onze standpunten over onnodige en peperdure energietransitie, circulariteit en duurzaamheidsbeleid kunnen wij ons toch zeker vinden in de daadwerkelijk groene bedrijventerreinen waar water, bomen, perkjes en parken bijdragen aan de omgeving en het welzijn van de werknemers en ook gewoon de algehele schoonheid van de omgeving. Maar ook het groen binnen en buiten de stad verdient onze aandacht en mag niet opgeslokt worden door het groeiende grijs. Hoe voorkomen wij dat onze natuur, zoals bij de landgoed Oude Tempel verdwijnt? Hoe zorgen we ervoor dat agrariërs de ruggengraat van onze landelijk gebied ruimte behouden, om het brood van anderen en henzelf op de plank te brengen? We willen het college meegeven dat duurzaam bouwen van belang is. Nee, daarmee bedoelen we niet met materialen met een arbitrair duurzaamheidslabel of lettende op de stikstofuitstoot. Nee, het duurzaam bouwen moet gebeuren met lokale materialen, met esthetische waarden hoog in het vaandel en met de gedachte dat de gebouwen die wij bouwen eigenlijk gewoon nog eeuwen mee zouden moeten kunnen. Kijk naar de binnenstad van Utrecht, dat is pas duurzaam. Voor nu is het van belang dat de jongeren, gezinnen en ouderen die in de provincie geworteld zijn, ook gehuisvest kunnen worden in woningen van kwaliteit met voldoende oppervlakte. Deze groep mag in het woonbeleid dus nooit uit het oog verloren worden. Bouw gezinswoningen zodat jongeren kunnen doorstromen, waardoor er ook weer jongerenwoningen vrijkomen, dan kunnen jongeren een gezin stichten. Bouw woningen voor ouderen zodat deze weer door kunnen stromen en er meer gezinswoningen vrijkomen. Het lijkt me allemaal heel evident. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van Breukelen. Dan is nu het woord aan mevrouw Hoek van de 50PLUS-partij. Gaat uw gang.

Mevrouw Hoek: Dank u wel, voorzitter. Het is natuurlijk al ... Als je als laatste, dan is er altijd ontzettend veel gezegd. Ik kan me bij heel veel ook wel aansluiten, zelfs bij mijn voor... De vorige spreker. 82.000 woningen inderdaad, dat is het plan. Tot nu toe is daar weinig van terechtgekomen. Dan staat er ook nog eens een keertje bij, bij het onderwerp, wonen en werken. Ooit zijn bedrijfjes begonnen in schuurtjes of

achtertuintjes, categorie twee of drie. Toen kwamen de plannen voor om bedrijventerreinen te gaan ontwikkelen, om knel zittende bedrijffjes uit de dorpen te halen en de steden natuurlijk ook wel, maar vooral ook dorpen. Op dit moment wil ik ook eigenlijk, vervlecht ik hierdoorheen, dat er niet alleen gebouwd kan worden in gebieden waar nog niet gebouwd is, maar ook dat er ontzettend veel woningruimte overal is. Alle dorpsstraten in alle dorpen die hebben allemaal ooit allemaal helemaal vol gezeten met winkeltjes. De winkeltjes zijn allemaal gesloten, maar de huizen of de pandjes die hebben allemaal nog bedrijfsbestemming. Dus voor de helft wordt er gewoond en voor de helft staat het leeg. Door allerlei wetgeving kan men dit niet direct omzetten tot wonen, waardoor er dus eventueel gezinnen zouden kunnen wonen, want dat kost heel veel geld. Daar gaat de provincie niet direct over, maar men zou wel bij het Rijk kunnen aansturen om daar eens naar te kijken hoe we dat probleem kunnen oplossen. Die nieuwe terreinen, wat ook in het programma staat van wonen en werken, dat zouden we toch ook echt gericht moeten ... Het denken, hoe gaan we dat ontwikkelen dat je bedrijventerrein ontwikkelt in combinatie met wonen? Ook daarmee kan je dus voor een gedeelte wonen ... Het woningtekort oplossen. Verder is het zo dat de woningbouwcorporaties vaak voldoende geld hebben, dat zeggen ze ook, maar ze hebben geen grond. Dan kom ik dus toch op grond. Op dit moment heb je ... We hebben eigenlijk heel veel tekort aan sociale woningen. Dan is het eigenlijk de opdracht, ga maar inbreiden. Dus binnen de bebouwde ... Stedelijke bebouwing, kijk daar of daar nog grond is. Maar die grond in de ... Binnen de stedelijke begrenzing die is alleen maar duurder geworden en die wordt nog steeds duurder, waardoor je daar dus wel iets duurs kan bouwen, maar dat het eigenlijk niet direct sociale woningbouw gerealiseerd wordt, tenzij je daar een soort torenflatje gaat doen met acht of tien appartementjes. Dat zou wel kunnen. Maar het is toch zo dat die woningbouwverenigingen die vaak echt grote plannen willen bouwen of wijken ... Nieuwe wijken willen realiseren, die zouden dus eigenlijk toch gewoon buiten de stedelijke begrenzing de ruimte moeten krijgen. Dan komen we dus natuurlijk, voorheen heette dat nog de rode contour, ik neem maar even als voorbeeld, dan komen we toch op hoe dus eigenlijk het gedeelte waar de provincie overgaat verdragend werkt. Iedereen weet het hele verhaal van Nieuwer Ter Aa. Daar is men ook al meer dan vijftien jaar of nog langer bezig geweest met een plannetje te ontwikkelen voor 50 woningen. Drie jaar geleden kwam het dan eindelijk zo dat dus middels een motie van 50PLUS, maar mede ingediend door anderen, dat er 50 woningen buiten de rode contour gebouwd mochten worden, oftewel, nu stedelijke begrenzing. Dan gaat het even naar de gemeente en dan gaat het naar de provincie. Voorzitter, en raadsle... Statenleden, dat was drie jaar geleden. Nu twee weken geleden, is er eindelijk een besluit genomen weer middels de gemeenteraad, nadat de vergunning van de provincie is gekomen dat men kan gaan bouwen. Drie jaar heeft het geduurd voordat de provincie met de vergunning kwam. Dit kan toch niet? Zo kunnen wij nooit natuurlijk 82.000 woningen bouwen. Als je dat om gaat slaan naar de jaren tot 2035 of zo, dat halen we dan nooit als dat allemaal zo lang is. Dus 50PLUS vraagt toch ... Wil toch echt een ... Dwingend vragen bij de ... Naar het college, doe daar wat aan. Verkort die procedure en dan hebben we meer kans dat er dus op grotere schaal gebouwd kan worden. Je kan ook zeggen, PIP. De oudere ... Of degenen die langer in de provincie hier zitten, die weet nog, PIP, dat was het Provinciaal Inpassingsplan voor een groot gedeelte in de gemeente Stichtse Vecht. Tien jaar geleden. Nog steeds is het niet gerealiseerd door allerlei problemen. Soms is een woonwijk die gebouwd zou worden, maar dat wil ik ook meegeven, voorzitter, van, wees eens iets flexibeler in de verkoop van grond als dat nodig is om een woonwijk te realiseren. Er was een klein stukje weg nodig om die wijk te realiseren, maar de provincie zei, wij verkopen niet aan ontwikkelaars. Dan denk ik, verkoop het dan aan de gemeente. Doen een abc'tje, zoals dat heet, bij de notaris en zorg dus ... Werk mee, denk mee hoe men toch de ruimte kan creëren om daar woonwijk... Nieuwe woonwijken te realiseren. Voorzitter, dan heb ik nog één punt dat ik wil zeggen. We hebben daar al ik denk in mijn periode hier, dertien jaar, een aantal keren een congres gehad om met de woningbouwcorporaties en de provincie over de huursprong. De huursprong wil zeggen dat ouderen die in een gezinswoning wonen eigenlijk daar wel weg willen, maar dat niet gaan doen. Ten eerste zijn er geen seniorenwoningen, maar ook omdat de huur nog steeds laag is, omdat ze er al heel lang wonen. Het is maar heel langzaam ... Is het opgelopen tot 400, 500 euro. Dan willen ze naar een seniorenwoning en dan is het opeens 800 euro. Waar ik woonde, tegenover zijn seniorenwoninkjes, wat tegenwoordig niet meer zo heet, dat heet tegenwoordig

levensloopbestendig, die zijn 800 euro per maand. Dus denken degenen die in een gezinswoning zitten, ik blijf mooi zitten, ik sluit de bovenste verdieping af en dan red ik het wel met een bed beneden of een kamertje apart, dat je dan even ... Dat je dan laat maken. Want, dan komen we weer, want voor de woningbouwcorporaties is het een dubbel verdienmodel. Ten eerste, als men een huis, een gezinswoning achterlaat, gaat de huur omhoog voor de volgende. En degenen die een seniorenwoning, oftewel levensloopbestendige woning, achterlaat, daar gaat u de huur ook van af,. Dus dat is dubbel. We hebben toen besloten, maar er is eigenlijk heel weinig van terechtgekomen, in ieder geval niet voor de hele provincie, ik weet dat er een paar woningbouwvere... Corporaties dit doen, Portaal uit Utrecht bijvoorbeeld onder andere, dat die huursprong niet meer mag zijn dan 50 euro. Ik zou aan het college willen vragen, kijk wat men van hieruit, vanuit de provincie kan doen, zodat in ieder geval in onze provincie, maar misschien moet men wel naar het Rijk, misschien moet de wethouder ... De gedeputeerde wel gaan praten met de minister die over wonen gaat of dit landelijk verplicht kan worden, in ieder geval zodat de provincie Utrecht er ook van kan meeprofiteren, om toch meer woonruimte vrij te krijgen. Nogmaals, 50PLUS die steunt een aantal moties hierover hier. Dat is allemaal al genoemd, dus hoef ik niet nog een keer te noemen. Er zijn veel mogelijkheden om dat woningtekort op te lossen. Neem alleen maar de Rijnenburgerpolder. 27.000 woningen kunnen daar gebouwd worden. De stad Utrecht, ik heb het al in de commissie gezegd, heeft 35.000, de stad Utrecht, de gemeente Utrecht, heeft 35.000 woningzoekenden in de sociale sector. Maar ze bouwen niet, in ieder geval niet de Rijnenburgerpolder. Nu nemen zij, omdat ze in de U16 zitten, dat is ook zo'n ding, alle woningen die op Woningnet vrijkomen, die worden in bezit genomen door de zoek... Woningzoekenden, en geef ze ongelijk, vanuit de stad Utrecht, waardoor in de kleine dorpen de schaarse sociale woningen die vrijkomen eigenlijk iedere keer naar degenen die ook op de wachtlijst staan aan hun neus voorbijgaan. De meeste wachtlijsten zijn inmiddels opgelopen tot vijftien jaar. Dit wilde ik meegeven, voorzitter. Volgens mij heb ik mijn lijstje afgewerkt.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Hoek.

Mevrouw Hoek: Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dames en heren, we zijn aan het einde gekomen van de inbreng in de eerste termijn bij dit voorstel. Ik ga zo aanstonds even de vergadering schorsen om het college de gelegenheid te geven om een antwoord op elkaar af te stemmen. Ik zou het college wel mee willen geven bij die beantwoording dat er mooi inhoudelijk is gedebatteerd, met heel veel kennis heb ik horen gaan. Ik zou ze niet willen uitnodigen om daar allemaal op te gaan reageren en reflecteren, maar hun inbreng te beperken tot het reageren op de moties en amendementen en de gestelde vragen die er niet zo heel veel waren. Ik schors de vergadering tot 16:20 uur. Beste leden van Provinciale Staten, Mag ik u vragen om weer uw plaats in te nemen in de zaal? Dames en heren, wilt u gaan zitten en uw voegen naar de vergaderorde om slechts te spreken als ik u het woord heb gegeven. Dat is mooi, dat helpt. Dan heropen ik de vergadering. Wij zijn bezig met het debat over het Statenvoorstel Kader voor Provinciale Programmering Wonen en Werken. De eerste termijn vanuit uw Staten is voltooid. Het college zal nu bij monde van drie collegeleden uw gestelde vragen beantwoorden en reageren op de moties en amendementen. Mijnheer Van Essen begint.

Gedeputeerde Van Essen: Dank, voorzitter. Laat ik beginnen met ook namens ons college felicitaties uit te brengen aan mevrouw Van de Vooren met de nieuwe inwoner, wellicht ook woningzoekende, wellicht ook straks arbeidskracht in onze provincie. Van harte gefeliciteerd en ook heel veel geluk straks met de nieuwe spruit hopelijk. Een andere felicitatie is aan mijnheer Peer met de maidenspeech. Ik zie hem even zo gauw niet. Hij zit daar. Zeker. Mooi ook, uw persoonlijk verhaal ook. Ook de brug die je wil slaan tussen aan de ene kant de politieke wereld en aan andere kant de ondernemerswereld. Volgens mij mooi hoe u dat ook verwoordde. Misschien dan eventjes over hoe wij het ongeveer willen gaan doen. Er zijn veel moties en amendementen ingediend. Ik zal zelf even een hele korte duiding geven over rol qua programmakader en

daarna op tweetal zaken ingaan. Eén motie en één amendement. Daarna zal de heer Van Muilekom een wat groter aantal voor zijn rekening nemen op het gebied van wonen en tot slot de heer Van Schie één amendement op het gebied van werken. Misschien, u constateert met elkaar dat deze derde ronde van Provinciaal Programma Wonen en Werken inmiddels ook wel al een beetje vertrouwd begint te voelen en dat deze methode werkt. Zo zien wij dat zelf ook. Het is ook een methode die begint met een kader dat u vaststelt. Dat doet u vandaag. U stelt niet het programma vast, u stelt het kader vast. Binnen dat kader wordt er een programma opgesteld met een belangrijke samenwerking met gemeentes. Die gemeentes die dagen we ook uit om bijvoorbeeld ook de binnenstedelijke locaties op te voeren en ook nieuwe plannen voor buitenstedelijke locaties op te voeren. Die worden vervolgens tegen het licht gehouden. Op basis daarvan wordt een programma opgesteld, binnen de kaders die u heeft vastgesteld, om te zorgen dat er voldoende locaties zijn om de opgaven een plek te geven. Het is goed dat u ook dit kader heel duidelijk vindt en ook goed onderbouwt. Dus ik denk ook een compliment aan ieder binnen onze organisatie die daar hard aan gewerkt heeft. Even kijken, dan misschien ook nog wel goed, de ... Uiteindelijk, het onderliggend beleid waar we natuurlijk hiermee invulling aan geven, is de provinciale Omgevingsvisie, Omgevingsverordening. Dat is het ... Waar dit programma binnen wordt uitgewerkt. Natuurlijk allerlei ruimtelijke keuzes die ... Zoals die vanmiddag in het debat langskwamen, die hebben daar echt hun grond in. Dus ik denk dat we ook niet in onze beantwoording de hele ... Het hele ruimtelijke veld zullen gaan beslaan, maar ons echt ook zullen focussen op het Programma Wonen en Werken, want dat kader dat ligt vandaag ter besluitvorming aan u voor. Dan kom ik bij de amendementen en moties op die ik zal beantwoorden. Begin ik met het amendement over de looptijd van het kader. Dat is een amendement onder andere door D66 ingediend. We hebben daar in de commissie ook al wat over gewisseld. We moeten dit amendement ontraden. Ik zal toelichten waarom. Dat is in de commissie ook al aan de orde geweest? Maar misschien toch een aantal zaken dan nog even uit te lichten. Wat wij hebben getracht met dit voorstel, is juist om creatief te zijn. Dat is ook precies wat het amendement vraagt. Kijk nu naar een creatieve manier, dat aan de ene kant de kaderstellende rol goed ingevuld kan worden door Provinciale Staten, dat het ook gearticuleerd kan worden waar nodig, maar ook om de vaart erin te houden. Dat is precies wat wij eigenlijk getracht hebben, door u een kader voor te leggen wat voor meerdere planningscycli kan werken en dat waar nodig tussentijd in onderdelen geactualiseerd kan worden. Dit amendement vraagt iets anders. Dat vraagt om echt het volledig kader steeds weer te herzien. Daarvan hebben we ook in de commissie dan met u gedeeld dat dat wel echt consequentie heeft op de doorlooptijd. Het suggereert een beetje, het amendement, van, wees maar creatief en dan kan je toch gewoon in een jaar ieder jaar een programmering doen. Dat kan niet. Dat wil ik ook gewoon namens het college heel duidelijk zijn. Op het moment dat u zegt, we gaan iedere keer een volledig nieuw kader ... Dan dat betekent dat dat we die cyclus van eens per jaar niet gaan halen. Dan gaat het naar anderhalf jaar tot een driekwart jaar als er ook een evaluatie in het proces zit. Dat is de consequentie waar je dan echt voor kiest. Ik wil u ook meegeven dat dat ook wel dan tegen de wens is van een hoop gemeentes die juist graag zouden zien dat we naar een jaarlijkse cyclus toe zouden gaan. Dus uiteindelijk is de afweging aan u. Maar dit zou ik echt ook namens het college wel ter overweging meegeven. Dat is ook de reden dat wij het op deze manier aan u hebben voorgesteld. Goed. Ik zie daar een interruptie, voorzitter.

De voorzitter: Mevrouw De Widt.

Mevrouw De Widt: Dank u wel. Dit hebben we inderdaad in de commissie al gewisseld. Ik heb niet willen betogen dat ik vind dat u er maar voor moet zorgen dat GS ervoor moet zorgen dat hetzelfde in een jaar past. Ik heb daarnet ook gezegd dat we ons realiseren dat het dan meer tijd kost, maar dat wij omwille van een zorgvuldig gebruik van onze ruimte dat eigenlijk wel ook waard vinden. Gemeenten hebben best de mogelijkheid om via de snelkooksessies tussentijds toch enige houvast te krijgen op ideeën die nog niet in het lopende programma zitten. Dus ik denk dat er mogelijkheden genoeg zijn om genoeg te nemen met een iets langere doorlooptijd, omdat we dan de zorgvuldigheid in ieder geval kunnen betrachten. Ik wilde dat even rechtzetten.

De voorzitter: Goed. Dank u wel. De gedeputeerde kan daarop reageren en het betoog vervolgen.

Gedeputeerde Van Essen: Misschien heel kort. Het is fijn dat mevrouw De Widt erkent dat dit ook consequenties heeft voor die frequentie. Het is inderdaad iets wat bij gemeentes naar onze verwachting ... Die ... Het zal daar tot teleurstelling leiden. De wens die eronder ligt, kunnen wij tussentijds dingen bijstellen als er een nieuw kabinet komt, de Wet regie op de volkshuisvesting, dat zit wel in de aanpak zoals wij die ook aan u voorleggen. Maar volgens mij zijn de argumenten hierop daarmee gewisseld. Misschien wel nog een hele praktische. Het amendement gaat puur over het beslispunt, maar laat het programma zelf over het kader zelf ongemoeid. Dat is natuurlijk wat raar. Dus u zou sowieso denk ik aan het amendement iets moeten toevoegen, namelijk dat het kader en bijvoorbeeld ook de titel ervan en de tekst in het kader daarmee in lijn worden gebracht met de aanpassing van het beslispunt. Dat is een wat technisch ding, maar het is even voor de ... Anders krijgen we straks een beslispunt en een kader die niet met elkaar in lijn zijn. Kom ik bij het ... De motie vanuit de BBB. Dat is motie, even kijken, u wilt waarschijnlijk het nummer, het amendement was nummer A24-40, waar ik het net over had, en het ... De motie is M24-30 van BBB over de ruimtelijke doorrekening voor landbouw en voedsel, als ik hem zo mag ... Kort mag duiden. Er heeft natuurlijk al twee keer een ruimtelijke doorrekening plaatsgevonden. Dat is ook beide keer op verzoek van de Staten. Eerste keer was volgens mij een motie ik meen van de ChristenUnie en de tweede keer ook op verzoek van mede van de motie van de BBB. Daar is inderdaad voor het onderdeel landbouw ... Zit daar nog best veel onzekerheid in. Wat u eigenlijk vraagt met deze motie om daar een verdieping op te doen. Dat zijn wij eigenlijk ook al voornemens om te doen, maar we zien dit als een echte extra aansporing daartoe, ook omdat u eigenlijk ... U geeft daar ook wat richting denk ik aan die verdieping. Het is wel denk ik goed om daar een paar zaken misschien qua verwachtingenmanagement bij te stellen, bij te geven. U vraagt ook echt om scenario's. Dat lijkt ons heel verstandig, want het is niet zo dat je kan zeggen, wat is nu precies de ruimte vraag van de landbouw en van andere ruimte vragen in het landelijk gebied? Het gaat natuurlijk ook over wateropvang, het gaat ook over natuur, dus het is juist die breedte die het ... Waar we denk ik nog best wel wat vraagstukken hebben. Dus in die zin past het wel bij de keuzes in het UPLG gemaakt gaan worden. Maar u vraagt eig... Dus een aantal scenario's lijkt ons een hele passende aanpak hierbij, een soort scenario-uitwerking. U vraagt ook om de hoeveelheid voedsel die geproduceerd wordt in beeld te brengen. Dat kunnen we tot op een zeker detailniveau. We kunnen daar ook niet te diep gaan. Daar wil ik enigszins de verwachtingen managen, maar dat ... Kunnen we zeker wel op hoofdlijnen in beeld brengen. Dan is natuurlijk een beetje kip-ei. Ga je daarna zeggen, er moet zoveel voedsel geproduceerd worden en wat betekent dat qua areaal? Of wat is de verwachting hoe het landbouwareaal zich kan ontwikkelen en hoeveel voedsel kan daarmee geproduceerd worden. Dat ... De provincie wordt niet groter wat die is ... Dan die is. Maar wij kunnen daar wel een exercitie op doen met scenario's waar de relatie tussen landbouwareaal en voedselproductie op hoofdlijnen gelegd gaat worden en die dan ook een basis kan zijn voor gesprek over de Omgevingsvisie en de keuzes die daarin gemaakt gaan worden. Dus met die interpretatie kunnen we de motie ook positief adviseren. Of misschien moet ik zeggen, met die kanttekening erbij of ... Dat waren mijn ... Beantwoording.

De voorzitter: Dank u wel. Dan vraag ik nu de heer Van Muilekom om zijn antwoorden te geven.

Gedeputeerde Van Muilekom: Dank u wel, voorzitter. Ik heb een aantal onderwerpen. Ik doe het even onderwerpsgewijs, want ik merk dat meerdere fracties over hetzelfde onderwerp inbreng hebben geleverd. Ik denk dat dat het meest handige uitwerkt. Ik begin even met het onderwerp duurzaamheid. Met betrekking tot duurzaamheid vind ik dat de heer Travaille met een terecht punt is gekomen. Ik zat even te kijken. Daar is hij. Wat je in het kader hebt staan van het programmeren Werk... Neem het ook een beslispunt ...

De voorzitter: Mijnheer Travaille, misschien is het handig, er wordt zelfs tot u gesproken, dat u luistert misschien.

Gedeputeerde Van Muilekom: Mijnheer Travaille, u krijgt ...

De voorzitter: Dank u wel.

Gedeputeerde Van Muilekom: Dus een terecht punt om het beslispunt te wijzigen, eigenlijk aan te vullen, om het gesprek aan te gaan over zilver en of goud. Eén ding wil ik even aan u verzoeken. U vraagt om de ondersteuning te intensiveren. Ik zou dat even weglaten. Wij zijn bewust met het convenant begon als provincie met vier provincies. Met die vier provincies, daar ga ik u binnenkort verder over informeren, zijn we bezig met kennisdeling en met allerlei dingen met ondersteunen. Dat nog een keer extra doen, daar hebben we echt de capaciteiten niet voor. Dus als u dat weglaat, dan kan ik het gewoon overnemen. Dus dat is even de opmerking. Nog even het andere, de motie over de ambitie van de provincie van veel ...

De voorzitter: Misschien een ogenblikje. Want ik denk op dit punt. Want mijnheer Van den Dikkenberg die sprong uit zijn bankje. Gaat uw gang.

De heer Van den Dikkenberg: Voorzitter, dank. Dit is een belangrijk punt, want de ... Een ambitie stellen en streven naar en weet ik veel wat, dat heeft weinig praktisch effect. Terwijl je in de praktijk van de dag ziet dat juist het ondersteunen hierin heel veel praktisch effecten heeft, waardoor er daadwerkelijk duurzamer gebouwd gaat worden. Ik heb de begroting van 2024 er nog eens op nageslagen, dat er nu ook al gemeenten ondersteund worden hierin. Daarom de oproep om dat te intensiveren. Volgens mij is dat goed in lijn met bestaand beleid en kunnen we daar ook wel gehoor aan geven, dus zou ik ervoor pleiten om dat juist te laten staan.

De voorzitter: Mijnheer Van Muilekom.

Gedeputeerde Van Muilekom: Maar dat is mijn punt. Wij ondersteunen al. Wij ondersteunen met personeel, we ondersteunen met kennis. We hebben een ... Gezamenlijk met de vier provincies dat we bijeenkomsten organiseren op het gebied van kennisdeling en hoe kun je het toepassen? Dus ik zei, volgens mij doen we al het nodige. Daar steken we ook geld en middelen in en kennis in. Dus wat dat betreft, als u dan verwacht, we gaan nog meer doen, dan zeg ik van, volgens mij gebeurt er al heel veel en dat is even afdoende. Dat is het enige punt.

De voorzitter: Mijnheer Van den Dikkenberg, even tot slot op dit punt.

De heer Van den Dikkenberg: Voorzitter, als er dan wel capaciteit is om het gesprek aan te gaan om ambities op te hogen en geen capaciteit om hoe we ambities in kunnen vullen, moeten we dan niet de prioriteiten anders stellen? Kunnen we het dan niet zo formuleren dat we niet het gesprek aangaan om ambities op te hogen van de hele bups, maar dat we zeggen van, we gaan ambities realiseren? Is de gedeputeerde daar dan meer mee geholpen als we die keuze maken in het kader?

Gedeputeerde Van Muilekom: Ik zou zeggen, we gaan de kwaliteit van de gesprekken verhogen, maar we gaan even verder niet extra intensiveren. Volgens mij doen we echt, als u de gemeenten vraagt en zo, er gebeurt echt al heel veel. Laten we dit nu zorgen dat het gaat gebeuren. Ik kom even verder op de motie over goud, de ambitie van de provincie van zilver naar goud. Als provincie hebben we bij de start eigenlijk wel heel bewust gekozen voor zilver, omdat we dat qua financierbaarheid en haalbaarheid echt het ... Daarvan dachten, dit is een goede insteek. Ook, en dat zeg ik erbij, bijna alle gemeenten in de provincie hebben dit convenant ook onderschreven. Wat ik meerderen ook heb horen zeggen, je moet echt per locatie, per project kijken wat haalbaar is en wat het maximale haalbaar is. Wat je nu in ieder geval ziet, is dat gemeenten die proberen toe te passen, ook al hebben ze brons, kijken ze soms ook wel eens verder, ook hoger. Dat doen we als provincie zelf ook. We hebben natuurlijk zelf een drietal woningbouwprojecten op de vliegbasis, Soesterberg. Dan zie je ook dat die duurzaamheidsambities inmiddels zijn ingevuld. Zelfs

nog een beetje meer dan zilver. Af... Gekeken wat er mogelijk is op die locatie. Maar ik wil ook ... Het is ... Het zijn ambities, het zijn geen regels. Ik wil wel het draagvlak behouden bij al die gemeenten en de partijen die bezig zijn in die projecten om te doen. Dus wat ons betreft, houden we het hierbij. Dus in die zin ontraad ik de motie.

De voorzitter: Mijnheer Travaille die heeft het woord. Gaat uw gang.

De heer Travaille: Dank u. Even een verduidelijkende vraag, want als je kijkt naar de ambities van de provincie Utrecht, dan staat in het coalitieakkoord bijvoorbeeld, natuurinclusief is het uitgangspunt voor alle ruimtelijke keuzes. We hebben op alle aspecten die gaan over dat convenant Toekomstbestendig wonen ... Bouwen, hebben wij eigenlijk dezelfde doelstellingen als die om goud gaan. Welk draagvlak bent u bang om kwijt te raken als u uitspreekt dat wij dit soort ambities hebben voor een toekomstbestendige provincie? Bij wie verliest u dan het draagvlak?

De voorzitter: Mijnheer Van Muilekom.

Gedeputeerde Van Muilekom: De gemeenten die bouwen de woningen en niet de provincie. De gemeenten die zorgen daarvoor. Ik merk gewoon bij de ... Het komt er echt op aan dat de gemeente bij hun aanbestedingen die ambities die er zijn invulling geven bij hun aanbestedingen. Ik merk ook gewoon dat er gemeenten soms ook aan zitten, die discussie hebben we vanmiddag ook een paar keer gehad, als je betaalbaarheidsambities en -eisen stelt, als je op het gebied van duurzaamheid ... Dan komen projecten soms wel ter discussie te staan. Ik wil juist voorkomen dat projecten in de prullenbak vallen. Dat we denken van, die ambities, die hebben we al opgehoogd, boven het bouwbesluit naar brons, naar zilver. Als het meer kan, doe ook de oproep vanuit het gesprek dat we hebben met de gemeente, wat kan, doe meer. Maar we merken ook dat gemeenten zeggen, het is wel verdomde lastig om die ... Om deze woningbouwprojecten door te laten gaan. Dus het is ook een beetje gevoelsmatig dat we denken, we willen het echt nu even zo houden, mijnheer Travaille.

De voorzitter: Voldoende, mijnheer Travaille? Heel kort nog.

De heer Travaille: Nog graag één punt. Soms zijn wij partner, dus dan hebben we een iets andere rol. Ik denk dat het belangrijk is om ook vanuit die rol daarover na te denken. Maar in het stuk en ook in de convenant Toekomstbestendig bouwen staat ook heel duidelijk dat je uitgaat, je hoeft niet op alle punten een goud te scoren. Je kunt op een aantal punten voldoen aan het hoogste ambitieniveau. Er is geen juridische consequentie als je er niet aan voldoet, geen financiële consequentie als je er niet aan voldoet. In het convenant staat ook duidelijk, voor zover bouwtechnisch mogelijk. Dus het is eigenlijk ... Ik zie niet in hoe je draagvlak kan verliezen als je zelf uitspreekt dat je gaat voor deze ambities, die notabene conform het coalitieakkoord zijn.

De voorzitter: Goed. Tot slot op dit punt, mijnheer Van Muilekom.

Gedeputeerde Van Muilekom: Ik geef alleen maar even aan, gemeenten hebben niet het provinciale coalitieakkoord. Die hebben eigenlijk coalitieakkoorden waarbij ze ook invulling willen geven aan duurzaamheid en hebben ze vaak ook, ik noem maar wat, we willen ervoor gaan, maar voor brons. Driekwart heeft ondertekend voor brons. Je ziet, en dat is de markt die ook zo reageert, dat ze zeggen van, de gemeenten die willen soms wat en die stellen die ambities haast als eisen. Dat is niet zo. Maar daardoor merk je wel dat projecten die ... Waar wij juist willen dat ze voortgang hebben, en ik denk, als die projecten doorgaan met zilver op dat niveau, dan ben ik blij. Ook omdat het financieel soms niet haalbaar ... Sorry, voorzitter. Ik ga door met betaalbaarheid. Er zijn meerdere partijen die daar iets over gezegd hebben. Ik begin even met het amendement. Dan moet ik even heel goed moet kijken wie dat allemaal hebben ingediend. Ik begin even in ieder geval de PvdA in ieder geval. Het punt is in ieder geval dat ... Het college

kan zich vinden in het amendement. Eén tekstuele in het dictum, mijnheer Adriani. Er staat nu iets van, als het sociaal is ... Volgens mij als het sociale huur betreft. Dat is even ter verduidelijking. Dan komen we ook op ... Precies op het punt uit, dat was een van de vragen, ik dacht van de heer De Jong van Volt, dat hij zei van, en hoe doe je dat nou? Hoe dwingen jullie dat af? Het punt is dat wij op dit moment soms projecten op tafel krijgen, grotere projecten die al drie vier jaar geleden al zijn begonnen dingen op te pakken, dat ze zeggen, wij komen niet tot die 67 procent, maar wel tot 60 procent. Ik noem maar even wat. Of 65 procent. Vaak wel dat ze overigens die duurzaamheidsambities invullen. Dan zeggen we, heb je het maximale eruit gehaald, dus dat gesprek, als dat niet het geval is, dan gaan we vaak het gesprek ... Dat is afhankelijk van het project, mijnheer De Jong. Dan zeggen we, dan willen we dat u binnen uw gemeente gaat kijken hoe je dat wel compenseert. Dan kom je uiteindelijk terecht bij het amendement dat de heer Adriani heeft gezegd, gemiddeld wil je voor het totale programma uiteindelijk op die 67 procent uitkomen. Dus je je probeert het maximale uit dat project te halen. Lukt het dan even net niet, dan is het gesprek, maar dan is het wel de opgave om te compenseren op een andere locatie.

De voorzitter: Mijnheer Westerlaken.

De heer Westerlaken: Dank u, voorzitter. Even een vraag ter verduidelijking aan de heer Van Muilekom. Verwacht u dat wat in dit amendement staat straks ook een uitkomst zal zijn van de nieuwe wetgeving, waarin de provincie meer regie krijgt? Of zegt u van, dit is zodanig nieuw, dat we dat nu echt in moeten ... Aan moeten nemen of dat we dat amendement toe moeten voegen. Ik zoek even naar ... Want dan moeten we wel heel goed opletten dat de taal die gebruikt wordt straks niet met elkaar strijdig is met die regiewetgeving en wat wij in ons programma hebben staan.

De voorzitter: Mijnheer Van Muilekom.

Gedeputeerde Van Muilekom: Precies. Dus in het kader van de nieuwe wet, de Wet op versterking regie, daar wordt die 67 procent ook genoemd. Soms ook wel in de verhouding percentage sociaal en middenhuur en koop. Die wordt daar nadrukkelijk genoemd. Wat niet in die wet zo expliciet staat, wat wij wel hier opnemen, dat zijn die duurzaamheidsambities. Dus dat staat niet in de wet, want dat is nog geen wet, dat is weer iets ... Dat is weer een andere wet. Dus dat staat er niet in. Maar met betrekking tot ... De wet is nu ... Moet nog behandeld worden. Zo staat het nu wel in de wet in ieder geval. Dus dat sluit goed op elkaar aan. Dan kom ik op het volgende kopje, als het mag, voorzitter, over de doelgroepen.

De voorzitter: Ik kijk even ... Mevrouw Ghijsels, ik zou de leden willen vragen, als ze willen interrumpen, dat ze anticiperen op het moment om dat te doen, want anders moeten we steeds opnieuw starten. Mevrouw Ghijsels.

Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff: Ik wilde inderdaad wat verduidelijking over het amendement waar u net adviseerde. Dat ziet toe op het comply or explain. Daar adviseert u positief over, begrijp ik. Verwacht u niet dat dat nog extra vertragingen met zich meeneemt? Mijn tweede vraag, ik zie de toelichting staan dat het als eis ... Geformuleerd wordt als eis, maar hoe moet ik het interpreteren? Comply or explain of gaat u mee in de eis?

De voorzitter: De heer Van Muilekom.

Gedeputeerde Van Muilekom: Het staat nu in ons provinciale programma. Dat is in feite dat het geen wettelijke regel is. Als we die ... Wet is aangenomen, dat is denk ik ook de vraag van de heer Westerlaken, dan is het gewoon een regel geworden die uitgangspunt is.

De voorzitter: Voldoende?

Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff: Mijn eerste vraag. Verwacht u dat het verdragend werkt, dat comply or explain?

De voorzitter: Mijnheer Van Muilekom.

Gedeputeerde Van Muilekom: Ik denk dat je altijd, ook als de wet er is, dan is dat een beleid... Uitgangspunt en dat versterkt onze rol in de regie naar de gemeenten. Tegelijkertijd, ik ben ook een beetje pragmaticus, dat ik denk van, stel dat het onder omstandigheden bij dit projectje net niet lukt, laten we dan kijken dat op gemeentelijk niveau het gecompenseerd kan worden dat dit project wel door kan gaan. Want ik weet dat het soms wel drie, vier, vijf jaar duurt eer dat je een project in de steigers hebt staan, dat je niet dan zegt dan valt het net in de prullenbak. Dus ... Maar dat gaan we ook bekijken en beleven met de nieuwe wet die er gaat komen. Dat is een mooi bruggetje naar het volgende onderwerp, als het mag, voorzitter.

De voorzitter: Zeker, zeker. Gaat u verder.

Gedeputeerde Van Muilekom: Die nieuwe wet die gaat ook iets zeggen over de doelgroepen. Dat is niet één doelgroep, dat zijn wel twaalf doelgroepen, dat zijn doelgroepen die allemaal expliciet aandacht moeten krijgen, soms met urgentie categorie op voorhand al. Ik ben in ieder geval wel blij met meerdere fracties die hun betrokkenheid hebben getoond bij diverse doelgroepen, of het nou gaat om jongeren of om ouderen. Ik wil één ding aan u vragen eigenlijk. Ik wil eigenlijk ... Op dit moment zeg ik eigenlijk, ik ontraad beide moties. Eigenlijk zou ik u willen vragen, hou ze aan. Wij zijn op dit moment bezig, ik heb dat in de commissie RGW verteld, we zijn met ... Companen doet bij ons onderzoek naar de omvang van al die doelgroepen hoe die nu opgevangen worden in al die gemeenten. We proberen nu tot afspraken te komen met onze regio's, hoe gaan we dat doen bij elkaar? Hoe zorgen we dat dat die passende huisvesting ... Dan gaat het dus niet over één doelgroep, ouderen of jongeren, nee, het gaat over al die twaalf. Ik ben van plan ... Die wet die wordt komend voorjaar behandeld. Ik wil eigenlijk direct na de zomervakantie met die nieuwe rollen die we allemaal gaan krijgen, het is voor ons ook allemaal heel nieuw, u in een informatiesessie goed bijpraten en vervolgens de uitwerking in onze provincie aan u voorleggen. Dan kunt u zelf ook even kijken, dat u zegt van, we maken de goede keuze en prioriteiten en alle invullingen. Dus mijn verzoek is eigenlijk van, dat geldt ook voor de ... Ik maak even mijn verhaal af, voorzitter, voor de motie van de GroenLinks en andere over de kwartiermaker. Wij hebben inmiddels dus mensen al aangesteld, vrijgemaakt om dit op te pakken.

De voorzitter: Misschien ...

Gedeputeerde Van Muilekom: Die gaat zich richten op die twaalf doelgroepen, dus niet op ééntje. Dus wat dat betreft, dat is de stand van zaken op dit moment.

De voorzitter: Prima. Mijnheer Westerlaken.

De heer Westerlaken: Dank u, voorzitter. Ik denk, ik ga maar op tijd, want anders dan gaat het niet goed. Even een kleine nuancering op de motie die GroenLinks en wij ingediend hebben. Dat is in zijn ... In de essentie geen doelgroepenmotie. Hij licht er een uit, omdat wij denken dat dat de prop in de hals is. Die moet eruit. Want die blokkeert de doorstroming. Dus eigenlijk is het een doorstromingsmotie. Ik waardeer het enorm dat u zegt, wij hebben al een heleboel mensen op alle doelgroepen zitten. Hartstikke goed. Maar wat wij eigenlijk aan willen geven, is, geef voorrang aan die prop uit die hals te halen, zodat alles echt in beweging komt. Dat is iets anders dan doelgroepenbeleid.

De voorzitter: Gedeputeerde reageert daarop.

Gedeputeerde Van Muilekom: U heeft helemaal gelijk. Als je kijkt naar de doelgroep die er is, dan is volgens mij van die 900.000, een derde moet gericht zijn op deze doelgroep. Dus er ligt een ontzettende opgave hoe we tot goede programma's komen die voor deze doelgroep interessant en van toepassing is. Maar deze doelgroep ... Het voorstel maakt ook onderdeel uit van die Wet versterking regie. Dus daarom zeg ik ook van, ik heb het goed gehoord, de aandacht die u echt hiervoor vraagt, maar laten we echt die discussie voeren in het najaar als die wet hopelijk vastgesteld is. We zijn met de voorbereidingen bezig dat het ons niet overvalt, dus ... Dat u dan aangeeft van, wij hebben toch andere ideeën dan dat u voorstelt of dat ... Welke ideeën er zijn. Maar u heeft helemaal gelijk, het is een prop en als je dat op kunt lossen, dan komen heel veel mooie woningen vrij natuurlijk in het kader van de doorstroming.

De voorzitter: Kort nog, mijnheer Westerlaken.

De heer Westerlaken: Het is eigenlijk een vervolg op mijn vraag die ik net stelde over het amendement van de Partij van de Arbeid. In de teksten zijn ze congruent met wat we straks zullen gaan zien in die regiewet. Kunt u straks met, dat weet u waarschijnlijk nu nog niet, want hij moet nog behandeld worden, vandaar de urgentie die wij hieraan gegeven hebben van, moet je dat niet nu alvast besluiten, want het kan goed zijn dat die wet daar straks geen mogelijkheden toe biedt, omdat die gewoon twaalf doelgroepen wil bedienen. Daar zit mijn ... Vandaar de essentie, vandaar de haast die wij hadden met deze motie.

De voorzitter: Mijnheer Van Muilekom, u heeft gezegd wat u wilt zeggen. Mijnheer Janssen.

De heer Janssen: Ook op de ... Ook op deze motie een vraag, voorzitter, aan de gedeputeerde. Want mij valt op dat de motie vraagt om een extra regisseur. Is de inschatting van de gedeputeerde dat die regisseur hier gratis komt werken of gaat het nog geld kosten? Want ik zag geen dekking in de motie. Dat is de ... Is de verwachting dat we een gratis stagiair hiervoor kunnen werven?

Gedeputeerde Van Muilekom: Een stagiaire kost ook geld, mijnheer Janssen.

De voorzitter: Zeker.

Gedeputeerde Van Muilekom: En eigenlijk, met een goede verhouding denk ik wat het kost en wat ze opleveren. Nee, het is zo, we hebben gewoon personeel aangenomen om ... En mensen ook vrijgemaakt die zich richten op deze nieuwe vragen. Ik bedoel, ik krijg van u al jaren de vraag, richt u ook op doelgroepen? Daar hebben we nu in feite eigenlijk al invulling aan gegeven, dat er drie mensen mee bezig zijn om dit voor te bereiden. Dat kost inderdaad geld en middelen.

De voorzitter: Goed. Helder, mijnheer Janssen?

De heer Janssen: Ik zou dan verwachten dat het college zou zeggen, niet aanhouden, maar ontraden, want er staat geen dekking in de motie.

Gedeputeerde Van Muilekom: Ik zeg, deze is echt gewoon voorbarig. Wij hebben al iemand in huis die zich richt eigenlijk op het totale vraagstuk dat er is. We gaan ... Wij moeten dadelijk ook met onze regio's keuzes gaan maken, welke geven we meer en minder prioriteit? Dus ...

De voorzitter: Dank u wel. Voldoende? Mevrouw Kennedy.

Mevrouw Kennedy-Doornbos: In onze motie vragen wij om het mee te nemen in de bespreking van woonzorgvisie met de gemeenten en die gesprekken vinden op dit moment plaats. Als we onze motie aan zouden houden, dan heeft het eigenlijk minder nut. Want we weten niet precies wanneer die wet wordt aangenomen en wanneer het uiteindelijk ook verankerd gaat worden in beleid. Tenzij u ons een datum kan

geven waarop u zegt, dan heb ik een informatiesessie, waarin wij natuurlijk alleen informatie ontvangen maar nog geen inbreng leveren en dan kom ik naar u toe en nemen we hierover besluiten over het doelgroepenbeleid.

De voorzitter: Goed. Mijnheer Van Muilekom.

Gedeputeerde Van Muilekom: Mijn intentie is om na het zomerreces die informatiesessie te houden. Want ik hoop dat die wet aangenomen is, want die biedt dan ons wettelijke kaders en duidelijkheid. Ik ben wel best wel benieuwd, want die moet in de Tweede Kamer behandeld worden en in de Eerste Kamer. Dus ik denk dat het best wel tempo is dat ... Als dat voor de zomer nog lukt. Maar laten we afspreken om het zo snel mogelijk te doen als die wet, die duidelijkheid, er is om u mee te nemen in die informatiesessie. Dus ... Die afspraak wil ik wel maken. Dat ...

De voorzitter: Voldoende, mevrouw Kennedy? Tot slot.

Mevrouw Kennedy-Doornbos: Maar kunt u toezeggen dat u dit meeneemt bij de woonzorgvisies en dat u met de gemeenten gaat bespreken de creatieve oplossingen die er nu al zijn om jongeren te huisvesten?

Gedeputeerde Van Muilekom: De provincie krijgt, ook naar aanleiding van de wet, krijgt gewoon een taak om nu een stuk afstemming, coördinatie te doen. De gemeenten maken de woonzorgvisies. We stimuleren nu al, doe dat niet alleen voor je eigen gemeente, kijkt naar je buurgemeente wie wat kan doen, zodat die woonzorgvisies op elkaar afgestemd zijn. Dat helpt dan als die basis er ligt natuurlijk van die gemeenten en we denken van, dat gaat goed om dat afgestemd te hebben. Eén ding, dat is ook nog in die nieuwe wet, wij hebben ook een advies tegenwoordig op de Huisvestingsverordening. Die krijgen we nu ook allemaal binnen van de gemeente. Daar worden ook al nu al urgentie gesteld. Of we geven 50 procent voorrang aan lokaal ... Goed. De gemeenten kunnen van alles doen. Maar iedere keer proberen we nu al voor te gaan sorteren op wat waarschijnlijk die nieuwe wet gaat vragen van ons.

De voorzitter: Goed. Dat was uw vraag. Mijnheer Adriani.

De heer Adriani: Dank, voorzitter. Nu ben ik toch een beetje in de war wat de goede momenten zijn om dingen te bespreken met elkaar. Want de langetermijnagenda van PS die we eerder vandaag hebben als gesteld die zegt dat we volgen... In de volgende cyclus, dus richting Statenvergadering van 19 juni, spreken over uw nieuwe woonbeleid, over de uitwerking ook van de ideeën die in het coalitieakkoord staan en de toewijzing van de middelen. U zegt, pas na de zomer gaan we het hebben over de effecten van de Wet regie. Ik denk dat we moeten voorkomen dat we volgende maand, als we best een heel belangrijk debat voeren over uw nieuwe woonbeleid, iedere keer in de valkuil vallen van, we kunnen eigenlijk nu nog niet een motie indienen want we moeten op die wet wachten. Dus mijn vraag is, hoe ziet u dat? Mijn tweede vraag is, die wet gaat een aantal dingen borgen die nu feitelijk in de woondeals vrijwillig af gesproken en ondertekend zijn. Wat weerhoudt u ervan om alvast een beetje op die wet te anticiperen en vooral de afspraken uit de woondeal als grondslag te nemen voor uw advisering?

De voorzitter: Mijnheer Van Muilekom.

Gedeputeerde Van Muilekom: Vandaag bespreken we een kader. Een kader op basis waarvan programma's worden gemaakt. Die kaders die moeten duidelijkheid bieden uiteindelijk aan gemeenten hoe het moeten gaan invullen. Als daar nog onduidelijkheid over bestaat, dan vind ik het best wel ingewikkeld om te vragen aan gemeenten binnen een bepaald kader te gaan opereren, terwijl een wet nog niet is vastgesteld, maar uiteindelijk die wet wel sturend is. Wij zijn echt nu met gemeenten bezig hoe we het willen gaan doen. Wij kunnen het ... Wel even als provincie denken van, zo moet het, maar ... Dat kost

echt voorbereidingstijd. Dit is een nieuwe rol, nieuwe taak, ook voor gemeenten. Er zijn nu ... Tweetal gemeenten. De ene gemeente zegt van, we worden overlopen door alle aandachtsgroepen.

De voorzitter: Maar misschien ...

Gedeputeerde Van Muilekom: Maar goed ...

De voorzitter: Misschien, mijnheer Van Muilekom, want mijnheer Adriani vraagt even, kunt u ons helpen met de planning waarop we de zaken die nu in de motie zijn ... Aangekondigd worden, wel kunnen bespreken in de Staten? Dat is de vraag.

Gedeputeerde Van Muilekom: Dus dat is mijn voorstel, om eerst elkaar goed mee te nemen in de informatie. Wat betekent dat, die nieuwe rol, die veranderende rol van de provincie in een infosessie, in de veronderstelling dat in het ... Q3 die wet ... Er duidelijkheid is. Dat we op die manier, op dat moment ook met dat gevoel u kaders kunnen meegeven. Want wij moeten uiteindelijk in die nieuwe wet een volkshuisvestingsprogramma gaan opstellen. Ik denk dat het heel goed is dat de Staten hier aan de voorkant, voordat we daarmee beginnen, kaders meegeeft aan het college wat u belangrijk vindt of wat u gaat doen. Dus ik probeer het wel zo ... Twee jaar moet ... Het hele volkshuisvestings... Binnen twee jaar moeten we dat geregeld hebben.

De voorzitter: Goed.

Gedeputeerde Van Muilekom: Dus ik wil aan de voorkant die kaderstelling bij u ophalen ten behoeve van het volkshuisvestingsprogramma, dus ...

De voorzitter: Dank. Ik kijk even naar mijnheer Adriani.

De heer Adriani: Voorzitter, dan tot slot. Dan maak ik me wel zorgen over hoe ik aan moet kijken tegen het debat dat we volgende maand gaan voeren over uw nieuwe woonbeleid. Want als we dan dit soort zelfde ... Dat kunnen we pas dan doen, dan krijgen we echt een heel incompleet debat. Dus ik hoop dat u daar dan in de komende weken ook nog een goede oplossing voor bedenkt.

De voorzitter: Goed. Dat is gezegd. Dank u wel. Mijnheer Van Muilekom vervolgt zijn betoog.

Gedeputeerde Van Muilekom: De motie van de BBB van mevrouw Ghijssels over de rekenings... Berekeningsmethodieken en dat soort dingen. Dat doen we graag. Ik wil u alleen zeggen, op ... De SGP heeft twee jaar geleden volgens mij een dergelijke motie ook ingediend. Toen hebben we volgens mij de Rebelgroep en Stadskwadrant gevraagd, ook twee grote partijen die geen belangen hebben, maar goed thuis zijn om te meten. Dus ik zou zeggen, kijk even, we kunnen zorgen dat u even een linkje krijgt met wat daar gedeeld is. Als dat ... Dat u dan nog even kijkt van, we hebben deze informatie nodig en dan gaan ... We gaan een kennissessie organiseren. Dus ik zal met de griffie wel even een link delen naar die sessie die er toen geweest is. Maar de dynamiek is groot in de woningmarkt. Dus ik ... Misschien dat het best heel goed kan zijn om die kennissessie wederom te organiseren. Dus positief over dat voorstel. Even kijken. Dan heb ik volgens mij alle moties en amendementen gehad. Mijnheer Breur, Wijk bij Duurstede. Ik moet de wethouder nog bellen.

De heer Breur: De vraag was, laat u ons weten wanneer u dat gesprek hebt gevoerd en wat daar de uitkomst van is? Dus niet of u het nu al gedaan hebt, dat ...

Gedeputeerde Van Muilekom: Ik zeg het even heel eerlijk. Dus ...

De voorzitter: Goed.

De heer Breur: We wachten rustig af.

De voorzitter: Gedeputeerde komt daarop terug. Dank u wel. Mijnheer Van Schie.

Gedeputeerde Van Schie: Dank, voorzitter. Mooi dat het element werken van het Provinciaal Programma Wonen en Werken dan als laatste aan bod komt. Ik zie dat ik nog één uur en zeven minuten spreektijd heb om daar uitgebreid op in te gaan. Maar laat ik me beperken tot het amendement dat voorligt over het betrekken van Provinciale Staten bij de bedrijventerreinen. Zoals ik in de commissie al heb gezegd, voorzitter, is het college natuurlijk geenszins van zin om een dinsdagochtend zonder uw Staten te consulteren een bedrijventerrein vanuit het programma volop alle ruimte te geven. Want we hebben natuurlijk voorzien ten eerste in een onderzoek naar, waar zouden die bedrijventerreinen goed regionaal kunnen landen? Zowel de regio U10 als de regio Amersfoort hebben ons daarvoor benaderd en zijn we ook druk mee bezig om dat vorm te geven. Uiteraard gaan we dat rapport met uw Staten delen en zullen we ook in alle rust en ruimte de gelegenheid geven daar wat van te vinden. Dit amendement zegt eigenlijk dat de Staten ook door middel van een Statenvoorstel nog een besluit wil nemen. We zeggen er wel bij, dat wordt dan een beetje ongemakkelijk geformuleerd besluit, à la ... drie destijds, dat de Staten dan het college opdracht geven om weer iets te gaan doen. Dus het is een beetje een rare vorm, want het blijft het voorrecht van het college om binnen dit kader uiteindelijk een terrein of meerdere terrein aan te wijzen. Er is ook voldoende programmeringsruimte voor. Dat heeft u gezien ook in het kader. Desalniettemin hebben we ook wel enig begrip voor uw wens om ook echt in positie te zijn. Dus we willen dit amendement oordeel Staten laten, met de kanttekening dat u echt ook zonder dit amendement volop in positie zult zijn ook om wat te vinden van de regionale bedrijventerreinen die we plannen ... Programmeren en ook daar gelegenheid voor heeft om het college richting te geven. Verder zijn er vragen en opmerkingen gesteld die ik nu even achterwege laat, omdat we de meeste ter kennisgeving aangenomen hebben in het debat tussen de Staten, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van Schie. Daarmee heeft het college geantwoord op uw inbreng in eerste termijn er is nog gelegenheid voor een korte tweede termijn, voor zover daar behoefte aan is. Ik stel voor dat u dat vanachter uw desk doet. Dan kijk ik eerst naar mevrouw Ghijsels. Heeft zij nog behoefte? Gaat uw gang.

Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff: Ja. Allereerst, wij kunnen meegaan met de interpretatie van de heer Van Essen ten aanzien van onze motie, dus daar is geen misverstand over. Daarnaast, ten aanzien van het amendement van Partij van de Arbeid, waarbij eigenlijk de ambitie en het streven naar ... Toe gaat naar een verplichting, vooruitlopend op de wet, vinden wij dusdanig zorgelijk met de allerbeste intentie, namelijk, we willen allemaal hetzelfde bereiken, maar wij denken niet dat verplichting de weg is. Sterker nog, we denken dat het averechts werkt. Met mij overigens ook Raad van Stat, Nepron, Erasmusuniversiteit en Instituut voor Publieke Economie. Dat maakt, als dit amendement aangenomen gaat worden, dat wij misschien wel niet gaan instemmen met het PPWW als gevolg daarvan.

De voorzitter: Dank u wel. Dan kom ik bij GroenLinks, mevrouw Van de Vooren. Gaat uw gang.

Mevrouw Van de Vooren: Dank u wel, voorzitter. Ik wil alleen nog even ingaan op de reactie op de ... Op ons voorstel voor ouderenhuisvesting en in aansluiting daarop andere doelgroepen en jongeren. Het enige wat eigenlijk de gedeputeerde noemt, is de Wet regie. Het CDA heeft daar denk ik al hele zinnige dingen over gezet ... Gezegd. Wat die Wet regie op de volkshuisvesting regelt, is dat al die regio's in hun volkshuisvestingsprogramma's gaan regelen dat er aantallen verdeeld worden. Dus zoveel voor die en zoveel voor die. Dat wordt er aan nieuwbouw gerealiseerd. Dat staat er in de wet. Daarnaast regelt het de urgentieregeling. Dus in reactie op de VVD die daar een interruptie over gaf, u wordt op uw wenken bediend, want chronisch zieken die komen in die urgentieregeling. Dat wil dus helemaal niet zeggen dat die voorrang krijgen op jongeren of ouderen. Sterker nog, wat de Wet regie niet regelt, dat is de

doorstroming en dat hele aanjagen. Dus wat wij juist in ons voorstel schrijven, die stimuleringsregelingen die het Programma Wonen en Zorg voor ouderen die in zoveel meer voorziet. Dus juist die doorstroming, dat aanjagen, daar voorziet die hele Wet regie niet in. Ondertussen wordt de groep alleen maar groter, blijven mensen zitten waar ze zitten en gebeurt er niets, terwijl deze groep echt fors toeneemt. Dan nog, omdat de ChristenUnie zo aardig was om in hun speech ook te refereren aan onze doelgroep, jongeren staan niet als aandachtsgroep opgenomen in de Wet regie. Dus wat doet u daar dan precies voor? Ik denk ook dat als we gaan wachten totdat de wet aangenomen wordt, dat we echt te laat zijn. Ik zei net al, dit is een urgente doelgroep, ouderen, maar eer dat deze wet is aangenomen, dat het gaat landen, dat we infosessies hebben gehad, wanneer gaan we dan daadwerkelijk met deze groep aan de slag? Als u zegt, wij doen dat al, dan wil ik concreet van u horen en misschien wel ieder kwartaal dat we te horen krijgen van, wat gebeurt er dan op die aandachtsgroepen? In welke gemeente zijn we concreet aan de slag met die nieuwbouwprojecten en hoe zorgen we ...

De voorzitter: Uw spreektijd is op, mevrouw Van de Vooren.

Mevrouw Van de Vooren: Sorry. Dan ben ik helemaal klaar? Dank u wel.

De voorzitter: Ik dacht ... Maar u hebt uw punt gemaakt, geloof ik. Dat was duidelijk. Dank u wel. Mijnheer Peer.

De heer Peer: Voorzitter, ik heb nog twee minuten en die heb ik niet nodig, dus ik had mijn tijd aan mevrouw Van de Vooren kunnen geven, maar ik was het niet met haar eens. Dus ik denk, dat aanbod doe ik niet. In mijn tweede termijn voor de VVD willen we graag aan de gedeputeerde vraag, we vinden het antwoord op het veranderen van de cyclus een steekhoudend antwoord. Aan de andere kant zijn wij wel als meerderheid van de fracties het eens met de indieners dat het bijstellen ook een prioriteit heeft. Dus we willen een tussenvoorstel doen en eerst maar eens de mening van de gedeputeerde. Als wij nu gewoon elk jaar hier het kader weer terugkrijgen ongewijzigd, dan heeft de Staten de mogelijkheid om weer amendementen in te dienen en daarmee is er dan een aanpassing aan het PPWW, zonder dat we een heel nieuw hoeven te schrijven. Graag de reactie daarop. Dan de discussie tussen de Partij van de Arbeid en de gedeputeerde. Ook hier zijn we het helemaal eens met de gedeputeerde. Zoals hij uitlegt hoe hij omgaat met de twee derde betaalbaarheid, kunnen we ons helemaal in vinden. Dat is heel pragmatisch. Als het op een gegeven moment niet lukt, is er wel een ander project in de gemeente of misschien in de provincie waar we dan wat meer kunnen doen. Dus ook hier, we zijn het eens met de gedeputeerde. Maar dan zou ik dus zeggen, dan moeten gedeputeerden de dwang die er achter de motie zit afwijzen. Als laatste, we hebben eerder al gezegd, daar blijven we bij, elke motie met doelgroepen zonder dat we daar goed over gediscussieerd en geïnformeerd zou hebben, wijzen wij ... Of zullen wij niet steunen.

De voorzitter: Dank u wel. D66, mevrouw De Widt, gaat uw gang.

Mevrouw De Widt: Dank u wel. Dank aan het college voor de reactie op alle voorstellen. Het amendement A24-40 over het ... Eén kader per programma, de werkingsduur, daar heb ik een zin aan het dictum toegevoegd of een stukje tekst dat het kader aangepast moet worden daarop. Dat heb ik opnieuw via de griffie ingediend. Ik ben benieuwd naar het antwoord op de suggestie die de heer Peer daarnet deed. Het lijkt mij wat strijdig met wat meerdere partijen hier gezegd hebben, dat er zoveel dynamiek op zit, dat dat niet haalbaar is. Maar misschien is er een hele praktische weg. Ik hoor het graag. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. CDA, mijnheer Westerlaken.

De heer Westerlaken: Dank u, voorzitter. Ik ga even verder waar mevrouw Van de Vooren gebleven is. Ik wil graag van gedeputeerde dan uitleg hebben over welke inspanningen dat op dit moment verricht worden om die stimulering ... Om die doorstroming te stimuleren. Gelet op het ... De urgentie die wij

hebben aangegeven, lijkt het me zinnig om dat in ieder geval uit te leggen van, hoe werkt het, hoe doe ik dat? Zeker naar ... Richting de VVD ook, hoe financieren we dat? Maar dat mogelijk kwartaalsgewijs aan ons te laten weten hoe dat de effecten van die extra stimulering waar wij om vragen gerealiseerd wordt.

De voorzitter: Dank u wel. Dan kom ik bij de Partij van de Arbeid, mijnheer Adriani.

De heer Adriani: Dank, voorzitter. Eerst even een mogelijk misverstand uit de weg helpen. Ik denk dat ik de heer Westelaken heb horen zeggen dat ik gezegd zou hebben dat als er aan de betaalbaarheid- en de duurzaamheidseisen niet voldaan wordt, dat we dan beter niet bouwen. Ik heb dat bedoeld in ieder geval te zeggen voor de betaalbaarheid, niet voor de duurzaamheid. Ook bij de toelichting op onze motie in november hebben we heel nadrukkelijk passend bij de stand der techniek ook toen toegevoegd. Dus die wil ik graag even rechtgezet hebben voor zover dat ontstond. Eén thema dat we niet geraakt hebben in de eerste termijn, behalve Mevrouw Hoek, die raakte hem even, is het effect van dit amendement op de grondtransacties. Want we weten ook dat ontwikkelaars in hun hoofd al aan het rekenen zijn, wat is het verdienpotentieel van een locatie, als ze hem overwegen aan te kopen. Ik heb in de gemeente waar ik hiervoor werkzaam ben geweest in het politiek bestuur echt met lede ogen gezien dat in een groot herontwikkelingsgebied plots van hand tot hand tot hand ging en soms wel 1, 2, 3 miljoen over de kop voordat er ook maar een steen op een andere gestapeld werd. Op het moment dat je duidelijk bent als overheid over wat het verdienpotentieel is, en dat heeft dus ook te maken met dit soort betaalbaarheidseisen, dan stuur je ook een beetje op de afwegingen en de prijzen die ontwikkelaars bereid zijn te betalen voor grondposities. Dank aan het college voor het ondersteunen van ons amendement. Er is inmiddels een nieuwe versie onderweg, waarin sociaal segment in sociale huur is omgezet. Als laatste zou ik willen zeggen, er is veel ... Warme commentaren geweest op de moties van de ChristenUnie en GroenLinks en CDA over jongeren en ouderen. Ik kan me ook wel aansluiten bij die warme woorden. Maar heel veel van mensen uit die doelgroepen en trouwens ook andere doelgroepen zijn juist ook afhankelijk van voldoende betaalbare woningen. Dus als u warme gevoelens hebt bij deze moties, dan zou u ook warme gevoelens moeten hebben bij ons amendement.

De voorzitter: Dank u wel. Partij voor de Dieren, mijnheer Travaille.

De heer Travaille: Dank u, voorzitter. De heer Peer die citeerde artikel 22 lid 2 van de Grondwet, dat gaat over bevordering van woongelegenheid. Hij zei dat het een grondrecht is en in de rest van de ruimtelijke opgaven niet. Maar lid 1 en lid 3 van hetzelfde artikel gaan over volksgezondheid en over vrijetijdsbesteding. Ook grondrechten. Misschien belangrijker, artikel 21 gaat over de zorg van de overheid, gericht op woonbaarheid van het land en de bescherming van verbetering van het leefmilieu. Kortom, zeg niet dat de doelen van wonen belangrijker zijn dan andere doelen omdat het een grondrecht is, het is immers net zo goed een grondrecht de gezondheid, vrijetijdsbesteding en leefbaarheid. Wonen is een grondrecht, volksgezondheid en leefbaarheid. Bouwen, bouwen, bouwen is overigens geen grondrecht.

De voorzitter: Ogenblikje.

De heer Peer: Voorzitter, mag ik reageren?

De voorzitter: Ja, daar ga ik u het woord voor geven, maar ik zocht contact met mijnheer Travaille. Gaat uw gang.

De heer Peer: Er staat, wonen is een grondrecht. Wonen is omschreven als wat het is. Dat wordt niet bij die overige. Er worden geen harde criteria gesteld bij wat dan gezond en wat dan specifiek natuur is. Dus u kunt het zo niet stellen dat het een-op-een vergelijkbaar is. Natuurlijk is het ook belangrijk. Maar een dak boven je hoofd is echt ... Het is digitaal. Het is ja of het is nee. Dat is bij natuur en gezondheid heel anders.

De voorzitter: Goed. Dank u wel. Mijnheer Travaille vervolgt zijn afronding.

De heer Travaille: Nogmaals, het zijn net zo goed grondrechten, zoals wonen dat ook is. Gedeputeerde geeft aan dat gevoelsmatig niet voor goud gegaan moet worden in provincie Utrecht, omdat dat draagvlak wordt verloren bij de gemeente, terwijl de doelen die bij goud passen gewoon eerdere doelstellingen zijn van de provincie Utrecht. Er is een voorbehoud dat het bouwtechnisch altijd mogelijk moet zijn. Heel jammer dat de gedeputeerde niet de ambitie van de provincie Utrecht wil inzetten. Maar ondanks het ontraden van de gedeputeerde is het natuurlijk altijd een amendement oordeel Staten. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Travaille. Dan kom ik bij de ChristenUnie. Mevrouw Kennedy, nog behoefte? Gaat uw gang.

Mevrouw Kennedy-Doornbos: Dank u wel, voorzitter. We zijn wel ... We begrijpen de reactie van gedeputeerde over onze motie over jongerenhuisvesting. Tegelijkertijd vragen wij dus heel weinig. Wij vragen geen kwartiermaker of zoiets dergelijks. Wij vragen alleen maar om het mee te nemen in de huidige gesprekken die gevoerd worden met gemeenten over de woonzorgvisies en ook om gemeenten op te roepen om creatieve oplossingen te vinden en om zo mogelijk jongerenhuisvesting, de realisatie daarvan, te versnellen. Als we dan ook nog horen dat jongeren niet als aparte doelgroep worden benoemd in de wet, dan denk ik, waar zouden we op wachten eigenlijk? Dus wat dat betreft, willen we de motie liever niet aanhouden en toch indienen, omdat we denken, dat gesprek moet toch wel gevoerd worden, ook nu al met gemeenten. Dat was eigenlijk wat ik hierover wilde zeggen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. UtrechtNu!, mijnheer Berlijn.

De heer Berlijn: Dank u wel, voorzitter. Ik had een aantal vragen gesteld in mijn betoog en volgen mij heb ik daar geen antwoord op gehad. Ik zal het nog even kort herhalen. Over de definitie van betaalbare koopwoning. A, dat het te duur is. B, te klein. C, wie moet daar dan nu in gaan wonen, in die kleine appartementjes die eigenlijk niet te betalen zijn? Dan de druk op de recreatieve voorzieningen. Hoe verhoudt zich de druk op de recreatieve voorziening met een gezonde leefomgeving? Ik had nog een vraag over de drinkwatervoorziening die ook onder druk staat en hoe de gedeputeerde hieraan ... Tegenaan kijkt en hoe wij hiermee om dienen te gaan. Dat waren de vragen volgens mij.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Berlijn. Dan kom ik bij Volt, mijnheer De Jong.

De heer De Jong: Dank u wel, voorzitter. Drie korte dingen. We hebben van de gedeputeerde begrepen, wij vroegen in onze inbreng wat de argumenten van ... onder dat explain van comply or explain konden zijn. We begrijpen dat het onder andere zou kunnen zijn dat het elders wordt gecompenseerd, elders in de gemeente. Ik hoorde geloof ik de VVD net zeggen, mogelijk ook elders in de provincie. Wij vinden dat een hele pragmatische insteek die onze steun krijgt. Dus dank voor dat antwoord. Wij stelden dat ook in ons betoog om te kijken hoever we nog onder die prijs grens van betaalbaar kunnen, hoe we dat verder kunnen stimuleren. Bijvoorbeeld 60 tot 80 procent eronder, een flink deel. Daar heb ik nog niet helemaal een reactie op begrepen, of ik heb hem gemist, maar misschien dat ik de gedeputeerde nog kan vragen daarop te reageren. Wat kan de provincie doen om te voorkomen dat alle gemeenten aan die bovengrens gaan bouwen, maar dat ook flink onder ... Een flink deel daaronder gerealiseerd kan worden? We kunnen daar misschien ook nog wat verder over na gaan denken hoe we dat kunnen stimuleren? Tot slot steunen we wat de ChristenUnie net heeft ingebracht. Dat is de motie die wij ook mede indienen. Als die woonzorgvisies nu toch worden opgesteld en die motie enkel vraagt heel laagdrempelig, neem het mee, vaag er aandacht voor, dat is toch echt heel erg laagdrempelig. In het kader ook wat in het coalitieakkoord staat van dat we een hele actief een goede samenwerking willen hebben tussen GS en PS, met dergelijke laagdrempelige moties zou ik de gedeputeerde willen vragen zijn advies te heroverwegen. Dank.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer De Jong. SGP, mijnheer Van den Dikkenberg.

De heer Van den Dikkenberg: Voorzitter, dank. Dank ook aan het college voor de beantwoording. Eén ding wil ik nog benadrukken. Dat ging even over het debatje tussen gedeputeerde Van Muilekom en dat we het hadden over duurzaam bouwen. Wat ons betreft, is duurzaam bouwen vooral iets van de intentie en het herkennen van de kansen en daar de tijd voor nemen. Die tijd is er vaak niet op gemeentelijk niveau. En kan daar de ondersteuning van de provincie zeer goed bij gebruiken. Vandaar dat we oproepen om in lijn met de inzet zoals in de begroting geformuleerd is bij beoogd resultaat, dat de gemeenten ondersteund zijn bij het uitvoeren van Provinciale Convenant Duurzaam Woningbouw, dat we die intensiveren en daar ook meer kansen herkennen, zodat we daadwerkelijk van brons naar zilver of goud kunnen, zonder dat daar een verplichting aan zit. Voorzitter, dat wat betreft het amendement. Dus ik zou vooral op willen roepen aan de collega's om, als je daadwerkelijk wil dat er duurzaam gebouwd wordt, steun dan vooral het amendement, vanuit de kansen in plaats van uit de verplichting en ambities waar weinig mee gaat gebeuren.

De voorzitter: Mijnheer Travaille wil nog een interruptie.

De heer Travaille: Dank u. De SGP heeft heel duidelijk aangegeven, hier stellen wij de prioriteit bij, bij ondersteuning en dit intensiveren. Wij waarderen dat ook. Wij zullen dat amendement ook zeker steunen en dat dienen we gewoon nog steeds in. Daarnaast hebben we een tweede versie ingediend, een tweede versie waarbij we juist die zinsnede eruit halen en alleen de basistekst eigenlijk overblijft. Er zijn nu twee versies van het amendement die we allebei graag in stemming zouden brengen.

De voorzitter: Waarvan akte. Straks zal dat in het SIS in de juiste volgorde worden gezet. Dank u wel. Mijnheer Van den Dikkenberg, u was klaar. Dank u wel. Dan ben ik bij de PVV, mevrouw Van der Velde. Geen behoefte. Mijnheer El Hamdaoui.

De heer Travaille: Voorzitter, voorzitter, mocht ik nog een interruptie doen op de heer Van den Dikkenberg?

De voorzitter: Ik was al bij de volgende spreker, maar goed. Ja.

De heer Travaille: Maar ik zat netjes met mijn hand omhoog.

De voorzitter: Mevrouw Van der Velde slaat over, dus u hebt de gelegenheid. Gaat u ... vrouw Van de slaat over. Dus u hebt gelegenheid.

De heer Travaille: Dank u wel. De intensivering waar u om vraagt, mijnheer Van den Dikkenberg, die zou volgens mij heel goed via de regeling van de flexpool kunnen, alleen loop je dan tegen het feit aan dat op een gegeven moment die flexpoolgelden uit genut zijn. Bent u dan ook bereid om ruimte te geven dat die flexpool toch meer het karakter van een openeinderegeling krijgt en dat we dan ook de financiële consequenties daarvan bij de jaarrekening accepteren met elkaar?

De voorzitter: Mijnheer Van den Dikkenberg.

De heer Van den Dikkenberg: Voorzitter, dat is op zich een heel charmant voorstel, om daar meer inzet uit te kunnen regelen, zodat je kunt versnellen in en verduurzaming en de versnelling van de woningbouw, want vaak blijft het daarop hangen. Maar een openeinderegeling is altijd ... Daar ben ik wel wat gereserveerd over. Want straks krijg je dat er extra eigen risico wordt gevraagd en zo in een keer door het college op de bouwprojecten. Dat moeten we niet hebben. Dus een goede schatting bij de kadernota wat het dan extra zou kosten, zou dat heel goed helpen.

De voorzitter: Goed. Dank u wel. Dan kom ik bij de SP, mijnheer Breur.

De heer Breur: Dank u wel, voorzitter. Dank aan de gedeputeerde voor zijn toezegging om ons op de hoogte te houden over ontwikkelingen gesprekken in Wijk bij Duurstede. Ik heb nog wel een vraag over een van de ingediende moties, zodat ik vanavond weet wat ik moet stemmen. Het gaat over motie M24-30, over dat meten bij de landbouw ... In hoeverre gaat dat nieuwe informatie opleveren, of is het vooral een herhaling van bestaande informatie? Dus dat vraag ik even in de richting van het college, zodat ik die motie beter kan duiden en een afweging kan maken. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel, Forum voor Democratie, geen behoefte meer. 50PLUS, mevrouw Hoek, geen behoefte meer. Dan is daarmee een eind gekomen aan de inbreng in tweede termijn. Dan kijk ik even naar de collegeleden. Mijnheer Van Essen even en dan daarna mijnheer Van Muilekom, denk ik. Mijnheer Van Essen.

Gedeputeerde Van Essen: Dank, voorzitter. Het was een voorstel van de VVD en ook de vraag vanuit D66 hoe het college ertegen aankijkt met betrekking tot het kader. Ik mag hem eigenlijk denk ik zo interpreteren dat bij het aannemen van het amendement van onder andere D66 de werkwijze zou zijn dat het college na deze eerste cyclus of misschien tegen het aflopen van deze eerste cyc... Van deze cyclus waar dit kader nu voor bedoeld is zou kijken of er aanpassingen nodig zijn, bijvoorbeeld omdat er een Wet regie op de volkshuisvesting is aangenomen, of omdat er andere wijzigingen zijn. Op basis daarvan dan, op basis van het bestaande kader met een gewijzigd voorstel zou kunnen komen en dat weer ter besluitvorming aan u voorleggen. Dat zou wel nog steeds wel enige vertraging opleveren ten opzichte van het proces zoals we dat hadden voorgenomen, maar wel een stuk minder dan als er echt een geheel nieuw kader opgesteld moet worden. Waarbij dat zeker die tijds winst ook wat ... Nog wat groter is als ook bijvoorbeeld van dezelfde kwantitatieve basis uit zouden kunnen gaan. Dat ... Er kan natuurlijk altijd aanleiding voor zijn om zaken weer tegen het licht te houden, maar dat ... In beginsel, het kwantitatieve gedeelte, tenzij daar natuurlijk echt een specifieke aanleiding voor zou zijn, maar dat dat in principe ongewijzigd zou blijven. Excuus. Dus dat zou dan wellicht een goede oplossing zijn, mocht dit amendement het halen. Nogmaals, nog steeds wel enige vertraging, maar dan wel een stuk minder. Dus misschien kunnen we het zo interpreteren dat als het amendement aangenomen wordt dat we dan het op deze manier doen en dat leggen we dan ook bij u terug. Als u zegt, er is toch een veel rigoureuze actualisatie van het kader op dat moment nodig, dan kunt u dat aangeven. Maar dan heeft dat uiteraard nog wel meer vertraging tot gevolg. Even kijken. Er was een andere vraag vanuit UtrechtNu! in de eerste termijn niet helemaal beantwoord over recreatieve voorzieningen en drinkwatervoorzieningen. Eigenlijk hoor ik de heer Berlijn zeggen van, het is leuk, een huis bouwen, maar er moet ook water uit de kraan komen en er moet ook gerecreëerd kunnen worden. Is daar aandacht voor? Ja, uiteraard. Net zoals voor mobiliteit en energie en al die randvoorwaarden om te kunnen wonen, want dat is ... Het vraagt meer dan een huis. Dat is gewoon ook natuurlijk onderdeel van onze Omgevingsvisie en ook onderdeel van omgevingsplannen die gemeentes uitwerken. We zijn natuurlijk op allerlei manieren wel bezig om te zorgen dat ook aan die andere randvoorwaarden invulling gegeven kan worden. Dat zit niet allemaal in dit programma, maar dat zit wel in andere programma's. Even kijken. Dan is nog de vraag van de SP dat een ... In hoeverre de nieuwe informatie uit het ... Ik heb die vraag niet helemaal scherp, merk ik, bij de heer Breur.

De heer Breur: Dat onderzoek over dat meten in de landbouw, in hoeverre gaat dat nieuwe informatie opleveren? Of gaat het enkel herkauwen worden van wat al bekend is? Dat is eigenlijk in een notendop de vraag.

Gedeputeerde Van Essen: Voorzitter, ik denk ... Waar we wel naar op zoek zijn, is een verdieping op het ruimtebeslag van de landbouw in de toekomst, hoe dat zich zou kunnen gaan ontwikkelen in verschillende scenario's. Ik denk, wat deze motie ook vraagt, is om ook te kijken, hoe zit het met de voedselproductie nu

en hoe zou die zich in verschillende scenario's kunnen ontwikkelen? Die informatie hebben we nu niet, dus in die zin geeft het inderdaad zeker nieuwe informatie. Dat is wel degelijk wat de motie beoogt en wat ook de uitvoering daarvan zou opleveren.

De voorzitter: Goed. Dank u wel, mijnheer Van Essen. Tot slot, mijnheer Van Muilekom namens het college.

Gedeputeerde Van Muilekom: Dank u wel. Ik kijk nog even naar de vraag vanuit GroenLinks in ieder geval ook over ouderenhuisvesting en wat er allemaal gebeurt. Er gebeurt natuurlijk, en dat geldt voor jongeren ook, we hebben nu ook contacten met gemeenten zo van, je moet woningen bouwen waar de behoefte aan is. Dus wat dat betreft is het zo dat er niet niks gebeurt. Maar wat er op dit moment wel gebeurt, is dat we in beeld aan het brengen zijn ook per gemeente over hoeveel oud hebben we het nu en over wat is de omvang daarvan over hoe je dat huisvesten wil doen. Ik weet ... In de eerste termijn was er ook een, ik geloof mevrouw Hoek, over het doorstromen en weet ik het allemaal. Dat zijn allemaal afspraken tussen gemeenten en corporaties. Daar bemoeien wij ons als provincie niet mee. Maar we zijn wel aan het kijken naar die verdeling dus. Ook daar die woningbehoefte die er is. In die wet, daar heeft u denk ik een terecht punt, wij willen, één, zo snel mogelijk afspraken maken met de gemeente over die ouderenhuisvesting. Een tweede punt is, we zijn ook aan het inventariseren wat u vertelde over de aandachtsgroepen, alle aandachtsgroepen, die twaalf die er zijn, wat is nu de omvang daarvan en hoe kunnen we daar invulling aan gaan geven en wat is fair share-afpraak tussen de gemeenten onderling om die aandachtsgroepen invulling te geven? Die ... Dat inzicht en wat de wet daar oplevert, dat is echt iets wat daarna weer komt. Dus we zijn wel met de gemeenten bezig om die ouderenvesting in beeld te brengen. Als u zegt van, als u daar informatie over hebt, wilt u dat delen? Dat was een van uw vragen volgens mij. Laten we dat afspreken om dat te doen, om u even mee te geven want ... Dat er wel wat gebeurt. Als u dat vindt, kunt u daar altijd nog actie op ondernemen, zou ik zeggen. Maar goed, die andere aandachtsgroepen, daar komen we na de zomer op terug en ook hoe we daar verder over willen gaan en ook over de verdeling over de gemeenten en zo. Want daar zijn de contacten nu met de regio ook over. De heer Berlijn die had nog een vraag over die betaalbaarheid.

De voorzitter: Ogenblikje, mijnheer Van Muilekom. Ik zie twee interrupties. Ik weet niet wie de eerste was, maar dat maakt ook niet heel veel uit, denk ik. Eerst mevrouw Hoek en daarna mevrouw Van de Vooren.

Mevrouw Hoek: Dank u, voorzitter. De vraag aan de gedeputeerde is namelijk ... De beantwoording was, daar gaan wij niet over, want dat is de corporaties en de gemeente. Maar mijn vraag is, haalt u wel de gegevens op? Want de corporaties weten precies hoeveel woningen, wat het bezit is en wat er vrijkomt. De gemeentes weten dat ook. Dat zou u mee kunnen nemen in uw planning van de 89 woningen.

De voorzitter: Goed.

Mevrouw Hoek: Doet u ... Haalt u die informatie op?

Gedeputeerde Van Muilekom: Dat is precies waar ik het op de antwoorden van mevrouw Van de Vooren over had. Die informatie zijn we nu aan het ophalen bij de gemeenten, over de ouderenhuisvesting, hoe de problematiek is. Die informatie moet natuurlijk komen van de gemeenten en van de corporaties, want die hebben daar de meeste informatie over. Dus een terecht punt van u. Nog even over die betaalbaarheid ...

De voorzitter: Nee.

Gedeputeerde Van Muilekom: Sorry.

De voorzitter: Mevrouw Van de Vooren wil ik ook nog een ...

Mevrouw Van de Vooren: Is dat dan een toezegging dat wij hier periodiek even over geïnformeerd worden? Is het een toezegging dat wij periodiek over de aandachtsgroepen geïnformeerd worden wat daar dan gebeurt?

Gedeputeerde Van Muilekom: Ik probeer u altijd te informeren als we weer nieuwe informatie hebben, dus we hebben onze verantwoordelijkzietes. Maar volgens mij even over de ouderenhuisvesting, heb ik u gezegd van, wij proberen dat rond de zomer duidelijk te hebben hoe we dat gaan doen met de gemeenten en dat we u dan daar informatie over geven. Dus ... Als u dat vaker wil of als ik denk dat het vaker moet, dan doe ik dat gewoon. Want ik weet ... Ik hoor dat de behoefte groot is.

De voorzitter: Goed. Lijkt mij een toezegging. Sorry, mijnheer Westerlanden. Gaat uw gang.

De heer Westerlanden: Dank voor de ... Voor een voorlopige beantwoording, van de gedeputeerde. Maar de specifieke vraag was, welke extra inspanning leveren wij nu al om die prop uit die hals te halen? Het antwoord is, we brengen in beeld waar de problematiek zit. Die kennen we al. Het gaat er ons om, want dat is de essentie van de motie, om daar een versnelling in te krijgen. Daar hebben we geen antwoord op gekregen.

De voorzitter: Goed. Mijnheer Van Muilekom geeft daar nog antwoord op en vervolgt zijn beantwoording.

Gedeputeerde Van Muilekom: Volgens mij nemen we dat antwoord mee eventjes bij de reactie die we ook geven op als we het inzicht hebben. We hebben ook een challenge doorstroming hier gedaan waarbij we allerlei instrumenten aangereikt hebben aan gemeenten hoe je doorstroming kunt bevorderen. Dus er gebeurt niet niks. Maar laten we even dat totaalpakketje over doorstroming en die prop in één bericht naar u toesturen. Even over betaalbaarheid, mijnheer Berlijn. Wij volgen de landelijke definitie over betaalbaarheid. Dus in die zin, die 390.000 is gewoon een landelijke afspraak en niet om te voorkomen, vind ik zelf, dat we als elke provincie ... U heeft helemaal gelijk. Ik moet mijn kinderen ook altijd uitleggen, wat kun je voor type woning krijgen? Het is in ieder geval zo dat, ik geloof dat er vandaag gestemd wordt over de Wet betaalbare huur, dat gaat over de middenhuurwoningen, dat de minister zegt van, zoveel vierkante meter en die prijs. Maar het is ook zo, de markt bepaalt erg natuurlijk van wat de omvang is van een woning. Dat bepaalt niet de provincie. Dan kun je natuurlijk zeggen van, er moeten grotere woningen komen. Maar wat je dan krijgt, is, dan moet die betaalbaarheidsgrens niet bij 390.000 liggen maar bij 500.000, bij wijze van spreken, als het een grotere woning moet zijn. Dus het is wel de realiteit helaas.

De voorzitter: U bent klaar, mijnheer Van Muilekom? Mijnheer Berlijn wilde daar nog even op reageren.

De heer Berlijn: Dank u wel, voorzitter. Ik begrijp dat natuurlijk helemaal van de gedeputeerde, maar waar het om gaat, is dat wij woningen van kwaliteit willen bieden en een gezond stedelijke leefomgeving. Uiteindelijk komt het erop neer dat mensen 350.000 euro neer moeten leggen voor een studiootje van zeven bij vijf vierkante meter. Dat kan toch niet zijn waar de provincie achterstaat? Dat is toch niet wat wij onze inwoners willen bieden qua gezond stedelijke leefomgeving en woningen van voldoende kwaliteit? Daar gaat het mij om. Dank u wel.

De voorzitter: Wilt u daar verder nog op reageren, mijnheer Van Muilekom?

Gedeputeerde Van Muilekom: Eén korte aanvulling doen. In februari is er een uitvoeringsagenda Wonen ondertekend, ook door de provincies, de VNG, ook de bouwpartijen, Nepron, met al die ambities die u aankaat. Het eindplaatje is daar ook bij, als je wil dat je en betaalbaar en duurzaamheid en voldoende goede woningen wil hebben, dan moet er van het Rijk jaarlijks voldoende middelen komen, 3 tot 5 miljard. Dus dat geeft wel even aan van, er zit gewoon een soort businesscase achter natuurlijk voor een deel van ... De partijen die willen die woningen bouwen en die willen er ook nog iets in mee verdienen. Maar het ...

De ambities die we hebben hier in het land en de grond, die hebben we niet in handen. Ook de gemeenten heel vaak niet. Dus wat dat betreft, hebben we de touwtjes niet in handen om te zeggen van, we gaan grotere woningen bouwen voor diezelfde prijs.

De voorzitter: Goed. Ik zie nog twee leden die nog een korte interruptie ... Mijnheer Berlijn, laatste punt dan even, want ik wil echt naar een afronding toe. Gaat uw gang.

De heer Berlijn: Dank u wel, voorzitter. Nogmaals, ik begrijp dat verhaal helemaal. Maar dan moet het college niet zeggen dat we streven of de ambitie is dat we voldoende woningen van voldoende kwaliteit willen leveren. Want dat is dus eigenlijk niet het geval. Daar gaat het me om. We zeggen het een en uiteindelijk, het resultaat is het ander. Daar zit toch een bepaalde discrepantie tussen. Dat wil ik gewoon even aangeven.

De voorzitter: Goed. Dat hebt u herhaald. Duidelijk. Mijnheer Peer.

De heer Peer: Ik had gedeputeerde nog gevraagd hoe om te gaan met de motie die de Partij van de Arbeid gaat indienen, die een vrij harde grens stelt, als er niet betaalbaar gebouwd kan worden, dan gaan we niet bouwen. Het ... De gedeputeerde gaf aan dat hij daar flexibel mee omgaat en dat hij per project gaat kijken waar die eventueel dan kan compenseren. Dus die vraag nog even graag, hoe gaat hij daarmee om, zo direct. Wellicht ook dat hij kan aangeven dat wij hier in de Staten die projecten die niet doorgaan omdat ze het net niet halen wel te bespreken krijgen of in ieder geval dat u dat monitort en aan ons doorgeeft. Dan zien we de consequenties.

De voorzitter: Mijnheer Van Muilekom.

Gedeputeerde Van Muilekom: Maar het punt is, volgens mij delen we die mening. Ik wil vooral dat die woningbouw doorgaat. Ook al voldoet het ene projectje net niet of net wel. Volgens mij biedt het Rijk ook die ruimte, want ik weet ook dat daar bij het Rijk ontzettend wordt gekeken naar dat die woningbouw door kan gaan. Dus wat dat betreft, ik heb niet het idee dat daar iets gaat wringen. Maar je hebt wel bepaalde eisen gesteld, die 67 betaalbaar. Op gemeentelijk niveau, wat het amendement aan heeft gegeven, dat is wel iets waar we wel naar streven met onze gemeente.

De voorzitter: Goed. Mijnheer Adriani.

De heer Adriani: Overigens, ook daar geldt comply and explain, ook in ons amendement. In het debatje met de heer Van den Dikkenberg kwam de suggestie op om het intensiveren van ondersteuning van gemeentes bij het behalen van duurzaamheidseisen via de flexpool te regelen. Dat zou dan een heel vraaggerichte intensivering zijn. Ik voel de ruimte in dat debatje dat dat misschien ook wel wat kan betekenen voor de omvang van die flexpool. Doet dat nog iets met uw advies over de motie van de Partij voor de Dieren en de SGP op dit thema?

De voorzitter: Mijnheer Van Muilekom.

Gedeputeerde Van Muilekom: Nee. Ik ... Wat dat betreft, het voor goud gaan of voor zilver gaan en als het kan ook bij goud uitkomen, lijkt me helemaal prima. Ik ga u ook even nog een keertje informatie geven wat we allemaal al doen om die duurzaamheidsambities voor elkaar te krijgen bij gemeenten. Dus ik zeg ... Daarom gaf ik ook aan, het is niet dat er helemaal niks gebeurt. Maar op een gegeven moment is het ook qua financiële middelen die je inzet en menskracht, zit er ook een soort bepaalde grens aan. Ik vind eigenlijk dat we best wel heel veel doen. Dus ...

De voorzitter: Ik geef mevrouw Ghijssels nog het woord. Daarna is het afgelopen, want we ... We zijn sinds 13:45 uur met dit debat bezig. U hebt de commissiebehandeling gehad? Ik ben zeer toegeeflijk geweest om ook inhoudelijk het debat te voeren. Maar we moeten een keer een punt zetten. Mevrouw Ghijssels, als laatste het woord.

Mevrouw Ghijssels-Kerkhoff: Ik vind het een hele goede suggestie van de heer Peer om tenminste, als de schroeven aan worden gedraaid in het PPWW, dan ook te blijven monitoren welke projecten niet doorgaan omdat ze niet langer haalbaar zijn, zodat we tenminste hier over een jaar onze knopen kunnen gaan tellen en mogelijke conclusies kunnen gaan verbinden.

De voorzitter: Dank u wel. Daar zie ik geknik van de gedeputeerde op en dat is mooi. Dank u wel. Zijn we aan het eind gekomen over de beraadslagingen van dit belangrijke agendapunt. Vanavond zullen wij stemmen over de moties en amendementen.

12. Actualiteitenmoties UPLG, ingediend door BBB

De voorzitter: Dames en heren ik stel u voor om nu aan de orde te stellen agendapunt 12, de actualiteitenmotie UPLG. Gedeputeerde is weer in ons midden. U kent de gang van zaken. De indiener licht de motie kort toe. Daarna vraag ik de gedeputeerde om daar kort op te reageren. Dan is er gelegenheid voor die fracties die dat willen ook nog een inbreng te leveren. Daarna mag de indiener afsluiten. Als indiener heeft mijnheer Van Vuuren zich gemeld, die een beetje tegen de gewoonte in naar het spreekgestoelte wil lopen. Dat gun ik hem deze keer omdat hij ook zijn maidenspeech wil houden. Maar normaal doen we in kort debat dat vanachter de desk. Maar u krijgt de gelegenheid. Mijnheer Van Vuuren heeft het woord.

De heer Van Vuuren: Dank u wel, voorzitter. Fijn dat ik hier mag staan. Vandaag geen aankondiging van uitbreiding of extra inwoners van mijn kant. Maar ik wil wel via deze weg mevrouw Van de Vooren feliciteren die nu even weg is. Maar toch nogmaals gefeliciteerd. Voorzitter, wat een eer om hier vandaag te staan en wat een eer om BBB te vertegenwoordigen in dit huis en vandaag dan eindelijk, een jaar nadat we zijn geïnstalleerd, hier mijn maidenspeech voor u te mogen houden. Zoals gebruikelijk in een maidenspeech zal ik u meenemen in mijn politieke drijfveer en wat overdenkingen hoe we Nederland nog mooier kunnen maken. Daarna zal ik nog even specifiek ingaan op de twee actualiteitenmoties die BBB graag wil indienen. Voorzitter, deze boerenzoon is geboren in de stad. Hemelsbreed hier niet eens zover vandaan, in voormalig ziekenhuis Oudenrijn. Ik groeide op op een boerenerf een stukje verderop, op een plek die eerst to behoorde tot Vleuten, maar later door verschuivingen van de gemeentegrens tot Utrecht. Als de wind goed stond, roken wij in de tuin de geur van vers gebrande koffie, afkomstig van de Douwe Egbertsfabriek. Zodra we na een lange autorit naar hui... Naast de afrit van de A2 het klassieke koffiekopje zagen staan, wisten we, we zijn weer bijna thuis. Als kind speelde ik veel buiten. Met mijn beste vriendinnetje bracht ik uren door bij een omgevallen boom in het weiland. Terwijl we daar een zorgeloze jeugd beleefden, zagen we in de verte de contouren van de stad steeds dichterbij komen. Steeds vaker zaten er mannen met donkere pakken en lange jassen aan de keukentafel. We moesten daar weg. Vanwege de plannen voor de realisatie van Leidsche Rijn was er daar voor ons geen plek meer. De groene weilanden, inclusief de omgevallen boom waar ik als kind uren doorbracht, zijn inmiddels ingeruild voor huizen, flats, winkelcentra en treinstations. Ook al zorgde dit ervoor dat wij ons bedrijf op een andere plek konden voortzetten, heeft dit hele traject, inclusief de lange nasleep, geresulteerd in een blijvend litteken in onze familie, in ons gezin. Iets wat de buitenwereld, inclusief beleidsmakers en politici, niet zien. Aan de buitenkant is niet te zien wat de impact is van dit soort beleidskeuzes op individuele mensen en gezinnen. Misschien is deze geschiedenis wel de reden waarom ik mijn studenten in juni 2022 zo goed snapte. Ik werk als docent bij de opleiding Veehouderij aan de HAS in Den Bosch. Ongeveer de helft van mijn studenten is bedrijfsopvolger en wil het bedrijf van hun ouders dolgraag voortzetten. Maar van de een op

de andere dag zagen zij op een kaartje van stikstof minister Van der Wal dat er voor hun bedrijven op die plek geen toekomst meer is. Ik zag de wanhoop van ... In de ogen van redelijke mensen, zoals Remkes dat zo doeltreffend omschreef. Waar is de menselijke maat, vroeg ik mezelf af. Wat kan ik nu doen? Ga ik met ze mee op de trekker naar Den Haag of kan ik via een andere weg iets voor ze betekenen? Ik besloot mezelf kandidaat te stellen namens BBB voor de Provinciale Statenverkiezingen. Hier is waar we staan. Ik geloof in een overheid die uitgaat van vertrouwen en eigen verantwoordelijkheid geeft aan de mensen. Ik vind dat wij als volksvertegenwoordigers onszelf altijd moeten afvragen, wat zijn de gevolgen voor de mensen ... Wat zijn de gevolgen van dit beleid voor de mensen die dit aangaat? In mijn ogen is dat de afgelopen jaren namelijk te vaak fout gegaan. Denk aan de toeslagenaffaire, de afwikkelingen Groningen, het stikstofdossier. De menselijke maat ontbreekt. Vragen we ons wel genoeg af wat het voor iemand betekent als er vanuit een witte toren in Utrecht wordt bepaald dat jij een windmolen in je achtertuin krijgt, of dat jouw bedrijf moet wijken voor de natuur. Voorzitter, dat we dit te weinig doen, baart mij zorgen. Want het maakt dat we als maatschappij steeds verder bij elkaar vandaan komen te staan. Ik maak me zorgen over de verharding in de samenleving, het gebrek aan gemeenschapszin en de kloof tussen de overheid en burgers. Caroline van der Plas zei vorig jaar tijdens de HJ Schoo-lezing, we spreken wel maar we praten niet, we horen wel maar luisteren niet. We spreken om ons gelijk te bewijzen, maar praten niet. Het zijn monologen over en weer en de dialoog ontbreekt. De komende jaren wil ik me daarvoor gaan inzetten. Juist de verbinding opzoeken, naar elkaar luisteren en samen beleid maken dat uitgaat van vertrouwen in plaats van wantrouwen. Een beleid waarin de menselijke maat centraal staat. Want alleen door samen te werken, bereiken we dingen in dit land en in deze provincie. Iedere dag zet ik mij in voor een betere toekomst. Hier in dit huis, op school en op het familiebedrijf. Het is mijn doel dat mijn kinderen, als ze me gegeven zijn, in de toekomst ook nog kunnen buitenspelen in het weiland, tussen de koeien en de weidevogels. Misschien wel bij een omgevallen boom. Ik ben er klaar voor en ik hoop dat u met mij meedoet. Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Complimenten voor uw maidenspeech, mijnheer Van Vuuren.

De heer Van Vuuren: Dan kom ik nu bij de behandeling van mijn actualiteitenmoties. Tijdens de afgelopen RGW-vergadering hebben we de maatregelpakketten besproken die de provincie heeft opgesteld en ter goedkeuring heeft voorgelegd aan het Rijk. Op dit moment worden de maatregelpakketten in afstemming met het rijk verder geconcretiseerd. In juli valt het definitieve besluit van het Rijk over de toekenning van de middelen. Laat ik beginnen met het maken van een compliment. We zien heel duidelijk hoe hard er is gewerkt door de organisatie aan deze maatregelpakketten en dat is ... Zich ... Dit zich dan ook dus uitbetaalt in de toekenning van een heel groot bedrag. Het hoogste bedrag van alle twaalf de provincies. Dus zeker een compliment voor de organisatie. Toch loopt het college met dit proces wel wat vooruit op besluitvorming door Provinciale Staten omtrent UPLG, wat voor de Statenvergadering van juni op de agenda staat. Daarom voelen we ons nu wel genoodzaakt om ook vandaag al deze twee moties in te dienen en op onderdelen wat bij te sturen. Voorzitter, er zijn nu zes maatregelpakketten geformuleerd. Over allemaal is eigenlijk wel iets te zeggen, maar gezien de tijd beperk ik met nu tot maatregelpakket twee en vier, aangezien onze moties daar ook betrekking op hebben. Ik begin met maatregelpakket twee. Maatregelpakket twee betreft maatregelen om de uitstoot van broeikasgassen uit de veenweide te reduceren. Er wordt ingezet op het vernatten van de veenbodem, om daarmee de uitstoot van CO₂ als gevolg van veenoxidatie te reduceren. Voorzitter, volgens mij spreekt onze motie redelijk voor zich. Er zijn op dit moment nog best wat vraagtekens te zetten bij het sterk vernatten van de veenbodem. Want hoe zit het dan met de zoetwatervraag, de buffercapaciteit, de verhoogde uitspoeling, met achteruitgang van de waterkwaliteit als gevolg? Wat is de klimaatwinst eigenlijk als we CO₂ inruilen voor methaan? We hebben begrepen dat de komende tijd hard wordt gewerkt om het ... Om deze vragen te beantwoorden. Ons voorstel is daarom dus om voor dit maatregelpakket nu in te zetten op een vernatting tot max 40 centimeter onder maaiveld en dan daarna te bezien, als ook die openstaande vragen zijn beantwoord, om dan te bezien met elkaar of er een verdere vernatting nodig is. Deze motie wordt ook mede ingediend door

SGP en 50PLUS. Dan kom ik bij maatregelpakket vier. In maatregelpakket vier zitten maatregelen specifiek voor de Natura 2000-gebieden, waaronder de inrichting van overgangszone rondom deze gebieden, waarbij Utrecht aanstuurt op een breedte van ongeveer 500 meter. Als BBB samen met andere indienende fracties zijn we nog niet helemaal overtuigd dat dit een doelmatige maatregel is. Zoals ook de grafiekjes waar we in de motie naar verwijzen is te zien, slaat slechts 5 procent van de ammoniak binnen 500 meter neer en komt de rest op een veel uitgestrekter gebied neer, tot wel 250 kilometer van de bron. De meeste stikstof die neerslaat op een natuurgebied is dus ook afkomstig uit de zogenaamde stikstofdeken. Bovendien bestaan er ook nog wel vragen over hoe stikstof zich precies gedraagt in de atmosfeer en wat dit betekent voor de depositie op natuurgebieden. Want waar het beleid twee jaar geleden nog volledig gestoeld was op een piekbelastersaanpak, komen er nu steeds meer signalen dat stikstof zich toch anders gedraagt dan toen werd aangenomen. Met andere woorden, het is maar zeer de vraag of het verstandig is om beleid te maken gebaseerd op een model. Daarom lijkt het ons dus effectiever om deze maatregel generiek in te zetten en open te stellen voor alle boeren binnen de provincie die stikstofreducerende maatregelen willen treffen. Want daarmee verbind je ... Verminder je de hoeveelheid ammoniak in de stikstofdeken, wat dus ook resulteert in minder stikstofdepositie op de natuur. Afgelopen week hebben wij hier veel afstemming over gehad ambtelijk en ons is duidelijk geworden dat, gezien de fase waarin we zitten met de maatregelpakketten, dat het Rijk mogelijk zegt dat dit type wijzigingen niet meer kan, maar dat met een goede onderbouwing een aantal aanpassingen wel mogelijk moet zijn, want we moeten het geld toch immers op een doelmatige manier inzetten. Daarom hebben wij onze initiële motie ook aangepast en hebben we nu ... Vragen we nu eigenlijk heel duidelijk om enerzijds de effectief ... Effectiviteit van de overgangszones beter in beeld te brengen. Want wij kunnen wel twijfels hebben, maar misschien zien wij dingen over het hoofd. En anderzijds in gesprek te gaan met het Rijk over welke ruimte er nog is om de middelen uit maatregelpakket vier op een andere manier in onze ogen dus dan doelmatiger in te zetten en ons hiervoor voor de volgende RGW-vergadering over te informeren, zodat we daar ook met elkaar op dat moment over door kunnen praten. Ook deze motie wordt mede ingediend door SGP en 50PLUS. Dat was het, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Ik kijk even naar mijnheer De Jong. U heeft zo nog een gelegenheid om vragen te stellen, dat weet u. Maar ... Want u ... Zeker, maar ik ga zo nog eerst even de gedeputeerde en dan maak ik nog even rondje langs alle fracties. Mijnheer Van Vuuren is dan beschikbaar om te antwoorden. Mooi. Fijn. Dank u wel, mijnheer Van Vuuren. Dan kijk ik naar ...

Gedeputeerde Sterk: Dank u wel, voorzitter. Ik wil ook even beginnen met degenen die vandaag een maidenspeech hebben gehouden van harte te feliciteren. Mevrouw Van de Vooren, hoewel ze inmiddels er niet meer is of even niet is misschien, de heer Peer en de heer Van Vuuren. Ik vind het toch altijd een van de mooiste momentjes als je de persoon achter de politicus hoort en vooral ook hoe dat dan doorwerkt ook in hoe mensen vervolgens keuzes maken, ook politiek. Soms denk ik weleens, eigenlijk zouden we elke politieke discussie eerst maar eens moeten beginnen met van, wie ben je eigenlijk en waarom sta je eigenlijk hier? Want dat helpt denk ik soms ook beter om te snappen waarom mensen bepaalde keuzes maken. Maar dat is een persoonlijke noot, voorzitter. Ik zal mij nu beperken tot een reactie op de amendementen. Die maatregelenpakketten zoals we ook al bij de commissie hebben besproken, zijn natuurlijk maatregelpakketten die wij ... Waar we de mogelijkheid voor krijgen om ... Kregen om die snel in te dienen. Wij hebben dat op zo'n manier gedaan dat we hebben gedacht, waar liggen er al afspraken over? Waar hebben we al met onze gebiedspartners ook over gesproken en waarvan weten we dat dat inderdaad een no regret-maatregel zou kunnen zijn die kansrijk is om snel mee van start te gaan? Dat heeft ertoe geleid dat we zes maatregelen pakketten hebben ingediend. Een van die maatregelenpakketten is maatregelenpakket twee, waar uw amendement ook over gaat. Dat is eigenlijk helemaal de Regionale Veenweidestrategie die Provinciale Staten hier in februari 2022 heeft vastgesteld. In die strategie heeft u ook vastgesteld dat het belangrijk is om 10 procent vernatting van de gebieden te halen om die klimaatdoelen ook te halen. We hebben met elkaar ook gezegd dat het goed is omdat via

gebiedsprocessen te laten lopen, waarin boeren natuurlijk op vrijwilligheid ook keuzes kunnen maken wat ze daar zelf mee willen doen. Het uitgangspunt is dat we ook vooral die vernatting willen behalen door een combinatie te maken met andere doelen, bijvoorbeeld met die overgangszone, waar uw andere motie ook over gaat. Maar bijvoorbeeld ook doordat je ziet dat als je het slootpeil verhoogd naar 40 ... Min 40, dat het soms juist betekent dat in het laatste gedeelte van dat weiland of van die polder er soms al een hoger niveau automatisch ontstaat, doordat het grondwaterpeil dan daar wat meer naar boven komt, zal ik maar zeggen. Dus in die zin probeer je die koppelkansen te pakken en daarmee eigenlijk al voor een deel die 10 procent te kunnen vernattingen. Ondertussen moeten we dat natuurlijk ook monitoren en daar kunnen we echt niet mee gaan wachten totdat we dat in 2027 eens gaan bekijken met elkaar. Bovendien zou ik het ook een gemiste kans vinden, juist als je gebiedsprocessen gaat voeren, om dan deze vraag uit te stellen en niet aan de voorkant al mee te nemen. Want dan moet je eigenlijk weer terug in het proces om dan later met elkaar het erover te gaan hebben van, maar waar zijn eigenlijk nog de plekken waar je dat zou kunnen vernattingen? Overigens voeren we daarover natuurlijk ook een gesprek met de waterschappen, want ook zij hebben, zoals u ook wel terecht zegt, ook nog andere opgaves liggen in het veenweidegebied. Dus om die reden kan ik helaas toch niet positief adviseren, helaas voor u dan, over deze ... Over dit amendement. Het tweede amendement gaat over maatregelpakket vier. Daar zitten dingen in waarvan ik denk ...

De voorzitter: Een ogenblikje.

Gedeputeerde Sterk: Sorry.

De voorzitter: Ik zie mijnheer Van Vuuren. U spreekt steeds over een amendement, maar dat zijn moties. Het zijn moties. Dus ... Was dat ook wat u wilde zeggen, mijnheer Van Vuuren?

De heer Van Vuuren: Nee, ik wil eigenlijk inhoudelijk even reageren.

De voorzitter: Heel kort. U heeft straks ook nog de gelegenheid, want het is een kort debat dit. Gaat uw gang.

De heer Van Vuuren: Waar het over gaat, ik snap op zich de redentie van de gedeputeerde wel. Het is immers door de Staten van gesteld in het ... In de Regionale Veenweidestrategie. Ware het niet dat wij daar natuurlijk niet waren, maar ... En dat ook alweer een paar jaar geleden is en de inzichten ook wel een beetje aan het veranderen zijn en wat aan het verschuiven zijn, dat er ook wel indicaties zijn dat eigenlijk de CO₂-uitstoot uit de veenweidegebieden misschien wel lager zou kunnen zijn dan we altijd hebben gedacht. Dus dat maakt dan ook dat je misschien die 10 procent extra vernatting ook niet meer nodig zou hebben. Daar zie ik eigenlijk ... Sorteert ik eigenlijk een beetje op voor van, als je eenmaal die vernatting hebt gemaakt, dan kun je dat ook niet zomaar meer terugdraaien, dus ... Terwijl we dan achteraf misschien denken van, dat was eigenlijk helemaal niet nodig geweest.

De voorzitter: Goed. De gedeputeerde gaat denk ik gewoon verder, want we zoeken even naar nieuwe argumenten. U rondt uw beantwoording af.

Gedeputeerde Sterk: Dat volgen wij natuurlijk ook, die ... We monitoren ook voortdurend wat ... Ook wat de nieuwe inzichten zijn en die nemen we ook mee. Maar vooralsnog hebben we gewoon dit met elkaar ook afgesproken en ben ik ook gehouden om langs die lijnen dat te doen. Ik denk ook dat er nog alle redenen toe is om toch naar die vernatting toe te gaan. Dan ga ik naar het an... Naar de andere motie toe, voorzitter. Want u heeft helemaal gelijk, het gaat niet over amendementen. Ik zei net al, er staan natuurlijk dingen in die in zichzelf gewoon heel begrijpelijk zijn. Dus het ... De vraag van, is er niet ruimte tussen de maatregelen om te kijken of je ze ook niet een beetje anders in zou kunnen zetten, die heb ik ook gesteld toen ik in gesprek was met de minister en ook in gesprek was met DG Osinga. Is er ruimte om misschien tussen maatregelpakketten iets uit te wisselen en is er misschien ruimte om binnen

maatregelenpakketten iets uit te wisselen? Het antwoord was eigenlijk vrij helder dat dat ... Tussen maatregelenpakketten al helemaal niet en binnen maatregelenpakketten eigenlijk ook niet, was het antwoord. Dat heeft er natuurlijk mee te maken dat het ministerie van Financiën zeker wil weten dat het geld dat wordt ingezet ook doelbereik heeft. Daarom zijn ze ook gecheckt door Wekker en worden ze nog een keer gecheckt en horen we hopelijk in juli of wij ook definitief dat geld kunnen krijgen. Dus het Rijk stelt gewoon strikte voorwaarden aan die financiële kant van die maatregelen. Dat betekent dat je dus niet zo makkelijk op een andere plek kan inzetten. Daarnaast geeft u aan dat het goed zou zijn om in beeld te brengen wat de effectiviteit is van die overgangszone in relatie tot stikstof. Dat zijn we ook aan het doen. Dus wij zijn wel bezig om te kijken of die 500 meter-grens echt zo hard is. Dat wil je ook in overleg doen natuurlijk met de vraag, hoe wil je die overgangszone in gaan zetten, ook in die zin van landschapsgrondachtige constructies? En zijn we ook aan het kijken naar wat de effectiviteit is voor vermindering van die andere drukfactoren. Want het gaat natuurlijk niet alleen om stikstof, het gaat ook juist heel vaak om de hydrologie. Dat in beeld brengen, dat duurt echt een stukje langer dan de volgende PS-vergadering. Dus de vraag die u daar heeft, die kan ik echt niet voor de volgende PS-vergadering hebben geregeld. Uw vraag over, geld voor die stikstofmaatregelen, in het maatregelenpakket Landbouw hebben wij wel een maatregel toe... Goedgekeurd gekregen om financiering te geven voor de 30 procent stikstofreductie via die voorrangmanagement raad... Maatregelen. Dus het is niet zo dat we er geen geld voor hebben, maar die zit bij ons in een ander pakket. Dus eerste streepje van u, we zijn aan het onderzoek doen, maar het derde streepje, dat vraagt wel iets meer tijd dan voordat de Provinciale Staten weer vergadert. Het tweede streepje, ik acht ... Ik wil het met alle liefde nog een keer vragen, maar ik acht het echt niet kansrijk dat dit gebeurt. Dus ik wil daar ook eerlijk over zijn naar u toe. Dus, voorzitter, ik ontraad deze motie.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik kijken wie hier nog iets over wil zeggen. Begin ik bij de fractie van GroenLinks. Mijnheer Hart, gaat uw gang.

De heer Hart: Dank u wel, voorzitter. Ik denk dat de gedeputeerde heel helder heeft uitgelegd waarop deze moties, ondanks de zorg en de goede intenties, op dit moment niet gaan werken, niet handig zijn. Er worden bepaalde wensen en processen beschreven die voor een deel misschien ook al gebeuren. Dus wat dat betreft, is een deel denk ik ook daarmee ondervangen. Dus ik denk niet dat het ons helpt om deze moties te steunen.

De voorzitter: Dank u wel. Kom ik bij de VVD. Wie wil daar ... Mevrouw Van Gilse, gaat uw gang.

Mevrouw Van Gilse: Dank voor het woord, voorzitter. Om te beginnen met de motie over maatregelenpakket twee, wij herkennen ons in veel van de overwegingen van de BBB, mede door de zoetwatervraag die erbij komt kijken, het in gevaar komen van de buffercapaciteit en ook het risico over die ... Van die uitspoeling. Dus ik vind hem sympathiek. Aan de andere kant kan ik me ook wel vinden in de beantwoording van de gedeputeerde over dat het zonde is om meekoppelkansen niet ... Meekoppelkansen te laten liggen als die zich voordoen. Ik vind het in ieder geval belangrijk dat er wordt gekeken naar de vrijwilligheid in de gebiedsprocessen en dat daar de beste uitkomst uitkomt. Dus voor mij is vooral de vraag hoe hard die 10 procent is in het huidige maatregelenpakket. Voor wat betreft de motie over maatregelenpakket vier, zoals ook vaker aangegeven, vinden wij het als VVD heel erg belangrijk dat alle boeren stappen kunnen nemen richting de doelen van ... In onze provincie voor het landelijk gebied en dus ook om maatregelen voor stikstofreductie te kunnen nemen. Echter snappen wij ook de beantwoording van de gedeputeerde op dit punt, helemaal gezien de korte termijn waarin de motie zou moeten worden uitgevoerd. Die lijkt ons ook onhaalbaar. We zijn wel blij dat de gedeputeerde heeft aangegeven nogmaals hier aandacht voor te gaan vragen. Vooralsnog zullen wij deze motie niet steunen.

De voorzitter: Dank u wel. Kom ik bij D66, mijnheer Overkleef.

De heer Overkleef: Dank, voorzitter. Veel al gezegd, dus ik hou het kort. Voorzitter, we zijn overtuigd van de doelen. We hebben vertrouwen in de maatregelpakketten. We willen gewoon graag aan de slag, voorzitter. Dus laten we de gebiedspartners die kans geven. De kans om zo snel mogelijk aan de slag te gaan en samen de maatregelen vorm te geven en uit te voeren op een manier die past bij de gebieden en waar alle mee ... Betrokkenen mee uit de voeten kunnen. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel. CDA, mijnheer Westerlaken.

De heer Westerlaken: Dank u, voorzitter. Voor beide moties geldt dat ze op zich heel sympathiek zijn. Alleen dat wij nog op verdere uitwerking van het UPLG zitten te wachten, dat we binnenkort krijgen, en ik het gek vind, vreemd vind, moeilijk vind, als daar nu twee dingen uitgehaald worden om anders te regelen, temeer daar dit ook niet helemaal recht doet aan wat wij noemen de gebiedsgerichte aanpak, waarbij van onderaf de zaken verder geregeld kan worden. Heel specifiek nog twee dingen. Bij maatregel pakket twee wordt gesproken in generieke zin, tenminste, zo lees ik het, over die grondwaterstandverhoging. Terwijl ik juist uit de gebieden te horen krijgt dat je eigenlijk op polderniveau moet kijken hoe dat je dat het beste kunt regelen. Dus daar heb ik echt problemen, mee want dit lijkt generiek. We gaan 40, 10 centimeter ... Dat lijkt mij niet verstandig om te doen. Laat dat ook daadwerkelijk in die gebiedsgerichte aanpak uitgewerkt worden. Bij maatregelpakket vier daar zit ik inderdaad op twee gedachtestreepjes die ik denk, nou. Dat gaat dan met name om het openstellen voor alle boeren. Ook daar weer dezelfde vraag, dezelfde opmerking van, dat zul je toch echt per geval moeten bekijken. Voor de volgende RGW-vergadering, ik weet dat we een vrij lang reces hebben in verband met de meivakantie, maar het lijkt me toch wel erg kort om daar dan al over te rapporteren. Dus in beide gevallen zeggen wij als fractie nee, niet.

De voorzitter: Dank u wel. Partij van de Arbeid, mijnheer Adriani.

De heer Adriani: Voorzitter, zonder onze fractiespecialist is onze kennis over het UPLG zo globaal, dat dat geen recht zou doen aan de inzet van de heer Van Vuuren. Maar ik herken wel heel veel van wat de heer Westerlaken net gezegd heeft.

De voorzitter: Dank u wel. Partij voor de Dieren. Gaat uw gang, mevrouw Batteau.

Mevrouw Batteau: Dank u, voorzitter. Als fractie van Partij voor de Dieren gaan wij ook niet mee in deze moties ten aanzien van de waterstanden en de overgangszone van Natura 2000. De maatregelenpakketten die zijn opgesteld door onze provincie, zijn goed onderbouwd, objectief getoetst door Wageningen Economic Research. Ook al zijn deze maatregelen natuurlijk nog lang ... Bij lange na niet genoeg om onze doelen op de natuur te behalen, is het wel heel positief dat de pakketten voor een groot deel zijn gericht op het herstel van natuur en van alle provincies het meest concreet zijn. Dat is al een hele belangrijke stap in de goede richting. Dit werd des te meer duidelijk toen wij de voornemens in de PPLG-maatregelen nader bestudeerden van andere provincies. Hoe we natuur ... We natuurlijk kritisch blijven en blijven zullen wijzen op noodzaak tot proactiviteit en voortdurende versnelling, willen we toch expliciet benoemen dat Utrecht hier het goede voorbeeld geeft. Jazeker, u hoort het, complimenten van de Partij voor de Dieren. De uitleg van de gedeputeerde lijkt ons helder. Het gaat er om dat we nu doorzetten, kansen benutten die er zijn om onze doelen snel te behalen. Wat we kunnen doen, moeten we doen. Het is wat ons betreft zeer onwenselijk om aan deze goede maatregelen, waar ook weer heel veel middelen aan gekoppeld zijn, te gaan tornen. Dus we kunnen het ons niet veroorloven. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Kom ik bij de fractie van de ChristenUnie, mijnheer Schaddelee.

De heer Schaddelee: Dank, voorzitter. Allereerst wil ik collega Van Vuuren feliciteren. Ik ben echt enorm dankbaar dat we deze plek in onze democratie hebben om elkaar te horen en te zien en de dialoog aan te gaan. Daarom is het ook wel jammer dat we nu dat hele debat over het UPLG niet kunnen voeren, maar

dat we nu gedwongen worden om eigenlijk twee onderdelen er even uit te lichten. Want dit onderwerp schreeuwt wel om echt ook die diepere dialogen en dat grotere debat. Maar volgens mij komen we daar voor de zomer nog wel aan toe. Wat betreft de twee moties, met name motie één over het maatregelenpakket riep bij ons nog wel ... Maatregelenpakket twee riep bij ons nog wel het nodige op. De motie heeft een vrij conservatieve insteek, denk ik. Je roept eigenlijk op om het te houden zoals het nu is, terwijl voor veel boeren het water letterlijk al aan de lippen staat. Daarom steun ik eigenlijk wel de insteek van het college. Die zegt van, geef wat meer ruimte voor maatwerk en gebiedsgerichte aanpak. Want feitelijk maak je bijvoorbeeld de hoogwaterboerderij die we nu in Zegveld hebben met deze motie onmogelijk. Daar wordt juist op allerlei manieren geëxperimenteerd met het waterpeil, ook hoger dan 40 centimeter. Dat heb je volgens mij ook nodig om te kunnen valideren hoe maatregelen uitpakken in de praktijk. Dus ik zou dat soort waardevolle plekken niet de nek om willen draaien door deze motie. Motie twee over maatregelenpakket vier, die vonden we eigenlijk nog wel vrij technisch. Wat ons betreft, was de reactie van het college wel overtuigend.

De voorzitter: Dank u wel. UtrechtNu!, mijnheer Fiscalini.

De heer Fiscalini: Dank u wel, voorzitter. Wij willen ons aansluiten bij de woorden van de heer Van Vuuren en zullen deze twee moties dan ook steunen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Kom ik bij Volt, mijnheer De Jong.

De heer De Jong: Dank u wel, voorzitter. Ik liep daarnet al even naar de microfoon met twee vragen. Daar begin ik even mee. Dan kan de heer Van Vuuren misschien straks die vragen beantwoorden. De eerste was, de tweede bullet van het vierde pakket gaat over steun aan alle boeren. Maar als ik de motie goed lees, en ik hoop dat ik dat doe, dan gaat het ook voornamelijk over die overgangszones. Dus gaat het dan over additionele steun voor boeren in die overgangszones, of niet? Waarom worden er dan twee onderwerpen in één motie bij elkaar gehaald? Tweede vraag is, er is een annex met een aantal plaatjes, maar daar staan de bronverwijzingen niet bij. Ik was gewoon erg benieuwd waar die plaatjes vandaan komen, of u ze zelf heeft getekend of ergens vandaan heeft gehaald. Flauw grapje, neem ik terug. Over het algemeen, afhankelijk van uw antwoorden, maar wij neigen nu toch wel naar de moties niet te steunen. We vonden de repliek van de gedeputeerde erg overtuigend. Daarnaast denken we dat op dit moment misschien niet de beste timing is voor deze twee moties en het strookt niet helemaal met wat wij hoog in het vaandel hebben staan, namelijk meer integrale aanpak en een meer gebiedsgerichte aanpak. Dank u, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. SGP, mijnheer Van den Dikkenberg.

De heer Van den Dikkenberg: Voorzitter, ik sluit me graag aan bij de indiening van de heer Van Vuuren. Ik had twee dingen die ik hoorde in dit rondje, dat van onderaf werken waardevol is, hoorde ik ook in het antwoord van de gedeputeerde. Natuurlijk is dat waardevol, maar het is wel op zijn kop als de maatregelpakketten al bij het ministerie liggen en je van onderaf alleen nog de maatregelpakketten blijktbaar in mag kleuren of daar iets mee mag doen. Dus wat dat betreft, is het wel het moment om daar nu op te sturen vooraf al aan UPLG, omdat ze in juli vastgesteld worden, de maatregelpakketten. Wat betreft de tijdspanne, we hebben mede ingediend en meegedacht bij het opstellen van de moties. Het is natuurlijk vrij cynisch aan het verhaal dat we kort de tijd hebben volgens de gedeputeerde om nu de effectiviteit van die buffers te bewijzen, maar dat we wel maatregelen nemen en onderbouwen richting het Rijk die binnen 500 meter moeten vallen, want dat zou dan goed zijn voor het Natura 2000-gebied. Dan denk ik van, waar is dan de effectiviteit daarvan onderbouwd, als een maand te kort is om dat te onderbouwen? Waarom trekken we dan tientallen miljoenen uit voor bufferstroken en maatregelen in bufferstroken die goed zouden zijn voor natuurgebieden, terwijl we de vraag voor het onderbouwen nog aan elkaar stellen en dat we daar nog mee bezig zijn en daar de tijd voor nodig hebben? Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. PVV, mevrouw Van der Velde. Gaat uw gang.

Mevrouw Van der Velde: Wat ons betreft wel steunen.

De voorzitter: Dank u wel. SP, mijnheer Breur. Voert niet het woord. Dank u wel. Forum voor Democratie, mijnheer Van Breukelen.

De heer Van Breukelen: Dank u wel. Wij sluiten ons aanbeden worden van de SGP en de heer Van Vuuren van BBB.

De voorzitter: Dank u wel. 50PLUS, mevrouw Hoek.

Mevrouw Hoek: Dank u, voorzitter. 50PLUS is ook mede-indiener. Uiteraard sluiten we ons aan bij de uitleg van de heer Van Vuuren. 50PLUS vindt ook dat als je dit al gaat doen, dat kan je niet zomaar doen. Ten eerste vraag ik ... Vraagt 50PLUS zich af of de provincie ook met de naburige provincies hierover heeft gesproken, want veel ... Het gaat ... Dit waterpeil omhoog en omlaag, dat heb Dat dien je in overleg met het waterschap. De waterschappen hebben niet dezelfde grenzen als onze provincies. Daarnaast is het ook zo, ik wil niet betweterig doen, maar het is wel heel belangrijk hoe de verhouding is tussen de hoogte van het water onder het maaiveld, die 40 centimeter, en het gewicht van de koe, als het om weiland gaat. Want de koe heeft een gewicht, meestal een goede koe ongeveer 1000 kilo, als dat anders is, hoor ik het wel van onze BBB-collega's. Dat water, dat heeft te maken met het gewicht en de druk. Als dat precies in balans is, dan zakt de koe niet door het weiland heen. Dus je kan het maar niet zomaar straffeloos verhogen of te lage ... Verlagen. Dus 50PLUS vindt ook dat er gewoon alles meegenomen moet worden voordat je een maatregel als deze dus gaat doen.

De voorzitter: Dank u wel.

Mevrouw Hoek: Tot zover, voorzitter. De andere motie, dus er is er nog een.

De voorzitter: Die steunt u ook, denk ik.

De voorzitter: Die steunen wij ook, die dienen wij mee in, bedoel ik. Ook daar is het ... Daar heeft 50PLUS best wel moeite mee met de Natura 2000, grenzend aan vooral agrarisch gebied. Soms is het ... Moet het natuur worden, natuur voor natuur, of het moet weg ... Het wordt weggehaald bij de eigenaar, de agrariër. Maar vaak gaat het dan naar een, hoe heet het, naar de natuur... Degene die dat ... Natuurmonumenten of dergelijke. Maar dan kunnen ze het niet onderhouden en dan moet de boer waar het weggehaald is het weer onderhouden. Dan denk ik, dan kan je het net zo goed bij de boer laten om het te onderhouden.

De voorzitter: Goed.

Mevrouw Hoek: Dus ook deze ondersteunen ... Dienen wij mee in. En we steunen het.

De voorzitter: Dank u wel. Helder. Dank u wel, mevrouw Hoek. Ik kijk heel even nog naar de gedeputeerde, want daar hebben we een gewoonte in, dat als er nog vragen rechtstreeks aan haar gesteld zijn, dan krijgt u als laatste het woord.

De heer Van Vuuren: De heer Harinck en ik hebben ook nog wel een paar vragen aan de gedeputeerde, dus hoe moet ik ... Wanneer moet ik die dan stellen?

De voorzitter: Dan gaat u eerst en dan sluit de gedeputeerde af. Geeft u het laatste woord aan de gedeputeerde. Mijnheer Van Vuuren, u concludeert even af en stelt eventueel nog een vraag aan de gedeputeerde.

De heer Van Vuuren: Want ik zat net een twijfelen van, moet ik dan interrumpen? Toen zei u, nee, u krijgt zo nog het woord. Dus vandaar dat ik nu mijn vragen wat verzameld heb. Want ik begrijp op zich wel dat de gedeputeerde zegt, we zijn bezig dit allemaal uit te werken en uit te zoeken, die effectiviteit van overgangszone. Maar ik ben dan wel benieuwd, op welke termijn denkt u dat dan wel in beeld te kunnen hebben? Kunt u dan ook toezeggen dat, voordat we tot uitvoering overgaan, we dat beeld dan wel hebben en dat dat dan ook in die gebiedsprocessen meegenomen kan worden. Want ik ga ervan uit dat de besluitvorming ook daar dan plaatsvindt over het wel of niet aanleggen van zo'n overgangszone en de exacte breedte daarvan. Want dat sluit ook wel een beetje aan op de opmerking die andere fracties maakten van, het is zo belangrijk om die gebiedsgerichte aanpak te handhaven. Volgens mij heb ik niet beoogd met deze moties om daar iets in aan te passen. Ik ... Wij staan juist heel erg voor die gebiedsgerichte aanpak. Volgens mij kan dat ook nog steeds, als je nu aan de voorkant daar wat anders in meegeeft. Ook in reactie op de ChristenUnie, dat ze ons wat conservatief vonden. Ook dat herken ik niet helemaal, want volgens mij geef ik ook aan dat je wel zou op ... De vernatting zou kunnen opzetten tot die 40 centimeter. Dat is al meer dan er nu gaande is. En ook dat in de praktijk al voor grote dingen of problemen kan zorgen, praktisch gezien. Dus vandaar ... Bovendien ook het experimenteren op zo'n hoogwaterboerderij kan volgens mij ook gewoon doorgaan. Volgens mij moeten we daar ook met elkaar leren. Dan de vragen van Volt. Even kijken. Het ging over punt ... Of het steun is aan alle boeren of specifiek in de overgangszone. Hier gaat juist mijn motie over, dat ik eigenlijk oproep om de middelen uit maatregelpakket vier juist breder te trekken voor alle boeren in de provincie, om ... Eigenlijk mijn argumentatie is dat de maatregelen die nu genomen worden in maatregelpakket vier eigenlijk met name van invloed zijn op de stikstofdeken. Het wordt een beetje technisch. Voor de stikstofdeken en het dan dus niet meer relevant is waar je die maatregel treft, of je dat in die 500 meter-zone doet of in de hele provincie, daarbij ook wetende dat er waarschijnlijk in de hele provincie dus meer boeren dan geneigd zullen zijn om vrijwillig hieraan mee te doen. Dus waarschijnlijk heb je ook nog een groter effect en is ... Ben je dus doelmatiger bezig. De bronvermelding is het RIVM. Helemaal terecht dat ik die had moeten opnemen. Dat was het, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van Vuuren. Zoals beloofd, zal ik de gedeputeerde vraag om de vragen die aan haar gesteld zijn nog te beantwoorden.

Gedeputeerde Sterk: Voorzitter, dank u wel. Even in reactie op de SGP die zegt, we hebben blijkbaar maatregelen ingediend en we weten niet of ze werken. Maar ze zijn getoetst, zeg ik dan nog maar even een keer, door Wekker. Die heeft in ieder geval getoetst dat ze dus inderdaad effectief zijn, anders zouden we dat geld namelijk niet gekregen hebben. Maar waar wij vooral naar gaan kijken, is van, hoe strak moet je die 500 meter doen en ... In relatie tot stikstofdepositie, maar soms ook in relatie tot andere maatregelen die je moet nemen. Dus het is niet zo dat wij hebben gedacht, we schrijven de maatregel op en dan gaan we straks wel kijken of die werkt. Dat is niet het geval. Die 10 procent, of daar ruimte in zit, die 10 procent is eigenlijk de uitkomst van het proces waarin we zeggen van, als dit de klimaatdoelen zijn, dan zouden we ongeveer die 10 procent moeten halen. Nogmaals, dat wil ik graag meenemen juist in die gebiedsprocessen om dat ook niet over te hoeven doen. Ik constateer dat er nu soms ook al boeren zijn die best ook wel al natter willen gaan boeren. Dus het zou ook zonde zijn als je dat nu niet meeneemt, die kansen die er liggen. Dus in die zin is het geen hogere wiskunde, die 10 procent, maar is het wel een uitkomst van als je die klimaatdoelen wil halen, maar we willen ook een peil op die 40 proc... Kunnen houden, dan heb je ongeveer dat deel nodig om toch uiteindelijk de klimaatdoelen te kunnen halen. Over de vraag van, maar is er wel met andere provincies overlegd? Dat vroeg mevrouw ... Van de 50PLUS. Natuurlijk, want die hebben meegeschreven zelfs aan het UPLG, hebben ook meegeschreven aan de RVS en de Regionale Veenweidestrategie. Zoals u weet, AGV ligt ook in ... Voor een deel in de andere provincie. Dus dat is inderdaad allemaal op die manier wel bekeken. Wij zijn natuurlijk ook altijd in gesprek met onze bureaus omdat dat natuurlijk over meer thema's belangrijk is om dat goed te doen. Even kijken. Dan nog even de vraag over wanneer wij precies uitkomst hebben over die onderzoeken die we doen. Ik stel voor

dat ik daar even schriftelijk op terugkom. Dat kan ik nu zo even niet zeggen. Die lopen. Ik kan u ook toezeggen dat zodra er wat over bekend is, dat ik u daarover bericht. Wellicht kan ik daar iets meer al over zeggen als we hopelijk de volgende Statenvergadering ook over het UPLG kunnen spreken. Anders komt dat zodra dat ook met u gedeeld kan worden.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Sterk. Dan zijn we aan het eind gekomen van de beraadslagingen over agendapunt 12, de actualiteitenmoties UPLG.

13. Actualiteitenmotie Verklaring tegen haat naar Joden en iedere andere vorm van discriminatie, ingediend door 50PLUS e.a.

De voorzitter: Dan hebben wij nog één punt op de agenda, agendapunt 13, actualiteitenmotie Verklaring tegen haat naar Joden en iedere andere vorm van discriminatie. Bent u het ermee eens om die nu te behandelen?

Mevrouw Veen: Voorzitter, punt van orde.

De voorzitter: Gaat uw gang.

Mevrouw Veen: Ik zou eigenlijk willen voorstellen, omdat er twee moties volgens mij zijn en ik ... Volgens mij hebben ze allebei wel dezelfde richting en is het idee dat we een verbindende boodschappen met elkaar uitstralen als de provincie en zijn die twee moties dat ... Doen dat juist niet. Dus ik zou eigenlijk willen voorstellen dat de fractievoorzitters, eventueel onder uw begeleiding, Commissaris, daar even over kijken of we toch over één tekst het eens zouden kunnen worden, zodat we als Staten ook gezamenlijkheid kunnen uitstralen.

De voorzitter: Dat is een punt van orde. Een punt van orde is, dus als ik goed ... Als ik u goed begrijp, zegt u van, kan ik als voorzitter met de fractievoorzitters overleggen over de motie die is voorgelegd en eventuele andere motie die wordt ingediend? Dat ga ik dan even in stemming brengen, want dat is een voorstel van orde. Dan kijk ik even de fracties ...

Mevrouw Hoek: Voorzitter, punt van orde.

De voorzitter: Maar ik ga eerst dit ...

Mevrouw Hoek: Wat daar gebeurt, kan ik ook.

De voorzitter: Maar mevrouw Hoek ...

Mevrouw Hoek: Ik ben het er niet mee eens, voorzitter.

De voorzitter: Dat begrijp ik. Maar mevrouw Hoek, dan kunt u tegen dat voorstel stemmen. Ik ga het even in stemming brengen. Ik moet een punt van orde in stemming brengen. Ik kijk naar de fractie van BBB.

Mevrouw Van den Broek: Wij stemmen tegen dit voorstel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan kom ik bij GroenLinks.

Mevrouw Van Elteren: Voor.

De voorzitter: Dan kom ik bij de VVD.

De heer Janssen: Voorzitter, als D66 dat wil, dan doen we dat. Maar ik vind het wel ingewikkeld.

De voorzitter: U stemt voor, begrijp ik. D66 heeft het voorstel ingebracht. CDA, mijnheer Westerlaken.

De heer Westerlaken: Iedere poging die meewerkt tot eenheid en samenwerking zijn wij voor.

De voorzitter: Dank u wel. Partij van de Arbeid.

De heer Adriani: Ik herken wel weer heel veel van wat de heer Westerlaken zegt.

De voorzitter: Partij voor de Dieren.

De heer Travaille: Als dat kan helpen om er één voorstel van te maken, en een alternatief is nog dat er nu geen voorstel ter tafel komt en dat we daar even wat meer tijd voor nemen.

De voorzitter: U stemt voor het ordevoorstel van D66, begrijp ik. Dan ben ik bij de ChristenUnie.

Mevrouw Rikkoert: Bedankt, voorzitter. Ik moet toch even zeggen dat we daar eigenlijk al een week de tijd voor hebben gehad, dus het is niet dat we dat ... Dat dat nu nieuw is. Maar desondanks zijn wij voor om dat toch nog een kans te geven.

De voorzitter: UtrechtNu!, mijnheer Nagtegaal.

De heer Nagtegaal: Dank, voorzitter. Het is een beetje een twijfel bij onze fractie. Want wat mevrouw Rikkoert zegt, klopt helemaal. Natuurlijk is er heel lang de tijd geweest. Alleen als een fractie een voorstel doet, vind ... Kan ik daar wel in meegaan, met de disclaimer dat we dan wel gaan eten eerst. Als eerst. Dan kunnen de fractievoorzitters een bordje meenemen naar een kamertje en dan kan iedereen lekker gaan eten.

De voorzitter: Mijnheer Nagtegaal, u loopt op de feiten vooruit, want ik ben aan het inventariseren. Volt, mijnheer De Jong.

De heer De Jong: Dank, voorzitter. We hebben echt al heel veel pogingen ondernomen. Als deze pogingen met ... Ik denk dat we het nooit moeten stoppen proberen, dus voor.

De voorzitter: SGP, mijnheer Van den Dikkenberg.

De heer Van den Dikkenberg: Voorzitter, volgens mij is er al een meerderheid voor. Ik ben niet voor het idee van Partij voor de Dieren om geen voorstel op tafel te leggen.

De voorzitter: Maar u schikt zich met het ordevoorstel van D66. Mevrouw Van Velde, PVV.

Mevrouw Van der Velde: Dank u wel, voorzitter. Wij zijn tegen en mijn naam mag dan ook gelijk geschrapt worden. Ik ga niet mee in een halfslauw voorstel dat door de hele Staten maar goed gevonden moet worden.

De voorzitter: Dank u wel. SP, mijnheer Breur.

De heer Breur: Dank u wel, voorzitter. Mijn naam staat onder allebei de moties, omdat het uitspreken tegen haat ... Dat in elke vorm plaats moet vinden. Dus als we die twee moties samen kunnen brengen, en mijn hoop is niet groot, maar de behoefte aan een nieuwe poging is er, dus dan ondersteun ik dat.

De voorzitter: Dank u wel. Forum voor Democratie, mijnheer Van Breukelen.

De heer Van Breukelen: Voorzitter, vergaderen over ... Over bepaalde controversiële onderwerpen gaan vergaderen, lijkt me een hele rare gang van zaken. Wij hebben al ruim een week de tijd gehad om proberen te verzoenen. Dat is niet gelukt. Dan komt er nog een laatste poging. Ik zeg, veel succes met het proberen, ik heb er weinig vertrouwen in. Ik zie het debat wel weer tegemoet. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. 50PLUS, mevrouw Hoek.

Mevrouw Hoek: Voorzitter, ik wilde net een punt van orde. Ik vind dit werkelijk, als ik het ... Het is eigenlijk niet mijn normale taalgebruik, maar ik vind het zo goor. Ik ben hierop tegen. Ik ben er weken mee bezig geweest om dit te ontwikkelen. Allerlei gesprekken erover gehad. Constant was alleen maar het doel om mij het initiatief te ontnemen, om het over te nemen. Nu proberen ze het op deze manier weer. Ze zitten daar ook weer te glimlachen, te gore ... Glimlachen. Ik ben woedend. Ik ben echt woedend, voorzitter.

De voorzitter: Maar mevrouw Hoek, mevrouw Hoek, mevrouw Hoek, u gebruikt woorden die u in deze zaal ...

Mevrouw Hoek: Dat is gewoon onderuithalen.

De voorzitter: Dat u in deze zaal niet mag gebruiken. Dus ik wil dat u die terugneemt. Ik begrijp uw boosheid. Het heeft ...

Mevrouw Hoek: Mijn motie blijft gewoon zoals die is.

De voorzitter: Het heeft geen pas om u zo in deze zaal uit te laten. Waarvan akte. U bent tegen het ordevoorstel, want dat was ik aan het inventariseren. Wat u daarover vindt, kunt u straks misschien ook nog in dat overleg dan naar voren brengen. Ik stel vast dat het ordevoorstel wat door mevrouw Veen aan de orde is gesteld, dat een meerderheid van de fracties dat aanvaardt. Dan begrijp ik, maar ... Dat de fractievoorzitters dan met mij gaan praten. Zo begrijp ik dat. Is altijd goed, altijd leuk ook. En dat we dat ook aanstonds doen, dus vanavond, zodat we na de schorsing uitsluitel kunnen geven over wat dat gesprek heeft opgeleverd. Zo begrijp ik het goed. Dan stel ik voor dat wij de vergadering voor een dinerpauze schorsen tot ... Wat denkt u? Kwart over ... Tot 19:30 uur. In de veronderstelling dat u dan ook uw beraad in de fractie voor de stemmingen van alle andere punten hebt gehad, zodat we daar niet meer voor hoeven schorsen. De vergadering wordt hervat om 19:30 uur. Ik wens u smakelijk eten. Dames, heren, ik wil de fractievoorzitters vragen, misschien even een ordemededeling, de fractievoorzitters vragen om een bordje te pakken en om 18:30 uur in zaal 1 aan te schuiven. Ze mogen vooraan in de rij. Dames en heren dames, dames en heren, mag ik u vragen om uw zetel weer in te nemen en de beraadslaging onderling te staken? Dames en heren, ik heropen de vergadering. Wij ... Ik heb de vergadering geschorst naar aanleiding van een punt van orde dat door mevrouw Veen namens D66 werd aangekondigd en ingediend. Daar hebben we met elkaar over gestemd en vervolgens is gedaan wat in dat punt van orde werd gevraagd, dat ik met de fractievoorzitters heb overlegd over het agendapunt dat nu op de agenda staat. Dat is agendapunt 13, actualiteitenmotie Verklaring tegen haat aan Joden en iedere andere vorm van discriminatie, ingediend of 50PLUS en andere partijen. Ik zal, als u dat goed vindt, dat agendapunt nu aan de orde stellen en bij de inleiding even aangeven wat de fractievoorzitters en ik daarover hebben afgesproken. Dan is aan de orde agendapunt 13. Ik heb met de fractievoorzitters afgesproken dat de actualiteitenmotie die door mevrouw Hoek en anderen is ingediend vanavond aan de orde zal komen in uw vergadering zoals geagendeerd en dat er op verzoek van GroenLinks ook een motie aan de orde komt bij ditzelfde agendapunt, hetzelfde onderwerp betreffende. Ik heb met fractievoorzitters afgesproken dat te doen gebruikelijk bij actualiteitenmoties de indieners als eerste het woord krijgen, dus dat is mevrouw Hoek, om haar motie toe te lichten. Daarna zal mijnheer El Hamdaoui, heb ik begripen, de motie van

GroenLinks toelichten. Dan is er gelegenheid voor andere fracties om ... Mevrouw Hoek is al onderweg. Ik spoed mij. Dan is er gelegenheid voor de andere fracties om aan te geven wat hun reactie op beide moties is. We hebben afgesproken, dat is wel heel erg belangrijk, dat dat een statement is van die fractie en dat dat op geen enkele wijze een reactie is op het statement van andere fracties en dat we ook niet over de onderscheiden statements met elkaar in debat gaan. De fractievoorzitters zijn zich zeer bewust van het feit dat dit ook maatschappelijk een zeer relevant thema is en dat wat wij doen hier in de bespreking van dit zeer belangrijke maatschappelijke relevante thema ook belangrijk is als signaal naar de samenleving. Wij doen dat met respect voor elkaars standpunt, om daarmee de boodschap en de boodschappen die beide moties uitspreken zo helder en duidelijk mogelijk naar voren te laten komen. Vanzelfsprekend zullen we daarna bij de gewone stemmingen stemmen over beide moties. Dus dat hebben wij afgesproken en zo gaan we het dus ook doen. Mevrouw Hoek is al klaar om haar actualiteitenmotie toe te lichten. Mevrouw Van den Broek.

Mevrouw Van den Broek: Een kleine procesvraag nog, gaan wij allemaal naar voren voor ons statement of blijft de rest van de fracties gewoon zitten tijdens het doen van de statements?

De voorzitter: Dat is een goede vraag. Mevrouw Hoek staat hier, maar dat vind ik prima. Ik zal mijnheer El Hamdaoui ook vragen om zijn toelichting ook vanachter het spreekgestoelte doen. Dan kunnen de anderen dat vanachter de desk doen, als u dat goed vindt. Mevrouw Hoek.

Mevrouw Hoek: Dank u, voorzitter. Ten eerste wil ik beginnen om mijn excuus aan te bieden over mijn woede-uitval van jong ... Pasgeleden. Ik hoef niet uit te leggen waardoor dat kwam, maar ik wil wel mijn excuus aanbieden voor degenen die zich eraan hebben gestoord, want ik heb woorden gebruikt die eigenlijk niet normaal gesproken bij mij passen. Maar het is toch gebeurd. Voorzitter, de actualiteitenmotie Verklaring Utrechtse Statenfracties tegen haat naar Joden en elke andere vorm van discriminatie. Het is vreselijk wat er op dit moment gebeurt op grote schaal, maar ook eigenlijk in het geniep. Deze motie of deze verklaring die heb ik in eerste instantie gekregen vanuit Gelderland van een fractiegenoot en toen dacht ik, dit is helemaal goed. Dat moeten wij ook doen van onze eigen Statenfracties. De Statenfracties, dus niet Statenfractie. Daar ben ik mee begonnen en in beginsel kreeg ik geen reactie. Later kwamen er langzaam maar zeker reacties. Er is heel veel overleg geweest tussen bepaalde fracties. Ik noem geen namen, fracties. Een aantal fracties die zei, we gaan het mee indienen. We gaan je steunen. Geweldig, goed, prachtig. Maar op een zeker moment kwam ... Ontstond er een soort splitsing tussen een paar fracties die er toch wel zich erin konden vinden, maar er toch anders over dachten en een andere vorm wilde. Maar aangezien ik al met een aantal ondersteuners te maken had, en dan moet je iedere keer overleggen en dan, als je dan op een gegeven moment verneemt van, als je dat doet, dan trek ik me terug, dan denk ik, dat wil ik niet. Dus uiteindelijk heb ik gekozen voor de versie die nu voor ons ligt. De situatie wat er dus gebeurt op straat is onaanvaardbaar. Er wordt keihard de grens overschreden wanneer inwoners van Utrecht op hun identiteit worden aangevallen, uitgescholden of bedreigd. Wie die identiteit ook is, dit moet stoppen nu. Deze motie wordt mede ingediend, voorzitter, door de ChristenUnie, Partij van de Vrijheid, UtrechtNu!, SGP, de Boerenpartij, 50PLUS, VVD, SP, PvdA, Volt en het CDA. Dus het is zo, we hopen natuurlijk dat gewoon deze motie, laat ik dat maar gewoon wel uitspreken, dat die aangenomen wordt.

De voorzitter: Dank u wel.

Mevrouw Hoek: In de meerderheid. Misschien kunnen anderen zich nog bedenken en zeggen, we zijn het er niet helemaal mee eens, maar we steunen hem wel. Dat zou mooi zijn, zodat we toch uniform naar buiten kunnen treden, dat de Statenfracties van de provincie Utrecht dit hebben ondersteund. Dank u wel, voorzitter. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Hoek. Dank ook voor het werk dat u verricht hebt bij de totstandkoming van de motie. Dus hij is ingediend en inmiddels ook in het Stateninformatiesysteem natuurlijk gezet. Dan geef ik nu het woord aan de heer El Hamdaoui.

De heer El Hamdaoui: Dank u wel, voorzitter. Ik sta hier met gemengde gevoelens, want antisemitisme is een groot probleem in Nederland en ook in onze provincie. Joodse mensen worden lastiggevallen in hun huizen, er worden leuzen geschreeuwd die verschrikkelijk zijn. Niet zo lang geleden werd een rabbijn aangevallen in onze mooie provincie. Voorzitter, dat heeft me persoonlijk geraakt. Want hoewel ik hem niet persoonlijk ken, heb ik hem vaak genoeg gezien. Toen ik vrijwilligers deed ... -Werk deed in Overvecht en snel pauze wilde nemen tussen twee cliënten, ging ik even snel naar de lokale supermarkt. Ik weet niet of u Overvecht ook goed kent, maar het zijn ... Echt een erg multiculturele plek. Daar zag ik hem geregeld met complete outfit en al. U weet hoe belangrijk ik vind om jezelf te uiten. Jullie hebben me allemaal vaak genoeg gezien met een djellaba. Dat was mijn Overvecht, het Overvecht waar mijn familiemoskee stond, waar ik de eerste vijf jaar van mijn leven opgroeide, maar ook het Overvecht waar die aanval plaatsvond. Dat raakte mij persoonlijk. Ik was erg emotioneel, want ik weet hoe het is om gediscrimineerd te worden, ik weet hoe het is als een geliefde wordt aangevallen vanwege haar geloof. Toen ik elf was, zag ik een politicus op tv. Hij zei de meest verschrikkelijke dingen over mij. Ik snapte het niet. Toen ik mijn moeder erover vroeg, was het antwoord eigenlijk dat ze het ook niet snapte. Tien jaar later gaf ik les op het Via Nova College in Leidsche Rein. Ik was stagiaire. In een van mijn lessen begon een Marokkaans kleine jongen te huilen. Jullie zullen ongetwijfeld ervaring hebben met puberjongens. Dat is een groep die zo graag stoer wil laten zien aan anderen. Dus toen hij huilde, dat raakte mij. Toen ik hem vroeg waarom hij huilde, vertelde hij me dat die gepest werd op de voetbalclub. Iedere keer als hij de bal had, schreeuwden zijn teamgenoten, minder, minder, minder. Ik ben geen leraar meer. Ik ben geen elfjarige meer die geen antwoorden meer heeft. Ik ben nu een politicus, net als jullie, in een toekomst waarin ik als elfjarige bang voor was. We gaan naar een toekomst waarin de grootste coalitiepartij is gebouwd op moslimhaat. Ik maak me zorgen om de moslimhaat in Nederland. Wij gaan richting een toekomst waar ik erg onzeker ben en het moeilijk vind om mezelf Nederlander te noemen. Mijn moeder is al een paar keer aangevallen in haar leven vanwege haar hoofddoek. Daarom voel ik mee met rabbijn Aryeh Leib Heintz. Daarom leef ik mee met de Joodse gemeenschap. Maar als ik hier sta en deze motie lees, lees ik een eenzijdige kijk op wat er afspeelt in de samenleving. Haat neemt toe tegen joden, maar ook tegen moslims, ook tegen transpersonen. Dat is net zo actueel. In dit statement is het maar een voetnoot. Niet alleen als samenleving, maar ook hier in Provinciale Staten hoor ik in debatten de meest nare dingen die gezegd worden over moslims, over asielzoekers, over transpersonen. Dat wordt vaak niet meer opgemerkt en dat doet me pijn. Als die uitspraken over joden werden gedaan, zouden we hier allemaal opspringen. En terecht. Ik zou dan ook mee hebben gesprongen. Ik zou zo hoog gesprongen hebben, ik zou het plafond geraakt hebben. Maar als we het hebben over moslims, als we het hebben over asielzoekers, als we het hebben over transpersonen, zie ik niemand springen. Op zijn max zie ik iemand met zijn ogen rollen en that's it. Als persoon, als mens, als GroenLinkser heb ik daar moeite mee. Als we bij de ene groep onze mond opendoen en bij de andere niet, dan nemen we racisme niet serieus. Daar kan GroenLinks niet in meegaan. Daarom hebben we voorgesteld om het statement te verbreden. Helaas zijn de indieners daar niet in meegegaan. Dat is de reden waarom we een eigen statement indienen, dat naar onze mening recht doet aan een toenemende haat in de samenleving, dat sterk en krachtig veroordeelt. Samen met Partij voor de Dieren, partij voor de arbeid ... Partij voor de Dieren en van de Arbeid, Volt en SP dienen we onze verklaring. We moeten ons als Staten uitspreken tegen discriminatie, tegen racisme, tegen uitsluiting en tegen haat. Laten we daar ons sterk voor maken. Dat zal GroenLinks in ieder geval blijven doen. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: DANK u wel. Dan gaan we naar de toelichting op beide moties, kijken welke fracties daar iets over willen zeggen. Dan moet ik het even goed doen. Dan begin ik met de fractie van de BBB. Mevrouw van den Broek, gaat uw gang.

Mevrouw Van den Broek: Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, collega's en inwoners van provincie Utrecht. Allereerst wil de Boerenpartij, die ook voor burgers is, oftewel, de BBB, mevrouw Hoek bedanken voor het samenstellen van deze verklaring tegen haat tegen Joden en elke andere vorm van discriminatie. Helaas is dit heden ten dage een zeer actueel onderwerp. Komende donderdag zal in de Tweede Kamer ook een debat plaatsvinden over antisemitisme. Het is triest dat het moet, maar het is wel goed. Wij in deze zaal hebben geen invloed op hetgeen buiten onze landsgrenzen gebeurt. Of we het daar nu wel of niet mee eens zijn. Wij kunnen echter wel uitspreken dat wij binnen Nederland, en zeker binnen de provinciegrenzen van Utrecht, tegen antisemitisme, discriminatie en racisme in welke vorm dan ook zijn. Voorzitter, collega's en andere toehoorders, Frank Boeijen schreef in 1983 een heel goed nummer, dat helaas nu nog steeds actueel is. Een protest nummer geschreven naar aanleiding van een haatmisdrijf met fatale afloop. Met de boodschap uit dit nummer wil ik deze bijdrage graag afsluiten. Althans, naar deze motie van mevrouw Hoek. Hij liep daar in de stad, 's avonds laat, plotseling aan de overkant zag hij ze staan. Iemand riep, je hoort niet bij ons. Mes, steek, pijn. Denk goed na aan welke kant je staat, denk niet wit, denk niet zwart, denk niet zwart-wit, maar denk in de kleur van je hart. Denk in de kleur van je hart. Dan met betrekking tot de motie van GroenLinks, zoals gezegd, de mo... De verklaring van 50PLUS is een mooie allesomvattende, dus alle groepen omvattende, verklaring. Dat is ook de reden waarom wij deze mede indienen. De motie van GroenLinks en andere kunnen we niet steunen en wel om de volgende reden. Er worden in deze motie verschillende groepen benoemd, groepen die, zonder ze specifiek te benoemen, ook al onder de eerder genoemde verklaring van 50PLUS vallen. Door echter alleen deze groepen te benoemen, sluit je ook weer andere groepen die wellicht ook gediscrimineerd worden uit. BBB is een partij van verbinding en niet van uitsluiting. Dus daarom steunen we deze motie niet. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Van den Broek. Kijk ik naar de fractie van de VVD. Mijnheer Gilissen.

De heer Gilissen: Dank u wel, voorzitter. In vrijheid jezelf kunnen zijn. Dat is het rotsvast vertrouwen in de overtuiging van de VVD. Los van waar je wieg heeft gestaan, waarin je gelooft of van wie je houdt. In de laatste tijd, dat is ook de aanleiding voor deze motie, zien we echter een schrikbarende toename van antisemitisch geweld en intimidatie. Ook in onze provincie, ook in onze steden. Mensen voelen zich niet veilig. Dat baart de VVD maar velen ook grote zorgen. De motie, het initiatief, was een belangrijke stap voor ons, omdat, en dan zeg ik ook de nationaal coördinator antidiscriminatie na, dat politieke eensgezindheid in zo'n moment waarin polarisatie toeneemt belangrijker is dan ooit, dat we alle politieke partijen verbonden zeggen, stop, tot hier en niet verder. Want wij verwerpen elke vorm van discriminatie, haat en geweld, maar vanavond in het bijzonder willen we markeren dat we naast de joodse inwoners ook voor onze provincie staan en dat we vanavond met velen ook opstaan tegen haat en uitsluiting van joodse inwoners. Met deze motie zeggen we tegen hen, we zien jullie, we horen jullie, we staan naast jullie en we zijn er voor jullie. We trekken die grens voor hen, maar tegen elke vorm van discriminatie. Gisteren, vandaag, morgen, altijd.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Gilissen. De fractie van D66, mevrouw Veen.

Mevrouw Veen: Voorzitter, dank u wel. Ik zal onze bijdrage vrij kort houden. Ik denk dat artikel 1 van de Grondwet ons standpunt op dit onderwerp goed samenvat. We zullen voor beide motie stemmen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. CDA, mijnheer Westerlaken.

De heer Westerlaken: Ik zou het niet beter kunnen verwoorden dan de heer Gilissen.

De voorzitter: Dank u wel. Partij van de Arbeid, mijnheer Adriani.

De heer Adriani: Dank, voorzitter. Actueler kan haast niet. Vanmorgen lag bij ons de Trouw op de mat. Mijn vrouw komt van gedegen CDA-huize, dus wij lezen thuis de Trouw. Die opent met een artikel over de toenemende onverdraagzaamheid geweld en discriminatie in Nederland naar aanleiding van een rapport van het openbaar ministerie van gisteren. Gelukkig, ik zal het artikel niet voorlezen want de Trouw biedt de service om het hoofdartikel in drie kernzinnen samen te vatten, dat is voor een luie krantenlezer als mijzelf heel prettig, die zal ik wel voorlezen. Die luidt, de onverdraagzaamheid in de samenleving neemt toe, meldingen van joden en moslimhaat verdubbelen in 2023, transpersonen kregen vaker te maken met geweld. We zien het allemaal om ons heen. Dat is denk ik ook de aanleiding geweest voor 50PLUS om deze ... Dit initiatief te nemen, waarvoor ik haar dank en ik dank tegelijkertijd ook GroenLinks voor de eigen invulling daarvan. Want wat we gemerkt hebben in de gang hiernaartoe, is dat als je doorpraat over racisme en discriminatie, in de basis zijn we daar allemaal tegen. Vanavond zullen we ook allemaal uitspreken dat we daartegen opstaan. Maar als je erover doorpraat, zie je verschillen. Wat dat betreft, is het net alsof we hier een representatie van de samenleving zijn, want die verschillen zie je natuurlijk in de samenleving ook. Eerder vanmiddag hoorden we in een prachtige maidenspeech overigens zeggen waar je vandaan komt, bepaalt wat je ziet. Ik denk dat dat rondom dit thema ook heel erg geldt, wat je achtergrond is, wat je meegemaakt hebt, wat je omgeving is, bepaalt waar je accenten liggen, waar je op aanslaat en hoe je de verwoording voor je ziet. Voorzitter, Partij van de Arbeid is mede-indiener van allebei de moties, omdat we ongeacht de verwoording uit willen stralen, we vinden elkaar op het feit dat we tegen bedreiging, tegen geweld, tegen racisme en tegen discriminatie zijn voor alle groepen. Omdat sommige mensen vanwege hoe ze in het leven staan daar voor andere woorden kiezen dan anderen, dat maakt voor de Partij van de Arbeid niet uit. De boodschap is wat ons betreft even krachtig. Ik zou eigenlijk zoveel als mogelijk Statenleden, collega's willen oproepen, als je ergens een ruimte in je hart vindt, stem dan straks voor beide moties. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Adriani. Partij voor de Dieren, mevrouw Batteau.

Mevrouw Batteau: Het opkomen voor het meest kwetsbare is een fundamentele waarde, een kernwaarde van onze partij, of het nu gaat om mens, dier of natuur. Een rechtvaardige, veilige, gelijkwaardige samenleving waarin ruimte is voor iedereen, dat is onze drijfveer. Mensen persoonlijk aanvallen op basis van hun identiteit of afkomst wijzen we in alle toonaarden af in meest krachtige bewoordingen, in alle gevallen. Er is ons ... In onze provincie geen enkele plaats voor enige vorm van discriminatie of racisme. Wanneer we ons gezamenlijk uitspreken tegen discriminatie en racisme, dan moet dat in zo'n zorgvuldig mogelijk bewoordingen, waarin we onze woorden met liefde wegen en niet het leed van de ene groep belangrijker maken dan die van de ander. Dat we geen onderscheid maken in vorm van discriminatie en racisme is mooi verwoord in de motie die door GroenLinks is opgesteld. Die zullen we dan ook graag mede indienen. De toenemende uitingen van antisemitisme in onze provincie zijn zeer zorgelijk. Intimidatie van mensen met een joodse achtergrond op straat, thuis op social media, de provincie moet binnen haar bevoegdheden en mogelijkheden haar uiterste best doen om dit tegen te gaan. Tegelijkertijd zien we dat we niet alleen te maken hebben met toenemende incidenten van antisemitisme, we zien ook een toenemende normalisering van moslimhaat, de uitsluiting van mensen die een migratieafkomst hebben of LHBTQI-personen. Ook dit is onacceptabel en ook daarover moeten we ons uitspreken. We zijn blij dat we als provincie inclusie zo nadrukkelijk als doelstelling in onze sociale agenda hebben opgenomen, waarbij we in expliciet en niet mis te verstane bewoordingen discriminatie en racisme, waaronder antisemitisme, krachtig afwijzen. Dat alleen ... Niet alleen, ook actief en effectief onder de aandacht brengen en bestrijden. Daar mogen we trots op zijn. Laten we liefde en mededogen voor onze medemens steeds opnieuw het uitgangspunt vormen voor hoe we handelen en spreken. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. De ChristenUnie, mevrouw Rikkoert.

Mevrouw Rikkoert: Bedankt, voorzitter. Met deze verklaring willen we een duidelijk statement maken. Er is in Utrecht geen plaats voor antisemitisme, discriminatie of racisme. Met de verklaring roepen we op om naast de joodse gemeenschap te gaan staan en op te staan tegen antisemitisme. We willen benadrukken dat de veiligheid en vrijheid van alle Utrechters een groot goed is. Iedereen moet veilig in Utrecht kunnen wonen, werken, studeren en leven. De ChristenUnie hecht er veel waarde aan dat we een gezamenlijk statement afgeven. Moties die deze boodschap veralgemeniseren of bagatelliseren, steunen wij niet.

De voorzitter: Dank u wel. UtrechtNu!, mijnheer Nagtegaal.

De heer Nagtegaal: Dank, voorzitter. Laat ik beginnen met te zeggen dat ik het eigenlijk zo ontzettend jammer vind wat hier nu vandaag gebeurt. Eigenlijk schaam ik me ook vandaag om Statenlid te zijn in de provincie Utrecht, mag u wel van mij weten. Want wat kan in Gelderland wel wat hier niet kan? Wat kan in Noord-Holland wel wat hier niet kan? Want blijkbaar zijn er hier fracties die als een ... Als het ware een soort rupsje nooitgenoeg ook weer andere dingen erbij moesten halen. Ik wil u even in herinnering brengen ...

De voorzitter: Mijnheer Nagtegaal, nee ...

De heer Nagtegaal: Nee, voorzitter ...

De voorzitter: Ik onderbreek u even. Ik heb met de fractievoorzitters afgesproken dat u uw statement houdt en u onthoudt van commentaar op anderen.

De heer Nagtegaal: Oké. Laat ik u ... Ik ben het er niet mee eens, maar laat ik u in herinnering brengen, een aantal jaar geleden toen waren er een aantal incidenten in Amerika en toen kwamen enorm een beweging, de Black Live Matters-beweging. Ik was toen ook een van die mensen die toen ook riep, maar het is toch All Lives Matters, toch? Toen waren er ook mensen die tegen mij zeiden, waar ben je mee bezig? Je beledigt mensen. Ik dacht, hoezo? Het gaat toch om iedereen? Achteraf begrijp ik nu op dit moment eigenlijk wel wat die mensen bedoelden toen ze dat tegen mij zeiden. Want het ging toen even niet om iedereen, het ging toen voor die mensen om mensen van kleur die zich niet welkom voelden in de samenleving, onder andere in Amerika, maar ook in Nederland. Ik heb nu een beetje een All Lives Matters-moment bij de fractie die de tegenmotie indient en ik vind het gewoon heel erg spijtig. Weet je, mevrouw Hoek die heeft mij deze week gebeld, die was heel enthousiast over dit statement. Die zei, dat heb ik van een collega het Gelderland. Het zou mooi zijn als we dit met zijn allen kunnen indienen. Ik zat te lezen, ik dacht, hier kan je niet tegen zijn, toch? Blijkbaar wel. Ik mag de fractie niet noemen. Maar ik ben tegen ... De fractie van de tegenmotie heeft genoeg kansen gehad om zich hierbij aan te sluiten. Blijkbaar was het niet voor hen genoeg. Dan kan ik alleen maar zeggen dat ik dat heel erg spijtig vind en dat ik het eigenlijk ook procedureel, dus dat wil ik ook meegeven aan de voorzitter ...

De voorzitter: Mijnheer Nagtegaal, nee ...

De heer Nagtegaal: Maar, voorzitter ...

De voorzitter: U blijft daar mij best ... Ik ben benieuwd naar het statement over of u de motie steunt of niet. Volgens mij hebt u daar iets over gezegd.

De heer Nagtegaal: Ik sluit me aan bij de woorden van Dimitri Gilissen. Maar ik wil wel zeggen, procedureel vind ik het ook eigenlijk niet kunnen. Het instrument actualiteitenmotie is hier eigenlijk niet voor gediend.

De voorzitter: Mijnheer Nagtegaal, mijnheer Nagtegaal ...

De heer Nagtegaal: Maar, voorzitter, u moet nu ophouden met mij de hele tijd onderbreken.

De voorzitter: Nee, het geduld is op.

De heer Nagtegaal: Want het me irriteert echt kapot dit namelijk.

De voorzitter: Ik ontnem u het woord. Klaar. Zo. De volgende fractie is aan de beurt. Dat is de fractie van Volt. Mijnheer De Jong.

De heer Nagtegaal: Voorzitter, ik wil toch graag even een punt van orde maken. Heeft u iets persoonlijks tegen mij of zo? Dat idee heb ik echt. Ik weet niet of iemand anders dat herkent.

De voorzitter: Mijnheer Nagtegaal, ik heb u het woord ontnomen en dat doe ik opnieuw.

De heer Nagtegaal: Maar wat ... Nee, maar ik heb een punt van orde. Voorzitter, ik voel mij nu niet gehoord dat ik mag zeggen wat ik wil zeggen. Ik dacht, ik ga juist nu niet hetzelfde riedeltje doen van ik spreek me uit. Want dat is gewoon evident, dat is gewoon een open deur. Dat is ook gewoon zo.

De voorzitter: Mijnheer Nagtegaal, alstublieft, ik heb met de fractievoorzitter, en die van u zit twee stoelen naast u, een afspraak gemaakt en ik vraag u, alle 49 leden, om zich aan die afspraak te houden. Dat geldt dus ook voor ...

De heer Nagtegaal: U hoort het nog wel, voorzitter.

De voorzitter: Mijnheer De Jong.

De heer Fiscalini: Voorzitter, een klein punt van orde. De afspraak was dat we allemaal een statement zouden oplezen en dat we elkaar niet zouden interrumpen. Als de Nagtegaal, als dit zijn statement is, dan zijn dat ... Dan gaat hij toch zelf over zijn woorden, of heb ik dat dan verkeerd begrepen? Want dat is wel wat we afgesproken hebben.

De voorzitter: Ik stel voor, we hebben ons voorgenomen om dit debat enigszins waardig en respectvol naar elkaar te laten verlopen. Dat respect mis ik even ook naar uw voorzitter. Ik stel voor dat de inbreng van UtrechtNu! hiermee is afgerond en dat nu Volt het woord krijgt.

De heer De Jong: Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, voor discriminatie, haat en geweld is wat Volt betreft nooit ruimte. Daarvoor zou geen motie of statement nodig moeten zijn. Helaas kan het in sommige situaties wel noodzakelijk lijken je uit te spreken tegen toenemende vormen van agressie zoals de verschillende vormen die wij nu in onze samenleving helaas aantreffen. Dat is goed, want slachtoffers van discriminatie, haat en geweld staan nooit alleen. Het is nooit normaal. Het zal altijd moeten stoppen, ook nu dus. Volt is tegen alle vormen van discriminatie, haat en geweld. Ongeacht de religie, levensovertuiging, etniciteit, huidskleur, geardheid, gender, leeftijd, politieke overtuiging of anderszins. Daartussen maken wij geen onderscheid. Alle vormen van agressie zijn allemaal even erg, ook de agressie tegen joden in ons land vinden wij afschuwelijk. Dit aan de kaak stellen is niet makkelijk, omdat er in dit debat zo veel meningen en zo veel overtuigingen zijn. Ook hier in onze Statenzaal. En toch, alle verschillende overtuigingen ten spijt en het belang van een democratisch debat hoog hebbende, laten we met woorden een ruimte creëren waar iedereen een plek kan vinden. Waar iedereen zich gehoord en gezien kan voelen. Een ruimte waar de verschillende kanten van de waarheid allemaal evenveel waard zijn en allemaal benoemd mogen worden, hoe groot sommige verschillen soms ook lijken. Een ruimte waar de discussie niet hoeft te worden gewonnen, omdat dit niet gaat om overtuigen, maar om elkaar beter te begrijpen. Uit het wederzijds begrip ontstaat dan de kracht om het gesprek met elkaar te blijven voeren en niet te vallen

in de diepte van discriminatie, haat en geweld. Vanuit die gedachte van harmonie en ruimte voor alle geluiden zal Volt vandaag al signaal beide ingediende moties steunen en mede indienen. Het is namelijk allemaal waar, allemaal belangrijk en allemaal evenveel waard. Beide moties lezen voor ons als één oproep en zo gaat Volt er dan ook mee om. Een overkoepelende oproep tegen alle vormen van racisme, haat en geweld die wij met hart en ziel zullen steunen. Dank u, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Dan is nu het woord aan SGP, mijnheer Van den Dikkenberg.

De heer Van den Dikkenberg: Voorzitter, dank u wel. Het is helaas nodig om een statement tegen antisemitisme te geven. De laatste jaren hebben we hier voortdurend aandacht voor gevraagd vanwege de opkomst hiervan, vaak sluimerend, zo ook bijvoorbeeld bij de sociale agenda om in organisatie en maatschappij onze joodse medemensen te ondersteunen. Na de ontwikkelingen in oktober is het antisemitisme nog verder aangewakkerd. Dit zien we gebeuren in bedreigingen, scanderen en dergelijke. De huidige wijze van verruwing in de maatschappij baart ons zorgen en moet stoppen, vandaar ook de verklaring. Laten we elkaar menswaardig behandelen en nooit benadelen, in welke vorm dan ook. Voor de SGP blijft leidend dat ieder mens in gelijke positie staat voor zijn schepper die vraagt om je naaste, wie dan ook, lief te hebben als jezelf. Laten we deze opdracht met elkaar praktiseren in het werkwoord samenleven, ook in politieke uitingen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Kom ik bij de PVV, mevrouw Van der Velden.

Mevrouw Van der Velde: Dank u wel, voorzitter. Iedereen heeft een prachtig mooie, voorbereide speech. Die heb ik niet vandaag. Dus ik ga gewoon vrijuit tegen u spreken. Deze motie van mevrouw Hoek van 50PLUS is eentje die wij samen met haar indienen en met heel veel andere partijen binnen deze Provinciale Staten. Deze motie draagt precies uit hoe wij tegen antisemitisme aankijken. Wij zijn er totaal niet van te spreken dat dit überhaupt nu natuurlijk weer ook actueel is, wat veel collega's hier ook hebben aangegeven. Echter is het wel zo dat dit nu een probleem is. Het stoot mij persoonlijk tegen de borst dat dan bij een actualiteit, wat hier dus actueel is, dan de kans genomen wordt om dit weer op iedereen te betrekken. Want iedereen, lijkt mij, is toch wel voor artikel 1 van de Grondwet. Racisme mag niet, discriminatie mag niet en haat naar andere mensen, dat is natuurlijk ook uit den boze. Verder wil ik natuurlijk nog aangeven, wat iemand hier eerder ook al aangaf, dat morgen in de Tweede Kamer een antisemitismedebat ook live te volgen is, waar mijn collega Maikel Boon zal spreken voor de PVV. Alles wat ik nu waarschijnlijk vergeet te zeggen, zal mijn collega daar absoluut ook nog veel duidelijker neerzetten dan wat ik hier nu in woorden nog uit kan drukken. Dus uiteraard, deze motie die ik samen met mevrouw Hoek van 50PLUS en heel veel andere partijen indien, steun ik. Echter staat er ook een andere motie op de agenda. Deze motie van GroenLinks zullen wij niet steunen omdat deze een ontzettend intersectionele insteek heeft en de PVV zich daar totaal niet in kan vinden. De ultieme boodschap is natuurlijk hartstikke mooi. Wij zijn tegen discriminatie, racisme en elke vorm van geweld. Maar dat was niet het punt waarop deze eerste actualiteitsmotie is ingediend en daar moet het vandaag dus in onze optiek ook absoluut over gaan. Verder zijn er in dit ... Wordt er in dit huis natuurlijk ook veel gesproken over respect en over woorden die gebruikt worden. Nou zijn er in dit huis natuurlijk ook leuzen gebezigd waar echt wel iets van te vinden valt en waar natuurlijk ook ontzettend veel ophef over is geweest. Dus ik zal de woorden niet letterlijk benoemen. Maar als we de mond vol hebben over het woord respect en respect naar anderen, en ik zie mensen aan de overkant ook alweer met het hoofd schudden, sorry, ik heb eerder een opmerking erover gekregen dat ik dat niet mocht doen ...

De voorzitter: U maakt uw betoog af en ik roep de leden ook op om daar verder niet op te reageren, zoals we hebben afgesproken.

Mevrouw Van der Velde: Als er dan wordt gesproken over respect, maar dan toch dat soort woorden worden gebezigd en dan later het woord respect weer in de mond genomen wordt, dan heb ik daar ook

wel problemen mee, voorzitter. Want dat betoont ... Dat toont totaal geen respect tegenover de mensen binnen dit huis die niet zo daarin staan en die wel daadwerkelijk tegen racisme, discriminatie en andere vormen van haat zijn. Dat is alles.

De voorzitter: Dank u wel. Dan SP, mijnheer Breur.

De heer Breur: Dank u wel, voorzitter. Iedere vorm van discriminatie druist in tegen de kernwaarden van de SP. Wij zullen daarom ook beide moties ondersteunen. Tegelijkertijd willen we ook de bredere context benadrukken. We zien dat de Israëlische aanvallen in Palestina, die verergerd zijn na de gewelddadige aanvallen van Hamas, leiden tot een soort tribalisme hier. Terwijl er wordt gekeken ... Terwijl er wordt weggekeken van het leed van de ene kant, worden de misdaden van de andere kant vergoelikt of zelfs toegejuicht. Een houding die werkelijk niemand helpt in Gaza en die hier ook meer kwaad doet dan goed. Wij zijn zeer verdrietig om de 34.000 vermoorde inwoners van Gaza, onder wie zo'n 14.000 kinderen. Wij leven mee ...

De heer Nagtegaal: Voorzitter, mag ik een punt van orde maken?

De heer Breur: Nee, ik ben bezig met mijn statement, mijnheer Nagtegaal.

De voorzitter: Pardon, pardon. De voorzitter gaat erover. Mijnheer Breur maakt zijn statement af en we gingen niet in debat, mijnheer Nagtegaal.

De heer Nagtegaal: Het was geen debat. Ik vind het heel jammer dat mijnheer Breur ...

De voorzitter: Ik ontnem u het woord, mijnheer Nagtegaal. Als u nog één keer dit doet, laat ik u uit de zaal verwijderen.

De heer Nagtegaal: Het is altijd ik.

De heer Breur: Dank u, voorzitter. Wij leven mee met de overlevenden gewenteld in dagelijks diepere rouw gevangen in een oorlog. Wij hopen dat voor hen troost, veiligheid en de middelen om te kunnen bestaan snel komen. Wij leven ook mee met de 130 Israëlische gegijzelden en hun naasten. Wij hopen dat ze snel herenigd worden. Wij spreken ons uit tegen discriminatie, antisemitisme en tegen het groeiende onrecht dat over de inwoners van Gaza wordt uitgestort. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan is het woord nu aan Forum voor Democratie, mijnheer Van Breukelen.

De heer Van Breukelen: Dank u wel, voorzitter. Wij als Statenleden hebben allen trouw gezworen aan artikel 1 van de Grondwet, vooral aan de gehele Grondwet, mag ik hopen. Wij mogen als overheid niet discrimineren. De FVD-Statenvructie staat ook onwrikbaar tegen elke vorm van haat, agressie en geweld, omarmen en steunen allen die slachtoffer zijn van deze verwerpelijke daden. Het ontstaan van haat is complex en kan uit diverse bronnen voortkomen. Angst, vooroordelen, onbegrip, sociale, politieke, economische spanningen. Haat kan van heel veel kanten komen. Deze gevoelens kunnen ook gevoed worden door groepsdruk, propaganda, negatieve ervaringen. Maar wij zijn ... Wij FVD zien geen heil in het continu uitspreken van statements tegen haat bij het zoveelste oplaaiende sociale, culturele en etnische conflict, waar dan ook ter wereld. Deze conflicten en het leed dat ze met zich meebrengen in de wereld en ook de doorwerking die ze op onze eigen maatschappij hebben, moeten we beter leren begrijpen en bespreekbaar maken. Dit zal niet gebeuren wanneer we elkaar in een hoek gaan duwen waar niet vrij gesproken mag worden over zelfs de meest gevoelige onderwerpen. Juist wanneer het lijkt dat groepen onverenigbaar tegenover elkaar komen te staan, moeten we dit onderkennen en zelfs al die verwerpelijke haat proberen te begrijpen. Te begrijpen, maar nooit te omarmen. Alleen door pogen te begrijpen, kan

men langzaam die haat ontmantelen. Alleen door conflicten bespreekbaar te maken, kunnen we een dieper maatschappelijk begrip kweken. 1000 moties tegen haat vanuit deze Statenzaal zullen niks uithalen in de maatschappij, als we niet met elkaar in dialoog durven te treden over dit onderwerp. Onze fractie streeft naar een focus op de gemeenschappelijke waarden en overeenkomsten tussen verschillende groepen binnen onze maatschappij. Alleen op deze manier kan er een constructieve dialoog ontstaan die haat kan verminderen en de kloof tussen groepen kan overbruggen. Wij zullen beide moties niet steunen.

De voorzitter: Dank u wel. Dan zijn we rond in zin dat elke fractie inbreng heeft kunnen leveren. Ik wilde mevrouw Hoek en mijnheer El Hamdaoui voorstellen om het daarbij te laten, vanuit de gedachte dat we verder niet elkaar gaan becommentariëren. Er zijn statements afgegeven die duidelijk genoeg zijn, denk ik, die gehoord zijn en die in het verslag worden vastgelegd. Ik stel voor om dit agendapunt nu als afgedaan te beschouwen. Dank u wel. Dan ...

Mevrouw Hoek: Voorzitter, voorzitter ...

De voorzitter: Mevrouw Hoek.

Mevrouw Hoek: Heel kort. Ik ben zojuist vergeten te melden, vandaar dat ik het even probeer, om de mee-indieners, de partijen, de fracties die mee indienen te melden. Als u dat nog toestaat.

De voorzitter: Dat mag. Dat zeker, zeker.

Mevrouw Hoek: Fijn. Dank u. Voorzitter, ik wil nog even melden welke partijen de motie van 50PLUS mee indienen. Dat is de ChristenUnie, Partij voor de Vrijheid, UtrechtNu!, SGP, de Boerenpartij, 50PLUS, de VVD de SP, PvdA, Volt en het CDA. Dank u, voorzitter.

De voorzitter: Dank u. Maar u verraadde zichzelf door weer opnieuw Boerenpartij te zeggen. Ik dacht, ik heb het al eerder gehoord. Het is de BBB.

Mevrouw Hoek: Het is natuurlijk de partij voor de burens.

Mevrouw Oude Luttikhuis: Dank u wel, voorzitter. Maar ik wil even duidelijk maken ...

Mevrouw Hoek: Voor de boeren.

Mevrouw Van den Broek: Dat we de BBB zijn. De BoerBurgerBeweging, dus geen boerenpartij. Dus dank u wel.

De voorzitter: En dan hebt u ook nog op gebak getrakteerd vandaag met het ... Het helpt weinig, het helpt weinig. Dan stel ik vast dat we de beraadslagingen over dit agendapunt 13 hebben afgerond.

14. Stemverklaringen

De voorzitter: Dan gaan wij automatisch door naar het volgende agendapunt, dat is agendapunt 14. Dat zijn de stemverklaringen over de voorstellen waar we straks over gaan stemmen en de daarbij ingediende amendementen en moties. Ik ga even de fracties af of zij behoefte hebben om stemverklaringen af te leggen. Dan begin ik bij de BBB, mevrouw Oude Luttikhuis.

Mevrouw Oude Luttikhuis: Dank u wel, voorzitter. Wij hebben een stemverklaring bij motie M24-34 en ik wil graag het woord geven aan mevrouw Ghijssels. Dank u wel.

Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff: Wij hebben deze motie mede ingediend met de ChristenUnie, het debat gehoord en zijn in die zin mede op de argumentatie van de heer Van Muilekom ... Hebben wij gemeend dat het inderdaad wijzer is om niet nu op dit moment in te gaan op specifieke doelgroepen, maar wij willen deze toch graag laten staan en onderschrijven deze om een hele specifieke reden. Deze gaat namelijk verder dan de woningmarktproblematiek. Deze ziet toe op een probleem bij jeugdzorg, bij de doorstroming die zorgt ... En raakt in die zin iets wat breder pijn doet dan enkel de woningmarkt. We willen daar toch die specifieke aandacht voor vragen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Ghijsels. Dan kom ik nu bij GroenLinks, mevrouw Van Elteren.

Mevrouw Van Elteren: We hebben geen stemverklaring.

De voorzitter: Geen stemverklaring. Dank u wel. VVD, mijnheer Janssen.

De heer Janssen: Alstublieft, dank u wel. We hebben twee stemver... Nee, sorry, drie stemverklaringen. Twee van de heer Peer en één van de heer Gilissen.

De voorzitter: Gaat uw gang, mijnheer Peer.

De heer Peer: Dank u, voorzitter. De eerste stemverklaring is voor amendement A24-41A. Nee, A24-40A, Eén kader per programma PPWW, ingediend door D66. Wij kunnen als VVD voorstemmen met de uitleg die het college er ook aangeeft. Dat betekent dat op een passend moment het PPWW terugkomt in de Staten. Passend betekent voor ons of als er aanleiding toe is of als er vanuit de Staten bijvoorbeeld na een jaar om gevraagd wordt, zodat we dan het PPWW-kader eventueel opnieuw kunnen vaststellen. Dan A24-41A, 2/3 is 2/3, ingediend door onder andere de Partij van de Arbeid. Wij kunnen ook daarmee instemmen als VVD, vanwege de uitleg die het college eraan gegeven heeft, namelijk dat het niet per project in ijzer gegoten is, maar dat de gedeputeerde kijkt naar compensatie, of, zoals de Partij van de Arbeid het uitlegt, comply or explain bij projecten. Ik dank u, voorzitter.

De voorzitter: Mijnheer Gilissen.

De heer Gilissen: Dank u wel. Ik heb een stemverklaring motie M24-38. We kunnen de inhoud van de motie volledige onderschrijven. Ik wil ook mijn complimenten uitspreken voor de wijze waarop de heer El Hamdaoui die ook heeft gepresenteerd en heeft gebracht. Tegelijkertijd vinden we het ook belangrijk om vanavond een signaal af te geven en dat ook heel duidelijk te koppelen aan de actualiteit. Om die reden zullen we die motie dus steunen van GroenLinks en andere. We zullen de motie ... Andere motie van 50PLUS wel steunen.

De voorzitter: Dank u wel. Dan kom ik bij D66, mevrouw De Widt.

Mevrouw De Widt: Dank u wel. We hebben geen stemverklaring.

De voorzitter: CDA, mijnheer Westerlaken. Geen stemverklaringen. Partij van de Arbeid, mijnheer Adriani.

De heer Adriani: Dank, voorzitter. Twee stemverklaringen. Eén bij motie M24-30, Kaderstellend onderzoek landbouw van de BBB. Daar gaan wij voorstemmen tegen de achtergrond van de duiding die gedeputeerde van Essen daarop gegeven heeft en in de veronderstelling dat het knikje van mevrouw Ghijsels op de vraag van de heer Travaille dat het woordje althans er uitging, dat dat ook doorgevoerd wordt. Of ...

De voorzitter: Even kijken. Wat gebeurt hier? De motie waar u over gaat stemmen, staat in het Stateninformatiesysteem, mijnheer Adriani. Dus daar moet u zich op baseren.

De heer Adriani: Precies. Ik laat het hierbij. Maakt het voor u ook makkelijker. De andere stemverklaring die u hoort bij zowel motie M24-32 als motie M24-34, Partij van de Arbeid ziet heel goed wat op dit moment al gebeurt om de inzet op doelgroepen, zowel jongeren, ouderen, alsook andere te verstevigen en daar beter op te acteren. We denken ook dat het volgende maand bij het woonbeleid en later bij de Wet versterking regie goed is om daarover door te praten. Maar als steun in de rug voor de ingezette koers gaan we beide moties wel steunen.

De voorzitter: Dank u wel. Partij voor de Dieren, mijnheer Travaille.

De heer Travaille: Dank u, voorzitter. We hebben één stemverklaring bij motie M24-30, Kaderstellende gedeelte voor landbouw. Juist omdat dat woordje aanvullende ruimte voor de landbouw nog steeds in de tekst staat, kunnen we daarin niet meegaan. Wij hadden gehoopt dat dat woordje eruit zou gaan. Dan hadden wij daar graag voorgestemd, maar op dit moment vinden wij het een beetje een te smalle interpretatie dat er alleen maar ruimte bij kan komen voor de landbouw. Dat past ons niet. Wij willen daar graag met open vizier intreden en we hopen uiteindelijk dat dat onderzoek ook op die manier wordt uitgevoerd. Wij zullen er niet voorstemmen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan kom ik bij de ChristenUnie, mevrouw Rikkoert.

Mevrouw Rikkoert: Bedankt voorzitter. Wij hebben geen stemverklaring.

De voorzitter: Dank u wel. UtrechtNu!, mijnheer Fiscalini.

De heer Fiscalini: Dank u wel, voorzitter. Wij hebben twee stemverklaringen. Die zal de heer Nagtegaal geven.

De voorzitter: Mijnheer Nagtegaal.

De heer Nagtegaal: Dank, voorzitter. Bij de Europastrategie, het gaat eigenlijk om amendement A24-33 en A24-34, eigenlijk is ook mijn verzoek om eerst te gaan stemmen, als het kan, over amendement A24-36 en A24-38 en daarna pas op die andere, omdat ik dan ... Wij kunnen dan beter afwegen of we dan wel voor die andere stemmen van Partij voor de Dieren en BBB. Motie M24-38 ...

De voorzitter: Misschien, mijnheer Nagtegaal, ik onderbreek u, maar de griffier zegt dat het in die volgorde is geagendeerd. Dus ...

De heer Nagtegaal: Dat is ... Oké. Dank. Dan motie M24-38. Inhoudelijk, dat heb ik nog niet gezegd, inhoudelijk kun je daar niet tegen zijn, maar ik heb het al wel gezegd, procedureel en zo vinden we dat niet kiest, dus we stemmen daar tegen. Ik wil dan wel iets positief zeggen dat ik ... Ik ben een fan van het dichtwerk en van proza. Ik kon de bijna spoken woord van de heer El Hamdaoui wel waarderen. Eigenlijk ga ik nu toch even, sorry, weer even terug naar die ... Dat Statenvoorstel, Europastrategie, dat u wellicht niet gek moet opkijken dat we daar toch alsnog tegenstemmen, ook al wordt Europastrategie amendement 3.0 wel aangenomen en die andere dus niet. Dat was het.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ben ik nu bij de fractie van Volt, mijnheer De Jong.

De heer De Jong: Dank, voorzitter. We hebben vier korte toelichtingen. Eén over de Europastrategie die mijn collega Blekxtoon voor u eerst zal lezen.

De voorzitter: Mevrouw Blekxtoon.

Mevrouw Blekxtoon: Dank, voorzitter. Amendement A24-37, met de toezegging van gedeputeerde wordt het amendement voor ons overbodig.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer De Jong.

De heer De Jong: Dank u wel, voorzitter. Dan nog drie. Eén over amendement nummer A24-40, Eén kader PPWW per programma. Wij willen het huidig voorstel in het Statenvoorstel over de PPWW de ruimte geven, zullen dus tegen dit amendement stemmen. We gaan het in de praktijk wel kritisch volgen. Dan een stemverklaring voor, sorry, dank je, dan een stemverklaring voor motie nummer M24-30, Onderzoek ruimtegebruik landbouw. Daar zullen wij ook tegenstemmen, omdat we het meer passend vinden in de context van de landbouw- en voedselvisie en het UPLG, waar we dan hopelijk misschien op terug kunnen komen. Dan tot slot motie M24-32 over oudereninvesting ... Ouderenhuisvesting. De repliek van gedeputeerde heeft ons overtuigd op dit moment dat deze motie niet noodzakelijk lijkt. Wij zullen daarom tegenstemmen. Dank, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Ben ik bij de SGP. Geen stemverklaringen. PVV, geen stemverklaringen. SP, geen stemverklaringen. Forum voor Democratie, geen stemverklaringen. 50PLUS, geen stemverklaringen. Heb ik dan goed dat alle stemverklaringen die gegeven moesten worden zijn gegeven? Dank u wel.

15. Stemmingen

De voorzitter: Dan gaan wij over naar agendapunt 15 en dat is de daadwerkelijke stemming. Ik verzoek de leden allemaal op hun stoel te gaan zitten en daar te blijven zitten gedurende de stemming. De stemkaartjes zitten allemaal in de kastjes. Ik zag dat ... Gecheckt is, dus ... Mooi. Dan ga ik in een rustig tempo de lijst af. Dan gaan wij eerst stemmen over de stukken behorende bij agendapunt 10, Statenvoorstel Strategie voor Europese samenwerking en belangenbehartiging 2024-2034. Wij stemmen eerst over het amendement A24-36 Europastrategie 2.0, ingediend door UtrechtNu!. De stemming is geopend. De st... Mijnheer Vogel moet nog stemmen. De stemming is gesloten en u ziet dat het amendement is verworpen met 40 stemmen tegen en 7 daarvoor. Dan gaan we nu stemmen over amendement A24-38, Europastrategie 3.0, ingediend door UtrechtNu!. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. U ziet dat dit amendement is aanvaard. 26 voor en 21 daartegen. Dan gaan we stemmen over A24-33A, Europastrategie 2.1, ingediend door de BBB en 50PLUS. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. U ziet dat het amendement is aanvaard met 33 stemmen voor en 14 daartegen. Dan gaan we stemmen over amendement A24-34, Toppositie geen topprioriteit, ingediend door de Partij voor de Dieren, GroenLinks, PvdA, SP en ChristenUnie. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. U ziet dat dit amendement is aanvaard met 28 stemmen voor 19 daartegen. Dan gaan wij stemmen over amendement A24-35, Doelmatige meetmomenten ingediend door Partij voor de Dieren, D66, Forum voor Democratie en PvdA. De stemming is geopend. Stemming is gesloten. U ziet dat het amendement is aanvaard met 40 stemmen voor en 7 daartegen. Dan stemmen wij over amendement A24-37, Helderheid EU en Europa, ingediend door Forum voor Democratie, PVV en UtrechtNu!. De stemming is geopend. Stemming is gesloten. U ziet dat dit amendement is verworpen met 29 stemmen tegen 18 daarvoor. Dan gaan we nu stemmen over het Statenvoorstel Strategie voor Europese samenwerking en belangenbehartiging, het besluit, het Statenvoorstel zelf. De stemming is geopend. Stemming is gesloten. U ziet dat het Statenvoorstel is aanvaard met 42 stemmen voor en 5 daartegen. Dan stemmen wij nog over motie M24-29, Betrek PS in de keuze om over te gaan tot belangenbehartiging, ingediend door D66, UtrechtNu!, 50PLUS, Partij voor de Dieren, Forum voor Democratie, BBB en Volt. De stemming is geopend. Stemming is gesloten. U ziet dat de motie aanvaard is met 34 stemmen voor en 13 daartegen. Dan gaan wij nu stemmen over het Statenvoorstel en de amendementen en moties behorende bij agendapunt 11, het Statenvoorstel Kader voor Provinciaal Programmeren Wonen en Werken 2023-2027. Eerst gaan wij stemmen over amendement A24-39, PS betrekken bij regionale bedrijventerreinen, ingediend door D66,

Partij voor de Dieren en PvdA. De stemming is geopend. Stemming is gesloten. U ziet dat het amendement aanvaard is met 39 stemmen voor en 8 daartegen. Amendement A24-40A, Eén kader per programma PPWW, ingediend door D66, Partij voor de Dieren, PvdA en BBB. De stemming is geopend. Stemming is gesloten. U ziet dat dit amendement is aanvaard met 38 stemmen voor 9 daartegen. Dan gaan we stemmen over amendement A24-41A, 2/3 is 2/3, ingediend door PvdA, GroenLinks, Partij voor de Dieren en 50PLUS. De stemming is geopend. Stemming is gesloten. U ziet dat dit amendement is aanvaard met 33 stemmen voor en 14 daartegen stemmen we over amendement A24-42, In gesprek met partners over toekomstbestendig wonen conform eigen kader zilver of goud, ingediend door Partij voor de Dieren, SGP, 50PLUS en PvdA. De stemming is geopend. Stemming is gesloten. U ziet dat dit amendement is verworpen met 21 stemmen tegen en 18 daarvoor. Dan hebben we amendement A24-43, In gesprek met partners over toekomstbestendig wonen conform eigen kader zilver of goud zonder stimuleren, ingediend door Partij voor de Dieren, 50PLUS en PvdA. De stemming is geopend. Stemming is gesloten. U ziet dat het amendement is aanvaard met 24 stemmen voor en 23 daartegen. Dan stemmen wij over het Statenvoorstel zelf, dus over het Kader voor het Provinciaal Programma Wonen en Werken 2023-2027. De stemming is geopend. Stemming is gesloten. U ziet dat het Statenvoorstel is aanvaard met 29 stemmen voor een 18 daartegen. Dan stemmen we over de motie M24-30, Kaderstellend onderzoek landbouw ten behoeve van ruimtelijke doormeting, ingediend door BBB, 50PLUS en SGP. De stemming is geopend. Stemming is gesloten. U ziet dat deze motie is aanvaard met 28 stemmen voor 19 daartegen. Dan stemmen wij over motie M24-31, Kennissessies rekenen aan woning... Woningen. Ingediend door BBB en 50PLUS. De stemming is geopend. Stemming is gesloten. U ziet dat deze motie aanvaard is met 37 stemmen voor en 10 daartegen. Dan stemmen we over motie M24-32, Ouderenhuisvesting, ingediend door GroenLinks, CDA en 50PLUS. Stemming is geopend. Stemming is gesloten. U ziet dat deze motie is verworpen met 26 stemmen tegen en 21 daarvoor. Dan stemmen wij over motie M24-33, Toekomstbestendig bouwen, Provincie Utrecht gaat voor ... Sorry. Provincie Utrecht gaat voor Goud, ingediend door Partij voor de Dieren. Stemming is geopend. Mijnheer Schaddelee. De stemming is gesloten. U ziet dat deze motie is verworpen met 40 stemmen tegen en 7 daarvoor. Dan stemmen we over motie M24-34, Jongeren willen ook een eigen woonplekje, ingediend door ChristenUnie, Volt, BBB en 50PLUS. De stemming is geopend. Stemming is gesloten. U ziet dat deze motie aanvaard is met 26 stemmen voor een 21 daartegen. Dan gaan wij nu stemmen over de twee actualiteitenmoties die behoren bij agendapunt 12. Dat zijn de actualiteitenmoties betreffende de UPLG, ingediend door de BBB. Eerst in stemming wordt gebracht motie M24-35, Aanpassing maatregelenpakket 2, ingediend door BBB, SGP en 50PLUS. De stemming is geopend. Stemming is gesloten. Deze motie is verworpen met 32 stemmen tegen en 15 daarvoor. Dan stemmen we nu over motie M24-36, Aanpassing maatregelenpakket 4, ingediend door BBB, SGP en 50PLUS. De stemming is geopend. Stemming is gesloten. U ziet dat deze motie is verworpen met 33 stemmen tegen en 14 daarvoor. Dan gaan wij nu stemmen over agendapunt 13, een tweetal actualiteitenmoties over haat naar joden en antidiscriminatie. Ik breng eerst in stemming motie met het nummer M24-37, Verklaring tegen haat naar joden en ieder andere vorm van discriminatie, ingediend op 50PLUS, ChristenUnie, PVV, UtrechtNu!, SGP, BBB, VVD, SP, Partij van de Arbeid, Volt en CDA. De stemming is geopend. Stemming is gesloten. U ziet dat deze motie is aanvaard met 36 stemmen voor en 11 stemmen daartegen. Dan brengen wij nu in stemming motie M24-38, Motie tegen discriminatie, ingediend door GroenLinks, PvdA, Partij voor de Dieren en Volt. De stemming is geopend. Stemming is gesloten. U ziet dat de motie is verworpen, 27 stemmen daartegen en 20 daarvoor. Dames en heren, daarmee zijn we aan het eind van de stemming aangekomen en daarmee ook aan het eind van onze vergadering.

16. Sluiting

De voorzitter: Ik wil u graag danken voor uw inbreng in een soms ingewikkelde en emotionele vergadering. Ik dank ook vooral onze medewerkers en de medewerkers voor de griffie en alle ondersteuning die het vergaderen licht en makkelijk hebben gemaakt voor ons door die perfecte ondersteuning. Ik wens u voor

straks wel thuis. Ik weet niet of er nog wat te drinken is. Er is nog wat te drinken. Daar nodig ik u voor uit en straks wel thuis. Tot ziens. Dank u wel.